

RP 64/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om samordning av invalidpension och arbetsinkomster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen om sjömanspensioner, pensionslagen för den offentliga sektorn, folkpensionslagen, lagen om garantipension, lagen om handikappförmåner, lagen om allmänt bostadsbidrag, lagen om bostadsbidrag för pensionstagare, sjukförsäkringslagen, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om allmänt stöd, lagen om Pensionsskyddscentralen samt lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor.

Syftet med propositionen är att revidera lagstiftningen om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas på mottagare av invalidpension enligt arbetspensionslagarna, mottagare av sjukpension enligt folkpensionslagen (med undantag för sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen), mottagare av arbetslivspension och mottagare av garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen, och dessa bestämmelser föreslås ersätta de nuvarande temporära bestämmelser som tillämpas på lämnande av nämnda pensioner vilande. Målet är att underlätta arbete under tiden för dessa pensioner och att förbättra incitamenten för sådant arbete så att pensionstagarna flexibelt kan utnyttja sin återstående arbetsförmåga. Dessutom är målet att trygga en likvärdig behandling av pensionstagarna och möjliggöra ett effektivt genomförande av den avsedda samordningen.

I den föreslagna modellen ska på pensionstagarens arbetsinkomster tillämpas ett skyddat belopp per kalendermånad. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad inte överstiger det skyddade beloppet, inverkar de inte på utbetalningen av pensionen. Dessutom föreslås det bestämmelser om ett belopp per kalenderår (så kallad flexibilitet) som de sammanlagda överskridandena av det skyddade beloppet under ett kalenderår högst får uppgå till utan att det görs något avdrag i pensionen på grund av arbetsinkomsterna. Överskridningar av det skyddade beloppet minskar beloppet av den pension som betalas med den andel som utgörs av överskridningen först efter att någon flexibilitet inte längre finns kvar. Avdraget ska enligt förslaget gälla pensionen för den andra kalendermånad som följer efter den månad under vilken det skyddade beloppet har överskridits. Till den del avdraget undantagsvis inte kan göras vid den föreskrivna tidpunkten – till exempel när pensionen har minskat eller upphört – återkrävs det belopp som ska dras av, om det inte underskrider den lagstadgade gränsen på 150 euro. Det föreslås att samordningen av pensionen och arbetsinkomsterna ska göras per kalendermånad. Enligt propositionen ska pensionstagaren meddelas ett överklagbart beslut om samordningen för den tidsperiod under vilken pensionen har minskats på grund av samordningen. Beslutet meddelas i regel en gång per år.

Konsekvenserna av tidvis förekommande överskridningar av det skyddade beloppet är i modellen rimliga för pensionstagaren; sporadiska, små överskridningar av det skyddade beloppet inverkar på grund av flexibiliteten i allmänhet inte på pensionen och även om det görs avdrag i pensionen, motsvarar avdraget endast den andel med vilken det skyddade beloppet överskridits. Avsikten är dock inte att pensionstagarens arbetsinkomster fortgående ska överstiga det skyddade beloppet. Enligt förslaget ändras full invalidpension enligt

arbetspensionslagarna till delinvalidpension, om pensionstagarens arbetsinkomster överskrider det skyddade beloppet utan avbrott under 12 kalendermånader. Om den oavbrutna perioden med överskridningar av det skyddade beloppet omedelbart fortsätter, dras delinvalidpensionen in efter 12 kalendermånader. Även sjukpension enligt folkpensionslagen dras in efter att det skyddade beloppet har överskridits under 12 kalendermånader i följd. Rätten till pension ändras från utgången av den föreskrivna tidsperioden.

Det föreslås att lämnandet av invalidpension, sjukpension, garantipension och arbetslivspension vilande enligt nuvarande bestämmelser ska upphöra senast den 31 december 2027. När samordningen ändras föreslås det också vissa andra ändringar och preciseringar i förmånslagarna.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2028.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	6
1 Bakgrund och beredning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Beredning.....	8
2 Nuläge och bedömning av nuläget	8
2.1 Allmänt	8
2.2 Arbetspensionssystemets invalidpension och arbetslivspension	9
2.3 Folkpensionssystemets sjukpension	10
2.4 Garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen	10
2.5 Lagstiftning om arbete under invalidpension, garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen och arbetslivspension.....	11
2.5.1 Allmänt	11
2.5.2 Lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete.....	12
2.5.3 Bestämmelser i den permanenta lagstiftningen om arbete under invalidpension....	14
2.6 Uppgifter om mottagare av invalidpension, arbetslivspension och garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen samt uppgifter om deras arbete och perioderna under vilka pensioner lämnats vilande	15
2.6.1 Invalidpensionstagare	15
2.6.2 Arbetslivspensionstagare	16
2.6.3 Garantipensionstagare.....	16
2.6.4 Uppgifter om perioder med vilande pension	16
2.7 Övriga förmåner som påverkar pensionstagarnas ställning.....	16
2.7.1 Förmåner enligt lagen om handikappförmåner.....	16
2.7.2 Bostadsbidrag för pensionstagare och allmänt bostadsbidrag	17
2.7.3 Barnförhöjning enligt folkpensionslagen	18
2.7.4 Förmåner som beviljas invalidpensionstagare för tiden för rehabilitering.....	18
2.7.4.1 Rehabiliteringstillägg för tiden för arbetspensionsrehabilitering	18
2.7.4.2 Rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	19
2.8 Annan allmän lagstiftning som är central för propositionen	20
2.8.1 Bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden.....	20
2.8.2 EU:s förordningar om social trygghet	21
2.9 Bedömning av nuläget	23
2.9.1 Inkomstgränsernas inverkan på pensionstagarens totala inkomster och incitament för arbete	23
2.9.2 Konsekvenserna av den pension som personen får och pensionens vilande för vissa andra förmåner.....	27
2.9.3 Skillnader mellan tillämpning och tillsyn i arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet.....	27
2.9.4 Sammanfattande aspekter	28
2.9.4.1 Allmänt	28
2.9.4.2 Några viktiga iakttagelser	28
3 Målsättning	30

4 Förslagen och deras konsekvenser	30
4.1 De viktigaste förslagen	30
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	35
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	35
4.2.1.1 Konsekvenser för personer som får pension som samordnas med arbetsinkomsterna	35
4.2.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin	47
4.2.2 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna	52
4.2.3 Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning	53
4.2.4 Könskonsekvenser	55
4.2.5 Konsekvenser för aktörer som verkställer bestämmelserna	56
4.2.5.1 Systemändringar	56
4.2.5.2 Andra konsekvenser för genomförandet	56
5 Alternativa handlingsvägar	57
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	57
5.2 Samordning av förmåner som betalas vid arbetsförmåga och arbetsinkomster i olika länder	59
6 Remissvar	63
7 Specialmotivering	64
7.1 Lagen om pension för arbetstagare	64
7.2 Lagen om pension för företagare	81
7.3 Lagen om pension för lantbruksföretagare	82
7.4 Lagen om sjömanspensioner	84
7.5 Pensionslagen för den offentliga sektorn	85
7.6 Folkpensionslagen	86
7.7 Lagen om garantipension	101
7.8 Lagen om handikappförmåner	104
7.9 Lagen om allmänt bostadsbidrag	105
7.10 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	105
7.11 Sjukförsäkringslagen	105
7.12 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	106
7.13 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa	108
7.14 Lagen om allmänt stöd	109
7.15 Lagen om Pensionsskyddscentralen	109
7.16 Lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor	109
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	110
9 Ikraftträdande	110
10 Verkställighet och uppföljning	112
11 Förhållande till andra propositioner	112
11.1 Samband med andra propositioner	112
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	112
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	112
12.1 Allmänt	112
12.2 Tryggande av grundläggande försörjning	113

12.3 Pensionsrätten och egendomsskyddet.....	114
12.4 Rättsskydd enligt 21 § i grundlagen	115
12.5 Jämlikhet.....	118
12.6 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	120
12.7 Synpunkter på förvaltningsrättsligt och författningsrättsligt skydd för berättigade förväntningar.....	121
12.8 Slutsats av bedömningen	122
LAGFÖRSLAG.....	123
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	123
2. Lag om ändring av lagen om pension för företagare.....	130
3. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	137
4. Lag om av lagen om sjömanspensioner.....	142
5. Lag om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn.....	149
6. Lag om ändring av folkpensionslagen.....	156
7. Lag om ändring av lagen om garantipension.....	161
8. Lag om ändring av lagen om handikappförmåner.....	163
9. Lag om ändring av 12 § i lagen om allmänt bostadsbidrag.....	165
10. Lag om ändring av 8 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.....	166
11. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen.....	168
12. Lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	170
13. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	172
14. Lag om ändring av 15 § i lagen om allmänt stöd	174
15. Lag om ändring av 4 § i lagen om Pensionsskyddscentralen	175
16. Lag om ändring av lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor.....	177
BILAGA.....	178
PARALLELLETEXTER.....	178
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	178
2. Lag om ändring av lagen om pension för företagare.....	190
3. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	202
4. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner.....	212
5. Lag om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn.....	224
6. Lag om ändring av folkpensionslagen.....	236
7. Lag om ändring av lagen om garantipension.....	244
8. Lag om ändring av lagen om handikappförmåner.....	248
9. Lag om ändring av 12 § i lagen om allmänt bostadsbidrag.....	251
10. Lag om ändring av 8 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.....	253
11. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen.....	256
12. Lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabilite-ringspenningförmåner	259
13. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	262
14. Lag om ändring av 15 § i lagen om allmänt stöd	264
15. Lag om ändring av 4 § i lagen om Pensionsskyddscentralen	265
16. Lag om ändring av lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor.....	267

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ingår följande skrivningar som gäller utvecklingen av samordningen av invalidpension och arbetsinkomster:

”Regeringen inför en linjär modell för partiell sjuk- eller invalidpension och full sjuk- eller invalidpension som är kostnadseffektiv med tanke på de offentliga finanserna och stöder samordningen av lön och pension så att det alltid lönar sig att arbeta.”

”Regeringen möjliggör en flexibel återgång från sjuk- och invalidpension till arbetslivet genom att den temporära bestämmelsen om att en sjuk- eller invalidpension kan lämnas vilande blir permanent.”

Möjliga modeller för samordning av invalidpension och arbetsinkomster har utretts redan länge. Målet är att utveckling av samordningen av pension och arbetsinkomster leder till bättre utnyttjande av den återstående arbetsförmågan hos invalidpensionstagare.

Incitamenten för att öka invalidpensionstagarnas deltagande i arbetslivet utreddes i spetsprojektet Vågar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra (OTE) som statsminister Juha Sipiläs regering beslutade om. Arbetsgruppen för OTE-spetsprojektets Flitfällor-projekt undersökte olika linjära modeller för samordning av invalidpension och förvärvsinkomster. Arbetsgruppen utarbetade en rapport om sitt arbete (på finska med kort referat på svenska) ([Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:32](#)). Den publicerades den 22 september 2017.

I statsminister Sanna Marins regeringsprogram ingick målet att avveckla de bidragsfällor som hindrar invalidpensionstagare från att arbeta genom att införa en linjär modell för delinvalidpension. Under statsminister Marins regeringsperiod beredde social- och hälsovårdsministeriet en linjär modell vars syfte var att gälla både delinvalidpension och invalidpension som beviljats på grund av fullständig arbetsoförmåga. Dessutom skulle modellen gälla garantipension när garantipension har beviljats på grundval av invalidpension eller arbetsoförmåga. Beredningen av modellen avbröts dock eftersom de centrala arbetsmarknadsorganisationerna inte längre stod bakom propositionen. Detta berodde huvudsakligen på modellens negativa sysselsättningseffekter samt på att övergången till den linjära modellen för en del skulle ha inneburit betydande ekonomiska förluster. Dessa konsekvenser skulle ha lett till att den linjära modellens mål att främja sysselsättningen bland personer med partiell arbetsförmåga inte skulle ha förverkligats.

Det finns många situationer där det är nödvändigt att samordna invalidpensionen och arbetsinkomsterna.

Den som får delinvalidpension är i princip arbetsföra för deltidsarbete, och delinvalidpension tryggar i princip mottagarens utkomst endast delvis. Det är därför mycket vanligt att personer som får delinvalidpension arbetar på deltid. Delinvalidpension kan beviljas endast från arbetspensionssystemet; denna förmån hör inte till folkpensionssystemet.

När invalidpension beviljas på grundval av full arbetsoförmåga, förutsätts pensionstagaren i princip inte arbeta för att trygga sin utkomst. Det är dock önskvärt, både för pensionstagaren

själv och för samhället, att invalidpensionstagarens återstående arbetsförmåga utnyttjas i den mån det är möjligt.

Enligt arbetspensionslagarna beviljas full invalidpension om personens arbetsförmåga är utan avbrott nedsatt med minst tre femtedelar åtminstone ett år. Enligt folkpensionslagen är en person arbetsoförmögen om sjukdom, lyte eller skada hindrar personen från att utföra arbete som tryggar en skälig utkomst. Utkomsten för den som får full invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller sjukpension enligt folkpensionslagen kan tryggas även med garantipension om förutsättningarna för beviljande av garantipension uppfylls. Garantipension kan dessutom beviljas en arbetsoförmögen invandrare. Trots att graden av arbetsförmåga som krävs för full invalidpension är ganska hög, utesluter definitionerna inte att även mottagaren av full invalidpension kan ha viss arbetsförmåga kvar. Det kan vara möjligt för pensionstagaren att utnyttja sin återstående arbetsförmåga till exempel i situationer där pensionstagarens kondition varierar och denne tidvis kan arbeta eller om pensionstagaren i övrigt har begränsad återstående arbetsförmåga som kan utnyttjas i ett lämpligt arbete. Det kan också bli aktuellt för pensionstagaren att pröva att arbeta till exempel om pensionstagarens hälsotillstånd förbättras.

Med linjär samordning av pension och arbetsinkomster avses att den pensionsreducerande effekten av arbetsinkomsterna förverkligas enligt en viss beräkningsformel. Den linjära modellen kan innefatta ett skyddat belopp och pensionsinkomsternas inverkan kan beaktas till exempel stegvis. Utmaningen med en sådan modell är att det lätt blir ganska komplicerat att justera modellen och genomföra den. Vilande invalidpension innebär i sin tur att pensionstagaren förlorar hela sin pension för den tid som pensionen är vilande, vilket minskar incitamenten att arbeta, särskilt i situationer där inkomstgränsen bara överskrids lite.

Målet med de ovan citerade skrivningarna från regeringsprogrammet är att utveckla samordningen av invalidpension och arbetsinkomster. För att genomföra dessa skrivningar har beredningen utgått från att reglerna om samordning ska vara så tydliga och lätta att förstå som möjligt. Dessutom ska de ur invalidpensionstagarens perspektiv leda till ett rimligt slutresultat för samordningen av pension och arbetsinkomster. Under beredningen har beslut därför fattats om att föreslå en så kallad flexibilitetsmodell för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

I den föreslagna modellen fastställs det för pensionstagaren för ett kalenderår en flexibilitet i euro, med vilken pensionstagaren under året totalt får överskrida det månatliga skyddade beloppet utan att överskridningarna påverkar utbetalningen av pension. Efter att det årliga flexibilitetsbeloppet har använts, minskar överskridningar av det månatliga skyddade beloppet den pension som betalas med det överskridande beloppet. Om det skyddade beloppet överskrids ska endast beloppet som överstiger det skyddade beloppet dras av från pensionen. Detta ökar incitamenten att arbeta jämfört med den nuvarande modellen, där pensionen lämnas helt och hållet vilande. Till modellen hör också bestämmelser om ändring av full invalidpension enligt arbetspensionslagarna till delinvalidpension samt om indragning av delinvalidpension och sjukpension enligt folkpensionslagen när det månatliga skyddade beloppet överskrids utan avbrott under en längre period än det som föreskrivs i lagen.

Modellen tillämpas – enligt vad som föreslås nedan i propositionen – på full invalidpension enligt arbetspensionslagarna, delinvalidpension och arbetslivspension, sjukpension enligt folkpensionslagen (med undantag för sjukpension som beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen) och garantipension när garantipensionen har beviljats på grundval av sjuk- eller invalidpension eller invandrarens arbetsförmåga.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I beredningen deltog Akava ry, Pensionsskyddscentralen, Finlands näringsliv EK, Folkpensionsanstalten, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, STTK rf och Handikappforum rf. I samband med beredningen ordnades den 24 mars 2025 ett samråd för organisationer för personer med funktionsnedsättning. Propositionen har dessutom den 24 mars 2026 behandlats i kommunernas pensionsdelegation, där de kommunala huvudavtalsorganisationerna och kommunarbetsgivaren är representerade, samt i statens pensionsdelegation, där de huvudavtalsorganisationer som representerar statens personal är representerade. Rådet för bedömning av lagstiftningen har tagit upp propositionen till behandling. Utlåtande har inte hunnit fås.

Social- och hälsovårdsministeriet begärde utlåtanden om propositionsutkastet med en begäran om utlåtande som publicerades den 26 februari 2026. Utlåtandetiden var 26.2–12.3.2026. Utlåtandetiden var kortare än den allmänna rekommendationen, eftersom det är viktigt att propositionen, vars beredning av många skäl har krävt mycket tid, lämnas till riksdagen så snart som möjligt. Detta säkerställer att propositionen hinner behandlas i god tid före regeringsperiodens slut och innan den tidsbegränsade lagstiftning som den föreslagna lagstiftningen ersätter löper ut. På så sätt har även de som verkställer lagstiftningen tillräckligt med tid att förbereda sig för den nya lagstiftningens ikraftträdande och informera sina kunder om lagändringen i god tid. Det lämnades sammanlagt 37 utlåtanden. Innehållet i remissvaren redogörs i avsnittet ”Remissvar” i propositionen.

Handlingar som gäller beredningen av regeringens proposition sparas i statsrådets projektfönster med koden STM066:00/2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

Pension på grund av arbetsförmåga betalas från både arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet. Denna förmån kallas i arbetspensionslagarna invalidpension, i folkpensionslagen sjukpension. Då det i den allmänna motiveringen till denna proposition hänvisas till invalidpension, avses både invalidpension enligt arbetspensionslagarna och sjukpension enligt folkpensionslagen om inte annat anges. En person som får invalidpension som arbets- eller folkpension kan arbeta inom vissa inkomstgränser och på så sätt tjäna in mer arbetspension utan att arbetsinkomsterna påverkar pensionsbeloppet och pensionsrätten. Samma gäller den som får garantipension på grundval av invalidpension eller som arbetsförmögen invandrare samt den som får arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna. Att inkomstgränser tillämpas på arbete i dessa situationer grundar sig på att grunden för utbetalningen av pensionerna i fråga är begränsningar i personens arbetsförmåga.

Med ålderspension har arbetet inga inkomstgränser. Detsamma gäller för en garantipensionstagare när garantipensionen har beviljats antingen på grundval av någon annan pension som personen får än invalidpension eller på grundval av invandrades arbetsförmåga. Arbetspension tjänas in för arbete som utförs under ålderspensionen tills personen når den övre åldersgränsen för arbetspensionsförsäkringsskyldighet.

Pension som grundar sig på arbetsförmåga kan också betalas från systemen för arbetsolycksfall, olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkring och patientförsäkring. Denna proposition gäller inte dessa system.

2.2 Arbetspensionssystemets invalidpension och arbetslivspension

Invalidpension beviljas tills vidare eller för viss tid. Invalidpension som beviljats för viss tid kallas rehabiliteringsstöd. Invalidpension kan enligt den sökandes grad av arbetsförmåga beviljas som full pension eller som delinvalidpension. Pensionsanstalten ska i samband med behandlingen av ansökan om invalidpension undersöka om den sökande har rätt till yrkesinriktad rehabilitering. Om den sökande har rätt till yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagarna, ger pensionsanstalten ett förhandsbeslut om rätten till rehabilitering.

Full invalidpension beviljas om personens arbetsförmåga är utan avbrott nedsatt med minst tre femtedelar åtminstone ett år. Om arbetsförmågan uppskattas vara nedsatt tills vidare och det kan antas att arbetsförmågan inte kan återställas i tillräcklig omfattning genom vård eller rehabilitering, beviljas invalidpension tills vidare.

Invalidpension beviljas som delinvalidpension om personens arbetsförmåga är utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år, dock inte med tre femtedelar.

En invalidpensionstagare är skyldig att meddela pensionsanstalten om eventuell återställning av arbetsförmågan och inledande av förvärvsarbete, eftersom ändringarna kan påverka invalidpensionstagarens rätt att få pension. Om invalidpensionstagarens arbetsförmåga förändras, kontrolleras pensionstagarens rätt till invalidpension på dennes ansökan eller på pensionsanstaltens initiativ. Om invalidpensionstagarens arbetsförmåga återställs till den grad att pensionstagaren inte längre uppfyller förutsättningarna för att få pension, dras invalidpensionen in.

Om arbetsförmågan är tillfälligt nedsatt åtminstone ett år, men arbetsförmågan inte kan uppskattas vara nedsatt tills vidare, har personen rätt till invalidpension som tidsbegränsat rehabiliteringsstöd. Rehabiliteringsstöd beviljas för så lång tid som den sökande beräknas vara arbetsförmögen. Om personens arbetsförmåga är tillfälligt nedsatt med minst två femtedelar, men med mindre än tre femtedelar, kan partiellt rehabiliteringsstöd beviljas. Även partiellt rehabiliteringsstöd förutsätter att arbetsförmågan pågår i minst ett år.

Invalidpensionen utgörs av den pension som tjänats in fram till det år under vilket arbetsförmågan började och av pensionsdelen för återstående tid. Pensionsdelen för återstående tid innebär att pension räknas utöver den faktiska arbetstiden även för den kalkylerade tiden, det vill säga från ingången av det år under vilket arbetsförmågan började fram till slutet av den återstående tiden. Pensionsdelen för återstående tid ersätter de arbetsinkomster som uteblir på grund av arbetsförmåga fram till åldern för ålderspension. En person som har tjänat in arbetsinkomster på minst 21 514,19 euro (på 2026 års nivå) under de tio kalenderår som föregår det år under vilket arbetsförmågan började har rätt till pension för återstående tid.

För personer under 56 år görs en permanent engångsförhöjning av invalidpensionen från början av det kalenderår under vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen började. Syftet med förhöjningen är att garantera pensionsnivån för en person som blir arbetsförmögen i ung ålder. Förhöjningen är högre ju yngre personen har varit då arbetsförmågan har börjat.

Livslängdskoefficienten inverkar på invalidpensioner som börjat 2010 eller senare. Från och med 2027 ändras fastställandet av livslängdskoefficienten när den lägsta åldern för ålderspension binds till den förväntade livslängden. På grund av ändringen lättar livslängdskoefficientens pensionsreducerande effekt något när ändringarna i den lägsta åldern

för ålderspension beaktas i fastställandet av koefficienten. Invalidpensionen multipliceras med livslängdskoefficienten när pensionen börjar.

Arbetslivspension gör det möjligt att gå i pension två år före den lägsta åldern för ålderspension för personer som har haft en lång karriär i ansträngande och slitsamt arbete och vars möjligheter att fortsätta i arbetet har försämrats, men som inte har rätt till full invalidpension. Arbetslivspensionen har ingen pensionsdel för återstående tid. Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in i slutet av den månad som föregår pensionens början. Livslängdskoefficienten tillämpas på arbetslivspension på motsvarande sätt som på invalidpension.

2.3 Folkpensionssystemets sjukpension

På samma sätt som enligt arbetspensionslagarna, beviljas även sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) tills vidare eller för viss tid. Sjukpension som beviljats för viss tid kallas rehabiliteringsstöd.

Enligt folkpensionslagen anses en person i åldern 18–64 år vara arbetsoförmögen om dennes sjukdom, lyte eller skada hindrar personen från att utföra sitt arbete eller något annat därmed jämförbart arbete som tryggar en skälig utkomst. Delinvalidpension kan inte beviljas inom folkpensionssystemet. För att folkpension ska kunna beviljas måste förutom arbetsoförmåga även andra förutsättningar för beviljande av folkpension uppfyllas. Sökandens övriga pensioner och ersättningar ska bland annat understiga den tillämpliga inkomstgränsen, och sökanden ska i regel ha bott i Finland en viss tid.

Om en persons arbetsförmåga är tillfälligt nedsatt på det sätt som avses i folkpensionslagen, beviljas sjukpension som tidsbegränsat rehabiliteringsstöd för att främja personens rehabilitering för den tid som personen beräknas vara arbetsoförmögen.

Enligt den särskilda bestämmelsen i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen har den som är permanent blind eller rörelsehindrad, likaså den som till följd av sjukdom, lyte eller skada varaktigt är i ett sådant tillstånd av hjälplöshet att han eller hon inte kan klara sig utan en annans hjälp alltid rätt till sjukpension.

Folkpensionsanstalten (nedan FPA) ska i samband med behandlingen av ansökan om pension utreda om den sökande har rätt till rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

En sjukpensionstagare är skyldig att meddela FPA om eventuell väsentlig förbättring av sitt hälsotillstånd eller sin arbetsförmåga samt om inledande av förvärvsarbete, eftersom ändringarna kan påverka invalidpensionstagarens rätt att få pension. Enligt folkpensionslagen dras sjukpensionen in om pensionstagaren blir arbetsför.

År 2026 är full folkpension 787,07 euro i månaden för en ensamboende och 702,69 euro i månaden för den som är gift eller i samboförhållande. Full folkpension kan beviljas om pensionstagarens sammanlagda övriga pensionsinkomster som beaktas i folkpensionen är högst 66,54 euro i månaden (på 2026 års nivå). Övriga pensionsinkomster som överstiger detta belopp minskar folkpensionen med 50 procent. En ensamboende betalas inte folkpension om den ensamboendes övriga pensionsinkomster överstiger 1 624,63 euro i månaden år 2026. För personer som är gifta eller i samboförhållande är motsvarande inkomstgräns 1 455,88 euro i månaden.

2.4 Garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen

Garantipension enligt lagen om garantipension (703/2010) kan enligt 7 § 1 mom. i lagen beviljas på grundval av annan pension som personen får eller enligt 7 § 2 mom. i lagen till invandrare på grundval av ålder eller arbetsförmåga.

Syftet med garantipensionen är att trygga en minimipensionsnivå som är tillräcklig för en skälig försörjning när personens övriga pensioner och ersättningar understiger garantipensionens fulla belopp. Garantipensionens fulla belopp är 990,90 euro i månaden år 2026. Garantipensionens belopp minskas av nästan alla andra pensioner och ersättningar som personen får och som dras av till fullo från garantipensionens belopp. Den som ansöker om garantipension ska före beviljandet av garantipension ansöka om alla de pensioner och ersättningar som han eller hon kan ha rätt till.

Till de pensioner enligt 7 § 1 mom. i lagen om garantipension på grundval av vilka garantipension kan beviljas hör bland annat full invalidpension enligt arbetspensionslagarna och sjukpension enligt folkpensionslagen. Garantipension kan inte beviljas på grundval av delinvalidpension eller arbetslivspension.

Enligt 7 § 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension kan garantipension beviljas en invandrare som fyllt 18 år om invandraren är arbetsförmögen enligt folkpensionslagen men inte en i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen avsedd permanent blind eller rörelsehindrad person eller person som är beroende av en annans hjälp. Med invandrare avses i lagen om garantipension en person som har flyttat till Finland och fyllt 18 år och som inte får folkpension.

Nedan i denna proposition hänvisas till både garantipension som beviljats på grundval av invalidpension (med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten i lagen om garantipension) och garantipension som beviljats en invandrare på grundval av arbetsförmåga (med stöd av 7 § 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension) som garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen för att bevara textens täthet, om det i sammanhanget inte finns behov av att specificera vilken bestämmelse i lagen om garantipension garantipensionen som beviljats den som är arbetsförmögen grundar sig på. Detta gäller då situationer där beviljandet av garantipension härstammar från personens arbetsförmåga och där inkomstgränser tillämpas på arbete under garantipensionen.

Beviljandet av garantipension kan enligt 7 § 1 mom. 5 punkten i lagen om garantipension också grunda sig på vissa pensioner och ersättningar som betalas på grundval av lagstadgad olycksfallsförsäkring, försäkring för olycksfall i militärtjänst och trafikförsäkring, om dessa betalas på grundval av full arbetsförmåga. Om beviljandet av garantipension grundar sig på pensioner och ersättningar som avses i bestämmelsen, tillämpas inte bestämmelserna om att lämna pensionen vilande på arbete som utförs under garantipensionen. Garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen hänvisar inte heller i denna proposition till dessa situationer och de föreslagna nya bestämmelserna gäller inte dessa situationer.

2.5 Lagstiftning om arbete under invalidpension, garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen och arbetslivspension

2.5.1 Allmänt

Bestämmelser om konsekvenserna av arbetsinkomster som tjänats under invalidpension som beviljats från arbetspensionssystemet eller folkpensionssystemet finns å ena sidan i lagen om

främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), som är i kraft för viss tid, och å andra sidan i den permanenta lagstiftningen som gäller dessa pensioner.

Bestämmelserna i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete gäller också arbete under garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen. Den permanenta lagstiftningen däremot innehåller inga bestämmelser om samordning av garantipension och arbetsinkomster. Situationen förklaras av att lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete var i kraft när lagen om garantipension trädde i kraft i mars 2011, varvid ändringar gällande garantipension samtidigt gjordes i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. Därefter har giltighetstiden för lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete förlängts, varvid det alltid har varit möjligt att stödja sig på bestämmelserna i lagen i fråga i situationer som gäller garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen. Även arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna har föreskrivits om som pensionslag först efter ikraftträdandet av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. Med stöd av hänvisningsbestämmelserna i arbetspensionslagarna (till exempel 53 f § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006)) tillämpas lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete också på att lämna arbetslivspension vilande.

2.5.2 Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

I lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete föreskrivs om att lämna invalidpension vilande på grund av arbetsinkomster när det gäller såväl arbetspensionssystemet som folkpensionssystemet. Syftet med lagen är att främja återgång i arbete för dem som får invalid- eller sjukpension. Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete trädde i kraft vid ingången av 2010 och dess giltighetstid har förlängts flera gånger. För närvarande är lagen i kraft fram till utgången av 2027.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete tillämpas enligt 2 § i lagen i fråga på invalidpension som beviljats med stöd av arbetspensionslagarna oberoende av vad som i arbetspensionslagarna föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen och på sjukpension som beviljats med stöd av folkpensionslagen – med undantag för sjukpension som beviljats enligt 12 § 4 mom. i den lagen – trots vad som bestäms i 17 § i folkpensionslagen (568/2007). Under sin giltighetstid åsidosätter således lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete de bestämmelser i den permanenta lagstiftningen som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete tillämpas också på att lämna garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen vilande. Garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen definieras i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete på samma sätt som ovan i denna proposition. Det är alltså fråga om garantipension som beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension. Med stöd av hänvisningsbestämmelserna i arbetspensionslagarna tillämpas lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete också på att lämna arbetslivspension vilande.

Ett undantag är att lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete inte tillämpas på sjukpension som beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen. Sjukpension som med stöd av denna särskilda bestämmelse beviljats den som är permanent blind eller rörelsehindrad eller är beroende av en annans hjälp kan således inte lämnas vilande i enlighet med lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete oberoende av om pensionstagaren kan försörja sig själv eller oberoende av vilka pensionstagarens arbetsinkomster är.

Enligt 4 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska utbetalningen av invalidpension enligt arbetspensionslagarna avbrytas och invalidpensionen lämnas vilande, om pensionstagaren förvärvsarbetar och arbetsinkomsterna för detta arbete överstiger det större av följande gränser:

- garantipensionens fulla belopp (990,90 euro i månaden år 2026) eller
- 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började.

Med stabiliserad genomsnittlig inkomst avses i regel den inkomst för återstående tid som fastställs i arbetspensionslagarna. Enligt 76 § i lagen om pension för arbetstagare bestäms inkomsten för återstående tid på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 74 § i lagen avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under den granskningstid på fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började. I vissa situationer kan granskningstiden enligt lagen dock vara kortare än fem år. På ansökan av pensionstagaren kan inkomsten för återstående tid också beräknas så att den tid för vård av barn som hänför sig till granskningstiden inte försämrar inkomstnivån för återstående tid. Om inkomsten för återstående tid inte motsvarar pensionstagarens stabiliserade inkomst, kan den stabiliserade genomsnittliga inkomsten som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete vid behov även fastställas på annat sätt.

Enligt 5 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen och garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen avbrytas och pensionen lämnas vilande om pensionstagarens arbetsinkomster överstiger garantipensionens fulla belopp (990,90 euro i månaden år 2026). När inkomstgränsen överskrids lämnas garantipensionen vilande också om beviljandet av den har grundat sig på sjukpension för den som är permanent blind eller rörelsehindrad eller som är beroende av en annans hjälp enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, trots att pension enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen inte kan lämnas vilande.

Inkomstgränsen för arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna är ett belopp som motsvarar full garantipension per månad.

Under den tid som pensionen är vilande kan pensionstagaren tjäna arbetsinkomster utan inkomstgränser. Enligt 6 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete lämnas en pension vilande utan avbrott under minst tre månader och högst två år. Pension lämnas således inte vilande om pensionstagarens arbetsinkomster överskrider inkomstgränserna endast under en eller två på varandra följande månader. Om pensionen är vilande och personens arbetsinkomster minskar så att de ligger under den tillämpliga inkomstgränsen, återupptas betalningen av pensionen enligt 4 och 5 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete efter meddelande från pensionstagaren. Detta kräver ingen ny bedömning av arbetsförmågan. Syftet med de gällande bestämmelserna är att göra det möjligt för pensionstagare att testa att arbeta utan att de behöver vara rädda för att förlora pensionsrätten eller för att full invalidpension ändras till delinvalidpension (RP 72/2009 rd, s. 9–10). Enligt 6 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete kan pensionen på nytt lämnas vilande efter att pensionen har betalats i minst en månad. Beloppet av eventuella arbetsinkomster ska under perioden i fråga inte överskrida de inkomstgränser som föreskrivs i lagen.

Om en pensionstagare inte begär att utbetalningen av den pension som pensionstagaren lämnat vilande återupptas inom två år efter det att pensionen lämnades vilande, dras pensionen in retroaktivt enligt 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete räknat från den tidpunkt den lämnades vilande. Om pensionstagaren kan fortsätta i arbetslivet så här länge, i princip så att inkomstgränsen överskrids, förlorar pensionstagaren alltså sin pension.

4 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete gäller ändring av full invalidpension enligt arbetspensionslagarna till delinvalidpension. Om det uppskattas att pensionstagarens arbetsinkomster i mer än ett års tid överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började och samtidigt överstiger garantipensionens fulla belopp, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den månad som följer på ändringen, så länge som överskridningen inte leder till att pensionen lämnas vilande. I denna bestämmelse i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ställs endast sådan ändring av arbetsinkomsten som uppfyller kraven som förutsättning för ändring av pensionsrätten.

Enligt 8 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete får den som arbetar medan pension lämnats vilande handikappbidrag med högsta belopp enligt lagen om handikappförmåner (570/2007). År 2026 är detta belopp 499,93 euro i månaden. En förutsättning för detta är att samtliga pensioner som beviljats i Finland och som kan lämnas vilande är vilande samtidigt. Dessutom förutsätts det att personen omedelbart innan pensionen lämnats vilande har fått vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner. Om de föreskrivna bestämmelserna uppfylls, ersätts vårdbidraget av det till beloppet större handikappbidraget med högsta belopp för den tid som pensionen är vilande. Handikappbidrag betalas dock inte för den tid för vilken pensionen på pensionsanstaltens initiativ retroaktivt lämnats vilande.

I 10 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete föreskrivs om fortsatt utbetalning av pensionstagares bostadsbidrag under den tid som pensionen är vilande. Den som omedelbart innan pension lämnas vilande fått bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) ska även i fortsättningen få bidraget så länge som villkoren för bidraget i övrigt är uppfyllda, trots att pension inte betalas så länge pensionen är vilande. Även om pensionen senare dras in retroaktivt från och med den tidpunkt då pensionen lämnats vilande, ska pensionstagarens bostadsbidrag inte justeras retroaktivt.

2.5.3 Bestämmelser i den permanenta lagstiftningen om arbete under invalidpension

Bestämmelser om konsekvenserna av arbetsinkomster för invalidpensionstagare finns också i den permanenta lagstiftningen om arbets- och folkpensioner. Lagstiftningen gör det möjligt att arbeta under invalidpension, men arbetsinkomsterna har en övre gräns, eftersom syftet med invalidpensionen är att ersätta den inkomstförlust som orsakas av arbetsoförmåga. Medan lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete är i kraft tillämpas inte den permanenta lagstiftningen till alla delar, eftersom lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete åsidosätter bestämmelserna om samma fråga i den permanenta lagstiftningen.

Enligt arbetspensionslagarna kontrolleras invalidpensionstagarens rätt till invalidpension om pensionstagarens arbetsförmåga förändras för minst ett år. Ändringar i arbetstagarens arbetsinkomster beaktas vid bedömning av huruvida invalidpensionstagarens arbetsförmåga förändrats eller återställts. Enligt etablerad beslutspraxis beaktas dock även andra faktorer, till exempel personens hälsotillstånd. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension under den tid då arbetstagarens arbetsinkomster överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började eller till delinvalidpension under den tid då

inkomsterna överstiger 60 procent av denna genomsnittliga inkomst. Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas om pensionstagarens arbetsinkomster tillfälligt överskrider gränsen på 60 procent. Om invalidpensionstagarens arbetsförmåga återställs till den grad att pensionstagaren inte längre uppfyller förutsättningarna för att få pension, dras invalidpensionen in. Full invalidpension ändras till delinvalidpension om förändringen av arbetsförmågan bedöms pågå i mer än ett år och arbetstagaren har rätt till delinvalidpension.

Enligt 17 § i folkpensionslagen får den som får sjukpension förtjäna mindre än 588,66 euro i månaden utan att det inverkar på utbetalningen av hans eller hennes sjukpension. Inkomstgränsen är inte bunden till ändringar i prisnivån. Om en pensionstagare vars hälsotillstånd inte förändrats väsentligt efter det att pensionen beviljades förtjänar mer än detta belopp, lämnas full sjukpension, som beviljats tills vidare, vilande för tiden i arbete, förutsatt att den inte har beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen. Pensionen lämnas vilande för minst sex månader och högst fem år. Den vars pension har lämnats vilande beviljas för höst 24 månader handikappbidrag med högsta belopp. Om krav på återupptagen betalning av en pension som lämnats vilande inte har framställts inom fem år efter det att pensionen lämnades vilande, anses det utan särskilt beslut att pensionen har dragits in.

2.6 Uppgifter om mottagare av invalidpension, arbetslivspension och garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen samt uppgifter om deras arbete och perioderna under vilka pensioner lämnats vilande

2.6.1 Invalidpensionstagare

I slutet av 2024 fick 75 669 personer (40 555 män och 35 114 kvinnor) full invalidpension som beviljats tills vidare inom arbetspensionssystemet. Av dessa arbetade 13 procent vid sidan om pensionen under 2024. Av pensionsmånaderna var 7 procent sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. Arbetsinkomsterna under dessa arbetsmånader var i genomsnitt 46 procent av inkomsten för återstående tid. Det fanns egentligen inga skillnader mellan kvinnor och män i arbete vid sidan om pensionen.

I slutet av 2024 fick 16 656 personer (5 678 män och 10 978 kvinnor) delinvalidpension som beviljats tills vidare inom arbetspensionssystemet. Av dessa arbetade 83 procent vid sidan om pensionen under kalenderåret. Av pensionsmånaderna var 77 procent sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. Arbetsinkomsterna under dessa arbetsmånader var i genomsnitt 60 procent av inkomsten för återstående tid. Av kvinnorna arbetade 86 procent och av männen 76 procent vid sidan om pensionen under kalenderåret. Bland kvinnor var 81 procent och bland män 69 procent av pensionsmånaderna sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. Arbetsinkomsterna under arbetsmånaderna var bland kvinnor i genomsnitt 63 procent och bland män 55 procent av inkomsten för återstående tid.

I slutet av 2024 fick 17 215 personer (7 343 män och 9 872 kvinnor) fullt rehabiliteringsstöd inom arbetspensionssystemet. De som fick rehabiliteringsstöd fick stödet i genomsnitt i 22 månader, och perioderna kunde också bestå av på varandra följande perioder. Av de som fick fullt rehabiliteringsstöd arbetade 29 procent vid sidan om pensionen under kalenderåret. Av pensionsmånaderna var 13 procent sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. Arbetsinkomsterna under dessa arbetsmånader var i genomsnitt 50 procent av inkomsten för återstående tid. Av kvinnorna arbetade 33 procent och av männen 25 procent vid sidan om rehabiliteringsstödet under kalenderåret. Bland kvinnor var 14 procent och bland män 11 procent av pensionsmånaderna sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster.

Arbetsinkomsterna under arbetsmånaderna var bland kvinnor i genomsnitt 49 procent och bland män 51 procent av inkomsten för återstående tid.

I slutet av 2024 fick 4 946 personer (1 140 män och 3 806 kvinnor) partiellt rehabiliteringsstöd inom arbetspensionssystemet. De som fick partiellt rehabiliteringsstöd fick stödet i genomsnitt i 24 månader. Perioden under vilken rehabiliteringsstöd betalades kunde också bestå av på varandra följande perioder. Av de som fick partiellt rehabiliteringsstöd arbetade 90 procent vid sidan om pensionen under kalenderåret. Av pensionsmånaderna var 84 procent sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. Arbetsinkomsterna under dessa arbetsmånader var i genomsnitt 57 procent av inkomsten för återstående tid. Av kvinnorna arbetade 92 procent och av männen 82 procent vid sidan om det partiella rehabiliteringsstödet under kalenderåret. Bland kvinnor var 87 procent och bland män 74 procent av pensionsmånaderna sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. Arbetsinkomsterna under arbetsmånaderna var bland kvinnor i genomsnitt 58 procent och bland män 56 procent av inkomsten för återstående tid.

I slutet av 2024 fick 113 214 personer (58 159 män och 55 055 kvinnor) sjukpension inom folkpensionssystemet. Av dessa fick 62 652 personer (34 730 män och 27 922 kvinnor) inte samtidigt invalidpension som arbetspension. Full folkpension betalades till 53 procent (58 procent av männen och 48 procent av kvinnorna). Under året arbetade 9,9 procent av pensionstagarna vid sidan om folkpensionen och 5,1 procent av pensionsmånaderna var arbetsmånader.

2.6.2 Arbetslivspensionstagare

I slutet av 2024 fick 206 personer arbetslivspension (191 män och 15 kvinnor). Av dessa hade 42 procent arbetsinkomster vid sidan om pensionen under kalenderåret. Av pensionsmånaderna var 15 procent sådana under vilka pensionstagarna hade arbetsinkomster. I dessa inkomster ingår även de inkomster som betalats ut under den första pensionsmånaden.

2.6.3 Garantipensionstagare

I slutet av 2024 fick 65 723 personer (36 579 män och 29 144 kvinnor) garantipension på grundval av invalidpension eller arbetsoförmåga. Av dessa fick 0,02 procent garantipension som beviljas invandrare på grundval av arbetsoförmåga. Av mottagare av garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen arbetade 7,1 procent vid sidan om pensionen och 3,9 procent av pensionsmånaderna var arbetsmånader.

2.6.4 Uppgifter om perioder med vilande pension

I slutet av 2024 hade 667 personer en vilande invalidpension inom arbetspensionssystemet. Inom arbetspensionssystemet lämnade 788 personer pensionen vilande under året. I arbetspensionssystemet var perioderna med vilande pension i genomsnitt 9 månader långa. Det var mycket sällsynt att pensionsrätten drogs in efter att pensionen varit vilande i mer än två år.

Under 2024 var inga arbetslivspensioner vilande.

Av sjukpensioner som beviljats av FPA och garantipensioner som beviljats den som är arbetsoförmögen var pensionen för 372 personer vilande i slutet av 2024. Av dessa hade 205 personer endast sjukpension vilande, 103 personer både sjukpension och garantipension vilande och 64 personer endast garantipension vilande. Under 2024 hade 498 personer lämnat pension som FPA beviljat vilande. Av de perioder under vilka sjukpensioner som beviljats av FPA hade lämnats vilande under 2024 inföll i genomsnitt 5 månader på 2024 och den totala längden på

perioder med vilande pension var i genomsnitt 10 månader. Motsvarande medelvärden för garantipensioner som beviljats den som är arbetsoförmögen var 6 månader och 13 månader.

2.7 Övriga förmåner som påverkar pensionstagarnas ställning

2.7.1 Förmåner enligt lagen om handikappförmåner

Syftet med förmåner enligt lagen om handikappförmåner är att stödja i Finland bosatta funktionshindrade eller långvarigt sjuka personers förmåga att klara av sitt dagliga liv, deras deltagande i arbetslivet eller studier, upprätthållandet av deras funktionsförmåga samt deras boende hemma, rehabilitering och vård.

Lagen om handikappförmåner ändras från och med ingången av 2027 så att unga omfattas av handikappförmånerna för vuxna vid 18 års ålder i stället för nuvarande 16 års ålder. Ändringarna gäller endast åldersgränsen för handikappförmåner och handikappbidragens namn. Från och med ingången av 2027 består handikappförmåner som beviljas personer som fyllt 18 år av handikappbidrag för vuxna och vårdbidrag för pensionstagare. Dessa har enligt personens behov av stöd graderats i tre nivåer: bidrag med grundbelopp, bidrag med förhöjt belopp och bidrag med högsta belopp. Handikappbidrag och vårdbidrag är skattefria förmåner vars beviljande inte påverkas av den sökandes förmögenhet eller arbetsinkomster.

Vårdbidrag för pensionstagare kan beviljas en person som fyllt 18 år och som får pension eller ersättning som berättigar till vårdbidrag för pensionstagare enligt 9 § 1 mom. i lagen om handikappförmåner. Sådana pensioner är till exempel full invalidpension enligt arbetspensionslagarna, arbetslivspension, sjukpension enligt folkpensionslagen och garantipension. En person som inte får pension eller ersättning som avses i momentet i fråga omfattas av handikappbidrag för vuxna. Beviljande av vårdbidrag för pensionstagare eller handikappbidrag förutsätter alltid att den sökandes funktionsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, skada eller lyte under minst ett år utan avbrott. När funktionsförmågan är nedsatt avgör de övriga grunderna för beviljande av vårdbidrag och handikappbidrag om förmånen beviljas och hur stor den är.

Enligt gällande lagstiftning stöds pensionstagares återgång i arbete genom att handikappbidrag med högsta belopp betalas för den tid som pension lämnats vilande till dem som lämnat sin pension vilande och som omedelbart innan pensionen lämnats vilande fått vårdbidrag för pensionstagare. Då undersöks inte förutsättningarna för att få handikappbidrag med högsta belopp, utan handikappbidrag med högsta belopp betalas direkt med stöd av lagen, om personens samtliga pensioner som kan lämnas vilande är vilande samtidigt.

I slutet av 2024 fick 16 653 personer handikappbidrag för vuxna och 196 811 personer vårdbidrag för pensionstagare. Från och med ingången av 2027 motsvarar handikappbidrag för vuxna det nuvarande handikappbidraget för personer över 16 år. Den enda förändringen är att förmånens nedre åldersgräns höjs från nuvarande 16 år till 18 år. Den nedre åldersgränsen för vårdbidrag för pensionstagare höjs på motsvarande sätt, vilket är den enda förändringen som gäller vårdbidrag för pensionstagare.

2.7.2 Bostadsbidrag för pensionstagare och allmänt bostadsbidrag

Rätt till bostadsbidrag för pensionstagare har den som fyllt 16 år och som får pension eller ersättning som berättigar till bostadsbidrag från Finland eller utlandet enligt 8 § 1 mom. i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare. Sådana pensioner är till exempel full invalidpension som

betalas av arbetspensionsanstalt, arbetslivspension, sjukpension enligt folkpensionslagen och garantipension. Delinvalidpension hör inte till dessa pensioner.

Bostadsbidrag för pensionstagare omfattar ensamboende som får pension som berättigar till bostadsbidrag för pensionstagare, äkta par eller sambopar varav en eller båda får pension som berättigar till bostadsbidrag för pensionstagare och hushåll där alla får pension som berättigar till bostadsbidrag för pensionstagare. Övriga hushåll omfattas av det allmänna bostadsbidraget. Om en pensionstagare som beviljats pension på grund av full arbetsoförmåga till exempel bor med minderåriga barn, omfattas det hushåll som utgörs av dem av det allmänna bostadsbidraget.

När bostadsbidraget beräknas ska som årsinkomst beaktas de fortlöpande eller årligen återkommande bruttointkomsterna för sökanden och sökandens make, maka eller sambo, med undantag för de prioriterade inkomster som anges i 14 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007). Invalidpension, arbetslivspension eller garantipension har inte fastställts som prioriterade inkomster, liksom inte heller löneinkomster, så de beaktas som inkomster. Inkomsten anses i allmänhet vara fortlöpande om den betalas i minst sex månader. Även om inkomsten varar i mindre än sex månader beaktas den som årligen återkommande inkomst om inkomsten återkommer årligen.

Med stöd av den särskilda bestämmelsen som ingår i 10 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete fortsätter betalningen av bostadsbidrag för pensionstagare under den tid som pensionen är vilande, om personen omedelbart innan pensionen lämnas vilande har fått bostadsbidrag för pensionstagare och villkoren för att få bidraget i övrigt fortfarande är uppfyllda.

I slutet av 2024 fick 202 371 personer bostadsbidrag för pensionstagare.

I beräkningen av det allmänna bostadsbidraget beräknas hushållets månadsinkomster på basis av de fortlöpande eller årligen återkommande bruttointkomsterna för hushållets myndiga medlemmar. De prioriterade inkomster som föreskrivs i 4 § i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) beaktas dock inte. De pensioner eller löneinkomster som nämns ovan för bostadsbidrag för pensionstagare räknas inte som prioriterade inkomster och beaktas därför i beräkningen. Som fortlöpande inkomst räknas inkomst som fortsätter i minst tre månader från och med den tidpunkt då stödet beviljats eller justerats. Om inkomsterna för en medlem i hushållet varierar under dessa tre månader, beräknas medlemmens fortlöpande inkomst som genomsnittlig inkomst på basis av den inkomst som medlemmen beräknas få under de följande 12 månaderna från och med den tidpunkt då stödet beviljats eller justerats.

2.7.3 Barnförhöjning enligt folkpensionslagen

Barnförhöjning enligt folkpensionslagen kan beviljas en person som får pension eller ersättning enligt 51 § 1 mom. i folkpensionslagen. Dessa är bland annat sjukpension enligt folkpensionslagen, invalidpension enligt arbetspensionslagarna (inklusive delinvalidpension) och arbetslivspension. Barnförhöjning betalas för en pensionstagares eller dennes makes eller makas barn under 16 år som lever i samma hushåll som pensionstagaren eller för pensionstagarens barn som bor någon annanstans, om pensionstagaren svarar för försörjningen av barnet. Barnförhöjningen för varje barn är 26,30 euro i månaden år 2026.

Om personens samtliga pensioner som berättigar till barnförhöjning är vilande, betalas ingen barnförhöjning.

I slutet av 2024 fick 8 332 personer barnförhöjning och den betalades för 13 101 barn.

2.7.4 Förmåner som beviljas invalidpensionstagare för tiden för rehabilitering

2.7.4.1 Rehabiliteringstillägg för tiden för arbetspensionsrehabilitering

Med arbetspensionsrehabilitering avses yrkesinriktad rehabilitering som ordnas av arbetspensionsanstalter. Arbetspensionsrehabiliteringen ska enligt lag vara ändamålsenlig för att förhindra en persons arbetsförmåga eller förbättra dennes arbets- och inkomstförmåga. Vid bedömningen av om det är ändamålsenligt med rehabilitering beaktas bland annat om den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att personen fortsätter i eller återgår till arbete som är lämpligt för personens hälsotillstånd.

Arbetspensionsrehabilitering kan också beviljas invalidpensionstagaren om förutsättningarna för beviljande av rehabilitering är uppfyllda. För den tid som yrkesinriktad rehabilitering pågår betalas till invalidpensionstagaren utöver invalidpensionen även ett rehabiliteringstillägg som är 33 procent av invalidpensionens belopp. Om arbetspensionsrehabilitering beviljas en person som får delinvalidpension, kan delinvalidpensionen betalas som full pension för den tid som yrkesinriktad rehabilitering pågår. Pensionen betalas med en rehabiliteringsförhöjning på 33 procent.

Om en rehabiliteringsklient som får invalidpension arbetar under rehabiliteringen, tillämpas samma regler på arbetsinkomsterna som även annars vid invalidpension. Pensionen lämnas vilande om inkomstgränsen överskrids. Full invalidpension enligt arbetspensionslagarna kan enligt lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete ändras till delinvalidpension, om arbetsinkomsterna överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten och överstiger också den fulla garantipensionens belopp, men understiger gränsen för att lämna pensionen vilande (60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten och minst den fulla garantipensionens belopp).

Till en annan än invalidpensionstagare betalas rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna för den tid som arbetspensionsrehabiliteringen pågår. Beloppet motsvarar den kalkylmässiga invalidpension som beräknas för personen, förhöjd med 33 procent. Rehabiliteringspenningen betalas fullt ut om rehabiliteringsklientens arbetsinkomster under rehabiliteringen är högst 50 procent av klientens tidigare stabiliserade genomsnittliga inkomst. Om rehabiliteringsklientens arbetsinkomster överstiger denna gräns, betalas rehabiliteringspenningen som partiell rehabiliteringspenning vars belopp är hälften av den fulla rehabiliteringspenningen.

2.7.4.2 Rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner föreskrivs om FPA:s skyldighet att ordna yrkesinriktad rehabilitering och krävande medicinsk rehabilitering samt ersätta rehabiliteringspsykoterapi. Enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner kan FPA dessutom ordna och ersätta rehabilitering enligt prövning inom ramen för det anslag som årligen finns tillgängligt för rehabilitering.

FPA har ingen skyldighet att ordna yrkesinriktad rehabilitering om den har ordnats enligt arbetspensionslagarna eller om den försäkrade har ett gällande förhandsbeslut om sin rätt till arbetspensionsrehabilitering. Yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagarna har således företräde framför den yrkesinriktade rehabilitering som ordnas av FPA. För att uppfylla förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering ska personen bland annat uppfylla vissa

förutsättningar som gäller tidigare intjänade försäkrade arbetsinkomster. För den som är invalidpensionerad granskas uppfyllandet av dessa förutsättningar för tiden före arbetsförmågan började. En person kan således uppfylla förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering om personen har varit i arbetslivet före pensionens början, även om denne under sin pension har varit en längre tid borta från arbetslivet. Om förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering inte uppfylls, vilket kan vara fallet i synnerhet när personens deltagande i arbetslivet redan före pensioneringen varit ringa, ansvarar FPA för personens yrkesinriktade rehabilitering.

För att rehabiliteringen ska berättiga till rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ska dess syfte vara att hjälpa rehabiliteringsklienten att komma in i arbetslivet, stanna kvar i arbetslivet eller återgå till arbetslivet. Detta mål uppfylls vanligtvis i yrkesinriktad rehabilitering. En rehabiliteringsklient har rätt till rehabiliteringspenning för den tid klienten är förhindrad att arbeta på grund av sitt deltagande i rehabiliteringen. Enligt 23 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner kan utförandet av arbete också vara partiellt förhindrat och i vissa situationer räcker det att rehabiliteringsklienten är förhindrad att utföra något annat arbete som kan jämföras med huvudsyssla än sådant som ingår i rehabiliteringen. Dessutom ska rehabiliteringen följa 18–20 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Rehabiliteringspenning kan betalas för den lagstadgade rehabilitering som avses i 18 § i lagen – bland annat för rehabilitering som ordnas med stöd av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner –, under vissa förutsättningar även för annan motsvarande rehabilitering enligt 19 § i lagen och som rehabiliteringspenning för unga enligt 20 § i lagen.

För en rehabiliteringsklient som får full invalidpension enligt arbetspensionslagarna, arbetslivspension, sjukpension enligt folkpensionslagen eller garantipension som beviljas utöver dessa pensioner, fastställs rehabiliteringspenningen som rehabiliteringspenning till pensionstagare. Rehabiliteringspenning till pensionstagare beräknas enligt 34 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner av pensionernas sammanlagda belopp: dess belopp per dag är en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de månatliga pensionerna i fråga. Om rehabiliteringsklienten får delinvalidpension eller sjukpension enligt den särskilda bestämmelsen i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, fastställs rehabiliteringspenningen dock inte som rehabiliteringspenning till pensionstagare utan enligt 32 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Då fastställs rehabiliteringspenningen på basis av årsinkomsten, men den kan också betalas med ett minimibelopp.

Om en rehabiliteringsklient som får invalidpension arbetar under rehabiliteringen, tillämpas samma regler på arbetsinkomsterna som även annars vid invalidpension: om inkomstgränsen överskrids lämnas pensionen vilande, och full invalidpension enligt arbetspensionslagarna kan ändras till delinvalidpension enligt bestämmelserna om det. Om alla de pensioner som kan utgöra grund för rehabiliteringspenning till pensionstagare är vilande, fastställs rehabiliteringspenningen inte som rehabiliteringspenning till pensionstagare utan enligt 32 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Utbetalningen av rehabiliteringspenning förutsätter dessutom att övriga förutsättningar för dess beviljande uppfylls, det vill säga att arbetet till exempel inte förhindrar deltagande i rehabiliteringen.

2.8 Annan allmän lagstiftning som är central för propositionen

2.8.1 Bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden

I 8 b kap. i förvaltningslagen föreskrivs om förutsättningar för att avgöra ärenden automatiserat och om rättsskyddsförutsättning vid automatiserade avgöranden. Bestämmelserna gäller situationer där en myndighet genom automatisk databehandling träffar ett avgörande som avslutar behandlingen av ett ärende utan att avgörandet granskas och godkänns av en fysisk person. Om detta är fallet anses avgörandet av ärendet vara automatiserat även om behandlingen inbegriper faser där en människa deltar i beredningen av ärendet genom interimistiska åtgärder, såsom faser som kräver prövning från fall till fall (RP 145/2022 rd).

Enligt förvaltningslagen kan en myndighet avgöra ett ärende automatiserat, när det i ärendet inte ingår omständigheter som enligt myndighetens förhandsprövning förutsätter prövning från fall till fall eller när de i ärendet ingående omständigheter som förutsätter prövning från fall till fall har bedömts av en tjänsteman eller någon annan som handlägger ärendet. Avgöranden ska grundas på behandlingsregler som har utarbetats med stöd av tillämplig lag och förhandsprövning. Enligt rättsskyddsförutsättningen som gäller automatiserade avgöranden ska den fysiska person som avgörandet avser avgiftsfritt till alla delar få begära omprövning av avgörandet genom en omprövningsbegäran enligt 7 a kap. i förvaltningslagen eller ett jämförbart rättsmedel som behandlas hos den myndighet som har fattat beslutet eller hos en myndighet som hör till samma personuppgiftsansvarige som den beslutande myndigheten. Detta krav tillämpas dock inte om en parts yrkande, som inte rör någon annan part, godkänns genom ett automatiserat avgörande. I förvaltningslagen föreskrivs också om myndighetens skyldighet att meddela parten om användningen av automatiserat avgörande i ett förvaltningsbeslut. Om det inte meddelas något förvaltningsbeslut i ärendet med stöd av lag, ska information om användningen av automatiserat avgörande samt information om vilka uppgifter som ligger till grund för det automatiserade avgörandet meddelas parten på något annat sätt senast när behandlingen av ärendet avslutas.

I 6 a kap. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) föreskrivs om förutsättningarna för införande av automatiserat avgörande av ärenden och om det förfarande som ska följas vid införandet.

Enligt artikel 22.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (nedan den allmänna dataskyddsförordningen) ska den registrerade ha rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på automatiserad behandling, inbegripet profilering, vilket har rättsliga följder för honom eller henne eller på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne. Punkten tillämpas dock inte bland annat om beslutet tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen.

2.8.2 EU:s förordningar om social trygghet

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan EU:s grundförordning om social trygghet) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan tillämpningsförordningen) koordineras den sociala tryggheten för personer som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet inom EU. EU:s förordningar om social trygghet harmoniserar inte innehållet eller tillämpningen av

de nationella bestämmelserna om social trygghet, utan reglerar i vilka situationer och hur den nationella lagstiftningen tillämpas på personer som rör sig i olika medlemsstater. Medlemsstaterna är således behöriga att ordna de sociala trygghetssystemen. Genom EU-förordningarnas samordningsregler tryggas likabehandling av personer som rör sig mellan medlemsstaterna och bevarandet av de förmåner och rättigheter som de har uppnått. Dessutom tryggar reglerna personers rättigheter genom att begränsa alltför sträng tillämpning av nationella bestämmelser. Å andra sidan är syftet också att samordna förmåner från olika länder så att de inte ogrundat betalas på varandra. Förordningarna är direkt tillämpliga i medlemsstaterna. I konfliktsituationer har EU-rätten företräde framför nationell lagstiftning.

Om en pension eller förmån omfattas av tillämpningsområdet för EU:s grundförordning om social trygghet, kan boende i landet i princip inte ställas som förutsättning för beviljande och utbetalning av den. Detta innebär bland annat att pensionen eller förmånen ska kunna flyttas med mottagaren från ett land till ett annat, det vill säga exporteras. Minimiförmånen enligt pensionskapitlet i förordningen om social trygghet behöver staten dock inte betala till den som bor stadigvarande utomlands.

Finlands arbetspensionslagar omfattas av tillämpningsområdet för EU:s grundförordning om social trygghet och på dem tillämpas grundförordningens bestämmelser om beräkning av pension. Finlands folkpension och garantipension anses däremot vara minimipensioner enligt artikel 58 i förordningen när EU:s grundförordning om social trygghet tillämpas. I fråga om folkpension har tolkningen nyligen ändrats; tidigare ansågs folkpension omfattas av tillämpningsområdet för EU:s grundförordning om social trygghet på samma sätt som arbetspensioner. Ändringen grundar sig på EU-domstolens dom i mål C-189/16 Zaniewicz-Dybeck, där EU-domstolen ansåg att den garantipension som betalas av Sverige är minimipension. Folkpensionen är till stor del en likadan förmån som garantipensionen i Sverige. De ändringar i folkpensionslagen som avser detta trädde i kraft från ingången av 2025 (se RP 128/2024 rd).

Bestämmelserna i EU:s grundförordning om social trygghet påverkar inte innehållet i den nationella pensionslagstiftningen, såsom på vilken grund pension beviljas och hur pension intjänas. Varje medlemsstat ska i sin lagstiftning fastställa bland annat de förutsättningar som ska uppfyllas för att rätt till förmåner uppstår, inklusive regler som förhindrar överlappning av förmåner samt hur andra inkomster påverkar förmånerna. EU:s förordningar om social trygghet tryggar dock utbetalningen av pensioner till personer utan begränsningar mellan medlemsstaterna. Om en person har arbetat i två eller flera EU/EES-länder eller i Schweiz, samordnas processen för ansökan om pension med bestämmelserna i EU:s grundförordning om social trygghet. På minimipensioner enligt artikel 58 i förordningen – såsom folk- och garantipensionen i Finland – tillämpas de allmänna bestämmelserna i EU:s förordningar om social trygghet (till exempel om sammanräkning av försäkringsperioder och jämställande av fakta och händelser), men inte andra bestämmelser i förordningen om fastställande och utbetalning av pension.

EU:s grundförordning om social trygghet innehåller bestämmelser om att jämställa förmåner, inkomster, fakta och händelser mellan medlemsstaterna. Om sociala förmåner eller inkomster har vissa rättsverkningar enligt lagstiftningen i en medlemsstat, ska förmåner eller inkomster som erhållits i en annan medlemsstat beaktas på motsvarande sätt i tillämpningen av bestämmelserna. I enlighet med proportionalitetsprincipen ska det ses till att principen om att jämställa fakta eller händelser inte leder till resultat som objektivt sett inte är motiverade, eller till överlappning av liknande förmåner som gäller samma period. På grundval av förordningen beaktas även de försäkringsperioder som uppfyllts i en annan medlemsstat och som grundar sig

på arbete eller boende när det avgörs om en person har omfattats av det berörda landets lagstiftning om social trygghet tillräckligt länge för att till exempel ha rätt till pensionsförmåner.

Om en person har varit försäkrad i två eller flera medlemsstater ska en pension som inte är minimipension enligt artikel 52 i EU:s grundförordning om social trygghet beräknas på två sätt: enligt nationella bestämmelser och som s.k. pro rata-pension, det vill säga som proportionell pension, och den större av dessa ska beviljas. Bestämmelserna i EU:s grundförordning om social trygghet och tillämpningsförordningen begränsar dessutom tillämpningen av nationella bestämmelser som förhindrar överlappning av förmåner. Bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande i avdelning III kapitel 5 i EU:s grundförordning om social trygghet (artiklarna 53–55) föreskriver på vilket sätt likadana eller olika förmåner eller andra inkomster kan beaktas i självständig pension eller pro rata-pension. Vid samordning av samma förvärvsinkomst i två eller flera EU-länder ska inkomsten i fråga enligt artikel 55 i grundförordningen inte två gånger beaktas som inkomst som minskar pensionen. Bestämmelserna tillämpas på arbetspensioner i Finland.

Finlands folkpension och garantipension är minimipensioner enligt artikel 58 i EU:s grundförordning om social trygghet. Vid beräkningen av deras belopp beaktas i vissa situationer de försäkringsperioder som uppfyllts i andra länder som tillämpar EU-förordningar till förmån för den pensionssökande. I beräkningen av minimipensionen ska enligt den uttryckliga bestämmelsen i artikel 58 i grundförordningen dessutom beaktas det faktiska beloppet av de pensionsinkomster som den berörda personen får från andra medlemsstater. I övrigt beräknas minimipensionens storlek i enlighet med nationell lagstiftning utan att tillämpa bestämmelserna om pensionsberäkning i EU:s grundförordning om social trygghet. Bestämmelserna i avdelning III kapitel 5 i grundförordningen som begränsar tillämpningen av nationella bestämmelser som förhindrar sammanträffande av förmåner och inkomster gäller inte heller minimipensioner, det vill säga folkpension och garantipension.

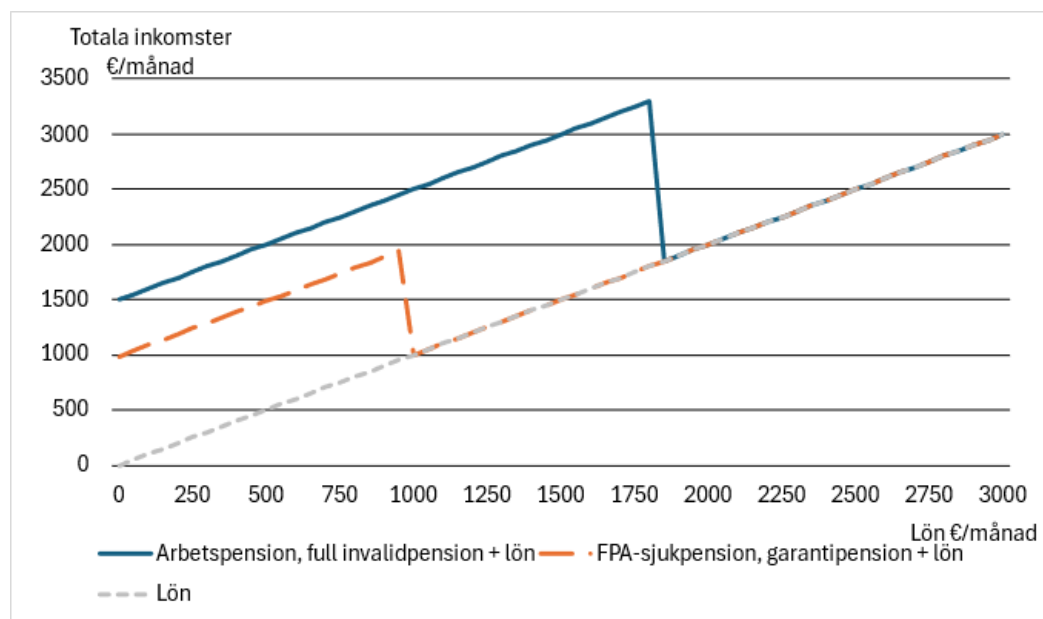
2.9 Bedömning av nuläget

2.9.1 Inkomstgränsernas inverkan på pensionstagarens totala inkomster och incitament för arbete

Under en pension som beviljats på grund av arbetsoförmåga är det möjligt arbeta upp till inkomstgränsen utan att arbetsinkomsterna påverkar pensionsbeloppet. Enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete är inkomstgränsen för full invalidpension enligt arbetspensionslagarna 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började och för delinvalidpension 60 procent av denna genomsnittliga inkomst. I båda situationerna är inkomstgränsen dock minst lika stor som den fulla garantipensionen. För arbetslivspension, sjukpension enligt folkpensionslagen och garantipension är inkomstgränsen lika stor som den fulla garantipensionen. När det gäller full invalidpension enligt arbetspensionslagarna är tröskeln för att lämna pensionen vilande dock i princip högre än inkomstgränsen: både full invalidpension enligt arbetspensionslagarna och delinvalidpension lämnas vilande om arbetsinkomsterna under tre månader i följd överstiger såväl 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten innan arbetsoförmågan började som beloppet för full garantipension. I de övriga pensionerna lämnas pensionen vilande när inkomstgränsen överskrids på motsvarande sätt. När pensionen lämnas vilande avbryts utbetalningen av den helt och hållet. Detta kan ske framöver på grundval av pensionstagarens egen anmälan, men om pensionstagaren inte själv i förväg har meddelat om att gränsen överskridits, lämnas den pension som redan betalats vilande retroaktivt.

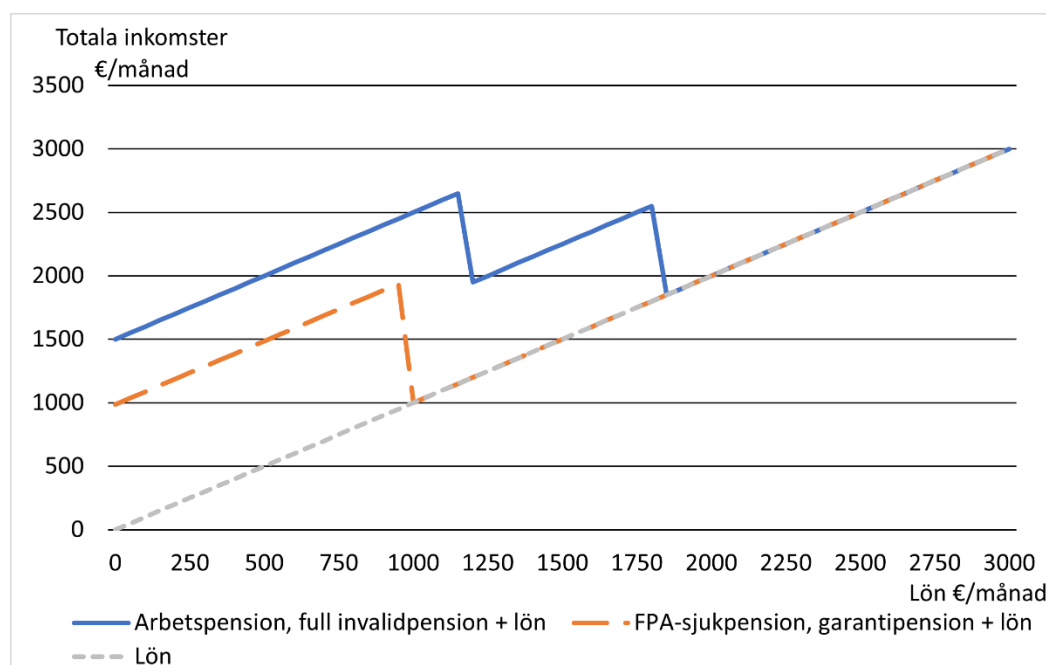
När pensionen lämnas vilande minskar vanligen personens totala inkomster, eftersom ingen del av pensionen betalas och den totala inkomsten utgörs endast av arbetsinkomster. Därför finns det i allmänhet inget incitament att överskrida inkomstgränserna, trots att arbetsinkomsterna ökar på storleken av den framtida arbetspensionen. Detta har i praktiken varit synligt i att pensionstagarna har kunnat dimensionera sitt arbete så att arbetsinkomsterna ofta ligger strax under gränsen för vilande, särskilt för personer som får delinvalidpension. Direkt incitament att överskrida denna gräns finns främst då arbetsinkomsterna under pensionstiden är så höga att personens totala inkomst ökar på grund av arbetsinkomsterna trots bortfall av pensionen. I en sådan situation, som kan bedömas vara relativt sällsynt, är det fördelaktigt för personen att en vilande pension möjliggör arbete utan inkomstgränser så att pensionsrätten enligt lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete bevaras.

Figur 1 visar utvecklingen av den totala inkomsten för mottagare av full invalidpension enligt arbetspensionslagarna samt för mottagare av sjukpension enligt folkpensionslagen och garantipension, det vill säga det sammanlagda beloppet av pension och arbetsinkomster, när arbetsinkomsterna ökar då arbetet fortgår i minst tre månader men mindre än ett år. Eftersom arbetet pågår i mindre än ett år kan arbetet inte leda till att pensionsrätten enligt arbetspensionslagarna ändras från full invalidpension till delinvalidpension. Pensionstagarens totala inkomster ökar lika mycket som arbetsinkomsterna ökar, tills arbetsinkomsterna når gränsen för att lämna pensionen vilande. Efter att denna gräns överskridits lämnas hela pensionen vilande, varvid den totala inkomsten minskar med pensionsbeloppet och arbetsinkomsterna utgör hela den totala inkomsten.

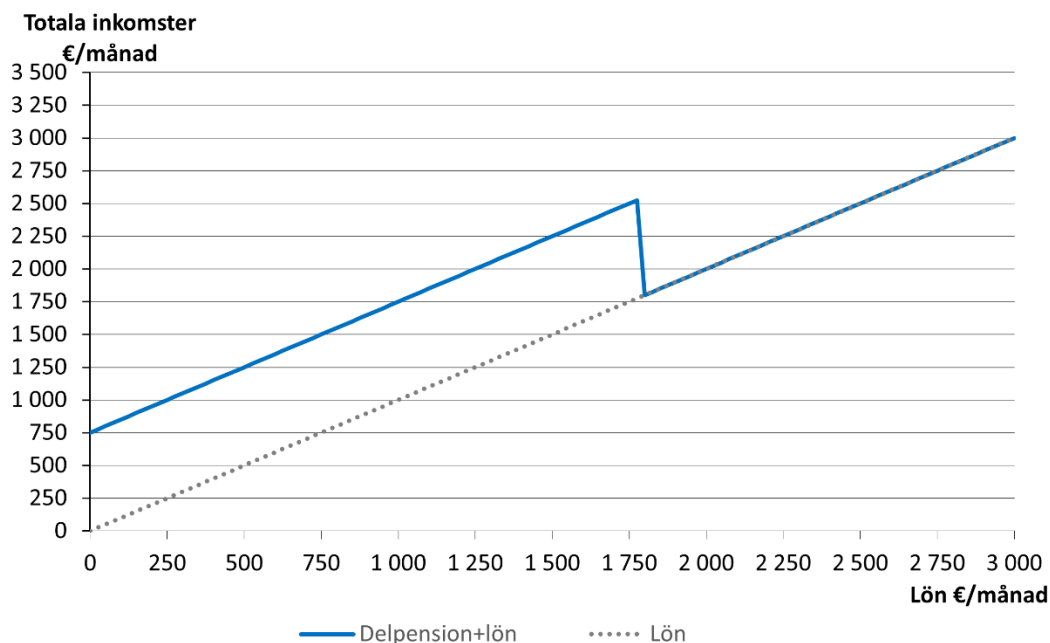
Figur 1. Full invalidpension och arbetsinkomst enligt gällande lag när arbetet fortgår i minst 3 månader men högst 12 månader. Separat endast arbetspension samt folkpension med garantipension som tillägg.

Om arbetsinkomsterna för den som får full invalidpension från arbetspensionssystemet överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten i mer än ett år och samtidigt överstiger beloppet för full garantipension, ändras full invalidpension med stöd av 4 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete till delinvalidpension. På grund av ändringen minskar pensionsbeloppet med hälften. Delinvalidpensionen däremot lämnas vilande om inkomstgränsen på 60 procent överskrids. När arbetspensionstagarens arbetsinkomster ökar kan denne således ställas inför två på varandra följande trösklar som begränsar arbetet: först halveras pensionsbeloppet när full invalidpension ändras till delinvalidpension; sedan, om inkomstgränsen för delinvalidpension överskrids i tre på varandra följande månader, betalas ingen pension alls. Det har dock i praktiken varit sällsynt att ändra pensionsrätten från full pension till delinvalidpension på grundval av arbetsinkomster. Eftersom delinvalidpension inte betalas från folkpensionssystemet kan en person som endast får pension som betalas av FPA bara stöta på den andra av dessa trösklar: pensionen lämnas vilande om inkomstgränsen överskrids under tre på varandra följande månader (figur 2).

Figur 2. Full invalidpension och arbetsinkomst enligt gällande lag när arbetet fortgår i mer än 12 månader. Separat endast arbetspension samt folkpension med garantipension som tillägg.

Figur 3 visar utvecklingen av den sammanlagda summan av delinvalidpension och arbetsinkomster, dvs. personens totala inkomster, i takt med att arbetsinkomsterna ökar. Personens totala inkomster ökar lika mycket som arbetsinkomsterna ökar tills arbetsinkomsterna når inkomstgränsen. Om inkomstgränsen överskrids under tre månader i följd lämnas hela pensionen vilande, varvid den totala inkomsten minskar med pensionsbeloppet och arbetsinkomsterna utgör hela den totala inkomsten.

Figur 3. Delinvalidpension och arbetsinkomst enligt gällande lag, arbetet fortgår över 3 månader

När en persons arbetsinkomster ökar lämnas dennes FPA-pensioner och arbetspension vilande oberoende av varandra. Pensioner kan således lämnas vilande vid olika tidpunkter. Folkpensionen och garantipensionen lämnas vilande om arbetsinkomsterna överstiger garantipensionens fulla belopp under minst tre på varandra följande kalendermånader. Arbetsinkomsterna överskrider dock nödvändigtvis inte samtidigt inkomstgränsen för arbetspension eller det är till exempel möjligt att inkomstgränsen för arbetspension inte överskrids i de tre på varandra följande kalendermånader som krävs. Då lämnas endast de pensioner som FPA betalat vilande och utbetalningen av arbetspension fortsätter.

Om en person omedelbart före pensionen lämnats vilande har fått vårdbidrag för pensionstagare, betalas till personen med stöd av lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete handikappbidrag med högsta belopp för tiden som pensionen är vilande, vilket är en förmån som är större än vårdbidrag för pensionstagare. En pensionstagare kan dock endast dra nytta av detta incitament om pensionstagarens samtliga pensioner som kan lämnas vilande är vilande samtidigt. Inkomstgränsen ska alltså överskridas för såväl arbetspensionen som FPA:s pensioner. Om personens pensioner lämnats vilande vid olika tidpunkter, börjar utbetalningen av handikappbidrag med högsta belopp från början av den månad då den senaste pensionen lämnats vilande.

2.9.2 Konsekvenserna av den pension som personen får och pensionens vilande för vissa andra förmåner

Om en persons pensionsrätt inom arbetspensionssystemet ändras från full invalidpension till delinvalidpension, påverkar ändringen också vilka förmåner personen omfattas av. Den som får delinvalidpension omfattas enligt lagen om handikappförmåner av handikappbidraget, den som får full invalidpension av vårdbidrag för pensionstagare. När det gäller bostadsbidrag omfattas den som får delinvalidpension av det allmänna bostadsbidraget, medan den som får full invalidpension i princip omfattas av bostadsbidrag för pensionstagare. Även andra personer i hushållet kan påverka vilken typ av bostadsbidrag en person omfattas av. Även den rehabiliteringspenningförmån som arbetspensionsanstalten eller FPA betalar för rehabiliteringen fastställs på olika sätt beroende på om personen får full invalidpension eller inte. Barnförhöjning enligt folkpensionslagen kan betalas på grundval av såväl delinvalidpension som full invalidpension.

Om personens samtliga pensioner är vilande samtidigt, betalas handikappbidrag med högsta belopp i stället för vårdbidrag för pensionstagare för den tid som pensionen är vilande. Handikappbidrag betalas dock inte för den tid för vilken pensionen på pensionsanstaltens initiativ retroaktivt lämnats vilande.

Den som omedelbart innan pension lämnas vilande fått bostadsbidrag för pensionstagare ska även i fortsättningen få bidraget med stöd av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete för den tid som pensionen är vilande, så länge som villkoren för bidraget i övrigt fortfarande är uppfyllda.

Barnförhöjning enligt folkpensionslagen betalas inte om personens samtliga pensioner som berättigar till barnförhöjning har lämnats vilande.

2.9.3 Skillnader mellan tillämpning och tillsyn i arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet

I arbetspensionsanstalterna grundar sig uppföljningen av arbetsinkomsterna för den tid som invalidpension betalas i huvudsak på tillsyn på årlig nivå. Om pensionstagarens arbetsinkomster på årlig nivå överstiger inkomstgränsen, granskas arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen och dess vilande retroaktivt. Om pensionstagaren själv på förhand meddelar att inkomstgränsen kommer att överskridas, lämnas pensionen vilande från och med den tidpunkt då arbetsinkomsterna enligt anmälan överskrids. Om pensionstagaren däremot inte meddelar att den månatliga inkomstgränsen överskrids, sker ingripandet i situationen utifrån tillsynen på årlig nivå. Om inkomstgränsen inte överskrids på årlig nivå, undersöks månadsinkomsterna inte retroaktivt och pensionen lämnas inte vilande. Pensionstagare med lika stora inkomster kan därför hamna i en ojämlig ställning beroende på om de själva i förväg har anmält överskridning av inkomstgränsen till pensionsanstalten. Om överskridning av inkomstgränsen upptäcks retroaktivt kan pensionen retroaktivt lämnas vilande för högst två år. Pension som betalats till för stort belopp kan återkrävas. Pensionsanstalterna kan använda prövning vid återkrav.

I FPA följs arbetsinkomsterna varje månad, och när inkomstgränsen överskrids under tre på varandra följande kalendermånader lämnas pensionen vilande. Pensionen återkrävs i princip för de månader då inkomstgränsen har överskridits. Folkpensionslagen, som i fråga om återkrav också tillämpas på garantipension, möjliggör dock med vissa förutsättningar också att återkrav frångås eller att beloppet som återkrävs lindras. Eftersom FPA följer upp arbetsinkomsterna månatligen och utgående från dem lämnar pensionen vilande när förutsättningarna för detta

uppfylls, är de som får pension från FPA i en jämlik ställning med varandra oavsett om de meddelar sina arbetsinkomster på förhand eller inte. För folkpension och garantipension finns det inga bestämmelser om hur långt bakåt i tiden pensionen kan retroaktivt lämnas vilande. I fråga om att lämna pension vilande har en retroaktiv maximal tid på fem år beaktats. I och med användningen av inkomstregistret har antalet pensioner som retroaktivt lämnas vilande långt bakåt i tiden minskat. Uppföljningen av företagarnas arbetsinkomster är också årlig tillsyn hos FPA.

2.9.4 Sammanfattande aspekter

2.9.4.1 Allmänt

Syftet med invalidpension är att trygga utkomsten för en person som på grund av sjukdom, lyte eller skada inte är arbetsförmögen och inte kan försörja sig själv genom sitt arbete. Delinvalidpension beviljas enligt arbetspensionslagarna när begränsningarna av arbetsförmågan är mindre än vad som berättigar till full invalidpension och personen i princip kan tjäna en del av sin försörjning. Garantipension kan beviljas den som får full invalidpension eller en arbetsoförmögen invandrare, om dennes pensioner i övrigt inte räcker till för skälig försörjning. Arbetslivspension kan beviljas en person som har uppnått den åldersgräns som berättigar till denna pension (för närvarande 63 år) och uppfyller de övriga i lagen fastställda förutsättningarna för beviljande. När det gäller arbetsförmågan förutsätter beviljandet av arbetslivspension att personens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men till mindre grad än vad som krävs för beviljande av full invalidpension enligt arbetspensionslagarna.

Det är önskvärt både för pensionstagarna och för samhället att de som får pension på grund av arbetsoförmåga kan utnyttja sin återstående arbetsförmåga i den mån det är möjligt och på så sätt förbättra sin försörjning. Arbete vid sidan om pension inom de gränser som hälsotillståndet tillåter kan bidra till att upprätthålla den återstående arbetsförmågan och ge livet meningsfullt innehåll. Det är särskilt viktigt för unga som får invalidpension att kunna prova på att arbeta och sträva efter att komma in i eller återgå till arbetslivet. Om pensionstagarens hälsotillstånd och arbetsförmåga förbättras kan det också vara lättare för pensionstagaren att öka sin arbetsinsats till exempel tillfälligt eller permanent om kontakten med arbetslivet inte har brutits helt och hållet. Om personens arbetsförmåga dock har återställts i sådan utsträckning att personen kan tjäna sin försörjning genom att arbeta – och detta är fallet under en längre tid – finns det sannolikt inte längre någon grund enligt arbetspensionslagarna eller folkpensionslagen för utbetalning av pension som grundar sig på arbetsoförmåga.

En lämplig modell för samordning av pension som beviljats på grund av arbetsoförmåga och arbetsinkomster kräver oundvikligen en balans mellan de ovan konstaterade aspekterna. Det är viktigt att bidragsfällorna inte utgör grundlösa hinder för mottagare av invalidpension, garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen och arbetslivspension att arbeta. Samtidigt strävar lagen efter att definiera de personer för vem det är fråga om en sådan social risk att personen har rätt till pension som betalas på grund av arbetsoförmåga. Utbetalning av pension förutsätter således att personen är arbetsoförmögen enligt förutsättningarna för beviljande av pension.

2.9.4.2 Några viktiga iakttagelser

Enligt gällande lagstiftning minskar pensionstagarens totala inkomst vanligen när pensionen lämnas vilande. Detta beror på att hela pensionen faller bort från personens inkomster och inkomsterna under den tid som pensionen är vilande endast utgörs av arbetsinkomster. Därför har pensionstagaren vanligen inget incitament att överskrida inkomstgränserna, utan snarare ett

incitament att vara försiktig med upprepade överskridningar av inkomstgränserna och dimensionera sitt arbete så att pensionen inte lämnas vilande.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete möjliggör flera på varandra följande perioder av vilande pension. Om betalning av en pension som varit vilande den maximala tiden, det vill säga två år utan avbrott, återupptas för åtminstone en månad, kan pensionen på nytt lämnas vilande i högst två år. Om krav på återupptagen betalning av pension inte har framställts inom två år efter det att pensionen lämnades vilande, dras pensionen in enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete räknat från den tidpunkt den lämnades vilande.

I lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete föreskrivs också om ändring av full invalidpension som beviljats från arbetspensionssystemet till delinvalidpension på grundval av förvärvsinkomster, när arbetsinkomsterna för den som får full invalidpension i mer än ett år överstiger 40 procent av personens stabiliserade genomsnittliga inkomst och samtidigt överstiger beloppet för full garantipension utan att gränsen för att lämna pension vilande överskrids.

Enligt folkpensionslagen och arbetspensionslagarna kan invalidpensionen också dras in på grund av att pensionstagarens arbetsförmåga återställts. Dessutom kan full invalidpension enligt arbetspensionslagarna ändras till delinvalidpension och delinvalidpension till full invalidpension, om personens arbetsförmåga förändras på det sätt som pensionerna förutsätter och förändringen kan beräknas pågå i åtminstone ett år. I dessa situationer har pensionstagarens arbetsinkomster i allmänhet förändrats, men den övergripande bedömningen av pensionens indragning eller ändring är i tillämpliga bestämmelser inte i sista hand bunden till personens faktiska arbetsinkomster.

Ändring av en beviljad full invalidpension till delinvalidpension eller indragning av invalidpension eller delinvalidpension innebär ur pensionstagarens synvinkel att den beviljade pensionsförmånen försvagas eller går förlorad. Ur pensionstagarnas synvinkel visar sig dessa förändringar i allmänhet som risker som ska undvikas (jfr även RP 72/2009 rd, s. 9–10). Med tanke på de förutsättningar som i lag föreskrivs om pensionsrätt är det dock motiverat och konsekvent att förändringar i pensionstagarens arbets- och inkomstförmåga påverkar pensionsrätten, vilket också utgör utgångspunkten för den nuvarande lagstiftningen.

Det är motiverat att harmonisera övervakningen av samordningen av pension och arbetsinkomster, liksom till exempel praxisen för återkrav av eventuella pensioner som betalats till för stort belopp, för att trygga likabehandlingen av pensionstagarna. Med tanke på pensionstagarnas jämställdhet är det också för närvarande ett missförhållande att arbetspensionstagarens ställning i praktiken kan bli ofördelaktigare om arbetspensionstagaren själv i förväg meddelar pensionsanstalten om en möjlig överskridning av inkomstgränsen än om arbetspensionstagaren inte meddelar om detta.

När pensionen lämnas vilande avbryts utbetalningen av pensionen helt och hållet. Ur pensionstagarens perspektiv kan detta vara en ganska sträng konsekvens, särskilt om gränsen för att lämna pensionen vilande inte överskrids mycket. Att en person i princip inte anses vara pensionstagare under den tid som pensionen är vilande innebär i princip också att personen övergår från att omfattas av förmåner avsedda för pensionstagare till att omfattas av förmåner avsedda för andra än pensionstagare. När det gäller vissa centrala förmåner – handikappförmåner och bostadsbidrag för pensionstagare – innehåller lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete dock en särskild bestämmelse om personens ställning som förmånstagare. Enligt 8 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete beviljas handikappbidrag med högsta belopp enligt lagen om handikappförmåner för den tid som

pensionen är vilande, om personen omedelbart före pensionen lämnades vilande har fått vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen. Detta är ett ganska betydande bidrag för arbetstiden, eftersom nivån på handikappförmåner är högre än vårdbidrag och i stället för vårdbidrag betalas uttryckligen handikappbidrag med högsta belopp oberoende av nivån på det tidigare vårdbidraget. Incitamentet är å andra sidan begränsat till personer som har fått vårdbidrag omedelbart innan pensionen lämnats vilande. Personens ställning som förmånstagare kan vara tydligare än i nuläget, om pensionen inte lämnas helt och hållet vilande utan samordningen av pension och arbetsinkomster ordnas på det sätt som presenteras i denna proposition. Arbete stöds inte längre på det sätt som beskrivs ovan genom betalning av handikappbidrag med högsta belopp för den tid som arbetet pågår. Avstående från detta incitament kompenseras dock genom att endast den del som överskrider flexibiliteten dras av från pensionen, vilket också gynnar de pensionstagare som inte har fått vårdbidrag för pensionstagare före sitt deltagande i arbetslivet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att revidera bestämmelserna om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. De föreslagna bestämmelserna ska utöver mottagare av invalidpension även tillämpas på mottagare av garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen och mottagare av arbetslivspension. Målet är att underlätta arbete under pensionen och att förbättra incitamenten för sådant arbete. Målet är att pensionstagaren flexibelt ska kunna utnyttja sin återstående arbetsförmåga när pensionstagaren arbetar vid sidan om pensionen och att lagstiftningen möjliggör flexibel återgång till arbetslivet när pensionstagarens hälsotillstånd tillåter det.

I den föreslagna modellen står konsekvenserna av att sporadiskt överskrida det skyddade beloppet i rimlig proportion till beloppet av överskridningen, till skillnad från vad som kan vara fallet om pensionen lämnas vilande enligt den nuvarande lagstiftningen. Detta minskar hindren för arbete särskilt i situationer där arbetsinkomsterna endast är något lägre än det skyddade beloppet. Pensionstagaren och dennes arbetsgivare behöver inte heller längre vara försiktiga med periodiska överskridningar av gränsen, så länge dessa inte är fortgående. Eftersom avsikten dock inte är att pensionstagaren fortgående överstiger det skyddade beloppet, föreslås det i propositionen att det även föreskrivs om konsekvenserna för pensionsrätten om det skyddade beloppet överskrids utan avbrott under en längre tid. Syftet med dessa bestämmelser är att säkerställa att lagstiftningen är konsekvent i förhållande till de grunder för beviljande av invalidpension som föreskrivs i lag. Syftet är att invalidpension och garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen endast ska betalas till arbetsoförmögna personer.

Det föreslås att samordningen av pension och arbetsinkomster regleras exakt så att arbetspensionsanstalterna och FPA inte lämnas prövning i samordningen. Syftet med detta är att trygga pensionstagarnas likabehandling då bestämmelserna genomförs. Dessutom är målet att samordningen av pension och arbetsinkomster kan genomföras i pensionsanstalterna på ett så effektivt sätt som möjligt genom att utnyttja registeruppgifter och på förhand fastställda automatiserade processer. I förfaranden enligt de föreslagna bestämmelserna undviks i regel retroaktivt återkrav över en lång period, vilket ur pensionstagarens perspektiv hjälper minska den ekonomiska osäkerhet som anknyter till följderna av deltagande i arbetslivet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

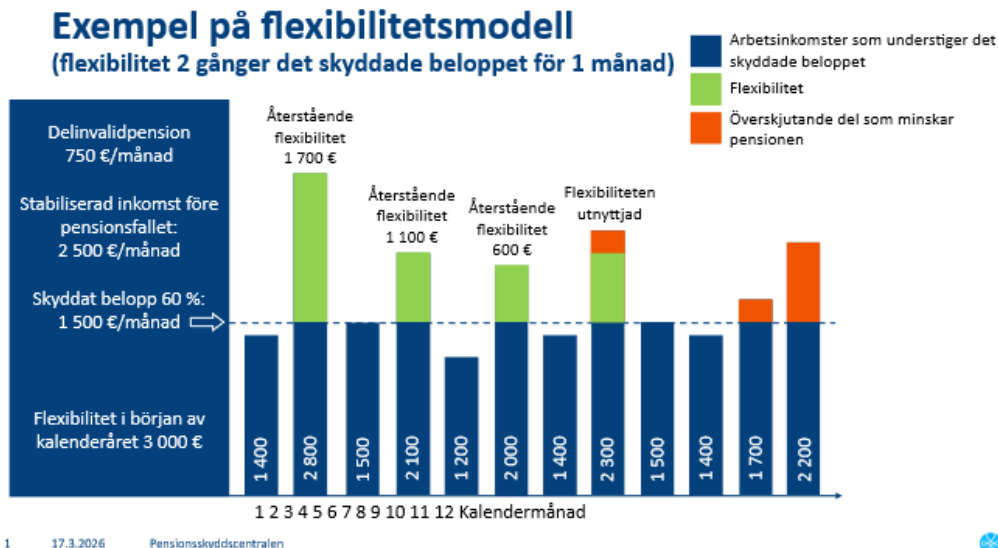
I propositionen föreslås det en ny modell för samordning av invalidpension och arbetsinkomster. De föreslagna bestämmelserna om samordning av pension och arbetsinkomster gäller full

invalidpension enligt arbetspensionslagarna, delinvalidpension och arbetslivspension, sjukpension enligt folkpensionslagen – med undantag för sjukpension som beviljats med stöd av en särskild bestämmelse i 12 § 4 mom. i folkpensionslagen – och garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen. Med den sistnämnda avses garantipension som en person får utifrån full invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller sjukpension enligt folkpensionslagen eller som arbetsförmögen invandrare enligt lagen om garantipension. Den föreslagna lagstiftningen tillämpas således på samma pensioner som beviljas på grund av arbetsförmåga som den nuvarande tidsbegränsade lagen om att lämna pensioner vilande, som den föreslagna lagstiftningen ersätter.

I den föreslagna modellen ska på pensionstagarens arbetsinkomster tillämpas ett skyddat belopp per kalendermånad. Det skyddade beloppet för full invalidpension enligt arbetspensionslagarna är 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började, och för delinvalidpension 60 procent av denna genomsnittliga inkomst. Det skyddade beloppet ska dock alltid vara minst lika stort som den fulla garantipensionen (990,90 euro i månaden på 2026 års nivå). Det skyddade beloppet för arbetslivspensionen, sjukpensionen enligt folkpensionslagen och garantipensionen avses motsvara den fulla garantipensionen. De föreslagna skyddade beloppen motsvarar till beloppet inkomstgränserna per kalendermånad enligt den nuvarande lagstiftningen. Nytt är dock att det skyddade beloppet för arbetspensionerna höjs en gång på samma sätt som invalidpensionerna. Avsikten med detta är att förbättra möjligheten för personer som gått i invalidpension som unga att få en bättre löneutveckling än vad en regelbunden årlig höjning av det skyddade beloppet med lönekoeficienten möjliggör.

Enligt den nuvarande lagstiftningen påverkar pensionstagarens arbetsinkomster inte utbetalningen av pension om arbetsinkomsterna för kalendermånaden inte överstiger inkomstgränsen. Utgångspunkten är att inkomstgränsen samtidigt är en gräns för att lämna pensionen vilande. Vid full invalidpension enligt arbetspensionslagarna är gränsen för att lämna pensionen vilande (60 procent av den stabiliserade inkomstnivån, men minst garantipensionens fulla belopp) dock högre än inkomstgränsen (40 procent av den stabiliserade inkomstnivån, men minst garantipensionens fulla belopp). I den föreslagna nya modellen motsvarar det skyddade beloppet till sitt syfte inkomstgränsen enligt den nuvarande lagstiftningen såtillvida att pensionstagaren kan tjäna lika mycket som det skyddade beloppet i arbetsinkomster per månad utan att arbetsinkomsterna påverkar pensionsbeloppet. Nytt är dock att det för pensionstagaren dessutom för ett kalenderår fastställs ett belopp (så kallad flexibilitet) som pensionstagarens sammanlagda överskridningar av det skyddade beloppet per månad högst får uppgå till under kalenderåret utan att det görs något avdrag i pensionen på grund av arbetsinkomsterna. Beloppet på flexibiliteten per kalenderår ska motsvara det skyddade beloppet för två månader. Varje överskridning av det skyddade beloppet per månad under året minskar den tillgängliga flexibiliteten med det överskridande beloppet. När det inte längre finns kvar någon flexibilitet, ska överskridningar av det skyddade beloppet minska beloppet av den pension som betalas med det överskridande beloppet.

Om avdrag görs på pensionen, gäller avdraget pensionen för den andra kalendermånad som följer efter den månad under vilken det skyddade beloppet har överskridits. Tidpunkten för avdraget fastställs på detta sätt i lagen för att säkerställa att de uppgifter i inkomstregistret och andra pensionssystemregister som ligger till grund för samordningen är tillgängliga när samordningen görs. Om avdraget undantagsvis inte kan göras vid denna tidpunkt – till exempel på grund av indragning eller minskning av pensionen – återkrävs det belopp som ska dras av, om det inte underskrider den lagstadgade gränsen på 150 euro. I dessa situationer tillämpas prövning inte på återkrav, så som inte heller på avdrag av pension om avdraget sker vid dess lagliga tidpunkt.

Figur 4. Exempel på verksamhetsprincipen för den föreslagna modellen (flexibilitetsmodellen)

Den föreskrivna flexibiliteten säkerställer att sporadiska, till sitt belopp ganska små överskridningar av det skyddade beloppet inte påverkar beloppet på pensionen som betalas. Sådana överskridningar kan i praktiken uppstå till exempel på grund av semesterpenning som betalas till personen. Även om pensionstagaren har utnyttjat kalenderårets flexibilitet helt och hållet, minskas pensionen utifrån överskridningen av det skyddade beloppet endast med det överskridande beloppet. Överskridning av det skyddade beloppet leder således även i detta fall endast till att pensionen minskas, inte till att den avbryts. Enligt den nuvarande lagstiftningen som gäller att lämna pension vilande leder överskridning av inkomstgränsen under tre på varandra följande kalendermånader däremot till att pensionen lämnas vilande, varvid pensionstagaren förlorar hela sin pension för den tid som pensionen lämnas vilande.

Avsikten är å andra sidan inte att pensionstagarens arbetsinkomster fortlöpande ska överstiga det skyddade beloppet. I propositionen föreslås att full invalidpension enligt arbetspensionslagarna ändras till delinvalidpension, om pensionstagarens arbetsinkomster överskrider det skyddade beloppet utan avbrott under 12 kalendermånader. Om den oavbrutna perioden med överskridningar av det skyddade beloppet omedelbart fortsätter, dras delinvalidpensionen in efter 12 kalendermånader. I annat fall dras delinvalidpension in om det skyddade beloppet har överskridits utan avbrott under 24 kalendermånader. Delinvalidpensionen dras således in alltid när mottagarens arbetsinkomster utan avbrott har överskridit det skyddade beloppet under 24 kalendermånader. Detta är fallet oavsett om personen under hela denna tid har fått delinvalidpension eller om personen under denna tid först har fått full invalidpension som sedan ändrats till delinvalidpension. Sjukpension enligt folkpensionslagen dras in efter att det skyddade beloppet har överskridits under 12 kalendermånader i följd. Samma gäller garantipension som beviljats en arbetsoförmögen invandrare. En person kan ha rätt till pension på grund av arbetsoförmåga endast om personen är arbetsoförmögen på det sätt som avses i lagen, så det är logiskt att föreskriva om ändring och indragning av pensionsrätten i situationer

där pensionstagaren har kunnat arbeta i den utsträckning att det skyddade beloppet har överskridits under en lång tid utan avbrott. På så sätt står lagstiftningen i ett konsekvent förhållande till de grunder för beviljande av pensioner som betalas utifrån arbetsförmåga som föreskrivs i lagen och som inte ändras med propositionen.

De föreslagna bestämmelserna innebär att rätten till invalidpension som beviljats på grund av full arbetsförmåga justeras i samtliga fall efter att det skyddade beloppet har överskridits utan avbrott under 12 månader. Om arbetsinkomster som överskrider det skyddade beloppet tjänas in så här länge utan avbrott, ska de anses visa att personen inte är arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension. Med tanke på definitionen av arbetsförmåga enligt folkpensionslagen ska det i en sådan situation anses ha visat sig i praktiken att personen med sina arbetsinkomster har kunnat trygga sig en skälig försörjning vars mått har ansetts vara beloppet av den fulla garantipensionen. Att full invalidpension enligt arbetspensionslagarna i dessa situationer ändras till delinvalidpension och sjukpensionen som FPA betalar dras in beror på att folkpensionssystemet inte omfattar möjligheten att bevilja delinvalidpension.

Det skyddade beloppet för full invalidpension enligt arbetspensionslagarna (i regel 40 procent av personens stabiliserade inkomstnivå) motsvarar det krav på att arbetsförmågan är nedsatt med minst tre femtedelar som är förknippat med beviljande av full invalidpension enligt arbetspensionslagarna. Det skyddade beloppet för delinvalidpension (i regel 60 procent av personens stabiliserade inkomstnivå) motsvarar däremot kravet på att arbetsförmågan är nedsatt med minst två femtedelar. I FPA:s pensioner motsvarar det skyddade beloppet den fulla garantipensionen, med vilken personens inkomstförmåga jämförs i bedömningen av rätten till sjukpension enligt folkpensionslagen. Om det skyddade beloppet är dimensionerat för att motsvara personens återstående arbetsförmåga, innebär flexibiliteten att invalidpensionstagaren tidvis kan tjäna mer än vad personens återstående arbetsförmåga i princip räcker till. Den föreslagna flexibiliteten ökar arbetets flexibilitet och uppmuntran. Med det föreslagna beloppet kan flexibiliteten inte heller anses stå i strid med förutsättningarna för beviljande av invalidpension, eftersom arbetsförmågan till exempel kan variera. Detta skulle kanske inte vara fallet om flexibiliteten vore större än vad som föreslås.

Att samordningen enligt den föreslagna modellen grundar sig på gränser i euro som fastställs i lag och på andra exakta regler gör tillämpningen av bestämmelserna enhetlig och förutsägbar. Detta i sin tur möjliggör ett till stor del automatiserat genomförande av modellen. Samtidigt hör det till modellen att tillämpningen av de föreskrivna gränserna i euro eller genomförandet av modellen inte annars heller omfattas av prövning. Detta innebär i praktiken att pensionstagaren kan känna till modellens principer och föreskrivna gränser och beakta dem i sin verksamhet. Pensionstagaren kan å andra sidan inte anta att prövning tillämpas till exempel på grundval av orsaken till överskridningen, dess ringa omfattning eller någon annan motsvarande omständighet eller exempelvis utifrån en helhetsprövning av omständigheterna. Att inkludera sådan prövning från fall till fall i den föreslagna modellen kan inte anses vara motiverat med tanke på modellens tydlighet och förutsägbarhet. Detta beror på att avsikten med lagstiftningen är att utgöra en förutsägbar grund för pensionstagarens verksamhet och behandling. I ett sådant sammanhang medför prövning från fall till fall osäkerhet i förväg om slutresultatet av tillämpningen av lagen. Detta skulle vara en betydande svaghet oberoende av att prövning i princip också kan omfatta möjligheten till alternativ som är förmånliga för personen. Dessutom är det en mycket viktig aspekt att prövning skulle begränsa möjligheten till automatiserat genomförande av modellen, vilket lagstiftningen har som syfte att möjliggöra.

Samordning av pension och arbetsinkomster enligt den föreslagna modellen görs inte för den tid som pensionstagaren får rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna eller rehabiliteringspenning till pensionstagare som FPA betalar på grundval av yrkesinriktad

rehabilitering. Detta innebär i praktiken att arbetsinkomsterna inte påverkar utbetalningen av pension under aktiv yrkesinriktad rehabilitering då förmånerna kan betalas under den tid som rehabiliteringen pågår. Överskridningar av det skyddade beloppet under denna tid kan inte heller leda till att rätten till pension ändras eller dras in. Syftet med lagstiftningen är att möjliggöra yrkesinriktad rehabilitering utan begränsningar på grund av samordning av arbetsinkomster. Samordning ska i regel inte heller göras för en period för vilken pension har beviljats retroaktivt. Samordningen påverkar således i allmänhet inte de prestationer som betalas till andra än pensionstagaren själv på grundval av eventuella regresskrav som gäller den retroaktiva tiden.

I samordningen beaktas som arbetsinkomster pensionstagarens arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas på grundval av lagen om stöd för närståendevård och vissa arbetsinkomster som betalas till förtroendevalda. Sådana arbetsinkomster är ersättningar för inkomstförlust som betalas till förtroendevalda i Kevas medlemssamfund på grundval av förtroendeuppdraget och separata arvoden som betalas för en viss tid. Till dessa hör till exempel månads- eller årsarvoden som betalas på grundval av förtroendeuppdrag i kommunen eller välfärdsområdets fullmäktige. Att utesluta arvodet för närståendevård från samordningen ska anses rimligt, eftersom närståendevård inte är arbete som utförs i förtjänstsyfte. För avsedda förtroendeuppdrag ska det likaså anses att det inte är fråga om arbete som i första hand utförs i förtjänstsyfte. De arvoden och ersättningar som betalas för uppdragen ska å andra sidan inte utgöra ett faktiskt hinder eller en begränsning för att utföra förtroendeuppdragen i fråga. Även pensionstagarens arbetsinkomster från utlandet beaktas. För dessa föreskrivs det om pensionstagarens anmälningsskyldighet, eftersom arbetspensionsanstalterna och FPA inte får information om personens arbetsinkomster från utlandet från någon annanstans. Vid samordningen av pensioner som betalas av FPA och arbetsinkomster beaktas dessutom vissa andra typer av arbetsinkomster som fastställs i lag. Detta stöds av att FPA:s pensioner hör till grundskyddet, som det är motiverat att personens övriga inkomster påverkar i mycket stor grad.

I propositionen föreslås att pensionstagaren i regel meddelas ett överklagbart beslut om samordningen av pension och arbetsinkomster en gång per år. Beslutet ges såvida samordningen efter att flexibiliteten för kalenderåret utnyttjats har lett till en minskning av den invalidpension som betalas. Samordningen avses grunda sig på exakta regler, vars genomförande inte är förknippat med prövning från fall till fall. Besluten kan därmed fattas automatiskt. Även om samordningen görs varje kalendermånad, ska det betraktas som ett administrativt alltför tungt förfarande att varje månad meddela ett överklagbart beslut, vilket talar för en tidsmässig och saklig centralisering av meddelande av överklagbara beslut på det sätt som beskrivs närmare i propositionen. Efter att ha fått ett årligt beslut har pensionstagaren möjlighet att söka ändring i de månatliga samordningarna. Dessutom föreskrivs om att pensionstagaren ska ha rätt att varje kalendermånad få information om grunderna för samordningen. Detta kan i praktiken förverkligas till exempel i elektroniska tjänster.

I de föreslagna bestämmelserna föreskrivs exakt och entydigt om angelägenheter som hör till den föreslagna modellen (bland annat det skyddade beloppet, flexibilitet, pensionsavdrag och tidpunkten för avdraget, alternativt återkrav av pensionsavdraget med vissa förutsättningar och gränsen för att avstå från detta återkrav samt ändring och indragning av pensionsrätten). Arbetspensionsanstalterna och FPA lämnas således ingen prövning i tillämpningen av bestämmelserna. Detta innebär att de som verkställer bestämmelserna är skyldiga att ordna och genomföra den inkomstkontroll som avses i bestämmelserna med tillhörande egenskaper på det sätt som föreskrivs i lagen, vilket harmoniserar verkställandet.

I och med att samordningen av pension och arbetsinkomster ändras föreslås det sådana ändringar och preciseringar i arbetspensionslagarna och lagarna om FPA:s förmåner som framför allt samordningen föranleder.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för personer som får pension som samordnas med arbetsinkomsterna

Statiska konsekvenser för arbetspensionssystemets invalidpensioner

De presenterade konsekvensbedömningarna är statiska, det vill säga de visar vilka konsekvenser den föreslagna modellen skulle ha haft år 2024 om modellen hade varit i kraft och personerna hade haft samma arbetsinkomster som de i verkligheten hade. Således illustrerar de statiska konsekvensbedömningarna effekterna av den föreslagna modellen utifrån invalidpensionstagarnas tidigare deltagande i arbetslivet som det finns information om. I praktiken gör en del av pensionstagarna sannolikt ändringar i sitt deltagande i arbetslivet på grund av den nya modellen. Sådana s.k. effekter på beteendet grundar sig i sista hand på invalidpensionstagarnas individuella omständigheter och val. Det är annars heller inte möjligt att med fullständig säkerhet förutse hur pensionstagarnas omständigheter eller till exempel förhållandena på arbetsmarknaden kommer att förändras i framtiden. Statiska konsekvensbedömningar ger sålunda en vägledande bild av förändringarnas effekter, men de lyfter inte fram förändringens effekter på beteendet. Nedan redogörs även för den föreslagna modellens uppskattade konsekvenser för sysselsättningen. I dessa uppskattningar har strävningen varit att förutse hur den föreslagna modellen kommer att påverka pensionstagarnas deltagande i arbetslivet.

Bedömningen grundar sig på registermaterial som beskriver sådana personer som under 2024 fick arbetspensionssystemets invalidpension eller arbetslivspension som betalades ut eller hade lämnats vilande. Samordningen av pension och arbetsinkomster grundar sig på den numera tidsbestämda lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. Den föreslagna samordningsmodellen ersätter denna lag, varvid de pensioner som lämnats vilande återgår till utbetalning och det inte längre är möjligt att lämna pensionen vilande. Därför är det naturligt att som grund för konsekvensbedömningen av den föreslagna modellen använda en situation där också pensioner som lämnats vilande enligt den nuvarande lagstiftningen betalas ut. På så sätt kan konsekvenserna av den föreslagna modellen också jämföras med hur många pensioner som för närvarande lämnats vilande.

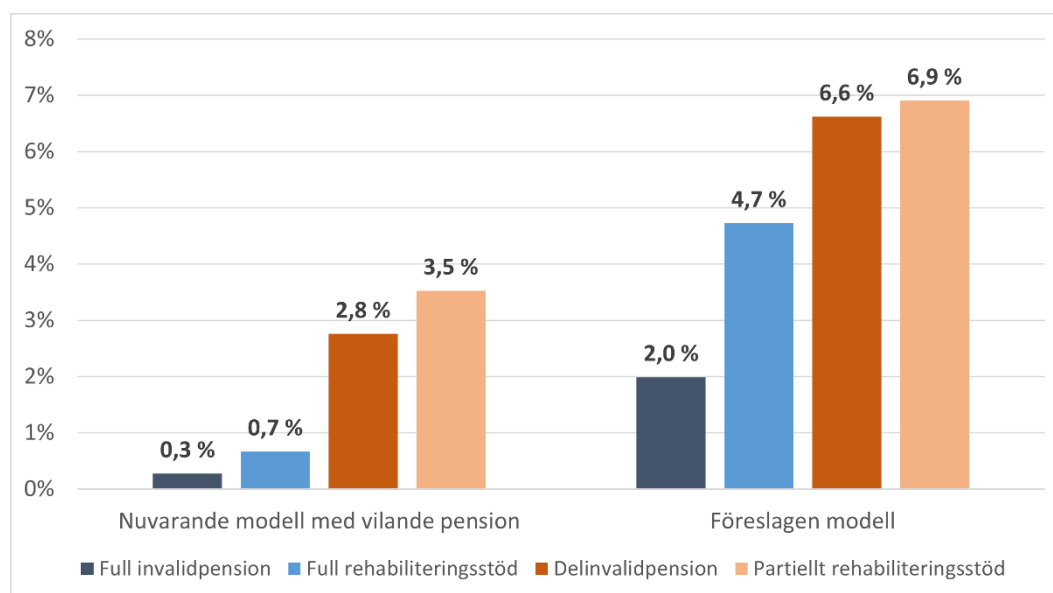
Figur 5 visar hur stor andel av pensionstagarna som skulle påverkas av den nuvarande modellen med vilande pension och av den föreslagna samordningsmodellen. Under 2024 fick cirka 86 500 personer arbetspensionssystemets fulla invalidpension som beviljats tills vidare, cirka 24 700 personer fick fullt rehabiliteringsstöd, cirka 19 800 personer fick delinvalidpension som beviljats tills vidare och cirka 7 100 personer fick partiellt rehabiliteringsstöd.

I figurens punkt "Nuvarande vilande" presenteras konsekvenserna för det nuvarande vilandet av invalidpensioner. Cirka 0,4 procent av de som fick full invalidpension, det vill säga cirka 400 personer, hade pension som lämnats vilande under året. Av de som fick delinvalidpension hade cirka 3 procent, det vill säga cirka 800 personer, pension som lämnats vilande under året.

Den föreslagna modellen skulle minska arbetspensionen under åtminstone en månad under året för cirka 2,7 procent av mottagarna av full pension, alltså för cirka 2 900 personer. Bland mottagare av delinvalidpension skulle den föreslagna modellen minska arbetspensionen för cirka 6,8 procent av mottagarna, alltså för cirka 1 800 personer.

Resultaten visar alltså antalet invalidpensionstagare i arbetspensionssystemet, vars arbetsinkomster överstiger det skyddade beloppet i den föreslagna modellen så att den kalenderårsspecifika flexibiliteten utnyttjas helt och hållet.

Vid en jämförelse av den föreslagna modellens konsekvenser med de nuvarande vilande pensionernas konsekvenser, är det bra att komma ihåg att då pension lämnas vilande är det alltid fråga om en period på minst tre månader under vilken pensionen inte alls betalas. Den föreslagna modellens konsekvenser kan vara mycket mindre och i vissa fall till exempel innebära endast en liten minskning av pensionen under en enda månad.

Figur 5. Andelen personer som skulle påverkas minst en gång per år av den nuvarande modellen med vilande pension och av den föreslagna modellen

År 2024 hade 301 personer en sådan full invalidpension beviljad inom arbetspensionssystemet som enligt bestämmelserna i den föreslagna modellen skulle ha ändrats till delinvalidpension på basis av arbetsinkomsterna. Av dessa personer var 119 sådana vars pension i verkligheten hade lämnats vilande för minst en månad under 2024. En del av dessa pensioner som ändrats på basis av arbetsinkomsterna skulle ha ändrats redan under ett tidigare år. Under 2024 skulle pensionen för 111 personer ha ändrats.

År 2024 hade 234 personer en sådan invalidpension beviljad från arbetspensionssystemet som enligt bestämmelserna i den föreslagna modellen skulle ha dragits in på grundval av arbetsinkomsterna. Av dessa personer var 76 sådana vars pension i verkligheten hade lämnats

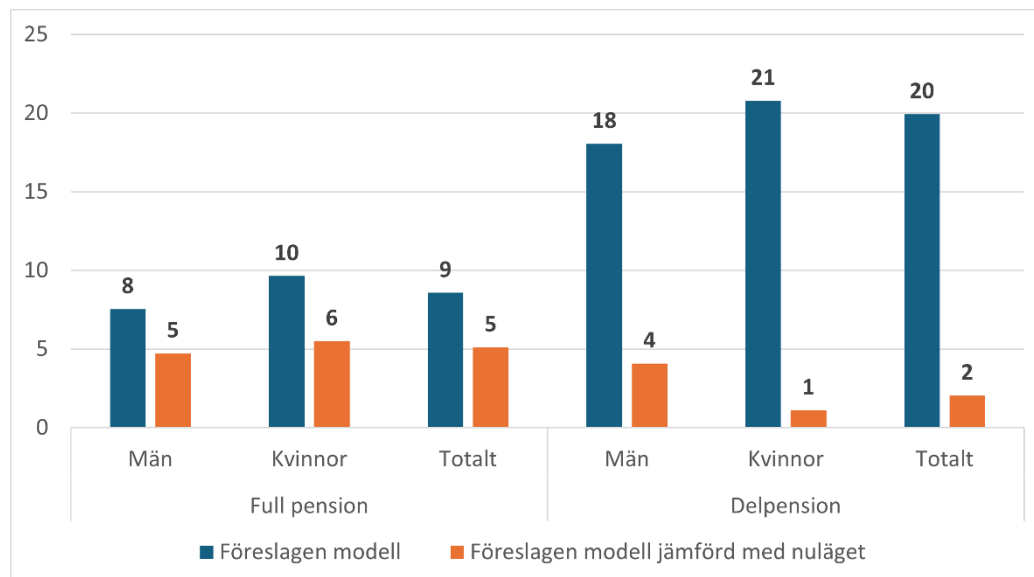
vilande för minst en månad under 2024. En del av dessa pensioner som dragits in på basis av arbetsinkomsterna skulle ha dragits in redan under ett tidigare år. Under 2024 skulle pensionen för 65 personer ha dragits in.

Konsekvenser för medelpensioner i arbetspensionssystemet

Konsekvenserna för medelpensioner visar den statistiska effekten av flexibilitetsmodellen på den genomsnittliga egenpensionen för personer som får arbetspensionssystemets invalidpension. Egenpensionen omfattar arbetspension, folkpension, garantipension och trafik- och olycksfallsförsäkringspensioner, men inte familjepensioner.

I figur 6 presenteras den föreslagna modellens konsekvenser för medelpensionerna för personer som får full invalidpension och delinvalidpension sammanlagt och enligt kön. Den föreslagna modellens effekter som minskar medelpensionen presenteras som sådana och å andra sidan jämförda med ett nuläge där de vilande pensionernas effekter som minskar medelpensionen har beaktats. I den senare granskningen beaktas vilande pensioner som pensioner med ett nollbelopp i beräkningen av medelpensionen. I figuren i detta avsnitt visar de blåa staplarna till vänster hur mycket den föreslagna modellen skulle minska medelpensionen (jämfört med en situation där även de pensioner som för närvarande lämnats vilande skulle betalas ut), och de orange staplarna till höger visar hur mycket mer den föreslagna modellen skulle minska medelpensionen än den nuvarande modellen för att lämna pensioner vilande enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete.

Då de pensioner som i verkligheten lämnats vilande räknas med, uppgår medelpensionen för personer som får full invalidpension till 1 658 euro i månaden (för män 1 761 euro i månaden och för kvinnor 1 550 euro i månaden). Medelpensionen för personer som får delinvalidpension är 946 euro i månaden (för män 1 078 euro i månaden och för kvinnor 886 euro i månaden).

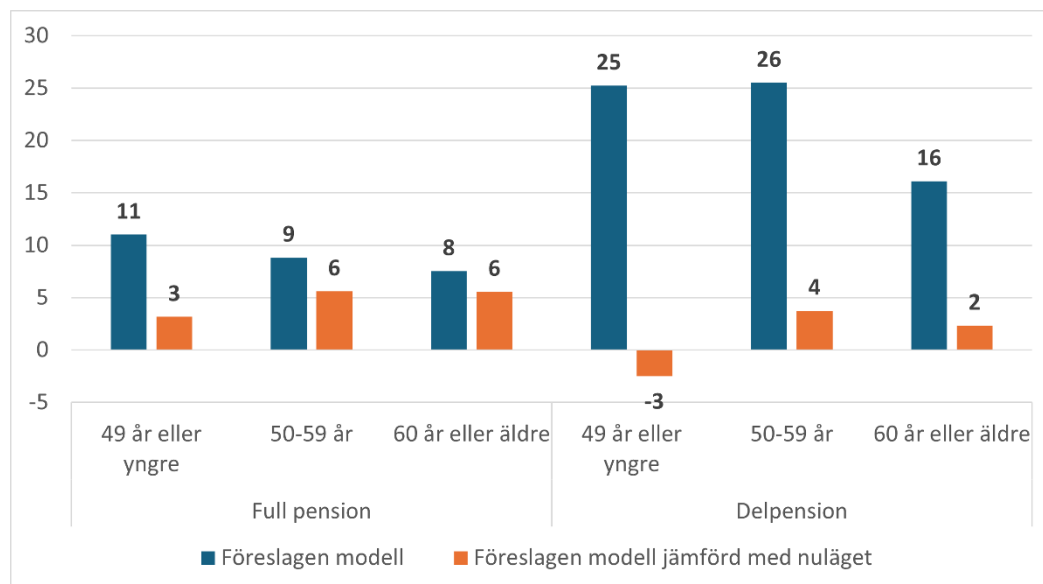
Figur 6. Den föreslagna modellens konsekvenser som minskar medelpensionen, enligt pensionstyp och kön (euro/månad)

Vid full invalidpension minskar den föreslagna modellen medelpensionen med 9 euro i månaden. Vid jämförelse med en situation där även konsekvenserna av vilande pensioner beaktats, minskar den föreslagna modellen medelpensionen med 5 euro per månad jämfört med nuläget.

Vid delinvalidpension minskar den föreslagna modellen medelpensionen med 20 euro i månaden. Vid jämförelse med en situation där även konsekvenserna av vilande pensioner beaktats, minskar den föreslagna modellen medelpensionen med 2 euro per månad jämfört med nuläget.

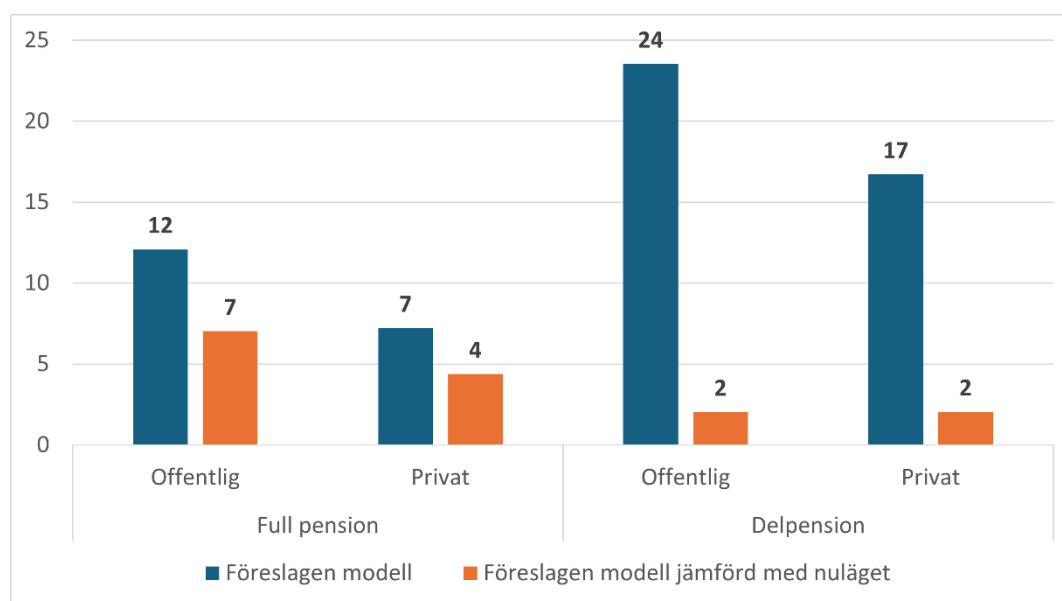
Det är ingen betydande skillnad mellan män och kvinnor i den föreslagna modellens medelpensionskonsekvenser i euro när typen av pension beaktas.

Figur 7 visar den föreslagna modellens medelpensionskonsekvenser enligt pensionstyp och personens ålder. För personer över 60 år som får delinvalidpension minskar den föreslagna modellen medelpensionen mindre än för personer yngre än detta. I övrigt påverkar den föreslagna modellen arbetspensionssystemets invalidpensionstagare i olika åldrar i genomsnitt på ungefär samma sätt, när typen av pension beaktas. För personer under 50 år som får delinvalidpension minskar modellen medelpensionen med 3 euro mindre än den nuvarande modellen med vilande pension. I andra kategorier minskar modellen medelpensionen mer än den nuvarande modellen med vilande pension.

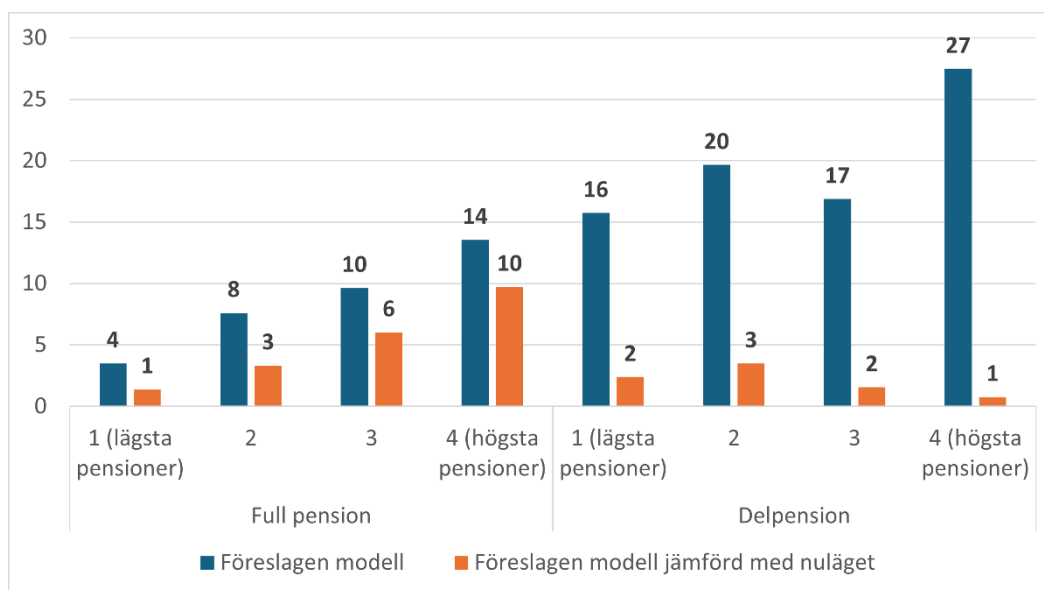
Figur 7. Den föreslagna modellens konsekvenser som minskar medelpensionen, enligt pensionstyp och ålder (euro/månad)

Figur 8 visar den föreslagna modellens medelpensionskonsekvenser enligt pensionstyp och primär pensionssektor. Sådana arbetsinkomster under invalidpension som överskrider det skyddade beloppet är något vanligare hos pensionstagare inom den offentliga sektorn än hos pensionstagare inom den privata sektorn. Därför skulle den föreslagna modellens minska medelpensionen mer inom den offentliga sektorn. För delinvalidpensioner är den föreslagna modellens konsekvenser för medelpensionen mycket lika konsekvenserna av den nuvarande modellen med vilande pension. För fulla invalidpensioner minskar den föreslagna modellen medelpensionen mer än den nuvarande modellen med vilande pension, särskilt inom den offentliga sektorn.

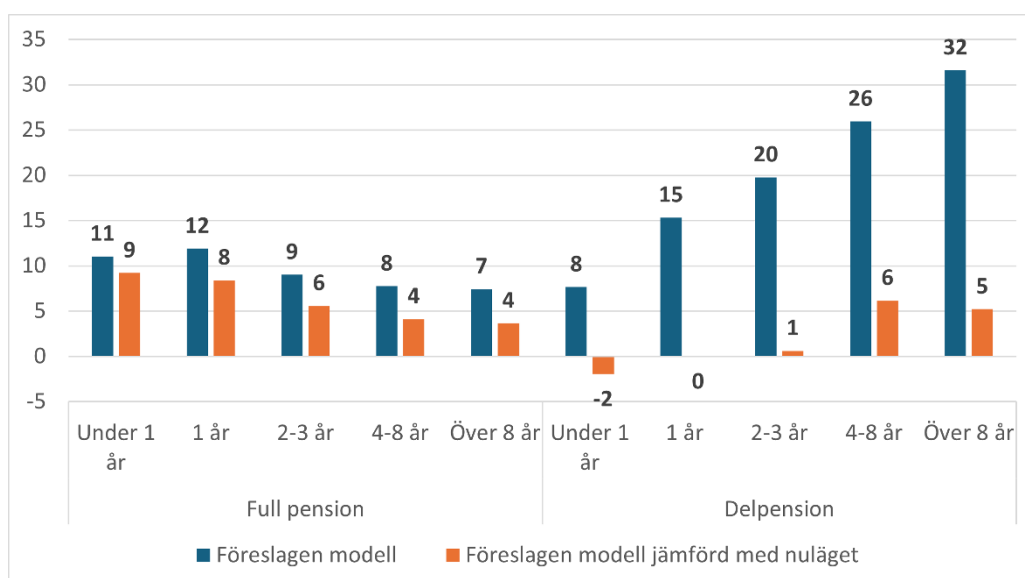
Figur 8. Den föreslagna modellens konsekvenser som minskar medelpensionen, enligt pensionstyp och primär pensionssektor (euro/månad)

Figur 9 visar den föreslagna modellens medelpensionskonsekvenser enligt pensionstyp och pensionskvartil, det vill säga pensionens storlek. Till exempel innefattar den första pensionskvartilen för full invalidpension de personer som fått full invalidpension och vars pension är bland den lägsta 25 procenten av alla mottagare av full invalidpension i materialet. De genomsnittliga pensionsminskande konsekvenserna i euro är i allmänhet större för personer med högre pensioner.

Figur 9. Den föreslagna modellens konsekvenser som minskar medelpensionen, enligt pensionstyp och pensionskvartil (euro/månad)

Figur 10 visar flexibilitetsmodellens konsekvenser för medelpensioner enligt pensionstyp och pensionens längd. Längden har beräknats i hela år från datumet för pensionens inledande. Vid full invalidpension minskar den föreslagna modellen medelpensionen något mer under de två första pensionsåren än för pensioner som varat längre än så. Vid delinvalidpension minskar den föreslagna modellen medelpensionen desto mer, ju längre pensionen har varat.

Figur 10. Den föreslagna modellens konsekvenser som minskar medelpensionen, enligt pensionstyp och pensionens längd i fulla år (euro/månad)

Det är sällsynt att arbeta vid sidan om full invalidpension, så de flesta som får full pension saknar yrkeskunskap. Arbete vid sidan om delinvalidpension är vanligt, så de flesta personer som får delinvalidpension har yrkeskunskap. Den föreslagna modellens största konsekvenser i euro för såväl full invalidpension som delinvalidpension riktas mot personer som arbetar i vissa specialsakkunniguppgifter, till exempel kategorin ”Hälsovårdens specialsakkunniga”, som innefattar läkare. Dessa personer har dock också i genomsnitt höga pensioner, så relativt granskat skiljer sig den föreslagna modellens genomsnittliga konsekvenser inte avsevärt från representanter för andra yrken.

Enligt en jämförelse per yrkesgrupp finns det inga sådana yrkesgrupper där den föreslagna modellens relativa pensionsreducerande effekt är mycket stor och skiljer sig mycket från den genomsnittliga effekten.

Arbetslivspensionärer har i allmänhet betydande arbetsinkomster endast under den första pensionsmånaden, då slutlönen för ett avslutat anställningsförhållande möjligen betalas ut. Eftersom arbetsinkomster som betalats ut under de två första pensionsmånaderna inte beaktas i den föreslagna modellen, förblir den föreslagna modellens statistiska konsekvenser för mottagare av arbetslivspension mycket små. Under 2024 fick 303 personer arbetslivspension. Om den föreslagna modellen hade varit i kraft år 2024, skulle den ha minskat pensionen för fyra personer som fick arbetslivspension.

För invalidpensionerade närståendevårdare är det vanligt att pensionstagarens totala arbetsinkomster för den tid för vilken vårdarvode för stöd för närståendevård betalas förblir lägre än för den tid för vilken närståendevårdaren inte får vårdarvode. Närståendevården minskar alltså i allmänhet närståendevårdarens egentliga arbetsinkomster.

Vid tillämpning av de föreslagna bestämmelserna ska det skyddade beloppet för pensionstagare höjas en gång på samma sätt som invalidpensionen. Förhöjningsprocenten för det skyddade beloppet är högre ju yngre personen har varit då personen gått i invalidpension. Avsikten med detta är att möjliggöra en bättre inkomstutveckling för personer som gått i invalidpension som unga än vad en regelbunden årlig höjning av det skyddade beloppet med lönekoeficienten möjliggör.

Statiska konsekvenser för folkpensionssystemets invalidpensioner och garantipensioner som beviljats den som är arbetsoförmögen

De presenterade konsekvensbedömningarna är statiska, det vill säga de visar vilka konsekvenser den föreslagna modellen skulle ha haft år 2024 om modellen hade varit i kraft och personerna hade haft samma arbetsinkomster som de i verkligheten hade. Således illustrerar de statiska konsekvensbedömningarna effekterna av den föreslagna modellen utifrån invalidpensionstagarnas tidigare arbete. I bedömningen har det inte beaktats att pensionsrätten enligt de föreslagna bestämmelserna dras in när arbetsinkomsterna överskrider det skyddade beloppet under 12 månader utan avbrott.

Med tillämpning av de föreslagna nya bestämmelserna skulle invalidpensioner som betalats ut som folkpension och garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen ha minskat år

2024 med 2,7 miljoner euro, varav folkpensionernas andel skulle ha varit 2,5 miljoner euro och garantipensionernas andel 0,2 miljoner euro. Med tillämpning av de nya bestämmelserna skulle pensionernas totala belopp för de perioder med vilande pension som förverkligades år 2024 ha uppgått till 1,1 miljoner euro, varav folkpensionernas andel skulle ha varit 0,8 miljoner euro och garantipensionernas andel 0,3 miljoner euro. Tillämpning av de föreslagna bestämmelserna skulle ha minskat de totala årliga pensionsutgifterna med 1,6 miljoner euro år 2024.

Tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna år 2024 skulle ha påverkat pensionen för knappt 2 200 personer, vilket skulle ha varit knappt 2 procent av de personer som fick invalidpension och garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen. Efter minskningen skulle den betalda pensionen ha varit i genomsnitt 481,89 euro i månaden under de månader då pensionen skulle ha minskats. För de perioder under 2024 då pensionen enligt de nuvarande bestämmelserna i verkligheten hade lämnats vilande skulle pensionen ha varit i genomsnitt 408,12 euro i månaden. Folkpensionen skulle ha varit i genomsnitt 448,69 euro i månaden och garantipensionen 186,09 euro i månaden under de månader då pensionen skulle ha minskats. För de perioder då pensionen lämnats vilande skulle folkpensionen ha varit i genomsnitt 358,01 euro i månaden och garantipensionen 245,61 euro i månaden.

Konsekvenserna av fasen för ikraftträdande för personer vars pension är vilande 31.12.2027

Betalning av pensioner som är vilande vid utgången av 2027 återupptas från den 1 januari 2028 och den nya flexibilitetsmodellen tillämpas även på dem. Konsekvenserna av den nya modellens ikraftträdande för personer vars pension är vilande den 31 december 2027 kan illustreras med uppgifter från slutet av 2024. Med antagande av att lika många personer har sin pension vilande i december 2027 som i december 2024 och att dessa personer har samma arbetsinkomster i januari 2028 som i december 2024, är konsekvenserna av modellens ikraftträdande följande.

I slutet av 2024 var full invalidpension som betalas som arbetspension vilande för 184 personer vars inkomst för återstående tid fanns i register. Bland dessa personer var arbetsinkomsterna i december 2024 i genomsnitt 2,6 gånger större än det skyddade belopp enligt flexibilitetsmodellen som beräknats för dem (och för majoriteten av dem, 168 personer, skulle arbetsinkomsterna i december 2024 ha överskridit det skyddade beloppet). På grundval av detta kan det vara vanligt att flexibiliteten används redan i januari 2028 bland de vars fulla invalidpension är vilande vid utgången av 2027. Om de från och med den 1 januari 2028 kontinuerligt har samma arbetsinkomster som i december 2024, minskar flexibilitetsmodellen det totala beloppet av deras arbetspensioner under 2028 från 3,0 miljoner euro – som skulle betalas om de inte arbetade – till 1,2 miljoner euro. Flexibilitetsmodellen minskar deras arbetspension med cirka 58 procent år 2028, medan vilande minskar pensionen med 100 procent. För 63 procent (115 personer) minskar pensionsbeloppet till noll vid något skede under 2028.

I slutet av 2024 var delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna vilande för 409 personer vars inkomst för återstående tid fanns i register. Bland dessa personer var arbetsinkomsterna i december 2024 i genomsnitt 1,7 gånger större än det skyddade belopp enligt flexibilitetsmodellen som beräknats för dem (och för majoriteten av dem, 384 personer, skulle arbetsinkomsterna i december 2024 ha överskridit det skyddade beloppet). På grundval av detta kan det vara vanligt att flexibiliteten används redan i januari 2028 bland de vars delinvalidpension är vilande vid utgången av 2027. Om de från och med den 1 januari 2028 kontinuerligt har samma arbetsinkomster som i december 2024, minskar flexibilitetsmodellen det totala beloppet av deras arbetspensioner under 2028 från 4,4 miljoner euro – som skulle betalas om de inte arbetade – till 2,4 miljoner euro. Flexibilitetsmodellen minskar således deras

arbetspension med cirka 45 procent år 2028. För 67 procent (272 personer) minskar pensionsbeloppet till noll vid något skede under 2028.

I slutet av 2024 hade den pension som FPA betalar (sjukpension enligt folkpensionslagen, garantipension eller båda) lämnats vilande för 315 personer. Bland dessa personer var arbetsinkomsterna i december 2024 i genomsnitt 2,1 gånger större än det skyddade beloppet, det vill säga den fulla garantipensionen. Om de från och med den 1 januari 2028 kontinuerligt har samma arbetsinkomster som i december 2024, minskar flexibilitetsmodellen det totala beloppet av deras folk- och garantipensioner under 2028 från 2,0 miljoner euro – som skulle betalas om de inte arbetade – till 0,8 miljoner euro. Flexibilitetsmodellen minskar dessa pensioner med cirka 62 procent år 2028. Av dessa personers folkpensioner minskar 57 procent och av garantipensionerna 55 procent till noll vid något skede under 2028.

De vars vilande pension återupptas till betalning den 1 januari 2028 får mer pension än tidigare, eftersom pension inte betalas ut alls för den tid som den är vilande. Enligt flexibilitetsmodellen minskas pensionen inte ännu i januari och februari 2028. Om det skyddade beloppet för den som får full invalidpension dock överskrids utan avbrott under 12 månader, ändras full invalidpension enligt arbetspensionslagarna till delinvalidpension och sjukpension enligt folkpensionslagen dras in, eftersom delinvalidpension inte ingår i folkpensionssystemet. Garantipension som beviljats en arbetsoförmögen invandrare dras in på motsvarande sätt efter att det skyddade beloppet överskridits under 12 månader. Delinvalidpensionen dras in om det skyddade beloppet överskrids utan avbrott under 24 månader. I samband med att pensionen dras in – och eventuellt också när full invalidpension ändras till delinvalidpension – uppstår det för de två sista kalendermånaderna före ändringen av pensionsrätten pension som betalats till för stort belopp. Detta belopp beror på hur mycket det skyddade beloppet överskrids. Enligt de föreslagna bestämmelserna ska det för stora beloppet återkrävas, utom om beloppet understiger 150 euro. Enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete kan pensionen däremot lämnas vilande utan avbrott under högst 24 månader utan att pension betalas till för stort belopp när pensionen inte längre är vilande. Med beaktande av längden på tidsperioderna och att pensionsanstalten informerar pensionstagarna om ändringen i god tid i förväg, kan pensionstagarna beakta de ändrade bestämmelserna i sin verksamhet.

Ändringarnas konsekvenser för övriga förmåner för personer som får samordnad pension

Handikappförmåner

Enligt den nuvarande lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete beviljas en person handikappbidrag med högsta belopp enligt lagen om handikappförmåner för den tid som pensionen lämnats vilande, om personen omedelbart innan pensionen lämnats vilande har fått vårdbidrag för pensionstagare enligt samma lag. Bidraget beviljas oberoende av hur stort vårdbidrag personen har fått före beviljandet. Incitamentet är ganska stort, eftersom handikappbidraget med högsta belopp är 499,93 euro/månad år 2026, medan vårdbidraget är 84,56–389,54 euro/månad. Under 2024 betalades handikappbidrag för perioder med vilande pension till 59 personer. Även i den permanenta lagstiftningen (13 § i lagen om handikappförmåner) ingår en bestämmelse om utbetalning av handikappbidrag med högsta belopp för den tid pensionen är vilande enligt 17 § i folkpensionslagen. Bestämmelserna har inte tillämpats medan lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete varit i kraft.

Utbetalning av handikappbidrag med högsta belopp med stöd av särskilda bestämmelser för att uppmuntra till arbete har uttryckligen varit anknutet till vilande pension. För den tid som pensionen lämnas vilande avbryts utbetalningen av pension helt och hållet. Enligt vad som

föreslås lämnas pensionen i fortsättningen inte längre vilande, utan samordningen av pension och arbetsinkomster sker genom att pensionen minskar när den föreskrivna flexibiliteten överskrids. I och med att utgångspunkterna för samordningen ändrats, har det ansetts att det inte längre finns några nuvarande grunder för eller behov av kompensation som grundar sig på utbetalning av handikappbidrag med högsta belopp. Överskridningar av det skyddade beloppet avses ha lindrigare konsekvenser för pensionsutbetalningen, vilket också gynnar de pensionstagare som arbetar och inte får vårdbidrag.

Pensionstagare omfattas i fortsättningen av vårdbidrag även under den tid för vilken pension inte betalas på grund av samordning, så länge pensionstagaren fortfarande under denna tid har rätt till pension som rätten till vårdbidrag kan grunda sig på. Även om det kan uppskattas vara ganska sällsynt att pensionen på grund av samordning minskar till noll, kan dessa situationer förekomma och det vore administrativt sett onödigt besvärligt att personens handikappförmån alltid ändras i dessa situationer.

Förmåner som beviljas för yrkesinriktad rehabilitering

Enligt de föreslagna bestämmelserna ska pension och arbetsinkomster inte samordnas för en månad som innefattar tid för vilken pensionstagaren på grundval av yrkesinriktad rehabilitering eller rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna har beviljats pensionstagares rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Förmånerna i fråga betalas endast för den tid som rehabiliteringen pågår. De perioder som inte omfattas av samordningen är alltså uttryckligen perioder för aktiv rehabilitering. Syftet är att uppmuntra invalidpensionstagare till yrkesinriktad rehabilitering och möjliggöra yrkesinriktad rehabilitering utan begränsningar som samordning föranlett. För närvarande kan invalidpensionen lämnas vilande även under yrkesinriktad rehabilitering. För en pensionstagare som genomgår yrkesinriktad rehabilitering är det en förbättring att det i fortsättningen är möjligt att arbeta utan begränsningar som gäller arbetsinkomsterna, om den rehabiliteringsförmån som avses i lagen beviljas för rehabiliteringstiden, vilket är typiskt i dessa situationer.

Till andra än pensionstagare betalar arbetspensionsanstalten rehabiliteringspenning för tiden för yrkesinriktad rehabilitering. Om en person under yrkesinriktad rehabilitering tjänar mer än hälften av sin stabiliserade inkomst, betalas rehabiliteringspenningen som partiell rehabiliteringspenning vars belopp är hälften mindre än rehabiliteringspenningen. I propositionen föreslås att personen under den tid som rehabiliteringspenning betalas dock per månad får tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension utan att arbetsinkomsterna påverkar förmånsbeloppet. Detta motsvarar nuvarande praxis och på så sätt är det skyddade beloppet som tillämpas på rehabiliteringspenningstagarens arbetsinkomster lika stort som det skyddade beloppet som alltid åtminstone tillämpas på pensionstagaren i flexibilitetsmodellen.

Bostadsbidrag

Enligt den nuvarande lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete fortsätter utbetalningen av bostadsbidrag till pensionstagare under den tid pensionen är vilande. Den som omedelbart innan pension lämnas vilande fått bostadsbidrag för pensionstagare ska även i fortsättningen få bidraget så länge som villkoren för bidraget enligt lagen i övrigt är uppfyllda. Även om pensionen senare dras in retroaktivt från och med den tidpunkt då pensionen lämnats vilande på grund av att krav på återupptagen betalning av pensionen inte har framställts inom två år efter det att pensionen lämnades vilande, justeras bostadsbidrag för pensionstagare inte retroaktivt med stöd av en särskild bestämmelse.

Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare föreslås i fortsättningen innefatta en bestämmelse om att en person har rätt till bostadsbidrag enligt lagen också för den tid för vilken pension som berättigar till bostadsbidrag för pensionstagare inte betalas på grund av samordning av pension och arbetsinkomster. Principen är därmed densamma som i motsvarande lagstiftning i lagen om handikappförmåner. En förutsättning är att utbetalningen av pension förhindras just på grund av samordningen. Rätten till pensionen i fråga har alltså till exempel inte kunnat upphöra och den kan till exempel inte utredas endast på annat sätt.

Om pensionstagaren bor tillsammans med andra personer än ensam eller med sin make eller maka, kan de personer som bor tillsammans, enligt sammansättningen, också bilda ett hushåll som omfattas av allmänt bostadsbidrag. Detta förhindrar att pensionstagaren beviljas bostadsbidrag. Även den som får delinvalidpension omfattas i princip av det allmänna bostadsbidraget, eftersom delinvalidpension inte kan utgöra grund för beviljande av bostadsbidrag för pensionstagare. På grundval av till exempel sin makes eller makas pension kan även den som får delinvalidpension dock omfattas av bostadsbidrag för pensionstagare.

För lagen om bostadsbidrag för pensionstagare och lagen om allmänt bostadsbidrag föreslås en bestämmelse enligt vilken pensionens belopp ska beaktas som inkomst enligt en uppskattning om pensionens belopp varierar på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster som föreslås i denna proposition. Uppskattningen av pensionens belopp, som i motiveringarna till bestämmelserna hänvisas till som en rimlig uppskattning, kan enligt bestämmelsen ta hänsyn till hur samordningen av pension och arbetsinkomster har förverkligats och de uppskattade arbetsinkomsterna. Eftersom arbetsinkomsterna beaktas som inkomster i bostadsbidrag (med undantag för närståendevårdsarvode, som inte heller beaktas i den föreslagna samordningen av pension och arbetsinkomster) och de å andra sidan enligt den föreslagna modellen för samordning av pension och arbetsinkomster kan ha en minskande inverkan på det pensionsbelopp som ska betalas, är det motiverat att vid beviljande av bostadsbidrag kunna beakta dessa konsekvenser av arbetsinkomsterna när inkomsthelheten som består av pension och arbetsinkomster uppskattas. Tillämpningen av bestämmelserna är förknippad med prövning, vilket ökar det administrativa arbetet i genomförandet av bostadsbidrag. På detta sätt är det dock möjligt att beakta det inbördes beroendet mellan pensionsinkomsten och arbetsinkomsterna när den modell för samordning som föreslås i denna proposition till exempel leder till upprepade, något större avdrag i den pension som ska betalas ut. Det administrativa arbetet uppskattas öka uttryckligen i dessa situationer. För de invalidpensionstagare vars arbetsinkomster inte har någon inverkan på det pensionsbelopp som betalas ut eller vars arbetsinkomster är ringa – vilket sannolikt är fallet för en stor del av dem som arbetar vid sidan om invalidpensionen – ökar det administrativa arbetet i genomförandet av bostadsbidrag i praktiken inte. Beaktandet av inkomster i bostadsbidraget avses till sin karaktär vara bedömning på samma sätt som i dag. Bostadsbidrag justeras i regel inte retroaktivt till exempel när ett beslut om samordning av pension och arbetsinkomster meddelas senare eller uppgifterna om inkomsterna annars preciseras med tiden. Beslut om samordning kan dock i fortsättningen utnyttjas vid bedömningen av det pensionsbelopp som ska beaktas som inkomst.

Barnförhöjning enligt folkpensionslagen

Barnförhöjning betalas för en pensionstagares eller dennes makes eller makas barn under 16 år som lever i samma hushåll som pensionstagaren eller för pensionstagarens barn som bor någon annanstans, om pensionstagaren svarar för försörjningen av barnet. Barnförhöjningen för varje barn är 26,30 euro i månaden år 2026.

Utbetalning av barnförhöjning förutsätter att personen får sådan pension eller ersättning som kan utgöra grund för beviljande av barnförhöjning. Av de pensioner som omfattas av samordningen är sådana pensioner sjukpension enligt folkpensionslagen och invalidpension (inklusive delinvalidpension) enligt arbetspensionslagarna samt arbetslivspension. För närvarande utbetalas ingen barnförhöjning om personens samtliga pensioner som berättigar till förhöjning har lämnats vilande. Enligt propositionen har personen rätt till barnförhöjning även om den pension som berättigar till förhöjningen inte betalas på grund av samordningen. Bestämmelsen möjliggör utbetalning av barnförhöjning för den tid som pensionstagaren arbetar, även om arbetsinkomsterna vid en viss tidpunkt leder till att ingen pension betalas. Enligt uppskattningar skulle cirka 50 förmånstagare dra nytta av denna förändring varje år.

Sjukdagpenning, föräldradagpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

Bestämmelserna om den nya samordningsmodellen beaktas i bestämmelserna om beaktande av delinvalidpension i sjukförsäkringslagen (1224/2004) och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Genom ändringarna preciseras hur en eventuell samordning av delinvalidpension och arbetsinkomster påverkar tillämpningen av bestämmelserna.

Enligt 11 kap. 6 § i sjukförsäkringslagen, om den försäkrade har fått delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna under granskningsperioden och betalningen av den fortsätter samtidigt med dagpenningförmånen, beaktas delinvalidpensionen för denna tid inte i årsinkomsten när dagpenningförmånens belopp beräknas. Bestämmelsen preciseras så att utbetalningen av delinvalidpension anses fortsätta även under den tid då den inte betalas på grund av samordningen av pension och arbetsinkomster. För de situationer där delinvalidpension enligt sjukförsäkringslagen dras av från sjuk- och föräldradagpenning och där den enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner dras av från rehabiliteringspenningen, föreskrivs i tillämpliga bestämmelser i dessa lagar att det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts samordning av pension och arbetsinkomster ska dras av. Det beviljade pensionsbeloppet ger en tydlig grund för avdrag i pensionen, eftersom den föreslagna samordningen av pension och arbetsinkomster innefattar att det pensionsbelopp som betalas kan variera varje månad. Detta innebär samtidigt att de avdrag som görs i pensionen inte höjer dagpenningförmånens belopp.

Enligt förslaget preciseras det i 34 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner att rehabiliteringspenningen fastställs som rehabiliteringspenning till pensionstagare också för den tid för vilken pension som beviljats rehabiliteringsklienten och som ligger till grund för beviljandet av rehabiliteringspenning till pensionstagare inte betalas på grund av samordningen av pension och arbetsinkomster. I paragrafen preciseras dessutom att pensionen vid beräkningen av rehabiliteringspenning till pensionstagare ska beaktas till det belopp den uppgår till före samordningen, vilket i denna situation gynnar pensionstagaren.

Inkomstrelaterad dagpenning och allmänt stöd

På grund av de nya bestämmelserna om samordning av pension och arbetsinkomster görs vissa preciseringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och lagen om allmänt stöd (48/2026).

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa är den som är arbetsförmögen inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Bestämmelsen om arbetsförmåga i lagen preciseras så att den som har beviljats en i lagen nämnd pension som grundar sig på fullständig arbetsförmåga anses vara arbetsförmögen också under den tid för vilken den pension som beviljats personen inte betalas på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster eller på grund av samordning av garantipension och arbetsinkomster.

Delinvalidpension dras redan för närvarande av från arbetslöshetsförmånen. I detta avseende preciseras det i lagen att beloppet av delinvalidpensionen dras av från arbetslöshetsförmånen utan att eventuell samordning av pension och arbetsinkomster beaktas i det belopp som ska dras av. På så sätt kompenserar arbetslöshetsförmånen inte för ett eventuellt avdrag som gjorts i delinvalidpensionen på grund av arbetsinkomster. För lagen om allmänt stöd föreslås en bestämmelse enligt vilken den sistnämnda bestämmelsen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa också tillämpas på allmänt stöd.

Antalet personer som får delinvalidpension och samtidigt arbetar deltid och får jämkad dagpenning på grund av arbetslöshet kan bedömas vara ganska litet. År 2025 fick 1 131 personer grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd vid sidan om delinvalidpension. Av dessa fick 162 personer arbetsinkomster som jämkas. År 2025 betalade arbetslöshetskassorna samtidigt jämkad inkomstrelaterad dagpenning och minskad förmån till sammanlagt 1 843 personer. Siffran innefattar alla mottagare av inkomstrelaterad dagpenning vars arbetslöshetsförmån har minskats på grundval av någon socialförmån och närmare specifikation saknas. I vilket fall som helst kan antalet berörda personer bedömas vara relativt litet.

4.2.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Konsekvenser för FPA:s förmånsutgifter

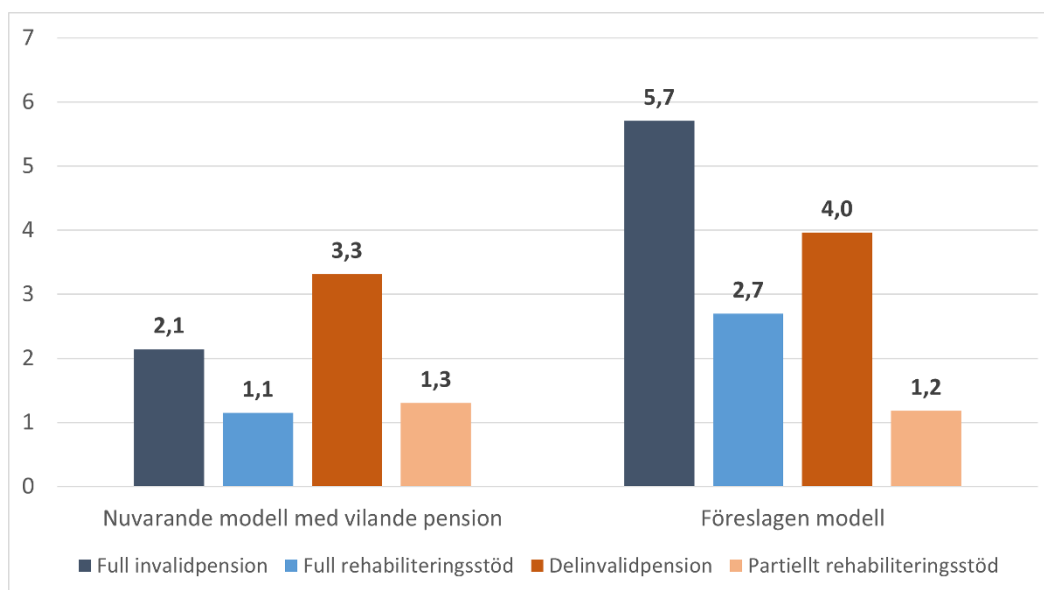
De föreslagna ändringarna beräknas från och med år 2028 minska FPA:s pensionsutgifter med cirka 1,6 miljoner euro per år.

Ändringarnas inverkan på FPA:s övriga förmånsutgifter beräknas vara liten. Bortfallet av utgifterna för handikappbidraget med högsta belopp som betalas under den tid som lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete är i kraft minskar förmånsutgifterna med uppskattningsvis 0,17 miljoner euro per år, samtidigt som utgifterna för vårdbidrag för pensionstagare beräknas öka med 0,03–0,14 miljoner euro per år beroende på nivån på de vårdbidrag som betalas. Utgifterna för bostadsbidrag för pensionstagare ökar med cirka 0,1 miljoner euro och barnförhöjningens utgifter med knappt 0,01 miljoner euro på årlig nivå.

Konsekvenser för arbetspensionsutgifter

Figur 11 visar den föreslagna modellens statistiska konsekvenser för invalidpensionernas arbetspensionsutgifter enligt pensionsslag. År 2024 uppgick arbetspensionsutgifterna för fulla invalidpensioner till cirka 1,6 miljarder euro och arbetspensionsutgifterna för delinvalidpensioner till cirka 250 miljoner euro.

I arbetspensionsutgifternas konsekvenser beaktas de pensionsreducerande effekter som överskridning av den kalenderårsvisa flexibiliteten i den föreslagna samordningsmodellen medför samt modellens pensionsbesparande effekt som orsakas av fulla invalidpensioner som ändras till delinvalidpension och av pensioner som dras in på grundval av arbetsinkomster.

Figur 11. Reducerande effekt på arbetspensionsutgifter enligt pensionsslag (miljoner €/år)

De pensioner som lämnats vilande under 2024 minskade arbetspensionsutgifterna med 7,8 miljoner euro per år, varav 3,2 miljoner euro var utgifter för fulla invalidpensioner och 4,6 miljoner euro utgifter för delinvalidpensioner. Av arbetspensionsutgifterna för fulla invalidpensioner var alltså cirka 0,2 procent och av arbetspensionsutgifterna för delinvalidpensioner cirka 1,9 procent.

I den föreslagna modellen består den pensionsutgiftsreducerande effekten av pensionsminskningar som orsakas av att flexibiliteten per kalenderår överskrider, pensionsutgifter som sparas då full invalidpension ändras till delinvalidpension på grundval av arbetsinkomster och pensionsutgifter som sparas då pensioner dras in på grund av arbetsinkomster. Minskningen är sammanlagt 13,6 miljoner euro per år, varav 8,4 miljoner euro riktas till full invalidpension och 5,2 miljoner euro till delinvalidpension. Vid full invalidpension minskas pensionsutgifterna med cirka 0,5 procent av arbetspensionsutgifterna och vid delinvalidpension cirka 2,1 procent av arbetspensionsutgifterna.

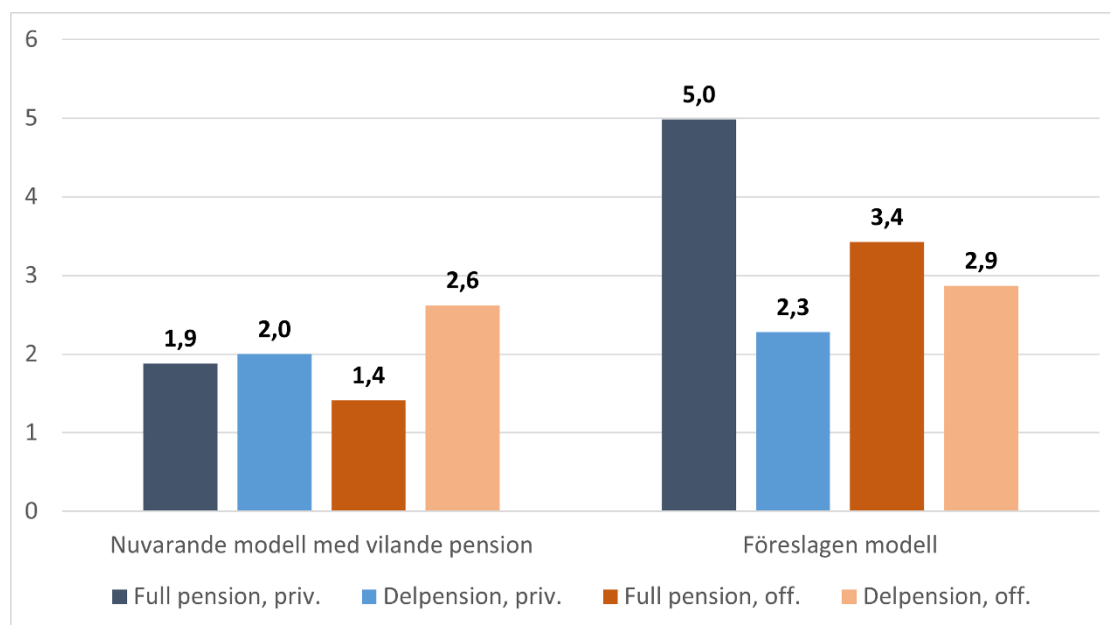
I den föreslagna modellen är den pensionsutgiftsreducerande effekten alltså större på totalnivå för fulla invalidpensioner än effekten av de nuvarande vilande pensionerna. En orsak till detta är att i den nuvarande lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete är gränsen för arbetsinkomster innan pensionen ska lämnas vilande 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten under korta granskningsperioder även för full invalidpension. I den föreslagna modellen är den 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten, vilket leder oftare till en minskning av pensionen.

För delinvalidpensioner är den föreslagna modellens pensionsutgiftsreducerande effekt på totalnivå ungefär densamma som effekten av de nuvarande vilande pensionerna. Den föreslagna modellens pensionsutgiftseffekt bildas dock på ett annat sätt. Den riktas mot fler som får

delinvalidpension än effekten av att lämna pensionen vilande, men konsekvenserna för den som drabbas av minskningen är mindre än konsekvenserna av vilande pensioner för de som enligt den nuvarande modellen lämnar pensionen vilande.

Av den föreslagna modellens effekter på arbetspensionsutgifterna föranleds 2,2 miljoner euro per år av pensionsutgifter som sparas då pensioner dras in på grundval av arbetsinkomster och 1,8 miljoner euro per år föranleds av pensionsutgifter som sparas då fulla invalidpensioner ändras till delinvalidpensioner. Resterande 9,6 miljoner euro per år orsakas av att arbetsinkomster som överskrider den kalenderårsvisa flexibiliteten dras av från den pension som betalas.

I figur 12 presenteras den föreslagna modellens konsekvenser för invalidpensionernas arbetspensionsutgifter enligt sektor och pensionstyp. Av arbetspensionsutgifterna för 2024 års invalidpensioner utgjorde den privata sektorns pensionsutgifter cirka 72 procent av utgifterna för fulla invalidpensioner och cirka 53 procent av utgifterna för delinvalidpensioner. Under 2024 minskade vilande arbetspensioner inom den privata sektorn pensionsutgifterna med cirka 3,9 miljoner euro och vilande arbetspensioner inom den offentliga sektorn minskade pensionsutgifterna med cirka 4,0 miljoner euro. Den föreslagna modellen minskar pensionsutgifterna med cirka 7,3 miljoner euro per år för pensioner inom den privata sektorn och med cirka 6,3 miljoner euro per år för pensioner inom den offentliga sektorn.

Figur 12. Reducerande effekt på arbetspensionsutgifter enligt sektor och pensionstyp (miljoner €/år)

Konsekvenser för sysselsättningen

Av de som fick delinvalidpension arbetade cirka 80 procent i slutet av 2024 och av de som fick full invalidpension arbetade cirka 10 procent. Det är således sannolikt att förändringarna i

sysselsättningen sker bland mottagare av delinvalidpension. Finansministeriet har uppskattat propositionens sysselsättningseffekter på det sätt som beskrivs i detta avsnitt. I uppskattningen har utnyttjats både beskrivande statistikgranskning som baserar sig på finländska material och bedömning som baserar sig på internationell forskningslitteratur. Promemorian som innehåller finansministeriets uppskattning har sparats i statsrådets projektfönster i projektets handlingar (projektkod STM066:00/2025).

Sysselsättningseffekter kan uppstå till följd av förändringar i invalidpensionstagarnas arbete och deras övergångar till och från invalidpension. Inkomstreglerna påverkar incitamenten till arbete särskilt i närheten av inkomstgränsen. Inkomstreglerna påverkar också invalidpensionens attraktionskraft. Detta kan i vissa fall ha en inverkan på hur många som ansöker om och får invalidpension samt på hur många invalidpensionstagare som söker sig bort från förmånen om arbetsförmågan återställs.

Den föreslagna modellen uppskattas öka arbetet bland personer som får delinvalidpension med cirka 300–1 000 årsverken. Effekten skapas av att personer som redan arbetar ökar sitt deltagande i arbetslivet. Det mest sannolika är att konsekvenserna är nära variationsintervallens nedre gräns. Bedömningen är dock förknippad med olika antaganden och därmed med avsevärd osäkerhet. Detta resultat har nåtts genom att tillämpa två olika tillvägagångssätt som beskrivs närmare nedan. Olika bedömningsmetoder tyder på ungefär lika stor effekt.

Den föreslagna modellen bedöms inte avsevärt öka eller minska antalet personer som får delinvalidpension. Den negativa sysselsättningseffekt som detta eventuellt medför uppskattas därmed sannolikt förbli liten. Tidigare forskning tyder på att inkomstgränser eller motsvarande ekonomiska incitament inte har någon betydande inverkan på övergången till invalidpension.

För de som får full invalidpension uppskattas sysselsättningseffekterna vara små.

Mottagare av delinvalidpension

Den föreslagna modellen möjliggör arbetsinkomster på högst 70 procent per år i förhållande till den stabiliserade inkomstnivån utan inverkan på den pension som betalas. Incitamentet i den föreslagna modellen att inte överskrida den faktiska, det vill säga effektiva inkomstgränsen, som består av ett skyddat belopp och flexibilitet, är inte lika starkt som i nuläget, eftersom arbetsinkomster som överskrider flexibiliteten minskar beloppet av pensionen högst med pensionen för den månad som överskrids. Dessutom minskar endast den del som överskrider flexibiliteten den pension som betalas. I dag är incitamentet att inte överskrida inkomstgränsen starkt när pensionen lämnats helt och hållet vilande. Den föreslagna modellens konsekvenser för deltagande i arbetslivet bland de som får delinvalidpension har bedömts genom att utnyttja å ena sidan beskrivande statistikgranskningar som grundar sig på finländskt material och å andra sidan internationell forskningslitteratur.

Strävan har först och främst varit att utifrån det finländska materialet bedöma inkomstförmågan hos personer som fått ett positivt beslut om delinvalidpension genom att använda de faktiska inkomsterna för personer som fått ett negativt beslut om delinvalidpension som jämförelsepunkt. Baserat på statistikgranskningen var arbetsinkomsterna efter pensionsbeslutet för dem som fått ett negativt beslut om delinvalidpension i genomsnitt cirka 70 procent i förhållande till den stabiliserade inkomstnivån. Arbetsinkomsterna efter beslutet för de som fått ett negativt beslut om invalidpension kan tolkas som en uppskattad övre gräns för arbetsinkomsterna för invalidpensionstagare i en situation där de inte får någon förmån. I den föreslagna modellen kan den som får delinvalidpension tjäna i genomsnitt 70 procent i

förhållande till den stabiliserade inkomstnivån, om användningen av flexibilitet beaktas. Med antagande av att de som fått ett negativt beslut om delinvalidpension är i viss mån friskare och mer arbetsföra än de som fått ett positivt beslut, är det möjligt att bedöma att inkomstreglerna i flexibilitetsmodellen i genomsnitt inte begränsar arbetet, utan arbetet begränsas i första hand av den återstående arbetsförmågan. Kalkylen har förutsatt flera antaganden och är känslig bland annat för antaganden om skillnader mellan de som fått ett positivt och de som fått ett negativt invalidpensionsbeslut. I kalkylen har strävan varit att ta hänsyn till att personens ekonomiska incitament att arbeta med förmån är mindre än utan förmån.

I det andra tillvägagångssättet tillämpas forskningsresultat från Ungern från år 2024 om konsekvenserna av att sänka inkomstgränsen för personer med lindrigare begränsningar i arbetsförmåga. Undersökningarna visade att de arbetandes inkomster var i genomsnitt 16 procent lägre hos dem som övergått till förmånen under den lägre inkomstgränsen. Om flexibilitetsmodellen förenklat tolkas som en höjning av den effektiva inkomstgränsen, är det möjligt att på denna grund grovt definiera flexibilitetsmodellens sysselsättningseffekter.

Numera är det skyddade beloppet 60 procent av den stabiliserade inkomstnivån. Det är inte entydigt hur mycket den effektiva inkomstgränsen anses stiga. Tolkningssvårigheter orsakas av hur den effektiva inkomstgränsen förstås i dag. Om utgångspunkten är att den nuvarande inkomstgränsen är 60 procent av den stabiliserade inkomstnivån, kan den föreslagna modellen tolkas höja den effektiva inkomstgränsen med cirka 17 procent. Detta skulle dock överskatta höjningen av den effektiva inkomstgränsen. Det skulle visa den största inkomstökningen som modellen möjliggör i en situation där personens inkomster har fördelats ganska jämnt över kalendermånaderna. Å andra sidan kan den effektiva inkomstgränsen i nuläget tänkas vara större än 60 procent, eftersom sporadiska överskridningar av inkomstgränsen är möjliga i nuläget. I nuläget förutsätter kravet på att lämna pension vilande att inkomstgränsen överskrids i tre månader utan avbrott. Om detta leder till antagandet att det i nuläget är möjligt att tjäna nästan fritt under två månader utan att pensionsförmånen påverkas, tyder detta på en höjning av den effektiva inkomstgränsen med 5 procent. Eftersom storleken på ändringen av den effektiva inkomstgränsen är förknippad med osäkerhet, har finansministeriet bedömt konsekvenserna enligt en ökning av den effektiva inkomstgränsen på såväl cirka 17 som 5 procent.

Den föreslagna modellen kan också påverka sysselsättningen genom övergångar till delinvalidpension. Den högre inkomstnivån som modellen möjliggör kan uppmuntra personer med högre arbetsförmåga att ansöka om delinvalidpension. Med antagande av att människor sannolikt skulle arbeta mindre med delinvalidpension än utan förmån, har detta en negativ sysselsättningseffekt. Undersökningarna tyder dock inte på att inkomstgränser eller motsvarande ekonomiska incitament har någon betydande inverkan på hur många som får invalidpension. Den föreslagna modellen bedöms således inte avsevärt öka eller minska antalet personer som får delinvalidpension. Den negativa sysselsättningseffekt som detta eventuellt medför förblir därmed sannolikt liten.

Mottagare av full invalidpension

Den föreslagna modellens konsekvenser för mottagare av full invalidpension bedöms sammantaget förbli små. Modellen bedöms öka arbetet bland personer som får full invalidpension med högst cirka 100 årsverken.

Endast de som får sjukpension från folkpensionssystemet beräknas ha nästan inga sysselsättningseffekter, eftersom deltagande i arbetslivet i princip är så litet i gruppen. För personer som gick i invalidpension år 2019 och samtidigt inte fick arbetspension, var

arbetsinkomsterna i praktiken obefintliga. Med tanke på att arbetet ofta inriktas på början av pensionen kan det inte heller antas att arbetsinkomsterna senare blir betydande.

För dem som får full invalidpension från arbetspensionssystemet är deltagande i arbetslivet något vanligare, men ändå sällsynt. Arbetsinkomsterna förblir under inkomstgränsen på 40 procent för de flesta som arbetar. I viss mån utförs det arbete precis under inkomstgränsen på 40 procent, vilket tyder på att den nuvarande inkomstgränsen kan begränsa arbetet för en del av pensionstagarna.

I dag är det möjligt att arbeta upp till 60 procent med full invalidpension utan att det påverkar arbetspensionens storlek så länge som arbetet varar i mindre än ett år. I den föreslagna modellen kan arbetsinkomsterna för en person som får full invalidpension som arbetspension, med beaktande av den effektiva inkomstgränsen, på årlig nivå vara högst 47 procent av den stabiliserade inkomstnivån utan konsekvenser för arbetspensionen. I vissa fall möjliggör nuläget alltså mer omfattande deltagande i arbetslivet för dem som får full invalidpension som arbetspension än vad den föreslagna modellen möjliggör. Därför kan den föreslagna modellen minska inkomsterna för vissa som arbetar mycket i nuläget. Det finns dock få sådana personer, så i detta avseende är konsekvenserna sannolikt små.

Inkomstgränsen enligt folkpensionen kan för närvarande vara lägre än inkomstgränsen för arbetspension, vilket påverkar personer som får pension från både folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet. Detta är fallet även i fortsättningen. För den som får pension från båda systemen kan det sålunda i stället för inkomstgränsen för arbetspension vara inkomstgränsen för folkpension som är bindande och styr arbetsbesluten. För personer vars stabiliserade inkomstnivå är låg bildas inkomstgränsen för arbetspensionssystemets invalidpension i sin tur enligt garantipensionens fulla belopp och inte i förhållande till den stabiliserade inkomstnivån. För dessa personer kan den föreslagna modellen öka inkomstmöjligheterna på grund av den flexibilitet som ingår i modellen.

Konsekvenser av bedömda förändringar i sysselsättningen för den offentliga ekonomin

I den föreslagna modellen skapar ökade inkomster och den marginalsatt och konsumtion som detta medför nytta för den offentliga ekonomin. I kalkylen har inkomstskatter beaktats med 40 procents marginalsattesats, indirekta skatter med en implicit skattegrad för konsumtionen på 27 procent och inflödet av samfundsskatter med en andel på 9 procent. Den effekt på offentliga ekonomin som uppstår genom sysselsättningen stärker den offentliga ekonomin med 9–29 miljoner euro. Variationsintervallets övre gräns kan betraktas som optimistisk, så effekten är sannolikt närmare intervallets nedre gräns. Effekten uppstår genom att de som får delinvalidpension deltar mer i arbetslivet. Eftersom sysselsättningseffekterna för personer som får full invalidpension bedöms vara små, förblir även den effekt som sysselsättningen av sådana personer har på den offentliga ekonomin liten.

Utöver konsekvenserna för arbetspensionsutgifter, konsekvenserna för FPA:s förmånsutgifter och konsekvenserna för den offentliga ekonomin som uppstår genom förändringar i sysselsättningen har förslaget också statistiska konsekvenser för skatteinkomsterna. Genom pensionsutgiftseffekten minskar förslaget statistiskt uppskattat skatteinkomsterna med cirka 4 miljoner euro.

4.2.2 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

I propositionens kapitel ”Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning” bedöms propositionens överensstämmelse med grundlagen. Frågorna om bedömningen av propositionens överensstämmelse med grundlagen är i synnerhet kopplade till att de lagstiftningslösningar som föreslås i propositionen – särskilt när det gäller pensionsavdrag som beräknas utifrån samordning och utfärdande av beslut – är nya.

De praktiska konsekvenserna av ändringarna för förverkligandet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna är framför allt förknippade med att de föreslagna exakta bestämmelserna om samordning och dess genomförande i fortsättningen förutsätter enhetlighet i övervaknings- och tillämpningspraxisen för arbetsinkomster. Detta avses öka jämlikheten mellan pensionstagarna. Hittills har arbetspensionsanstalterna övervakat pensionstagarnas arbetsinkomster huvudsakligen på årlig nivå, och de har kunnat använda prövning i att lämna pensioner vilande och i återkrav. FPA däremot har övervakat arbetsinkomsterna varje månad och lämnat pensionen vilande när förutsättningarna för detta har uppfyllts, varvid pension som betalats till för stort belopp i regel har återkrävts. Missförhållandet enligt vilket en arbetspensionstagare för närvarande kan vara i en ofördelaktigare ställning när han eller hon på förhand meddelar arbetspensionsanstalten om överskridning av inkomstgränsen än om han eller hon inte gör en anmälan och låter den årliga tillsynen ingripa i efterhand avlägsnas i och med den föreslagna modellen.

Pensionstagaren får ett överklagbart beslut om samordning av pension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna under den tid som avgörs har lett till en minskning av pensionen. Beslutet ska i regel meddelas en gång om året. En pensionstagare kan sålunda på nuvarande sätt ansöka om ändring av samordningen om det har påverkat utbetalningen av pension. För närvarande är detta fallet när pensionen lämnas vilande och ett beslut om den meddelas. Att beslutet avses i allmänhet utfärdas endast en gång om året grundar sig på praktiska aspekter: samordningen är i princip kontinuerlig till sin karaktär och sker i praktiken automatiskt, varvid det är ett administrativt onödigt tungt förfarande att utfärda ett separat beslut varje månad. Centralisering av ändringssökandet kan också bedömas vara en praktisk och fungerande lösning för pensionstagaren. Den faktiska betydelsen av ändringssökandet för pensionstagaren kan i praktiken minskas av att avgöranden som gäller samordning grundar sig på exakta bestämmelser i lagen och i regel på uppgifter i inkomstregistret.

Samordningen gäller inte invalidpension som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen och som för närvarande inte heller omfattas av lagstiftningen om vilande pension. I övrigt ska det med tanke på jämställdheten anses motiverat att arbetsinkomsternas inverkan på den pension som beviljats på grund av arbetsoförmåga samt på rätten till invalidpension bestäms på samma sätt för alla personer, såsom för närvarande. Differentiering av lagstiftningen för till exempel olika grupper av sjukdomar och funktionsnedsättningar kan inte betraktas som en motiverad lösning med tanke på jämställdheten.

4.2.3 Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

I den föreslagna modellen påverkar arbetsinkomsterna pensionsbeloppet när de överstiger den föreskrivna nivån. Med föreskrivna förutsättningar påverkar de också pensionsrätten. Personer som får samordnad pension är i sina lösningar som gäller deltagande i arbetslivet möjligen tvungna att överväga även dessa konsekvenser. De föreslagna bestämmelsernas inverkan på förutsättningarna för till exempel en persons sysselsättning eller karriärutveckling är dock indirekt. I de föreslagna bestämmelserna fastställs exakt vilka arbetsinkomster som beaktas när arbetsinkomsterna leder till en minskning av pensionen eller en ändring av pensionsrätten.

En pensionstagare kan sålunda på förhand utreda arbetsinkomsternas inverkan på sin pension och ta dessa konsekvenser i beaktande.

Som ovan konstaterats gäller samordningen inte sjukpension som med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen beviljats den som är permanent blind eller rörelsehindrad eller varaktigt är beroende av en annans hjälp, och på vem lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete inte heller tillämpas. Ändringarna påverkar således inte personer med funktionsnedsättning som får sjukpension på denna särskilda grund.

En persons funktionsnedsättning kan begränsa dennes möjligheter att tjäna in arbetspension. I synnerhet personer som fötts med funktionsnedsättning och personer som fått en funktionsnedsättning i ung ålder kan bedömas få sjukpension eller garantipension från FPA oftare än i genomsnitt. I samordningen av pension och arbetsinkomster iakttas då folkpensionslagen och lagen om garantipension. I FPA:s pensioner motsvarar det skyddade beloppet alltid garantipensionens fulla belopp. Det skyddade beloppet för invalidpension enligt arbetspensionslagarna kan vara större än detta på grundval av personens tidigare arbetsinkomster. Rätten till pension som beviljats på grund av fullständig arbetsförmåga ska justeras om det skyddade beloppet överskrider utan avbrott under 12 månader. Full invalidpension enligt arbetspensionslagarna ändras då till delinvalidpension. I fråga om sjukpension enligt folkpensionslagen finns det inte en sådan möjlighet, eftersom folkpensionssystemet inte omfattar delinvalidpension, utan sjukpensionen som FPA betalar dras in när det skyddade beloppet överskrider utan avbrott under 12 månader.

Vilken typ av begränsningar som gäller för arbetet och hur det eventuellt är möjligt att påverka dessa begränsningar kan bero på personens funktionsnedsättning. Att en person med intellektuell funktionsnedsättning klarar sig i arbetet kan till exempel vara kopplat till att personen har lärt sig en viss arbetsuppgift på en viss arbetsplats. Det har också varit möjligt att skräddarsy arbetsbeskrivningen och stödet som behövs i arbetet för personen i fråga. Till exempel för en person med hörselnedsättning kan däremot arbetsmiljöns akustik, kommunikationspraxis och eventuella stödarrangemang (till exempel tillgång till tolkningstjänster eller hjälpmedel) vara avgörande för att personen ska klara av arbetet. Sådana omständigheter kan försvåra övergången till en annan arbetsplats eller arbetsuppgift. En person med funktionsnedsättning är också tvungen att beakta sådana aspekter i planeringen av sitt arbete. I situationer där en person med funktionsnedsättning behöver särskilt stöd för att organisera sitt arbete – till exempel på grund av en intellektuell funktionsnedsättning – är hjälp och stöd från andra sannolikt nödvändigt för att ta hänsyn till även sådana omständigheter.

I den föreslagna modellen kan på varandra följande överskridningar av det skyddade beloppet pågå längre än vad lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete för närvarande tillåter utan konsekvenser för utbetalningen av pension. Även om flexibiliteten har använts är storleken på pensionsavdraget endast den del som överstiger det skyddade beloppet. På grund av dessa egenskaper förbättrar den föreslagna modellen möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att söka arbete som lämpar sig för deras arbetsförmåga genom att prova olika arbeten. Detta kan bedömas vara till nytta till exempel för unga med funktionsnedsättning när de övergår till arbetslivet. Den föreslagna modellen möjliggör dock inte att det skyddade beloppet under långvarigt arbete överskrider utan avbrott en längre tid än vad som enligt modellen är möjligt utan att det påverkar pensionsrätten. De som får sjukpension enligt folkpensionslagen kan snabbare än tidigare förlora sin rätt till invalidpension. Full invalidpension upphör efter att det skyddade beloppet har överskridits utan avbrott under 12 månader, medan det har varit möjligt att lämna pensionen vilande i högst 24 månader.

I propositionen har framförts grunderna för att arbete under invalidpension i fortsättningen inte längre ska stödjas genom att betala handikappbidrag till högsta belopp för arbetstiden, vilket har gjorts enligt lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete. Rätten till handikappförmån för en person som arbetar vid sidan om invalidpensionen bestäms i fortsättningen på samma grunder som för andra mottagare av handikappförmåner. Utbetalningen av handikappförmån grundar sig således i fortsättningen på invalidpensionstagarens individuella omständigheter och innefattar inte längre incitament som grundar sig på personens arbete. Till exempel avgörs rätten till vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner utifrån personens behov av hjälp, handledning och tillsyn.

I avsnittet om propositionens överensstämmelse med grundlagen beskrivs de rekommendationer som kommittén som övervakar FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har framfört till Finland om sysselsättningen av personer med funktionsnedsättning och deras ställning i arbetslivet. Flexibiliteten och förutsägbarheten som ingår i den föreslagna modellen är bra sätt att stödja förutsättningarna för arbete för invalidpensionstagare med funktionsnedsättning. Strävan ska dock vara att de omständigheter som övervakningskommittén i övrigt lyfter fram och som försämrar delaktighet i arbetslivet för personer med funktionsnedsättning – till exempel fördomar eller brister i att få tillräckligt med stöd och rimliga anpassningar – påverkas med medel som inte omfattas av propositionen.

4.2.4 Könskonsekvenser

Baserat på modellens statistiska konsekvenser, som beskrivs nedan utifrån 2024 års data, riktas modellens konsekvenser till män och kvinnor på ganska samma sätt. Modellens könskonsekvenser kan således bedömas vara ringa.

Arbetspensioner

Om den föreslagna modellen hade varit i kraft år 2024 och personerna hade haft de arbetsinkomster som de då i verkligheten hade, skulle det inte uppstå någon betydande skillnad mellan män och kvinnor vid en granskning av konsekvenserna i euro för medelpensionen (se figur 6 ovan). Eftersom uppskattningen därmed är statisk, visar den inga effekter av eventuella beteendeförändringar. Medelpensionen för män i invalidpensioner är högre än medelpensionen för kvinnor. Medelpensionen för män i full invalidpension minskar i förslaget med i genomsnitt 8 euro i månaden och för kvinnor med 10 euro i månaden. I en jämförelse med nuläget, där vilande pensioner beaktas, minskar männens pension med i genomsnitt 5 euro och kvinnornas med 6 euro per månad. I delinvalidpensioner minskar medelpensionen för män med i genomsnitt 18 euro i månaden och för kvinnor med 21 euro i månaden. I en jämförelse med nuläget minskar männens delinvalidpension med i genomsnitt 4 euro och kvinnornas med 1 euro per månad.

Folkpensionssystemet invalidpensioner och garantipensioner som beviljats den som är arbetsoförmögen

Om konsekvenserna av de föreslagna nya bestämmelserna granskas med uppgifterna för år 2024 på samma sätt som för arbetspensionerna, riktas ändringarnas inverkan på invalidpensioner som betalas som folkpension och garantipensioner som beviljats den som är arbetsoförmögen ganska jämnt mot pensionsutgifterna för män och kvinnor. Av de 1,65 miljoner euro med vilka pensionsutgifterna skulle ha minskat på årlig nivå, skulle männens andel ha varit 0,87 miljoner euro och kvinnornas 0,78 miljoner euro. Tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna skulle oftare ha påverkat kvinnor än män. Minskningen skulle ha gällt 1 295 kvinnor och 892 män. Efter minskningen skulle pensionen ha varit i genomsnitt 438,97 euro i månaden för kvinnor

och 534,74 euro i månaden för män under de månader då pensionen skulle ha minskats. För de perioder under 2024 då pensionen enligt de nuvarande bestämmelserna i verkligheten hade lämnats vilande skulle pensionen ha varit i genomsnitt 383,90 euro i månaden för kvinnor och 442,30 euro i månaden för män.

Folkpensionen skulle ha varit i genomsnitt 399,78 euro i månaden för kvinnor och 508,82 euro i månaden för män under de månader då pensionen skulle ha minskats. Garantipensionen skulle under avdragsmånaderna ha varit i genomsnitt 194,85 euro i månaden för kvinnor och 172,52 euro i månaden för män. Folkpension skulle ha betalats i genomsnitt 337,67 euro i månaden till kvinnor och 388,24 euro i månaden till män för de perioder då pensionen i verkligheten var vilande. Garantipension skulle ha betalats i genomsnitt 246,30 euro i månaden till kvinnor och 244,90 euro i månaden till män för de perioder då pensionen var vilande.

4.2.5 Konsekvenser för aktörer som verkställer bestämmelserna

4.2.5.1 Systemändringar

Genomförandet av flexibilitetsmodellen medför ändringar i arbetspensionsbranschens gemensamma och arbetspensionsanstaltens egna informationssystem. I informationssystemen byggs funktioner som används i en process som upprepas varje månad för att identifiera invalidpensionstagare som fått arbetsinkomster och beräkna arbetsinkomsternas inverkan på pensionsbeloppet. Varje arbetspensionsanstalt genomför beräkningen enligt flexibilitetsmodellen självständigt och betalar ut pensionen enligt beräkningsresultatet. Utöver månatligt genomförande får informationssystemen funktioner som används för att behandla korrigeringar enligt modellen: retroaktiva ändringar i arbetsinkomster och pensionsbelopp identifieras, avdrag beräknas på nytt utifrån de ändrade uppgifterna och pensioner som betalats till för stort belopp och tilläggsavgifter som följer av korrigeringarna behandlas. Utöver dessa produceras det räknare som pensionstagaren kan använda för att bedöma arbetsinkomsternas inverkan på pensionsbeloppet.

Areks uppskattning av storleken på kostnaderna för arbetspensionsbranschens gemensamma system är cirka 1,2 miljoner euro. Arbetspensionsanstalterna uppskattade våren 2025 att kostnaderna för att implementera flexibilitetsmodellen i pensionsanstalternas egna system uppgår till sammanlagt cirka 2,2 miljoner euro. Modellens detaljer har ändrats och preciserats efter denna bedömning, så talet är vägledande. Det faktiska talet kan vara högre. Underhållskostnaderna för arbetspensionsanstalternas egna system uppskattades inte, eftersom planerna för informationssystemlösningarna var preliminära när bedömningarna gjordes.

Kostnadskalkylen för FPA:s systemändringar är cirka 233 600 euro. Övergång till flexibilitetsmodellen kräver ändringar i behandlingssystemen, eftersom avsikten är att de månatliga avgörandena görs automatiskt i flexibilitetsmodellen. I denna bedömning har de systemförändringar som behövs i stödsystemen och i systemen för andra förmåner inte beaktats.

4.2.5.2 Andra konsekvenser för genomförandet

Före lagens ikraftträdande kräver de föreslagna ändringarna att lagstiftningens verkställare planerar nya behandlingsprocesser, utarbetar anvisningar och nya beslutstexter och utbildar personal.

Arbetspensionsanstalterna och FPA ska informera kunderna om lagändringen. Eftersom det är fråga om en helt ny modell för samordning av pension och arbetsinkomster är det särskilt viktigt att informera kunderna om ändringen och dess konsekvenser i tillräcklig omfattning och i

tillräckligt god tid före modellens ikraftträdande. I lagen föreskrivs att kunden har rätt att varje månad få information om grunderna för samordningen. Kunderna ska också i övrigt informeras och få råd i frågor som gäller modellen och dess tillämpning.

Enligt FPA:s bedömning minskar ändringen det arbete som för närvarande utförs i beslutsarbetet, eftersom den månatliga samordningen av pension och arbetsinkomster avses grunda sig på tydliga regler som automatiseras och ingen prövning av vilande från fall till fall längre krävs.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Enligt regeringsprogrammet utvecklas samordningen av invalidpension och arbetsinkomster genom att

- införa en linjär modell som är kostnadseffektiv med tanke på de offentliga finanserna och stöder samordningen av lön och pension så att det alltid lönar sig att arbeta och
- möjliggöra en flexibel återgång från sjuk- och invalidpension till arbetslivet genom att den temporära bestämmelsen om att en sjuk- eller invalidpension kan lämnas vilande blir permanent.

Före beredningen av den modell som föreslås i denna proposition utreddes å ena sidan möjligheten att göra bestämmelserna om vilande pensioner permanenta och å andra sidan samordningen av invalidpension och arbetsinkomster med hjälp av en linjär modell, som båda nämns i regeringsprogrammet som sätt att utveckla samordningen av invalidpension och arbetsinkomster. Dessutom bedömdes om det är möjligt att anpassa egenskaper som är karakteristiska för dessa modeller till en och samma modell. En gemensam vision om dessa modeller skapades inte mellan de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och beredningen av dem fortsatte inte.

I tjänstemannaberedningen har beslut fattats om att presentera den modell som beskrivs i avsnittet ”De viktigaste förslagen” i propositionen. Avsikten med modellen är att förverkliga regeringsprogrammets mål om uppmuntrande samordning av arbetsinkomster och pension och att möjliggöra flexibel återgång i arbete. Nedan presenteras de bedömda alternativa modellerna i huvuddrag.

Permanent modell som grundar sig på vilande pension

I den utredda modellen med vilande pension kan pensionen lämnas vilande i 1–24 månader på pensionstagarens egen anmälan. När pensionen är vilande tillämpas inkomstgränser inte på pensionstagarens arbete. Pensionsrätten bevaras under den tid som pensionen är vilande, och betalning av pensionen återupptas när arbetsinkomsterna åter sjunker under inkomstgränsen. Till skillnad från den nuvarande tidsbegränsade lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete kan pension lämnas vilande för en enskild kalendermånad i stället för tre på varandra följande kalendermånader. Den kortaste tiden som pension enligt modellen kan lämnas vilande är således en kalendermånad. Om pension lämnas vilande i mer än två år utan avbrott, upphör pensionsrätten på samma sätt som enligt den nuvarande tidsbegränsade lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete.

I inkomstkontrollen är inkomstgränsen vid full invalidpension och delinvalidpension från arbetspensionssystemet 60 procent av pensionstagarens stabiliserade genomsnittliga inkomst och minst lika stor som den fulla garantipensionen. För folkpension och garantipension som beviljats den som är arbetsförmögen är inkomstgränsen densamma som i dag, det vill säga lika stor som den fulla garantipensionen. Överskridning av inkomstgränsen granskas månadsvis, vilket innebär att pensionen för en viss månad påverkas av arbetsinkomsterna för samma månad. I modellen kan inkomstgränsen per kalendermånad överskridas sammanlagt 2–4 gånger under ett kalenderår så att överskridningen inte påverkar utbetalningen av pension (s.k. flexibilitetsmånader). Om antalet överskridningar under ett kalenderår överstiger det som flexibilitetsmånaderna tillåter, lämnas pensionen vilande för varje månad för vilken inkomstgränsen överskrids efter att flexibilitetsmånaderna använts. För dessa månader återkrävs pensionen.

Konsekvenserna av den utredda modellen med vilande pension undersöktes med hjälp av uppgifter om arbetet som utförts år 2023. Kalkylen visar modellens konsekvenser med antagande av att antalet invalidpensionstagare samt invalidpensionstagarnas deltagande i arbetslivet motsvarar uppgifterna för 2023. År 2023 hade för arbetspensionernas del 1 400 personer vilande invalidpension eller rehabiliteringsstöd och antalet månader med vilande pension uppgick till totalt 10 000. Vilande pensioner minskade pensionsutgifterna med totalt 9,4 miljoner euro. Om modellen med vilande pensioner skulle göras permanent på det sätt som beskrivs ovan så att antalet flexibilitetsmånader uppgår till två, skulle invalidpension eller rehabiliteringsstöd ha lämnats vilande för 9 600 personer och antalet månader med vilande pension skulle ha uppgått till 32 900. Vilande pensioner skulle då ha minskat pensionsutgifterna med totalt 28,6 miljoner euro. Med fyra flexibilitetsmånader skulle invalidpension eller rehabiliteringsstöd ha lämnats vilande för 4 700 personer och antalet månader med vilande pension skulle ha uppgått till 16 700, varvid vilande pensioner skulle ha minskat pensionsutgifterna med totalt 14,2 miljoner euro.

Linjär modell

Samordningen av invalidpension och arbetsinkomster enligt en linjär modell innebär att pensionen som betalas ut minskas gradvis när arbetsinkomsterna överskrider den fastställda inkomstgränsen, det vill säga det skyddade beloppet. I den utredda linjära modellen är det skyddade beloppet för full invalidpension som beviljats som arbetspension 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten, dock minst garantipensionens fulla belopp. Det skyddade beloppet för delinvalidpension är 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten, dock minst garantipensionens fulla belopp. För pensionstagare under 56 år höjs det skyddade beloppet enligt modellen en gång på samma sätt som för invalidpensionen. Det skyddade beloppet för folkpension och garantipension som beviljats på grundval av arbetsförmåga är lika stort som den fulla garantipensionen. I modellen är avdragsprocenten för invalidpension 50 procent för såväl arbetspensioner som folkpension och garantipension. Avdraget är 50 procent av de arbetsinkomster som överskrider det skyddade beloppet. Om arbetsinkomsterna överstiger det skyddade beloppet, görs avdraget i pensionen för den andra månaden som följer efter den månad under vilken det skyddade beloppet har överskridits. Arbetsinkomsterna beaktas för en granskningsperiod på tre eller fyra på varandra följande kalendermånader och det genomsnitt som beräknats för dessa månader används vid beräkningen av den linjära minskningen. Granskningsperioden inleds från början av den månad som följer efter pensionens början. Samma linjära modell tillämpas på rehabiliteringsstöd.

I arbetspensionssystemet ändras full invalidpension till delinvalidpension om det skyddade beloppet överskrider 12 kalendermånader i följd och även den begärda medicinska utredningen

stöder bedömningen att arbetsförmågan förbättrats. Pensionsrätten dras in helt och hållet om arbetsinkomsterna under två år utan avbrott överstiger 80 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten. Även då ska den begärda medicinska utredningen stödja bedömningen att arbetsförmågan förbättrats. Pensionsrätten dras in också om pensionen på grund av linjär samordning minskar till noll för två år. Beräkningen av de månader som leder till pensionens indragning fortsätter utan avbrott efter övergången till delinvalidpension.

Den linjära modellens konsekvenser undersöktes för arbetspensionernas del med hjälp av uppgifter om arbetet som utförts år 2023. Kalkylen visar modellens konsekvenser med antagande av att antalet invalidpensionstagare samt invalidpensionstagarnas deltagande i arbetslivet motsvarar uppgifterna för 2023. År 2023 skulle den linjära samordningen ha påverkat invalidpensionen eller rehabiliteringsstödet för 18 000 personer och under totalt 83 200 pensionsmånader under året. Den linjära samordningen skulle ha minskat pensionsutgifterna med totalt 17,8 miljoner euro.

För delinvalidpensioners del gjorde finansministeriet en bedömning av den linjära modellens sysselsättningseffekter. Bedömningen gällde endast personer som får delinvalidpension, eftersom arbete bland dem är vanligt, medan de som får full invalidpension arbetar sällan. Modellen uppskattades stärka sysselsättningen med cirka 900 sysselsatta. Om avdragsprocenten höjs till 60 procent, stärks sysselsättningen med cirka 700 sysselsatta, och om avdragsprocenten höjs till 70 procent, stärks sysselsättningen med cirka 500 sysselsatta. I bedömningen beaktades inte den linjära modellens bestämmelser om förlust av pensionsrätt.

Kombinationsmodell

Tanken bakom kombinationsmodellen var att kombinera möjligheten att lämna pensionen vilande och arbetsinkomsternas linjära konsekvenser för pensionen. I kombinationsmodellen kan invalidpensionen lämnas vilande för 1–24 månader på pensionstagarens egen anmälan. Då tillämpas inkomstgränser inte på pensionstagarens arbete. Pensionsrätten bevaras under den tid som pensionen är vilande, och betalning av pensionen återupptas när arbetsinkomsterna åter sjunker under inkomstgränsen. I inkomstkontrollen är inkomstgränsen densamma som i modellen med vilande pension, och det finns möjlighet till flexibilitetsmånader under kalenderåret såsom i modellen med vilande pension. Skillnader jämfört med modellen med vilande pension uppstår i situationer där inkomstgränsen överskrids under fler månader än flexibilitetsmånaderna. Efter att flexibilitetsmånaderna använts återkrävs pensionen inte i sin helhet när inkomstgränsen överskrids, utan 60 procent av skillnaden mellan arbetsinkomsterna och inkomstgränsen dras av från pensionen.

5.2 Samordning av förmåner som betalas vid arbetsförmåga och arbetsinkomster i olika länder

Nedan jämförs samordningen av invalidförmåner och arbetsinkomster i fem europeiska länder, som alla har genomfört betydande reformer av systemen för invalidförmåner under de senaste cirka 20 åren. Syftet med reformerna har ofta varit att förbättra förmånstagarnas arbetsförutsättningar och incitament. Länderna som granskas är Nederländerna, Norge, Sverige, Tyskland och Estland. Mer information om systemen för förmåner vid arbetsförmåga i olika länder och deras reformer finns till exempel i Pensionsskyddscentralens 2023 års promemoria "Työkyvyttömyysetuoksien uudistukset ja kehitys Alankomaissa, Norjassa, Ruotsissa ja Virossa" (Länk till promemorian som finns bara på finska: <https://www.etk.fi/wp-content/uploads/2023/04/tyokyvyttömyysetuusvertailu.pdf>).

I jämförelseländerna, med undantag för Tyskland, kallas förmån vid långvarig arbetsförmåga i dag något annat än pension. Syftet med detta har varit att betona skillnaden mellan den nya förmånen och den tidigare pensionsliknande förmånen eller en eventuell överföring av förvaltningen av förmånen utanför pensionsystemet.

Ofta är också förmåner som beviljats tills vidare, det vill säga permanenta förmåner, separerade från tidsbegränsade förmåner. I Estland beviljas inga permanenta förmåner vid arbetsförmåga och även i Sverige är den permanenta förmånen i princip begränsad till 30-åringar och äldre, fastän även unga personer i undantagsfall kan få permanent förmån.

Oftast mäts arbetsförmågan i procent till exempel med den återstående inkomstförmågan, men den kan också definieras som en tidsmässig arbetsinsats (som i Tyskland) eller på annat sätt (som i Estland). För unga kan det också finnas egna regler för hur förmåner beviljas och bestäms.

I jämförelseländerna är förmånen vid arbetsförmåga i regel av dagpenningstyp och förmånen beräknas som en viss procentandel av (den bästa) inkomsten för året eller åren före arbetsförmågan. I Tyskland baseras förmånen fortfarande på beräkningsreglerna för ålderspension. I dessa länder har det också fastställts ett visst maximibelopp för förmånsgrunden, vilket begränsar beloppet av den förmån som betalas ut. I Estland är förmånen till skillnad från andra länder ett jämnt belopp som är oberoende av tidigare inkomster. Den partiella förmånen är ofta den andel av den fulla förmånen som motsvarar graden av arbetsförmåga, men beräkningsmetoden varierar mycket mellan länderna.

I de flesta jämförelseländer kan en mottagare av förmån vid arbetsförmåga tjäna in ett visst inkomstbelopp, det vill säga det skyddade beloppet, innan avdrag görs i förmånen. På partiella förmåner tillämpas i allmänhet ett större skyddat belopp än på fulla förmåner.

När förmånstagarens arbetsinkomster överstiger det skyddade beloppet, dras förmån oftast av enligt en viss fast avdragsprocent från de inkomster som överskrider gränsen. Avdragsprocenten är i genomsnitt cirka 50 procent, men i vissa fall kan förmånen minskas med en betydligt större andel, till och med 100 procent av arbetsinkomsten. I Sverige är detta fallet när ett visst inkomsttak överskrids. När förvärvsinkomsterna eller arbetsmängden stiger tillräckligt högt kan även utbetalningen av förmånen upphöra helt och hållet i vissa länder, även om den normala minskningsformeln inte förutsätter det.

I Tyskland förbättrades inkomstmöjligheterna för invalidpensionstagare avsevärt år 2023. Med full förmån är det möjligt att år 2026 tjäna det skyddade beloppet på 20 763,75 euro per år innan pensionen minskas (år 2022 var det skyddade beloppet endast 6 300 euro). För partiella förmåner är det skyddade beloppet antingen 41 527,50 euro eller den högsta årsinkomsten under de senaste femton åren, beroende på vilket som är högre. Det skyddade beloppet justeras årligen enligt den genomsnittliga inkomstutvecklingen. Inkomster som överstiger det skyddade beloppet minskar pensionen med 40 procent. Förmånstagaren ska också följa de tidsmässiga begränsningarna för arbetet: högst 3 timmar per dag vid full förmån och 6 timmar vid partiell förmån. Vid långvarig överskridning (6 månader) av de tidsmässiga gränserna, omprövas rätten till förmånen.

I Estland sker samordningen av arbetsförmågepenningen och arbetsinkomsterna jämförelsevis enkelt enligt det skyddade beloppet och en fast avdragsprocent. Om förmånstagarens bruttointkomster för en månad överstiger det skyddade beloppet, det vill säga 90 gånger den dagliga arbetsförmågepenningen, alltså 1 956,60 euro (åren 2025–2026), minskas förmånen för följande månad med 50 procent av det överskridande beloppet. Motsvarande minskning görs

även i den partiella förmånen, som har samma skyddade belopp. När inkomsterna överstiger 3 261 euro/månad betalas full förmån inte längre. För partiell förmån är gränsen 2 700 euro/månad (1.4.2025–1.4.2026).

Avvikande länder när det gäller det skyddade beloppet är Nederländerna och Sverige för förmåner vid arbetsoförmåga som beviljats från och med den 1 juli 2008 och Norge för tidsbegränsade förmåner vid arbetsoförmåga.

I Nederländerna påverkar inkomsterna förmånen i praktiken genast från den första intjänade euron, men om det är fråga om en deltidförmån eller tidsbegränsad förmån förutsätts det att förmånstagaren arbetar tillräckligt mycket efter den initiala förmånen för att inte falla till minimiförmånen. Å andra sidan minskas förmånen också om förmånstagaren arbetar mer än enligt sin uppskattade arbetsförmåga. Det är således fråga om ett starkt incitament att arbeta nära sin egen uppskattade arbetsförmåga.

I Sverige används det skyddade beloppet endast för förmåner som beviljats före den 1 juli 2008. Förmåner som beviljats efter denna tidpunkt kan lämnas vilande i samband med arbetet, varvid förmånstagaren fortfarande får 25 procent av förmånen som lämnats vilande. Med full förmån som beviljats enligt de nya reglerna är det dock endast möjligt att arbeta i mycket liten utsträckning utan att arbetet påverkar förmånen eller att förmånen ska lämnas vilande.

I Norge tillämpas inte det skyddade beloppet i samordningen av tidsbegränsad förmån vid arbetsoförmåga och arbetsinkomster. Som avdragsgrund för förmånen används antalet arbetstimmar från och med den första timmen som personen arbetat.

I tabell 1 sammanfattas hur jämförelseländernas skyddade belopp bestäms vid full förmån och partiell förmån.

Land	Nederländerna	Norge*	Sverige*	Tyskland	Estland
Full förmån	0	ca 4 500	ca 5 500	20 763	23 480
Partiell förmån	0 (initial förmån) Uppgår efter den initiala förmånen till 50–100 procent av de inkomster som motsvarar den uppskattade arbetsförmågan.	ca 4 500 + personlig uppskattad inkomst enligt arbetsförmågan	ca 14 370–32 050 enligt förmånsnivån	minst 41 528 eller den högsta årsinkomsten under de föregående 15 åren	23 480
Genomsnittliga inkomster**	58 248	61 865	46 329	50 257	25 966

Tabell 1. Det skyddade beloppet vid full och partiell förmån år 2026, euro/år.

*Sverige: förmåner som börjat före 1.7.2008. Norge: gäller endast permanenta förmåner.

** Källa: OECD (Average annual wages 2024), genomsnittlig växelkurs år 2024

I tabell 2 sammanfattas jämförelseländernas regler för minskning och indragning av förmånen.

Land	Nederländerna	Norge	Sverige*	Tyskland	Estland
Avdragsprocent	75–70 %	I regel 66 % (bestäms dock individuellt) Tidsbegränsad förmån (AAP) 100 %.	50 %	40 %	50 %
Särskild gräns för indragning av förmånen	inkomster över 65 % av inkomsterna före invalidpensionen	inkomster över 80 % av inkomsterna före invalidpensionen AAP: arbete över 60 % av full arbetstid	–	arbete över 3 timmar/6 timmar på lång sikt	–

Tabell 2. Minskning eller indragning av förmånen.

*Gäller förmåner som börjat före 1.7.2008.

Förmånen vid arbetsoförmåga samordnas med förvärvsinkomsterna vanligen månadsvis, men minst årligen. I Norge kan tidsbegränsade förmåner samordnas med till och med två veckors mellanrum. Oftast görs samordningen utifrån förmånstagarens anmälan, och förmånstagaren är i princip skyldig att meddela väsentliga inkomstförändringar som påverkar förmånen till den som betalar ut förmånen. Inkomstförändringar anmäls via en elektronisk tjänst i alla jämförelseländer. Förmånen kan således ofta samordnas med förvärvsinkomsterna för månaden efter anmälan. I de flesta jämförelseländer sker samordning eller tillhörande förmånsjustering varje månad. Typiskt är dock att den slutliga samordningen görs först efter att beskattningen har slutförts. I praktiken minskar en samordning som görs varje månad effekten av den slutliga samordningen som görs efter beskattningen på betalning av förmånen.

I jämförelserna beaktas inte konsekvenserna av skattesystemet eller andra förmåner. Det ska också beaktas att det tilläggs-pensionsskydd som avtalas på arbetsmarknaden i flera jämförelseländer kompenserar den låga nivån eller förmånstaket för det lagstadgade skyddet för höginkomsttagare. I jämförelsen har samordningen av arbetsmarknadspensioner och arbete inte granskats på grund av arbetsmarknadspensionssystemens mångfald och fragmentering.

6 Remissvar

Totalt 37 instanser gav ett utlåtande om propositionsutkastet. Utlåtanden lämnades av Akava ry, Autism Finland rf, Amnesty International Finlands avdelning, Finlands näringsliv EK, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, Eläkesäätiöyhdistys ESY ry, Pensionsskyddscentralen, Hengitysliitto ry, Människorättscentret, Invalidförbundet rf, Folkpensionsanstalten, Kehitysvammaliitto, Keva, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Finska Hörsselförbundet rf, Tröskeln rf, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Centralförbundet för Mental Hälsa rf, Mikro- och ensamföretagare rf, Finlands Neuroförbund rf, Synskadades förbund rf, Närståendevårdarnas förbund rf, SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf, STTK rf, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Reumaförbundet i Finland rf, Socialrättsliga sällskapet i Finland rf, Företagarna i Finland rf, Työeläkevakuuttajat TELA - Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Handikappforum rf, Vates-stiftelsen sr och tre privatpersoner.

Majoriteten, det vill säga 30, av remissinstanserna stödde förslagen åtminstone delvis. En del av dessa utlåtanden innehöll dock också kritik mot den föreslagna modellen. Sex utlåtanden förhöll sig i huvudsak kritiskt till den föreslagna modellen i sin helhet eller till vissa detaljer i modellen eller propositionsutkastet. De tre inkomna utlåtandena från privatpersoner hörde till denna grupp. I två av de kritiska utlåtandena konstaterades att målen i propositionen i sig kan understödjas. Finansministeriet meddelade att det inte har något att uttala om ärendet.

I den föreslagna modellen ansågs särskilt arbetets ökade flexibilitet vara positivt. Modellen bedömdes underlätta deltagandet i arbetslivet för dem som får invalidpension. Dessutom lyftes det fram bland annat modellens förutsägbarhet, ökad jämställdhet och avlägsnandet av vissa av bidragsfällorna i den nuvarande lagstiftningen. Bland annat ansågs det också vara bra att pensionen endast minskas med den del som överskrider inkomstgränsen och att samordning inte görs för den tid då vissa rehabiliteringsförmåner betalas ut. I flera utlåtanden konstaterades att den föreslagna lagstiftningen avlägsnar osäkerheten kopplad till fortsättningen av den nuvarande tidsbegränsade lagen. I samband med detta framfördes önskemål om att behandlingen av modellen fortskrider snabbt så att modellen kan träda i kraft.

I många av de utlåtanden där förslaget stöddes ansågs den årliga flexibiliteten dock vara för låg, särskilt när det gäller pensioner som FPA betalar ut. I många av dessa utlåtanden ansågs den centrala svagheten i den föreslagna modellen vara att modellen inte gör det möjligt att överskrida inkomstgränserna på lång sikt. Inkomstgränserna konstaterades fortfarande begränsa möjligheten till löne- och karriärutveckling. Full invalidpension ansågs dras in alltför snabbt i och med att detta händer då det skyddade beloppet överskrider utan avbrott under 12 månader. I en del av utlåtandena övervägdes också möjligheten att avbryta pensionen i stället för att dra in den. Det föreslogs också att prövning ska användas vid ändringar av pensionsrätten. I några utlåtanden konstaterades att det vore bra om möjligheten att lämna pensionen vilande behålls vid sidan om den nya modellen. Några remissinstanser föreslog att vissa arvoden för förtroendeuppdrag bör uteslutas från de inkomster som beaktas i samordningen, liksom arvoden för närståendevård, vars utelämnande ansågs vara motiverat i den mån ärendet kommenterades. I några utlåtanden framfördes önskemål om att arvoden för stöd för närståendevård prioriteras i större utsträckning även i övrig lagstiftning om social trygghet.

I de utlåtanden som förhöll sig kritiskt till modellen ansågs de olika element som ingår i modellen (bland annat principerna för flexibilitet och dess tillämpning, engångsförhöjningen av arbetspensionernas skyddade belopp och minskningen av pensionen med enbart den överskridande delen) leda till ett alltför generöst resultat. Även bestämmelserna om ändring av

pensionsrätten ansågs möjliggöra alltför omfattande deltagande i arbetslivet när betydelse ges uttryckligen till kontinuiteten i överskridningen av det skyddade beloppet. Dessutom föreslogs det i ett utlåtande att en uttrycklig skrivning om övervakningen av inkomstgränserna bör inkluderas i propositionen.

I utlåtandena framfördes dessutom andra förslag och anmärkningar. En del av dessa gällde konsekvensbedömningar och uppföljningen av ändringar. I flera utlåtanden konstaterades att utlåtandetiden är för kort.

På grundval av remissvaren har propositionen ändrats så att de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn inte beaktas som inkomster i den föreslagna samordningen. Dessutom har motiveringarna till propositionen kompletterats på flera ställen. Till kompletteringarna hör bland annat en skrivning om FPA:s och arbetspensionsanstalternas tillsynsskyldighet som anknyter till modellen och som har lagts till i de bestämmelsespecifika motiveringarna till två bestämmelser samt i propositionens del ”De viktigaste förslagen”. Den prövning från fall till fall som föreslås i remissvaren anses inte vara möjlig utan att modellens exakthet och förutsägbarhet försämras, vilket har motiverats noggrannare än tidigare i propositionen. Att behålla möjligheten att lämna pensionen vilande som en del av den föreslagna flexibilitetsmodellen eller på annat sätt vid sidan om den har inte heller ansetts vara en motiverad lösning med tanke på lagstiftningens tydlighet.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om pension för arbetstagare

19 §. *Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafen föreskrivs det om beloppet av den invalidpension som beviljas den som får partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att paragrafen i fortsättningen också gäller rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension, och det föreslås att ett nytt 3 mom. om detta fogas till paragrafen. Det föreslås också att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen, och att paragrafens gällande 2 mom. blir 4 mom., och i det momentet föreslås det att omnämmandet av invalidpension som lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) ska strykas. I denna proposition föreslås en ny modell för samordning av invalidpension och arbetsinkomster, och de nya bestämmelserna ersätter den sistnämnda lagen, som upphör att gälla.

I det nya 2 mom. som fogas till paragrafen föreskrivs det om hur partiell förtida ålderspension inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas i en situation där invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med den föreslagna nya 47 a §. Då betalas invalidpensionen trots samordningen till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen. Arbetsinkomsterna påverkar för närvarande inte beloppet av partiell förtida ålderspension och ska inte heller i fortsättningen ha någon inverkan på det.

I det nya 3 mom. som fogas till paragrafen föreskrivs det att rehabiliteringspenningen alltid betalas till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen, om beloppet av rehabiliteringspenningen är hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 § av den anledningen att arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten. Därmed inverkar arbetsinkomsterna inte heller i denna situation på beloppet av den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

20 §. Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. I paragrafen föreskrivs det om beloppet av den arbetslivspension som beviljas den som får partiell förtida ålderspension. Eftersom lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete upphör att vara i kraft när de ändringar som föreslås i denna proposition träder i kraft, ändras 2 mom. i denna paragraf så att det i fortsättningen i stället för situationer där arbetslivspensionen lämnas vilande gäller situationer där arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna. I det ändrade 2 mom. föreslås att om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 47 a §, betalas arbetslivspensionen trots samordningen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen. Arbetsinkomsterna inverkar således inte på beloppet av den partiella förtida ålderspensionen, vilket inte heller är fallet för närvarande.

29 §. Partiell rehabiliteringspenning. Enligt paragrafen betalas rehabiliteringspenningen i form av partiell rehabiliteringspenning, om arbetstagarens arbetsinkomster är mer än hälften av den stabiliserade inkomsten. Det föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken en arbetstagare under tiden för rehabiliteringspenningen emellertid i arbetsinkomster per månad får tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension, utan att arbetsinkomsterna inverkar på beloppet av rehabiliteringspenningen. På så sätt tillämpas på arbetsinkomsterna för den som får rehabiliteringspenning samma skyddade belopp som enligt förslaget alltid åtminstone ska tillämpas på arbetsinkomsterna för den som arbetar vid sidan av invalidpensionen.

30 §. Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare. Det föreslås att 2 mom. preciseras så att det motsvarar etablerad tillämpningspraxis. Enligt den gällande bestämmelsen kan delinvalidpension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering betalas som full invalidpension förhöjd med ett rehabiliteringstillägg. I praktiken har pensionsanstalterna ofta beviljat arbetstagaren full invalidpension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering i stället för att enbart betala ut den. För samordning av invalidpension och arbetsinkomster ska det fattas ett beslut om beviljande av full invalidpension. På detta sätt säkerställs en enhetlig behandling av invalidpensionstagarna. Därför föreslås det att momentets ordalydelse ändras så att den som får delinvalidpension beviljas full invalidpension förhöjd med ett rehabiliteringstillägg under tiden för yrkesinriktad rehabilitering.

34 §. Andra bestämmelser om rehabilitering. I 1 mom. stryks omnämmandet av att bestämmelserna om justering av invalidpension och ändring av beloppet också gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, eftersom de föreslagna nya bestämmelserna om samordning av invalidpension och arbetsinkomster inte gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget. Av samma orsak föreslås det att omnämmandet i 1 mom. av att bestämmelserna om utbetalning av invalidpension ska tillämpas på rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem preciseras genom en hänvisning till bestämmelserna i 8 kap. i denna lag, där det bland annat föreskrivs om utbetalning av pension till förmånstagaren, till någon annan instans än förmånstagaren själv samt om utbetalningsordningen. Det är fortfarande ändamålsenligt att tillämpa dessa bestämmelser också på rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget och mottagare av dem, även om de nya bestämmelser som hänför sig till utbetalningen av förmånen och som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster inte ska tillämpas på rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget.

De föreslagna 47, 47 a, 48 och 49 §, där det föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas, samordning av invalidpension och arbetsinkomster, ändring av rätten till invalidpension och indragning av invalidpension ska således inte tillämpas på rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget. Den nuvarande lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete tillämpas inte på rehabiliteringspenning med undantag för

inkomstgränsens minimibelopp. Liksom för närvarande har en person rätt till full rehabiliteringspenning, om hans eller hennes arbetsinkomster under rehabiliteringen är högst 50 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten. Rehabiliteringspenning betalas som partiell rehabiliteringspenning, om arbetsinkomsterna under rehabiliteringen överstiger 50 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten. I denna proposition föreslås det dessutom att det till 29 § om partiell rehabiliteringspenning fogas en bestämmelse om att arbetstagarens arbetsinkomster inte påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen, om de inte överstiger beloppet av full garantipension enligt lagen om garantipension (703/2010).

Eftersom den allmänna hänvisning i mom. om att bestämmelserna om utbetalning av pension ska tillämpas på rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem föreslås bli struken, föreslås det att det till momentet fogas ett omnämnande av att bestämmelsen i 50 § om avbrytande av utbetalningen och bestämmelsen i 51 § om retroaktiv justering av invalidpension ska tillämpas på rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem. Enligt den sistnämnda bestämmelsen kan invalidpensionen dras in eller justeras eller utbetalningen av den avbrytas retroaktivt för i regel högst två år.

I 2 mom. föreslås inga ändringar.

Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen i vilket det föreskrivs om skyldigheten för den som får rehabiliteringspenning att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar arbeta. Enligt 1 mom. tillämpas på mottagare av rehabiliteringspenning det som i denna lag föreskrivs om anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare. I 45 §, som gäller invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet, föreslås det att skyldigheten att underrätta om inledande förvärvsarbete stryks, eftersom pensionsanstalten automatiskt får uppgifter om invalidpensionstagarens arbetspensionsförsäkrade arbetsinkomster ur registren inom arbetspensionssystemet. Bestämmelserna om samordning av invalidpension och arbetsinkomster ska inte tillämpas på rehabiliteringspenningen. Arbetsinkomsterna inverkar dock på rehabiliteringspenningen på det sätt som anges i 29 §, så det är fortfarande nödvändigt att föreskriva om skyldigheten för den som får rehabiliteringspenning att anmäla att han eller hon börjar arbeta. När pensionsanstalten får uppgift av en mottagare av rehabiliteringspenning om att personen börjar arbeta, kan pensionsanstalten kontrollera närmare uppgifter om personens arbetsinkomster via registren inom arbetspensionssystemet.

45 §. Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet. Det föreslås att skyldigheten för den som får invalidpension att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbete ska strykas i paragrafen. Det finns inget behov av en separat anmälan om att invalidpensionstagaren börjar arbeta, eftersom pensionsanstalterna får uppgifter om invalidpensionstagarens arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna samt företagarnas arbetsinkomster ur registren inom arbetspensionssystemet. Det föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse om skyldighet för den som får invalidpension att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsinkomster från utlandet. Anmälningsskyldigheten behövs eftersom uppgifter om arbetsinkomster från utlandet inte kan fås ur inkomstregistret eller registren inom pensionssystemet. Eftersom samordningen av invalidpension och arbetsinkomster görs i den invalidpension som betalas månatligen, är det nödvändigt för pensionsanstalten att få uppgifter om personens arbetsinkomster från utlandet i så realtid som möjligt. Bestämmelsen gäller situationer där arbetsinkomsterna inte försäkras i Finland. Däremot tjänar till exempel en arbetstagare som en finländsk arbetsgivare sänder från Finland till utlandet in pension enligt finsk lagstiftning och personens arbetsinkomster finns tillgängliga i registren inom arbetspensionssystemet, så i en sådan situation behöver invalidpensionstagaren inte själv anmäla sina arbetsinkomster till pensionsanstalten. Om en invalidpensionstagare som arbetar utomlands inte underrättar pensionsanstalten om sina arbetsinkomster från utlandet och

pensionsanstalten har skäl att misstänka att personen ändå arbetar, kan utbetalningen av invalidpensionen avbrytas under de förutsättningar som anges i 113 § 2 mom.

47 §. *Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas.* I den gällande paragrafen finns det bestämmelser om kontroll av rätten till invalidpension. Det föreslås att bestämmelserna om detta slopas som onödiga och att det i paragrafen i fortsättningen ska föreskrivas om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas. Paragrafens rubrik ändras i enlighet med dess nya innehåll till ”Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas”. I den ändrade paragrafen föreskrivs det om de gränser över vilka arbetsinkomsterna inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas. I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om arbetsinkomster som ska beaktas vid samordning enligt 47 a §.

I den gällande paragrafen anges att när förändringar i arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan bedöms, beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten. Det föreslås att bestämmelserna om kontroll av rätten till invalidpension ska ersättas med nya bestämmelser om samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om den huvudprincip enligt vilken invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår. Arbetstagaren kan således under en kalendermånad alltid ha arbetsinkomster som motsvarar det skyddade beloppet utan att detta inverkar på invalidpensionens belopp. Dessutom kan arbetstagaren under kalenderåret ha arbetsinkomster som motsvarar flexibiliteten utan att detta inverkar på invalidpensionens belopp. När både det skyddade beloppet och flexibiliteten överskrids ska avdrag från invalidpensionen göras på det sätt som föreskrivs i 47 a §.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om det skyddade beloppet för invalidpension. Det skyddade beloppet för full invalidpension föreslås vara 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av pensionstagarens stabiliserade genomsnittliga inkomst för tiden innan arbetsförmågan började. Som stabiliserad genomsnittlig inkomst betraktas i regel inkomsten för återstående tid för invalidpensionen. Om det på detta sätt beräknade skyddade beloppet understiger beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension, ska det skyddade beloppet dock vara lika stort som beloppet av full garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt, och de arbetsinkomster som betalats respektive kalendermånad jämförs med det skyddade beloppet. Om pensionstagarens arbetsinkomster under en kalendermånad är högst lika stora som det skyddade beloppet, inverkar arbetsinkomsterna inte på beloppet av den invalidpension som betalas. I 2 mom. föreslås också bestämmelser om höjning av det skyddade beloppet. I det skyddade beloppet för en person görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 81 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs. Höjningen av det skyddade beloppet ska således, med iakttagande av den tidpunkt som anges i 81 §, göras från ingången av det kalenderår före vilket det har gått fem kalenderår sedan invalidpensionen började. Enligt 81 § är förhöjningsprocenten 25, om personen vid ingången av året för förhöjningen är högst 31 år. För äldre invalidpensionstagare än det sjunker förhöjningsprocenten enligt 81 § med 1 procentenhet för varje därpå följande levnadsår och för den som fyllt 56 år görs höjningen inte. Syftet med höjningen av det skyddade

beloppet är att förbättra möjligheterna särskilt för personer som blivit arbetsoförmögna som unga att dra nytta av löneutvecklingen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om beloppet av flexibiliteten. Beloppet av flexibiliteten för invalidpensionen är kalenderårsspecifikt, och det är lika stort som det skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. Invalidpensionstagaren ska under kalenderåret utöver det skyddade beloppet per kalendermånad kunna ha arbetsinkomster som motsvarar flexibiliteten utan att arbetsinkomsterna inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

I 3 mom. föreskrivs det dessutom att när invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten i regel beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Detta innebär att oberoende av när under kalenderåret full invalidpension eller delinvalidpension börjar, är beloppet av flexibiliteten när pensionen börjar beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Också till exempel när delinvalidpensionen börjar mitt under ett kalenderår efter att full invalidpension ändrats till delinvalidpension i enlighet med det föreslagna 48 § 1 mom., motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten för delinvalidpensionen. Samma princip ska naturligtvis tillämpas också i det fall att den som får delinvalidpension under kalenderåret beviljas full invalidpension; när den fulla invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten för full invalidpension. Delinvalidpension anses dock inte börja på det sätt som avses i bestämmelsen när full invalidpension som beviljats för tiden för yrkesinriktad rehabilitering upphör och personen genast från ingången av månaden efter den då den yrkesinriktade rehabiliteringen upphörde på nytt beviljas delinvalidpension som han eller hon skulle ha fått redan före den yrkesinriktade rehabiliteringen. I detta fall beaktas i beloppet av flexibiliteten tidigare eventuella minskningar av flexibiliteten under samma kalenderår. Undantag från huvudregeln enligt momentet utgörs av situationer där full invalidpension beviljas så att den fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde. I dessa situationer bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott. Detta innebär att om full invalidpension börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av den föregående perioden med full invalidpension eller delinvalidpension börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av den föregående perioden med delinvalidpension, återstår vid ingången av den nya pensionsperioden samma belopp av flexibiliteten som återstod vid utgången av den föregående pensionsperioden. Inverkan av eventuella minskningar av flexibiliteten tidigare under samma kalenderår försvinner alltså inte i dessa situationer. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att tillämpningen av flexibiliteten ska vara enkel och förutsägbar.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs det om de arbetsinkomster som omfattas av samordningen av invalidpension och arbetsinkomster. Vid samordningen beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna. Med arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna avses arbetsinkomster enligt denna lag, lagen om sjömanspensioner (1290/2006) och pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). Vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemsfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn ska dock inte beaktas som arbetsinkomster för den som får invalidpension, även om pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn tjänas in på basis av dem.

Enligt etablerad tillämpningspraxis har man i fråga om beaktandet av vårdarvoden som närståendevårdare fått under tiden för invalidpension tillämpat prövning från fall till fall, och vårdarvodet har kunnat lämnas obeaktat vid bedömningen av om förutsättningarna för att lämna invalidpensionen vilande uppfylls. Närståendevård handlar inte om arbete som utförs i förvärvssyfte, utan om att en äldre person, en person med funktionsnedsättning eller en sjuk person vårdas av en anhörig eller någon annan närstående. Av denna anledning och för att förenhetliga praxisen ska det enligt förslaget i fortsättningen föreskrivas att närståendevårdarens vårdarvode inte inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas till en invalidpensionstagare.

Enligt den bestämmelse som föreslås i 4 mom. ska vid samordningen av pension och arbetsinkomster inte heller beaktas sådana i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn nämnda arbetsinkomster som förtroendevalda i Kevas medlemssamfund erhållit på basis av ett förtroendeuppdrag. Enligt 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn betraktas ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund. Dessa arbetsinkomster ska arbetspensionsförsäkras. Utöver arbetsinkomster som ska arbetspensionsförsäkras kan det på basis av ett förtroendeuppdrag också betalas sådana arvoden som inte ska arbetspensionsförsäkras. De sistnämnda utesluts på denna grund från de arbetsinkomster som ska beaktas vid samordning enligt arbetspensionslagarna. Ett arvode för viss tid kan till exempel vara ett månads- eller årsarvode. Medlemssamfund i Keva är enligt 3 § 1 mom. i lagen om Keva (66/2016) kommunerna, samkommunerna, välfärdsområdena, välfärdssammanslutningarna, Keva, Kommunernas garanticentral och Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT. Till Keva kan som medlemssamfund utöver dessa enligt lagen om Keva ansluta sig sådana i 3 § 2 mom. i den lagen definierade sammanslutningar som består av Kevas medlemssamfund eller som medlemssamfunden har bestämmande inflytande i. Avsikten är att en person som får pension som ska samordnas ska kunna sköta det förtroendeuppdrag som avses utan att behöva oro sig för att de arbetsinkomster som betalas på basis av förtroendeuppdraget inverkar på hans eller hennes pensionsbelopp eller pensionsrätt. Största delen av de avsedda förtroendeuppdragen är bisysslor. Sådana förtroendeuppdrag är bland annat förtroendeuppdrag i kommunfullmäktige och välfärdsområdesfullmäktige som ger personen möjlighet att delta i och påverka det regionala demokratiska beslutsfattandet. Antalet personer som sköter förtroendeuppdrag i andra medlemssamfund i Keva än kommuner, samkommuner, välfärdsområden och välfärdssammanslutningar är litet. Även dessa förtroendeuppdrag kan anses ha samhällelig betydelse. I inkomstregistret är det möjligt att identifiera de arbetsinkomster som Kevas medlemssamfund betalat för förtroendeuppdrag, vilket i praktiken krävs för att bestämmelsen ska kunna tillämpas som en del av den föreslagna modellen. Någon mer exakt grund än detta för att göra åtskillnad, till exempel enligt den som betalar arbetsinkomsterna, finns inte att tillgå och det kan inte heller anses nödvändigt i detta sammanhang. Beloppet av den arbetsinkomst som betalas för ett förtroendeuppdrag kan i enskilda fall bli högre än normalt, men sådana situationer kan bedömas vara sällsynta. Beloppet av den arbetsinkomst som lämnas obeaktad begränsas inte i bestämmelsen för att bestämmelserna ska vara lätta att tillämpa.

Med stöd av 4 mom. utvidgas samordningen av arbetsinkomster och invalidpension till att gälla också arbetsinkomster från utlandet. Den rättsliga grunden för beaktandet av arbetsinkomster från arbete i andra EU-/EES-länder och Schweiz är artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan EU:s grundförordning om social trygghet) som gäller likvärdiga förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser. Om sociala förmåner och inkomster har vissa rättsverkningar enligt lagstiftningen i ett EU-land, ska motsvarande förmåner eller inkomster som erhållits med stöd av lagstiftningen i ett annat EU-land beaktas på motsvarande sätt vid tillämpningen av

bestämmelserna. I fråga om pensioner har det i artikel 53.3 a i EU:s grundförordning om social trygghet dessutom konstaterats att beaktandet av utländska förmåner och inkomster förutsätter att det föreskrivs om saken i den nationella lagstiftningen. För Storbritanniens del finns en motsvarande bestämmelse om likvärdiga omständigheter och händelser i fråga om alla sociala trygghetsförmåner i artikel 6 i protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan. Bestämmelsen om beaktande av arbetsinkomster från utlandet gäller dessutom arbete i länder med vilka Finland har ingått en bilateral överenskommelse om social trygghet samt arbete i länder utan överenskommelse. Syftet med bestämmelsen är att behandla personer jämlikt oberoende av var arbetet utförs och från vilket land arbetsinkomsterna kommer. Uppgifter om pensionstagarens arbetsinkomster från utlandet får arbetspensionsanstalten av personen själv på basis av den anmälningsskyldighet som föreskrivs för pensionstagaren. Skyldigheten att anmäla arbetsinkomster från utlandet behövs, eftersom dessa uppgifter inte ingår i inkomstregistret eller andra register inom pensionssystemet.

EU:s grundförordning om social trygghet förutsätter att vid samordning av samma förvärsinkomst i två eller flera EU-länder, ska inkomsten i fråga inte beaktas två gånger som en faktor som minskar pensionen. Denna princip konstateras i artikel 55 i EU:s grundförordning om social trygghet, som begränsar hur bestämmelser om samordning av inkomster och förmåner i ett EU-lands nationella lagstiftning får tillämpas på pensioner. Bestämmelsen i artikel 55 förutsätter att om samma inkomst beaktas i två eller flera pensioner enligt EU-förordningen, kan av inkomsten i respektive pension beaktas den andel som fås genom att dividera inkomsten med det antal förmåner som påverkas av inkomsten (s.k. oberoende pension dvs. nationell pension) eller som motsvarar förhållandet mellan försäkringsperioderna (pro rata-pension).

De ovan angivna bestämmelserna i EU:s förordningar om social trygghet begränsar således att arbetsinkomster från utlandet för den som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna skulle beaktas dubbelt eller flera gånger. Detta innebär i praktiken att om flera EU-länder drar av samma arbetsinkomst från en persons invalidförmån, kan av arbetsinkomsten i Finlands arbetspension beaktas den relativa andel som fås genom att arbetsinkomsten divideras med antalet länder som beaktar den i sin förmån. Om till exempel Estland utöver Finland beaktar samma arbetsinkomst vid samordningen av sin egen invalidförmån, ska arbetsinkomsten i båda länderna divideras med två innan den beaktas vid samordningen. Vid den samordning av invalidpensionen och arbetsinkomsterna som görs i Finland beaktas i det här fallet hälften av arbetsinkomsten.

I 5 mom. föreslås det bestämmelser om att arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad inte beaktas vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster. Enligt samma bestämmelse beaktas arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad inte heller när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas. Det är vanligt att det till en person under de kalendermånader som avses i den föreslagna bestämmelsen betalas prestationer som grundar sig på arbete som utfördes innan arbetsoförmågan började, till exempel slutlön och semesterersättningar. Eftersom dessa prestationer i praktiken grundar sig på situationen innan personens arbetsoförmåga började som har förändrats i och med att arbetsoförmågan började, anses det motiverat och skäligt att genom en särskild bestämmelse utesluta arbetsinkomster som betalats under båda dessa kalendermånader från samordningen. Utan den föreslagna specialbestämmelsen skulle det rätt ofta kunna förekomma situationer där flexibiliteten utnyttjas helt eller åtminstone till en betydande del under begynnelsemånaden för

invalidpensionen och därpå följande kalendermånad. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad lämnas enligt bestämmelsen utanför samordningen också när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på nya grunder, det vill säga invalidpension på vilken det som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas. Om personens senare pensionsperiod däremot bestäms på tidigare grunder i enlighet med 80 § 2 mom., är det undantag som avses i bestämmelsen inte tillämpligt, utan arbetsinkomsterna under begynnelsemånaden för den senare pensionsperioden och därpå följande månad omfattas på sedvanligt sätt av samordningen.

47 a §. Samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Bestämmelser om de arbetsinkomster som ska beaktas vid samordningen finns i den föreslagna 47 §.

I 1 mom. föreslås en precisering av 47 §, enligt vilken de arbetsinkomster som överstiger det skyddade beloppet dras av från flexibiliteten. Dessutom föreskrivs det om hur arbetsinkomster som överstiger det skyddade beloppet och flexibiliteten minskar beloppet av den invalidpension som betalas. Arbetsinkomsterna minskar den invalidpension som betalas, om de överstiger det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår redan har utnyttjats. Vid samordningen jämförs invalidpensionstagarens arbetsinkomster i månaden först med det skyddade beloppet. Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet per kalendermånad, dras den del som överskrider det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår. Under respektive kalendermånad ska flexibiliteten kunna utnyttjas så pass mycket som det återstår av flexibiliteten efter att eventuella minskningar av flexibilitetens belopp per kalenderår har gjorts under tidigare kalendermånader samma kalenderår. Så länge flexibilitet återstår under kalenderåret minskar överskridningarna av det skyddade beloppet per kalendermånad endast beloppet av den återstående flexibiliteten. Om arbetsinkomsterna i månaden överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och det belopp av flexibiliteten som står till förfogande, dras den del som överskrider flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad som följer efter överskridningen. Till skillnad från nuläget ska samordningen av invalidpension och arbetsinkomster alltså inte ske så att utbetalningen av pensionen avbryts helt, utan från pensionen dras av endast den andel i euro med vilken arbetsinkomsterna överstiger det skyddade beloppet och flexibiliteten. Pensionsanstalten är vid verkställigheten av dessa bestämmelser skyldig att övervaka arbetsinkomsterna på månadsnivå.

Den kalendermånad under vilken de arbetsinkomster som ska beaktas överstiger både det skyddade beloppet och den tillgängliga flexibiliteten ska benämnas överskridningsmånad. Den andra kalendermånad som följer efter överskridningen och under vilken det föreskrivna avdraget från den invalidpension som betalas görs, ska benämnas avdragsmånad. Tidpunkten för avdraget fastställs på detta sätt, eftersom det i praktiken inte är möjligt att göra avdrag redan från den pension som betalas under den kalendermånad då det skyddade beloppet och flexibiliteten överskrids. Orsaken till detta är att uppgifterna om arbetsinkomsterna är tillgängliga med viss fördröjning. Pensionsanstalten får uppgifter om en löntagares arbetsinkomster ur registren inom arbetspensionssystemet, till vilka uppgifterna fås ur inkomstregistret. Enligt 12 § i lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) ska uppgifterna till inkomstregistret i regel lämnas senast den femte kalenderdagen efter betalningsdagen. Om till exempel de arbetsinkomster som betalats i april överstiger både det skyddade beloppet och det belopp av flexibiliteten som står till förfogande, dras överskridningen av från invalidpensionen för juni. Även om flexibiliteten är kalenderårsspecifik behöver överskridningsmånaden och avdragsmånaden inte höra till samma kalenderår. Således dras till exempel en överskridning i november av från pensionen för januari följande år.

Avdraget av den andel som överstiger flexibiliteten kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt denna lag för överskridningsmånaden. Med pension som beviljats för en överskridningsmånad avses bruttobeloppet av den pension som beviljats för överskridningsmånaden utan avdrag, det vill säga utan till exempel eventuellt sådant avdrag enligt den föreslagna flexibilitetsmodellen som uppkommit under en tidigare kalendermånad, om ett sådant avdrag riktas till pensionen för överskridningsmånaden eller utan eventuella utmätningar eller återkrav, om sådana riktas till pensionen för överskridningsmånaden. Som beloppet av den pension som beviljats för en överskridningsmånad betraktas det belopp från vilket eventuella primära förmåner har dragits av.

Exempel på samordning av invalidpension och arbetsinkomster:

Det skyddade beloppet för invalidpension är 1000 euro per månad.

Beloppet av flexibiliteten är 2 x 1000 euro, dvs. 2000 euro per år.

I **januari** är arbetstagarens arbetsinkomster 2100 euro. Den andel av arbetsinkomsterna som överstiger det skyddade beloppet är 1100 euro. Detta belopp dras av från beloppet av flexibiliteten ($2000 - 1100 = 900$ euro), så i februari står 900 euro av flexibiliteten till förfogande. Eftersom beloppet av flexibiliteten inte överskrider i januari, ska inget avdrag göras i invalidpensionen för mars.

I **februari** är arbetstagarens arbetsinkomster 2100 euro. Den andel av arbetsinkomsterna som överstiger det skyddade beloppet är 1100 euro. Detta belopp dras av från beloppet av den tillgängliga flexibiliteten ($900 - 1100 = -200$) Den andel på 200 euro som överstiger det skyddade beloppet och flexibiliteten dras av från invalidpensionen för april.

I **mars** återstår inte längre någon flexibilitet. I mars är arbetstagarens arbetsinkomster åter 2100 euro. Den andel av arbetsinkomsterna som överstiger det skyddade beloppet är 1100 euro. Detta belopp dras i sin helhet av från invalidpensionen för maj, eftersom det inte längre återstår någon flexibilitet. Om beloppet av invalidpensionen för mars är under 1100 euro, avdras från invalidpensionen för maj dock endast ett belopp som motsvarar invalidpensionen för mars.

Enligt 2 mom. ska samordning av invalidpension och arbetsinkomster i regel inte göras för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt. Detta innebär att arbetsinkomsterna för en sådan kalendermånad inte jämförs med det skyddade beloppet och att det inte kan uppstå avdrag som riktas till den andra kalendermånad som följer efter en sådan månad. Om endast en del av den period för vilken pension beviljas är retroaktiv tid, görs samordningen för annan tid än retroaktiv tid på sedvanligt sätt. Bestämmelsen behövs, eftersom samordning för retroaktiv tid i de flesta fall ska anses vara onödigt komplicerad och pensionstagaren har inte kunnat förbereda sig på samordningen eller de betalningar till för högt belopp som den medför. Dessutom kan retroaktiv invalidpension med stöd av lagens bestämmelser om regress betalas till någon annan mottagande instans än pensionstagaren själv till den del den motsvarar beloppet av en förmån eller lön som denna andra instans betalat för samma tid. Invalidpension som betalas för retroaktiv tid med stöd av regressbestämmelserna kan betalas till exempel till arbetsgivaren till den del som motsvarar lönen för sjukdomstiden eller till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del som motsvarar den förmån som arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten har betalat. Enligt gällande reglering kan arbetspensionen betalas för att ersätta en annan förmån under samma månad eller till exempel för att ersätta arbetsgivaren för lön för sjukdomstid som betalats för samma tid. På detta sätt kan man ofta undvika att förmånstagaren separat behöver återkrävas på en förmån. Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna också för en tid för vilken pensionen har beviljats retroaktivt, skulle

arbetsinkomsterna under tidigare kalendermånader inverka på beloppet av den pension som betalas som regress till en annan instans, varvid den instans som får pensionen som regress skulle få mindre ersättning än vad som föreskrivs i gällande lag, och den andel som inte erhållits som regress i regel skulle återkrävas av förmånstagaren. Eftersom avsikten inte är att regressförfarandet ska ändras till följd av de nya bestämmelserna om samordning av invalidpension och arbetsinkomster, föreslås det att invalidpensionen lämnas utanför samordningen för den tid för vilken den beviljas retroaktivt. En grund för regleringen är dessutom att pensionstagaren inte skäligen har kunnat förutse hur arbetsinkomsterna påverkar pensionen när invalidpension beviljas för retroaktiv tid utan att det är fråga om en omedelbar förlängning av en tidigare beviljad period med pension. Invalidpension som beviljats för retroaktiv tid ska för tydlighetens skull lämnas utanför samordningen också när det inte ställs något regresskrav på den retroaktiva tiden.

Vid tillämpningen av 2 mom. betraktas besluts månaden samt de kalendermånader som omedelbart föregår den månaden som retroaktiv tid. Om invalidpension beviljas för retroaktiv tid, börjar samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna således först den kalendermånad som följer efter besluts månaden. Arbetsinkomsterna under besluts månaden och de kalendermånader som föregår den samordnas inte med pensionen, vilket innebär att granskningen av arbetsinkomsterna i förhållande till det skyddade beloppet och flexibiliteten inleds först i fråga om den månad som följer efter besluts månaden. I regressions situationer kan regress riktas till den kalendermånad som följer efter besluts månaden. Samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna för månaden i fråga inverkar dock inte på regressen, eftersom samordningen inte kan medföra avdrag från pensionen för samma kalendermånad. När pension beviljats retroaktivt kan ett eventuellt avdrag tidigast riktas till pensionen för den andra månad som följer efter besluts månaden.

Med avvikelse från huvudregeln ska samordning dock göras, om full invalidpension beviljas retroaktivt omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller om delinvalidpension beviljas retroaktivt omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde. I dessa situationer ska samordningen alltså göras på samma sätt som när invalidpension ursprungligen har beviljats utan avbrott. I sådana situationer innebär inledandet av en ny pensionsperiod att den tidigare motsvarande pensionsperioden omedelbart fortsätter, vilket pensionstagaren på basis av pensionsansökan har kunnat förutse. Därför kan det inte anses oskäligt att arbetsinkomsterna för en senare pensionsperiod beaktas vid samordningen från första början, även om beslutet delvis meddelas retroaktivt. Om personen i en sådan situation för samma tid har betalats någon annan förmån (till exempel inkomstrelaterad dagpenning), betalas till utbetalaren som regress högst det belopp av den retroaktiva invalidpensionen som återstår att betala efter samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. I dessa situationer kan den till vilken en prestation betalas som regress undantagsvis få en prestation som är mindre än i andra situationer där invalidpension har beviljats för retroaktiv tid och arbetsinkomsterna i enlighet med huvudregeln inte samordnas med invalidpensionen.

Det är inte fråga om beviljande av invalidpension retroaktivt i enlighet med 2 mom., om utbetalningen av invalidpensionen avbryts och den avbrutna invalidpensionen senare åter betalas ut retroaktivt.

Enligt 3 mom. ska samordning av invalidpension och arbetsinkomster inte göras för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och

rehabiliteringspenningförmåner (566/2005). Bestämmelsen innebär att arbetsinkomsterna för en sådan kalendermånad inte jämförs med det skyddade beloppet och att det inte kan uppstå avdrag som riktas till den andra kalendermånad som följer efter en sådan månad. Syftet med bestämmelsen är att uppmuntra dem som får invalidpension till yrkesinriktad rehabilitering samt att göra det möjligt för dem att pröva på arbete under tiden för yrkesinriktad rehabilitering enligt rehabiliteringskraven och rehabiliteringsbehoven och sina egna resurser utan begränsningar som beror på samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Rehabiliteringstillägget, liksom också den rehabiliteringspenning till pensionstagare som Folkpensionsanstalten betalar, kan betalas endast för den tid rehabiliteringen pågår. Det undantag i fråga om samordning som föreskrivs i momentet hänför sig således alltid till perioder med aktiv rehabilitering. Samordning ska inte göras om det i kalendermånaden finns en tidsperiod för vilken nämnda förmån som betalas på grundval av yrkesinriktad rehabilitering har beviljats. Samordningen hindras således också av att den avsedda förmånen har beviljats för en del av kalendermånaden, till och med för endast en dag. I fråga om den rehabiliteringspenning till pensionstagare som Folkpensionsanstalten betalar begränsas undantaget med beaktande av bestämmelsens syfte till att gälla endast sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering. Samordningen ska således göras på sedvanligt sätt, om rehabiliteringspenning till pensionstagare har beviljats på grundval av annat än yrkesinriktad rehabilitering.

Både den invalidpension som betalas av arbetspensionsanstalten och den sjukpension som betalas av Folkpensionsanstalten kan för närvarande lämnas vilande på grund av arbetsinkomsterna för tiden för yrkesinriktad rehabilitering. Den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. om att samordning inte görs för en period för vilken arbetspensionsanstalten eller Folkpensionsanstalten har beviljat rehabiliteringsförmån på grundval av yrkesinriktad rehabilitering innebär således en förändring i samordningen av invalidpension och arbetsinkomster för tiden för yrkesinriktad rehabilitering. Den som får invalidpension kan i fortsättningen när han eller hon får rehabiliteringstillägg eller sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering arbeta utan begränsningar som gäller arbetsinkomsternas belopp. När samordning enligt den föreslagna modellen inte görs uppstår för denna tid inte heller sådana avdrag på basis av samordningen som enligt den föreslagna modellen annars skulle riktas till pension som betalas för de kommande kalendermånaderna. Om pensionstagaren får lön för samma tid som han eller hon har rätt till rehabiliteringstillägg, betalas invalidpension och därtill hörande rehabiliteringstillägg enligt 117 § 4 mom. på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid. Under yrkesinriktad rehabilitering kan det till exempel vara fråga om avlönad arbetsprövning.

I 4 mom. föreskrivs det om hur det avdrag som föranleds av samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna ska hänföras till invalidpension enligt denna lag. Avdraget ska göras från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som den utgör av de sammanräknade invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. I momentet föreskrivs dessutom att avdraget ska göras innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten. Syftet med den sistnämnda bestämmelsen är att förtydliga förhållandet mellan de olika bestämmelserna om utbetalning av pension.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om avdrag enligt 1 mom. i situationer där en arbetstagare inte under den föreskrivna avdragsmånaden får invalidpension eller det belopp som betalas under månaden i fråga för invalidpensionen inte räcker till för att göra hela avdraget. Avdraget förhindras helt och hållet till exempel när utbetalningen av invalidpension har upphört eller avbrutits. Om pensionsbeloppet däremot har minskat mellan överskridningsmånaden och avdragsmånaden, är det möjligt att avdraget kan göras endast delvis från den pension som

betalas under avdragsmånaden. Till den del beloppet av den pension som betalas för avdragsmånaden inte räcker till för att göra avdraget, återkrävs överskridningens andel i enlighet med det normala återkravsförfarandet. Vid återkrav tillämpas dock inte den prövning som föreskrivs i 126 § 2 mom. Grunden för detta är bland annat att återkravet i dessa situationer ersätter det avdrag som ingår i den föreslagna samordningsmodellen, vilket inte är förenat med prövning. Momentet innehåller dock en särskild bestämmelse enligt vilken återkrav inte ska göras om det belopp som ska återkrävas i sin helhet understiger 150 euro. De situationer där man avstår från återkrav binds i bestämmelsen till en fast gräns i euro och är inte förenade med pensionsanstaltens prövning. På den föreskrivna gränsen tillämpas inte vad som i 96 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient. Grunden för bestämmelsen är att de uppskattade kostnaderna för återkravet i dessa situationer kan antas överstiga det belopp som återkrävs, varvid återkravet inte kan anses ändamålsenlig.

48 §. Ändring av rätten till invalidpension. Det föreslås att paragrafens nuvarande rubrik ”Ändring av invalidpensionens belopp” ändras till ”Ändring av rätten till invalidpension” så att den motsvarar det innehåll som föreslås bli kompletterat i paragrafen. Till paragrafen fogas nya 1–4 mom., varvid det nuvarande 1 mom. blir 5 mom. och det nuvarande 2 mom. blir 6 mom., samt ett nytt 7 mom.

I det nya 1 mom. föreskrivs det om ändring av full invalidpension till delinvalidpension till följd av att det skyddade beloppet överskridits upprepade gånger utan avbrott. En arbetstagare anses inte längre ha rätt till full invalidpension, om arbetstagarens arbetsinkomster har överskridit det skyddade beloppet för full invalidpension enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader. Då ändras full invalidpension på basis av överskridningarna av det skyddade beloppet till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader. En oavbruten period på 12 kalendermånader med överskridning av det skyddade beloppet betraktas som ett tecken på förbättrad arbetsförmåga, och en ändring av rätten till invalidpension förutsätter inte någon annan utredning av arbetsförmågan eller någon helhetsbedömning av arbetsförmågan enligt 35 §.

I det nya 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken de kalendermånader för vilka det med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs någon samordning inte ska beaktas när den oavbrutna period på 12 kalendermånader som avses i 1 mom. beräknas. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader ska enligt den föreslagna bestämmelsen börja på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad. Bestämmelsen innebär att en kalendermånad för vilken samordning inte görs av den orsaken att pensionsperioden har beviljats för retroaktiv tid eller av den orsaken att pensionstagaren för en period som ingår i kalendermånaden har beviljats rehabiliteringstillägg eller sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som Folkpensionsanstalten betalar på grundval av yrkesinriktad rehabilitering inte kan ingå i den i 1 mom. avsedda perioden på basis av vilken full invalidpension ändras till delinvalidpension. En sådan kalendermånad avbryter beräkningen av den avsedda perioden. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar således från början efter utgången av den kalendermånad eller de på varandra följande kalendermånader under vilka det med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte har gjorts någon samordning (till exempel från ingången av den kalendermånad som följer efter den då rehabiliteringstillägget eller sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering upphörde). Den första kalendermånad som därefter åter omfattas av samordningen och under vilken det skyddade beloppet överskrids utgör vid beräkningen av överskridningar av det skyddade beloppet den nya beräkningsperiodens första kalendermånad under vilken det skyddade beloppet överskrids. Det är konsekvent att en sådan kalendermånad som det föreskrivits att inte ska omfattas av samordningen inte heller beaktas vid beräkningen av de kalendermånader under vilka det skyddade belopp som hänför sig till

samordningen överskrids. Uteslutningen av dessa kalendermånader från uppföljningen av överskridningen av det skyddade beloppet fyller samma syften, och därför har kalendermånaderna i fråga inte tagits med i samordningen. När invalidpension beviljas för retroaktiv tid och det inte är fråga om en omedelbar förlängning av en tidigare beviljad pensionsperiod, har pensionstagaren inte kunnat förutse hur arbetsinkomsterna påverkar pensionen. Därför är det motiverat och skäligt att en sådan månad utesluts från såväl samordningen som uppföljningen av överskridningen av det skyddade beloppet. Perioder för vilka arbetspensionsanstalten eller Folkpensionsanstalten beviljat en förmån på grundval av yrkesinriktad rehabilitering har däremot uteslutits från samordningen för att uppmuntra invalidpensionstagare att delta i yrkesinriktad rehabilitering, varvid det inte är motiverat att eventuella överskridningar av det skyddade beloppet under samma tid ska kunna inverka på pensionsrätten.

I det nya 3 mom. föreslås att om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, ska den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader bestämmas på samma sätt som om full invalidpension hade fortgått utan avbrott. I praktiken innebär detta att beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader inte inleds från början, om arbetstagaren beviljas full invalidpension omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde. Då fortsätter beräkningen av perioden utan avbrott.

I det nya 4 mom. föreslås det att om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom. på grund av upprepade överskridningar av det skyddade beloppet, men arbetstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 35 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar. Bestämmelsen gör det möjligt att i en sådan situation fortsätta utbetalningen av pensionen som full invalidpension.

På grund av de nya 1–4 mom. som fogas till paragrafen blir de nuvarande 1 och 2 mom. 5 och 6 mom. I 5 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i nuläget om ändring av full invalidpension till delinvalidpension på grund av att arbetsförmågan återställts delvis. Momentet ska tillämpas i en situation där det utifrån en helhetsbedömning kan bedömas att arbetstagaren delvis har återfått sin arbetsförmåga och arbetstagaren inte längre uppfyller villkoren för full invalidpension. För att full invalidpension med stöd av momentet ska kunna ändras till delinvalidpension behövs utöver en utredning om arbetsinkomsterna också en medicinsk utredning om förändringen i arbetsförmågan. Momentet ska således inte kunna tillämpas enbart på grund av förändringar i arbetsinkomsterna. Enbart på basis av arbetsinkomsterna kan full invalidpension ändras till delinvalidpension endast i situationer som uppfyller villkoren i 1 mom. Bestämmelsen i det gällande 2 mom. om ändring av delinvalidpension till full invalidpension överförs till 6 mom. Också då förutsätts en medicinsk utredning om förändringen i arbetsförmågan och avgörandet grundar sig på pensionsanstaltens helhetsbedömning.

Till det nya 7 mom. överförs bestämmelsen i det nuvarande 47 § 1 mom., som på motsvarande sätt stryks ur 47 § 1 mom. I bestämmelsen anges att om en invalidpensionstagares arbetsförmåga förändras, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. Bestämmelsen behövs fortfarande för att det ska vara möjligt att kontrollera rätten till invalidpension också när personens arbetsförmåga har förändrats, men det inte har skett någon förändring i arbetsinkomsterna. Bestämmelsen gäller både mottagare av full invalidpension och mottagare av delinvalidpension.

49 §. Indragning av invalidpension. Paragrafen innehåller bestämmelser om indragning av invalidpension. I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om indragning av invalidpension på den grunden att överskridningarna av det skyddade beloppet upprepas utan avbrott under 24 kalendermånader. Det föreslås också att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. där det föreskrivs om de kalendermånader som inte ska beaktas vid beräkningen av den oavbrutna period på 24 kalendermånader som avses i det föreslagna 3 mom. samt ett nytt 5 mom. där det föreskrivs om beräkningen av den nämnda oavbrutna perioden på 24 kalendermånader i situationer där invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde.

I 1 mom., där det föreskrivs om indragning av invalidpension på grund av att arbetstagaren återfått sin arbetsförmåga, föreslås inga ändringar. Momentet ska fortsättningsvis tillämpas i situationer där det utifrån en helhetsbedömning kan bedömas att arbetstagaren har återfått sin arbetsförmåga och att arbetstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av invalidpension. I dessa situationer förutsätter indragning av invalidpension inte bara en utredning om arbetsinkomsterna, utan också en medicinsk utredning om förändringar i arbetsförmågan. Momentet ska inte kunna tillämpas enbart på grundval av förändringar i arbetsinkomsterna, till skillnad från det nya 3 mom. som föreslås i paragrafen. Ändringar föreslås inte heller i 2 mom. där det anges att om invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan pensionen för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvalidpension även för en kortare tid än ett år. Paragrafens 1 och 2 mom. föreslås fortfarande gälla både full invalidpension och delinvalidpension.

I det nya 3 mom. föreskrivs det om indragning av invalidpension på grund av upprepade överskridningar av det skyddade belopp som avses i 47 § 2 mom. Om arbetsinkomsterna för en invalidpensionstagare har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen dras invalidpensionen in enbart på grund av överskridningar av det skyddade beloppet. Bestämmelsen gäller både full invalidpension och delinvalidpension. Om överskridningarna av det månatliga skyddade beloppet i fråga om den som får full invalidpension har fortgått utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension enligt det föreslagna 48 § 1 mom. till delinvalidpension. Om överskridningarna av det månatliga skyddade beloppet fortfarande fortsätter utan avbrott omedelbart efter att full invalidpension ändrats till delinvalidpension, dras delinvalidpensionen in efter att överskridningarna av det skyddade beloppet fortgått utan avbrott under de 12 kalendermånader som följer efter att full invalidpension ändrats till delinvalidpension. I övriga fall dras delinvalidpensionstagarens pension in när överskridningarna av det skyddade beloppet har fortgått utan avbrott under 24 kalendermånader. Invalidpensionen dras in från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då de nämnda kalendermånaderna har uppnåtts.

Den bestämmelse som föreslås i det nya 4 mom. motsvarar den bestämmelse som föreslås i det nya 48 § 2 mom. och den bestämmelse som föreslås i det nya 5 mom. motsvarar den bestämmelse som föreslås i det nya 48 § 3 mom. De nämnda bestämmelserna gäller i 48 § beräkningen av den oavbrutna period på 12 kalendermånader som avses i den paragrafen, och i denna paragraf i sin tur beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

50 §. Avbrott i utbetalningen av invalidpension. I paragrafen föreskrivs det om situationer där utbetalningen av invalidpension kan avbrytas. I den gällande 1 punkten föreskrivs det om avbrytande av utbetalningen på grund av tillfälliga inkomstöverskridningar. Enligt den punkten kan utbetalningen av invalidpension avbrytas, om pensionstagaren är i förvärvsarbete och

inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Den punkten har inte tillämpats under den tid lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) har varit i kraft. Det föreslås att punkten upphävs, varvid de nuvarande 2–4 punkterna blir 1–3 punkter. I fortsättningen ska arbetsinkomsterna samordnas med invalidpensionen på det sätt som föreslås i 47 och 47 a §, och utbetalningen av invalidpensionen avbryts inte på grund av arbetsinkomsterna. Utbetalningen av pensionen ska dock fortfarande kunna avbrytas under de förutsättningar som anges i 113 § 2 mom.

53 f §. *Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster.* I den gällande paragrafen föreskrivs det om arbetslivspension som lämnas vilande. I stället för bestämmelsen om arbetslivspension som lämnas vilande föreslås i paragrafen bestämmelser om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster. Paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt. Arbetslivspensionen ska samordnas med arbetsinkomsterna på motsvarande sätt som invalidpensionen, och därför hänvisas det i bestämmelsen till bestämmelserna i 47 § om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas samt till bestämmelserna i 47 a § om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension ska dock alltid vara lika stort som beloppet av full garantipension enligt lagen om garantipension. Även för närvarande används beloppet av full garantipension som inkomstgräns när arbetslivspension lämnas vilande. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få uppgifter om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 105 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få uppgifter om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas i sin tur vad som i 140 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Arbetslivspensionen upphör inte på grund av överskridningar av det skyddade beloppet, och laghänvisningarna i paragrafen ska därför inte gälla de bestämmelser där det föreskrivs om indragning av invalidpension på grund av överskridningar av det skyddade beloppet.

53 g §. *Justering av arbetslivspension retroaktivt.* Enligt den gällande paragrafen kan arbetslivspensionen lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom arbetslivspensionen inte längre ska kunna lämnas vilande.

105 b §. *Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen.* Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om meddelande av beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordningen. Paragrafen är en specialbestämmelse i förhållande till 105 §, som gäller meddelande av beslut om förmåner.

Pensionsanstalten ska i regel meddela beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster en gång om året. Bestämmelser om rätten att söka ändring i ett beslut som pensionsanstalten meddelat med stöd av denna lag finns i 128 §, enligt vilken ändring söks hos besvärnämnden för arbetspensionsärenden och vidare hos försäkringsdomstolen.

Innan ett beslut som avses i paragrafen meddelas ska samordningen för respektive kalendermånad göras preliminärt, vilket i praktiken är avsett att ske genom ett automatiserat förfarande. Vid den månatliga preliminära samordningen är det inte fråga om ett avgörande som avslutar behandlingen av ett ärende, utan detta sker först genom det beslut som avses i paragrafen. Den månatliga preliminära samordningen omfattas därför inte av förvaltningslagens bestämmelser om automatiserade beslut och på den tillämpas av samma orsak inte heller det

förbud mot automatiserade beslut som anges i artikel 22 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Det finns således inget hinder för att göra en sådan preliminär samordning automatiserat.

Om de överklagbara beslut som avses i paragrafen meddelas genom ett automatiserat förfarande, vilket avsikten är att göra i praktiken, tillämpas på meddelandet av besluten förvaltningslagens bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden. På denna grund ska det anses att de automatiserade besluten på det sätt som förutsätts i artikel 22 i EU:s allmänna dataskyddsförordning tillåts enligt medlemsstatens lagstiftning som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen. Eftersom samordningen inte innehåller några omständigheter som kräver prövning från fall till fall och det i lagen föreskrivs på ett exakt sätt om samordningen och dess slutresultat, är det möjligt att utforma de behandlingsregler som förutsätts för automatiserat avgörande utifrån lagstiftningen. Ett beslut som gäller samordning ska till alla delar vara överklagbart och med anledning av ändringssökande ska pensionsanstalten först utreda om den själv kan ompröva sitt beslut. De rättsskyddsförutsättningar som föreskrivits på basis av dessa omständigheter samt de övriga förutsättningar för att avgöra ett ärende automatiserat som anges i förvaltningslagen uppfylls. Pensionsanstalten kan således meddela ett beslut som gäller samordning automatiserat, förutsatt att också de andra förutsättningar som gäller för automatiserat beslutsfattande uppfylls, såsom exempelvis förvaltningslagens krav på att en part ska underrättas om att ett ärende har avgjorts automatiserat.

Att automatisering kan utnyttjas vid preliminära avgöranden om samordning och vid meddelande av ett överklagbart beslut och att detta i praktiken i huvudsak ska ske hindrar dock inte att också manuella arbetsskeden kan fogas till behandlingen när det behövs.

Det föreslagna beslutsförfarandets grundlagsenlighet bedöms i avsnittet ”Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning”.

Enligt huvudregeln i det föreslagna 1 mom. ska beslutet om samordning meddelas för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras. Till exempel de minskningar som beror på att flexibiliteten för 2028 överskridits kan hänföra sig till tiden den 1 mars 2028–28 februari 2029, för vilken beslutet meddelas. Ett beslut som meddelats i enlighet med denna regelrätta rytm benämns årsbeslut. Paragrafen innehåller dessutom bestämmelser om undantag från denna huvudregel. Dessa undantag behandlas nedan i motiveringen.

Årsbeslutet ska alltid gälla hur flexibiliteten under ett och samma kalenderår inverkar på pensionen. Meddelande av årsbeslut förutsätter att samordningen har lett till minskning av pensionen under den tid som omfattas av årsbeslutet. Denna förutsättning uppfylls om avdrag gjorts från pensionen under denna tid under minst en kalendermånad. Om det under denna tid inte gjorts något avdrag från pensionen under någon kalendermånad, har pensionstagaren inte behov av rättsskydd för denna tid och något årsbeslut meddelas inte. Samordningen sker då genom den preliminära samordningen. Det att till exempel ett beslut om minskningar som beror på överskridningar av flexibiliteten 2028 meddelas för tiden den 1 mars 2028–28 februari 2029 innebär i praktiken att årsbeslutet utformas enligt avdragsmånaderna. Årsbeslutet ska dock, med beaktande även av förvaltningslagens krav på motivering av beslut, även omfatta grunderna för de avdrag som gjorts under denna tid. Beslutet ska således innehålla ett avgörande både om de avdrag som gjorts från pensionen under avdragsmånaderna (och det pensionsbelopp som betalats ut under dessa månader) och om hur avdragen bestämts för överskridningsmånaderna.

Ett beslut om samordning meddelas med avvikelse från tidsperioden enligt årsbeslutet för det första om personens rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret. Detta kan vara fallet

till exempel när rehabiliteringsstödet upphör eller om pensionen dras in. Om flexibiliteten under kalenderåret har överskridits före det, ska beslutet enligt 1 mom. meddelas till dess att rätten till pension upphör. Meddelande av beslut förutsätter således också i denna situation att samordningen för den tid beslutet omfattar har lett till minskning av pensionen. I en sådan situation är det onödigt att vänta till tidpunkten för meddelande av årsbeslutet för att samordningen ska kunna avgöras.

Enligt 2 mom. ska beslut om samordning meddelas utan dröjsmål också till den del det behövs som grund för återkrav när den pension som betalas för avdragsmånaden inte räcker till för att göra det avdrag som uppkommit för överskridningsmånaden. Återkrav enligt 126 § förutsätter att det genom ett överklagbart beslut om grunderna konstateras att pensionen betalats till ett för stort belopp, och beslutet kan således meddelas utan dröjsmål. Enligt 2 mom. ska ett beslut om samordning meddelas utan dröjsmål också i sådana fall där samordningen avgörs på nytt i enlighet med 140 b §, det vill säga på grund av att samordning som tidigare har gjorts för samma kalendermånad har grundat sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Också i dessa situationer är det motiverat att ett nytt beslut om samordning kan meddelas genast. Enligt den föreslagna 140 b § ska ett beslut om nytt avgörande av samordningen meddelas förutsatt att avgörandet av ärendet på nytt inverkar på det pensionsbelopp som ska betalas. För den tid för vilken det i de situationer som avses i 2 mom. meddelas ett beslut om samordning innan ett beslut som avses i 1 mom. meddelas, avgörs samordningen enligt de allmänna principerna för förvaltningsbeslut inte på nytt för samma tid genom ett årsbeslut enligt 1 mom. eller ett motsvarande beslut som meddelas till dess att rätten till pension upphör, om det inte undantagsvis finns grunder enligt 140 b § för att avgöra ärendet på nytt. Bestämmelser om förutsättningarna för ett nytt avgörande av ett årsbeslut eller något annat beslut enligt denna paragraf finns likaså i den föreslagna 140 b §.

I 3 mom. föreskrivs det särskilt att om full invalidpension med stöd av 48 § 1 mom. ändras till delinvalidpension eller om delinvalidpension i enlighet med 49 § 3 mom. dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare. I en sådan situation ska beslut om överskridningarna av det skyddade beloppet och grunderna för dem meddelas oberoende av om pensionen har minskats eller inte under kalendermånaderna i fråga. Bestämmelsen tryggar en persons möjlighet att söka ändring i samordningen för kalendermånaderna i fråga också i det fall att inga avdrag från pensionen uppkommit under samma tid, vilket i denna särskilda situation kan ha betydelse med tanke på personens rättsskydd.

I 4 mom. föreslås att en pensionstagare ska ha rätt att för varje kalendermånad av pensionsanstalten få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Denna rätt behövs för att pensionstagaren ska ha möjlighet att kontrollera de uppgifter som ligger till grund för den månatliga samordningen i så real tid som möjligt. Med grunderna för samordningen avses bland annat pensionsbeloppet, de vid samordningen beaktade arbetsinkomsterna under månaden, det avdrag som ska göras från pensionen på grund av samordningen, det pensionsbelopp som ska betalas samt det skyddade beloppet och flexibiliteten. Uppgifter om grunderna för den samordning som gjorts för en kalendermånad kan lämnas till exempel via pensionsanstaltens e-tjänster. Uppgifterna ska lämnas oberoende av om en person som får pension som ska samordnas har haft arbetsinkomster under kalendermånaden eller vad resultatet av samordningen har varit för kalendermånaden.

133 §. Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring. I 2 mom. föreskrivs det om skyldigheten för den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning att begära utlåtande av Keva innan självrättelsen behandlas. Enligt momentet begärs inget utlåtande av Keva om

besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan. På grund av de föreslagna nya bestämmelserna föreslås det att momentet ändras så att utlåtande inte begärs av Keva, om besvären inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 47, 47 a, 48, 49 eller 53 f §. Tillämpningen av de nämnda bestämmelserna är inte förenad med sådana särdrag i anslutning till pensionslagen för den offentliga sektorn att Keva skulle behöva höras innan självrättelseärendet avgörs.

140 b §. *Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.* Paragrafen är ny. I den föreslås bestämmelser om nytt avgörande av samordningen av invalidpension och arbetsinkomster. Enligt 1 mom. kan pensionsanstalten på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning enligt 47 a §, om samordningen grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Förutsättningarna för att avgöra samordningen på nytt är således desamma som enligt 140 § tillämpas i besvärinstanserna på undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. Eftersom samordningen kommer att grunda sig på exakta bestämmelser i lag, är det sannolikt ytterst sällsynt att den ska anses uppenbart stå i strid med lagen. Det föreslås dock att det föreskrivs om förutsättningarna för nytt avgörande av samordning i överensstämmelse med förutsättningarna för undanröjande av ett beslut. Samordningen grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning till exempel när de arbetsinkomster som använts vid samordningen har varit felaktiga eller pensionsbeloppet ändras retroaktivt.

Samordningen kan avgöras på nytt oberoende av om det tidigare meddelats ett beslut om den eller inte. Något beslut har i allmänhet inte meddelats till exempel för månaderna under innevarande kalenderår. Något beslut har inte heller meddelats för en avslutad period för ett årsbeslut, om samordningen inte en enda gång har lett till en minskning av pensionen under den perioden. Ett nytt avgörande kräver inte samtycke av parten eller att besvärinstansen undanröjer beslutet. Förfarandet har således underlättats på motsvarande sätt som nytt avgörande av ett ärende i situationer enligt 140 a §, där pensionstagaren, efter det att beslutet har meddelats, retroaktivt har beviljats en primär förmån eller pension. Samordningen ska kunna avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

När samordningen av invalidpension och arbetsinkomster avgörs på nytt, korrigeras beloppet av den pension som ska betalas till det belopp som det skulle ha uppgått till om samordningen ursprungligen hade gjorts utifrån korrekta uppgifter. På grund av att samordningen avgörs på nytt kan det leda till att pensionen betalas till ett för stort belopp eller att det måste betalas ut mer pension. Om regresskrav från andra förmånsbetalare ställs för den retroaktiva tiden, betalas det efter det nya avgörandet en eventuell tilläggsprestation till de instanser som har regressrätt.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska ett beslut om nytt avgörande av samordningen meddelas, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som ska betalas. Om det nya avgörandet inte inverkar på det pensionsbelopp som ska betalas, avgörs ärendet utan att något separat beslut meddelas. På detta sätt begränsas meddelandet av beslut till situationer där avgörandet har betydelse med tanke på pensionstagarens rättsliga ställning och rättsskydd.

Enligt 3 mom. förutsätter ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden särskilt vägande skäl. Förutsättningarna för att avgöra samordningen på nytt bedöms i princip per kalendermånad, även om ändringarna i grunderna för samordningen i praktiken kan innebära att samordningen måste avgöras på nytt för en längre tidsperiod. Efter att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden kan samordningen för den månaden avgöras på nytt till nackdel för personen endast av särskilt vägande skäl. Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för personen efter en så lång tid kommer således i fråga endast i undantagsfall. Motsvarande krav

på särskilt vägande skäl ställs enligt 140 § på undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut efter den tidsfrist på fem år som gäller underröjande.

7.2 Lagen om pension för företagare

16 §. *Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 19 § i lagen om pension för arbetstagare.

17 §. *Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 20 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

26 §. *Partiell rehabiliteringspenning.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 29 § i lagen om pension för arbetstagare.

27 §. *Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 30 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

31 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 34 § i lagen om pension för arbetstagare.

42 §. *Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet.* Det föreslås att paragrafen ändras så att skyldigheten för den som får invalidpension att underrätta om inledande eller utökning av annat förvärvsarbete stryks. Skyldigheten att underrätta om inledande eller utökning av en företagareverksamhet kvarstår. Den föreslagna ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 45 § i lagen om pension för arbetstagare. Dessutom föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken den som får invalidpension är skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsförtjänster från utlandet. Den sistnämnda ändringen motsvarar den ändring som till denna del föreslås i 45 § i lagen om pension för arbetstagare.

44 §. *Arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 47 § i lagen om pension för arbetstagare. Den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började som avses i 2 mom. i paragrafen fastställs för företagare på basis av arbetsinkomsten enligt lagen om pension för företagare och arbetsinkomsten enligt lagen om pension för lantbruksföretagare samt andra arbetspensionsförsäkrade inkomster vid sidan av dem.

44 a §. *Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.* Paragrafen är ny och motsvarar 47 a § som fogas till lagen om pension för arbetstagare.

45 §. *Ändring av rätten till invalidpension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 48 § i lagen om pension för arbetstagare.

46 §. *Indragning av invalidpension.* I paragrafen föreslås nya 3–5 mom. på motsvarande sätt som i 49 § i lagen om pension för arbetstagare.

47 §. *Avbrott i utbetalningen av invalidpension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 50 § i lagen om pension för arbetstagare.

50 f §. *Samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 53 f § i lagen om pension för arbetstagare.

95 b §. *Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt uppgift om grunderna för samordningen.* I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 105 b § i lagen om pension för arbetstagare.

129 §. *Rättelse av beslut i samband med att ändring söks.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 133 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

136 b §. *Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.* I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 140 b § i lagen om pension för arbetstagare.

7.3 Lagen om pension för lantbruksföretagare

39 §. *Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 19 § i lagen om pension för arbetstagare. Hänvisningen i 3 mom. till betalning av rehabiliteringspenning som partiell rehabiliteringspenning gäller 45 § 1 mom. 2 punkten, som i sin tur hänvisar till tillämpningen av 29 § i lagen om pension för arbetstagare.

40 §. *Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 20 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

45 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden.* Det föreslås att 2 mom., som till sitt nuvarande innehåll motsvarar 34 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare, i sak ändras på motsvarande sätt som 34 § 1 mom. i den lagen som en del av de ändringar som görs i den nämnda paragrafen. Till den del det i bestämmelsen i fortsättningen hänvisas till bestämmelser som är tillämpliga på avbrytande av utbetalningen och retroaktiv justering av invalidpension, föreslås hänvisningarna avse 58 § 1 mom. 2 och 3 punkten. I de sistnämnda bestämmelserna hänvisas det i fråga om avbrytande av utbetalningen av invalidpension till tillämpningen av 50 § i lagen om pension för arbetstagare och i fråga om retroaktiv justering av invalidpension till tillämpningen av 51 § i den lagen, till vilka det i fortsättningen hänvisas också i 34 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Dessutom föreslås det att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon inleder eller utökar en företagareverksamhet som lantbrukare eller annan företagareverksamhet eller annat förvärsarbete. Syftet med det nya 4 mom. motsvarar syftet med den bestämmelse om anmälningsskyldighet för den som får rehabiliteringspenning som fogas till 34 § i lagen om pension för arbetstagare och 31 § i lagen om pension för företagare.

55 §. *Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet.* Det föreslås att paragrafen ändras så att skyldigheten för den som får invalidpension att underrätta om inledande eller utökning av en företagareverksamhet som lantbrukare eller annan företagareverksamhet eller annat förvärsarbete stryks. Den föreslagna ändringen motsvarar till motiveringen den ändring som till denna del föreslås i 45 § i lagen om pension för arbetstagare, även om motsvarande anmälningsskyldighet enligt 45 § i lagen om pension för arbetstagare för närvarande gäller en skyldighet för den som får invalidpension att underrätta om att han eller hon börjar förvärsarbete. Dessutom föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken den som får invalidpension är skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsförtjänster från utlandet. Den sistnämnda ändringen motsvarar den ändring som till denna del föreslås i 45 § i lagen om pension för arbetstagare.

57 §. *Arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 47 § i lagen om pension för arbetstagare.

57 a §. *Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.* Paragrafen är ny och motsvarar 47 a § som fogas till lagen om pension för arbetstagare.

58 §. *Ändring av rätten till invalidpension, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt.* I paragrafen anges vissa bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare som ska tillämpas vid verkställigheten av denna lag. Det föreslås att paragrafen ändras till följd av att 48 § i lagen om pension för arbetstagare, som det hänvisas till i paragrafen, föreslås bli ändrad. Paragrafens rubrik föreslås i fortsättningen vara ”Ändring av rätten till invalidpension, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt” i stället för den nuvarande rubriken ”Ändring av invalidpensionens belopp, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt” till följd av att man beaktar det ändrade innehållet i 48 § i lagen om pension för arbetstagare. Också den första punkten i paragrafens enda moment ändras av samma orsak. För närvarande föreskrivs i den punkten att vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i 48 § om ändring av invalidpensionens belopp. I fortsättningen föreslås det att det i samma punkt ska hänvisas till vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i 48 § om ändring av rätten till invalidpension. De övriga hänvisningarna i paragrafen till olika bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare förblir oförändrade. Den föreslagna ändringen innebär att utöver de bestämmelser som från förr ingår i 48 § i lagen om pension för arbetstagare, som i denna proposition föreslås bli överförda från 1 och 2 mom. till 5 och 6 mom. i den ändrade paragrafen, ska vid tillämpningen av denna lag på invalidpension också de nya bestämmelser som tas in i 48 § i lagen om pension för arbetstagare tillämpas. Dessa gäller ändring av full invalidpension till delinvalidpension om överskridningarna av det skyddade beloppet upprepas utan avbrott under 12 kalendermånader och regler som hänför sig till beräkningen av den avsedda oavbrutna perioden på 12 kalendermånader. Dessutom föreslås i 7 mom. i den paragrafen en bestämmelse enligt vilken rätten till invalidpension kontrolleras på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ om invalidpensionstagarens arbetsförmåga förändras. Den sistnämnda bestämmelsen ingår för närvarande i 57 §, där den stryks.

59 §. *Indragning av invalidpension.* I paragrafen föreslås nya 3–5 mom. på motsvarande sätt som i 49 § i lagen om pension för arbetstagare.

59 f §. *Samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 53 f § i lagen om pension för arbetstagare.

90 b §. *Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt uppgift om grunderna för samordningen.* I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 105 b § i lagen om pension för arbetstagare.

113 b §. *Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.* I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 140 b § i lagen om pension för arbetstagare.

7.4 Lagen om sjömanspensioner

19 §. *Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 19 § i lagen om pension för arbetstagare.

20 §. *Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 20 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

29 §. Partiell rehabiliteringspenning. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 29 § i lagen om pension för arbetstagare.

30 §. Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare. I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 30 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

34 §. Andra bestämmelser om rehabilitering. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 34 § i lagen om pension för arbetstagare.

45 §. Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet. Det föreslås att i paragrafen stryks skyldigheten för den som får invalidpension att underrätta pensionskassan om att han eller hon inleder eller utökar sitt förvärvsarbete. Den föreslagna ändringen motsvarar till motivering och innehåll den ändring som till denna del föreslås i 45 § i lagen om pension för arbetstagare, även om motsvarande anmälningsskyldighet i den paragrafen uttrycks som en skyldighet för den som får invalidpension att underrätta om att han eller hon ”börjar förvärvsarbete”. Dessutom föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken den som får invalidpension är skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsinkomster från utlandet. Den sistnämnda ändringen motsvarar den ändring som till denna del föreslås i 45 § i lagen om pension för arbetstagare.

47 §. Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 47 § i lagen om pension för arbetstagare.

47 a §. Samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Paragrafen är ny och motsvarar 47 a § som fogas till lagen om pension för arbetstagare.

48 §. Ändring av rätten till invalidpension. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 48 § i lagen om pension för arbetstagare.

49 §. Indragning av invalidpension. I paragrafen föreslås nya 3–5 mom. på motsvarande sätt som i 49 § i lagen om pension för arbetstagare.

50 §. Avbrott i utbetalningen av invalidpension. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 50 § i lagen om pension för arbetstagare.

53 f §. Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster. I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 53 f § i lagen om pension för arbetstagare.

107 b §. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen. I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 105 b § i lagen om pension för arbetstagare.

130 §. Rättelse av beslut i samband med att ändring söks. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så att det motsvarar de föreslagna ändringarna i 133 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

137 b §. Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster. I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 140 b § i lagen om pension för arbetstagare.

7.5 Pensionslagen för den offentliga sektorn

19 §. *Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 19 § i lagen om pension för arbetstagare.

20 §. *Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 20 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

27 §. *Partiell rehabiliteringspenning.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 29 § i lagen om pension för arbetstagare.

28 §. *Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare.* I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 30 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

31 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 34 § i lagen om pension för arbetstagare.

42 §. *Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 45 § i lagen om pension för arbetstagare.

44 §. *Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 47 § i lagen om pension för arbetstagare.

44 a §. *Samordning av invalidpension och arbetsinkomster.* Paragrafen är ny och motsvarar 47 a § som fogas till lagen om pension för arbetstagare.

45 §. *Ändring av rätten till invalidpension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 48 § i lagen om pension för arbetstagare.

46 §. *Indragning av invalidpension.* I paragrafen föreslås nya 3–5 mom. på motsvarande sätt som i 49 § i lagen om pension för arbetstagare.

47 §. *Avbrott i utbetalningen av invalidpension.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 50 § i lagen om pension för arbetstagare.

56 f §. *Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar som i 53 f § i lagen om pension för arbetstagare.

113 a §. *Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen.* I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 105 b § i lagen om pension för arbetstagare.

144 §. *Rättelse av beslutssammanställning i samband med sökande av ändring.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om Kevas skyldighet att, när Keva gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, begära utlåtande om besvären av en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn till den del som besvären gäller pensionskydd som sköts av den. Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs enligt bestämmelsen utlåtande dock endast om det är fråga om en situation som avses i 119 §. Med anledning av de nya bestämmelserna om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt av arbetslivspension och arbetsinkomster föreslås det att det till momentet fogas en ny sista mening enligt vilken inget utlåtande begärs, om överklagandet av en

beslutssammanställning gäller tillämpning av 44, 44 a, 45, 46 eller 56 § och det inte samtidigt är fråga om bedömning av arbetsförmågan och i 119 § avsedda situationer. Utgångspunkten för den föreslagna bestämmelsen är att tillämpningen av 44, 44 a, 45, 46 eller 56 § i regel inte är förenad med sådana särdrag som hänför sig till tillämpningen av arbetspensionslagarna för den privata sektorn och på grund av vilka Keva behöver höra en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn innan ett självrättelseärende avgörs. Liksom i nuläget begärs dock utlåtande när det är fråga om en situation som avses i 119 §, även om överklagandet gäller enbart bedömning av arbetsförmågan.

150 a §. *Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.* I lagen föreslås en ny paragraf som motsvarar 140 b § i lagen om pension för arbetstagare.

7.6 Folkpensionslagen

17 §. *Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas.* Paragrafen innehåller för närvarande bestämmelser om att lämna sjukpension vilande i situationer där pensionstagaren förtjänar mer än 588,66 euro i månaden. Enligt bestämmelsen lämnas sjukpension vilande för tiden i arbete när den föreskrivna inkomstgränsen överskrids. Bestämmelsen har dock inte tillämpats sedan den 1 januari 2010, från och med vilket bestämmelserna i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete har tillämpats på sjukpension som lämnas vilande. Det föreslås att paragrafen ändras så att bestämmelserna om att lämna pensionen vilande stryks som onödiga.

Paragrafen föreslås i fortsättningen innehålla bestämmelser om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas. I den ändrade paragrafen föreskrivs det om de gränser över vilka arbetsinkomsterna inverkar på beloppet av den sjukpension som betalas. Arbetsinkomsterna inverkar dock inte på sjukpension enligt 12 § 4 mom. Detta innebär samtidigt att inte heller den föreslagna 17 a §, där det föreskrivs om samordning, och det föreslagna nya 18 § 2 mom., där det föreskrivs om indragning av sjukpension på grund av upprepade överskridningar av det skyddade beloppet, ska tillämpas på sjukpension enligt 12 § 4 mom. I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om arbetsinkomster som ska beaktas vid samordning enligt 17 a §.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om den huvudprincip enligt vilken arbetsinkomsterna för den som får sjukpension minskar beloppet av den sjukpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår. Pensionstagaren kan således under en kalendermånad alltid ha arbetsinkomster som motsvarar det skyddade beloppet utan att detta inverkar på sjukpensionens belopp. Dessutom kan pensionstagaren under kalenderåret ha arbetsinkomster som motsvarar flexibiliteten utan att detta inverkar på sjukpensionens belopp. När både det skyddade beloppet och flexibiliteten överskrids ska avdrag från sjukpensionen göras på det sätt som föreskrivs i 17 a §. Samordningen gäller både sjukpension som beviljats tills vidare och rehabiliteringsstöd. Eftersom samordningen dock inte gäller pension som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, kan de personer som beviljats sjukpension med stöd av denna särskilda bestämmelse fortfarande få arbetsinkomster utan att inkomsterna inverkar på sjukpensionens belopp eller rätten till pension.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om det skyddade beloppet för sjukpension. Det skyddade beloppet motsvarar beloppet av full garantipension (990,90 euro på 2026 års nivå) enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för sjukpension är kalendermånadsspecifikt, och de arbetsinkomster som betalats respektive kalendermånad jämförs med det skyddade beloppet. Om pensionstagarens arbetsinkomster i månaden är högst

lika stora som det skyddade beloppet för sjukpensionen, inverkar arbetsinkomsterna inte på beloppet av den sjukpension som betalas.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om beloppet av flexibiliteten. Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för sjukpension motsvarar beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension multiplicerat med två. Beräknat enligt nivån 2026 är flexibiliteten således 1981,80 euro. Pensionstagaren ska under kalenderåret utöver det skyddade beloppet per kalendermånad kunna ha arbetsinkomster som motsvarar flexibiliteten utan att arbetsinkomsterna inverkar på beloppet av den sjukpension som betalas. Dessutom föreskrivs det att när sjukpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av flexibiliteten per kalenderår. Detta innebär att oberoende av när under kalenderåret sjukpensionen börjar, är beloppet av flexibiliteten när pensionen börjar beloppet av flexibiliteten per kalenderår. Enligt bestämmelsen utgör ett undantag dock situationer där sjukpension beviljas så att den fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde. I dessa situationer bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott. Detta innebär att om sjukpensionen börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av den föregående perioden med sjukpension, återstår vid ingången av den nya pensionsperioden samma belopp av flexibiliteten som återstår vid utgången av den föregående pensionsperioden. Inverkan av eventuella minskningar av flexibiliteten tidigare under samma kalenderår försvinner alltså inte i dessa situationer. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att tillämpningen av flexibiliteten ska vara enkel och förutsägbar.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs det om de arbetsinkomster som ska beaktas vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster. Vid samordningen beaktas med stöd av 1 punkten de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för sjukpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Med arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna avses arbetsinkomster enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om sjömanspensioner och pensionslagen för den offentliga sektorn. Till denna del motsvarar de inkomster som ska beaktas de inkomster som ska beaktas vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna. De vårdarvoden och de arbetsinkomster för förtroendevalda som avses beaktas för närvarande som inkomster som inverkar på att folkpensionen lämnas vilande. De föreslagna bestämmelserna ändrar således vårdarvodets ställning vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster.

Det ska anses motiverat att vårdarvoden som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård inte beaktas, eftersom det inom närståendevården inte är fråga om arbete som utförs i förvärvssyfte, utan om att en äldre person, en person med funktionsnedsättning eller en sjuk person vårdas av anhörig eller någon annan närstående.

Enligt den bestämmelse som föreslås i 4 mom. 1 punkten ska vid samordningen av pension och arbetsinkomster inte heller beaktas sådana i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn nämnda arbetsinkomster som förtroendevalda i Kevas medlemssamfund erhållit på basis av ett förtroendeuppdrag. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den bestämmelse i arbetspensionslagarna som föreslås i denna proposition. Enligt 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn betraktas ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund. Dessa arbetsinkomster ska arbetspensionsförsäkras. Ett arvode för viss tid kan till exempel vara ett månads- eller årsarvode. Medlemssamfund i Keva är enligt 3 § 1 mom. i lagen om Keva kommunerna,

samkommunerna, välfärdsområdena, välfärdssammanslutningarna, Keva, Kommunernas garanticentral och Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT. Till Keva kan som medlemssamfund utöver dessa enligt lagen om Keva ansluta sig sådana i 3 § 2 mom. i den lagen definierade sammanslutningar som består av Kevas medlemssamfund eller som medlemssamfunden har bestämmande inflytande i. Avsikten är att en person som får pension som ska samordnas ska kunna sköta det förtroendeuppdrag som avses utan att behöva oroa sig för att de arbetsinkomster som betalats på basis av förtroendeuppdraget inverkar på hans eller hennes pensionsbelopp eller pensionsrätt. Största delen av de avsedda förtroendeuppdragen är bisysslor. Sådana förtroendeuppdrag är bland annat förtroendeuppdrag i kommunfullmäktige och välfärdsområdesfullmäktige som ger personen möjlighet att delta i och påverka det regionala demokratiska beslutsfattandet. Antalet personer som sköter förtroendeuppdrag i andra medlemssamfund i Keva än kommuner, samkommuner, välfärdsområden och välfärdssammanslutningar är litet. Även dessa förtroendeuppdrag kan anses ha samhällelig betydelse. I inkomstregistret är det möjligt att identifiera de arbetsinkomster som Kevas medlemssamfund betalat för förtroendeuppdrag, vilket i praktiken krävs för att bestämmelsen ska kunna tillämpas som en del av den föreslagna modellen. Någon mer exakt grund än detta för att göra åtskillnad, till exempel enligt den som betalar arbetsinkomsterna, finns inte att tillgå och det kan inte heller anses nödvändigt i detta sammanhang. Beloppet av den arbetsinkomst som betalas för ett förtroendeuppdrag kan i enskilda fall bli högre än normalt, men sådana situationer kan bedömas vara sällsynta. Beloppet av den arbetsinkomst som lämnas obeaktad begränsas inte i bestämmelsen för att bestämmelserna ska vara lätta att tillämpa.

Utöver arbetsinkomster som ska arbetspensionsförsäkras kan det på basis av ett förtroendeuppdrag också betalas sådana arvoden som inte ska arbetspensionsförsäkras (till exempel mötesarvoden). På de sistnämnda tillämpas 4 mom. 3 punkten.

Vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster enligt folkpensionslagen anses det motiverat att beakta också vissa inkomstslag som kan falla utanför försäkringsskyldigheten enligt arbetspensionslagarna. Det anses motiverat att inkomsterna beaktas på ett heltäckande sätt, eftersom folkpensionen är en grundskyddsförmån som tryggar minimiutkomsten och som betalats av statens medel. I den föreslagna 4 mom. 2 punkten föreskrivs det om beaktande av lön för uppsägningstid och motsvarande ersättning som betalas för upphävande av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande samt lön för väntetid i samband med att anställningsförhållandet upphör. I 3 punkten föreskrivs det om beaktande av olika mötes-, föreläsnings- och föredragsarvoden och arvoden för förtroendeuppdrag. Dessa ska beaktas som arbetsinkomster med undantag för arvode för förtroendeuppdrag i Kevas medlemssamfund. Bestämmelsen gäller arvode som betalats för förtroendeuppdrag i Kevas medlemssamfund när det inte är fråga om arbetspensionsförsäkrad arbetsinkomst. Det arvode som betalas för ett förtroendeuppdrag i Kevas medlemssamfund omfattas således inte av samordningen oberoende av om arvodet är arbetspensionsförsäkrad arbetsinkomst eller inte, vilket ska anses konsekvent. I 4 punkten föreskrivs det om beaktande av i 25 § 1 mom. i lagen om förskottsuppbörd avsedd ersättning för arbete och bruksavgift. De ersättningar för arbete och bruksavgifter som avses ska beaktas till det belopp som de uppgår till före avdrag för skatter. I 5–9 punkten föreskrivs det om beaktande av vissa förmåner och prestationer på grundval av anställning. De förmåner och prestationer som avses i 5–9 punkten ska beaktas till den del de betraktas som beskattningsbar förvärvsinkomst enligt inkomstskattelagen. Det är möjligt att en del av de inkomstslag som avses i bestämmelsen i praktiken förekommer ganska sällan hos pensionstagarna. I 10 punkten föreskrivs det att också pensionstagarens inkomster från utlandet som motsvarar de inkomster som nämns i 1–9 punkten ska beaktas vid samordningen. Syftet med bestämmelsen är att behandla sjukpensionstagare jämlikt oberoende av var arbetet utförs och från vilket land arbetsinkomsterna kommer. Uppgifter om pensionstagarens arbetsinkomster från utlandet får Folkpensionsanstalten av personen själv på basis av den anmälningsskyldighet som föreskrivs

för pensionstagaren. Skyldigheten att anmäla arbetsinkomster från utlandet behövs, eftersom dessa uppgifter inte ingår i inkomstregistret eller pensionsregistret.

Om den som får sjukpension arbetar som företagare utan att ha en pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare (till exempel när den nedre gränsen för försäkringsskyldigheten underskrids), ska oförsäkrade arbetsförtjänster som erhållits som företagare inte beaktas vid samordningen. De föreslagna bestämmelserna ändrar hur dessa inkomster ska beaktas vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster, eftersom oförsäkrade företagarincomester för närvarande beaktas som inkomster som inverkar på att folkpensionen lämnas vilande. Beroende på arbetets omfattning, art och övriga omständigheter kan arbetet dock från fall till fall ge anledning att bedöma om pensionstagaren, med beaktande av de föreslagna ändringarna i 18 §, i fortsättningen har blivit arbetsför på det sätt som avses i 18 § 1 mom. Om pensionstagaren har blivit arbetsför, dras sjukpensionen in redan med stöd av de gällande bestämmelserna, som överförs till 18 § 1 mom.

I fråga om motsvarande inkomster från utlandet ska också EU:s bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen beaktas. I artikel 5 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan EU:s grundförordning om social trygghet) föreskrivs det att om förmånerna från det sociala trygghetssystemet eller andra inkomster har vissa rättsverkningar enligt den behöriga medlemsstatens lagstiftning, skall de relevanta bestämmelserna i den lagstiftningen också tillämpas på motsvarande förmåner som förvärvats enligt en annan medlemsstats lagstiftning, eller på inkomster som förvärvats i en annan medlemsstat. Genom bestämmelsen bekräftas den princip om likvärdiga förmåner och inkomster som har utformats i EU-domstolens rättspraxis. Syftet med bestämmelsen är å ena sidan att stärka principen om likabehandling. Å andra sidan är principen om likvärdiga inkomster av betydelse med tanke på minimiförmåner och behovsprövade förmåner, eftersom syftet med samordningen av de sociala trygghetssystemen inte är att möjliggöra utbetalning av minimiförmåner, om en persons ekonomiska ställning är tryggad på basis av inkomster och förmåner från en annan medlemsstat. Den nationella lagstiftaren har till uppgift att reglera förvärvsinkomsternas inverkan på pensionsbeloppet, och inkomster som förvärvats i en annan medlemsstat kan jämföras med arbetsinkomster som förvärvats i medlemsstaten.

När det gäller arbetspensioner begränsar EU:s grundförordning om social trygghet tillämpningen av bestämmelser om sammanträffande av nationella förmåner och andra inkomster. Artikel 55 i förordningen förutsätter att vid samordning av samma förvärvsinkomst i två eller flera EU-länder, ska inkomsten i fråga inte beaktas två gånger som en faktor som minskar pensionen. Denna princip fastställs i artikel 55 i EU:s grundförordning om social trygghet, som gäller när förmåner av olika slag och annan inkomst sammanfaller med en pensionsförmån. Förordningarna som gäller samordning av de sociala trygghetssystemen innehåller också andra bestämmelser om situationer där förmåner sammanfaller med varandra, såsom artikel 10 i EU:s grundförordning om social trygghet och artikel 10 i tillämpningsförordningen. Dessa bestämmelser tillämpas dock inte på situationer där det i den nationella lagstiftningen föreskrivs om sammanträffande av arbetsinkomsten med den minimiförmån som avses i artikel 58 i EU:s grundförordning om social trygghet.

Folkpension och garantipension är vid tillämpningen av EU:s grundförordning om social trygghet minimiförmåner enligt artikel 58 i förordningen. Artikel 58 innehåller bestämmelser om hur minimipensionen beräknas när EU:s grundförordning om social trygghet tillämpas på pensionstagaren (se närmare om minimiförmånen enligt förordningen i RP 128/2024 rd, s. 9–11). Enligt artikel 58.2 i grundförordningen får pensioner som betalats av andra medlemsstater dras av till fullt belopp från minimipensionen i bosättningsstaten. Bestämmelsen täcker

situationer som gäller sammanträffande av pensionsförmåner i olika medlemsstater och fastställer att pensioner som betalas av andra medlemsstater har företräde i förhållande till den minimiförmån som betalas i bosättningsstaten. I enlighet med EU-domstolens avgörandepraxis i fråga om minimipension tillämpas beräkningen av den oberoende pensionen och pro rata-pensionen inte på minimipensionen. (se närmare rättspraxis RP 128/2024 rd, s. 9–10). Således ska inte heller bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande (artiklarna 53–55) i avdelning III kapitel 5 i EU:s grundförordning om social trygghet gälla minimipension. EU-förordningarna är direkt tillämplig rätt och tolkningen av dem kan komma att preciseras bland annat i EU-domstolens rättspraxis.

På de grunder som anges ovan begränsar bestämmelserna i EU:s förordningar om social trygghet inte samordningen av arbetsinkomster från utlandet med minimipensionerna. Samordningen av arbetsinkomster och sjukpension enligt folkpensionslagen eller garantipension som beviljats den som är arbetsoförmögen bestäms således helt och hållet enligt nationella bestämmelser, det vill säga enligt vad som föreslås i denna proposition.

17 a §. Samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Samordningen av sjukpension och arbetsinkomster i enlighet med paragrafen ska inte gälla sjukpension som beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i 12 § 4 mom. Bestämmelser om de arbetsinkomster som ska beaktas vid samordningen finns i den föreslagna 17 §.

I 1 mom. föreslås som en precisering av 17 § att de arbetsinkomster som överstiger det skyddade beloppet dras av från flexibiliteten. Dessutom föreskrivs det om hur arbetsinkomster som överstiger det skyddade beloppet och flexibiliteten minskar beloppet av den sjukpension som betalas. Arbetsinkomsterna minskar den sjukpension som betalas, om de överstiger det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår redan har utnyttjats. Vid samordningen jämförs sjukpensionstagarens arbetsinkomster i månaden först med det skyddade beloppet. Om en sjukpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet per kalendermånad, dras den del som överstiger det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår. Under respektive kalendermånad ska flexibiliteten kunna utnyttjas så pass mycket som det återstår av flexibiliteten efter att eventuella minskningar av flexibilitetens belopp per kalenderår har gjorts under tidigare månader samma kalenderår. Så länge flexibilitet återstår under kalenderåret minskar överskridningarna av det skyddade beloppet per kalendermånad endast beloppet av den återstående flexibiliteten. Om arbetsinkomsterna i månaden överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och det belopp av flexibiliteten som står till förfogande, dras den del som överstiger flexibiliteten av från sjukpensionen för den andra kalendermånad som följer efter överskridningen. Till skillnad från nuläget ska samordningen av sjukpension och arbetsinkomster alltså inte ske så att utbetalningen av pensionen avbryts helt, utan från pensionen dras av endast den andel i euro med vilken arbetsinkomsterna överstiger det skyddade beloppet och flexibiliteten. Folkpensionsanstalten är vid verkställigheten av dessa bestämmelser skyldig att övervaka arbetsinkomsterna på månadsnivå.

Den kalendermånad under vilken de arbetsinkomster som ska beaktas överstiger både det skyddade beloppet och den tillgängliga flexibiliteten ska benämnas överskridningsmånad. Den andra kalendermånad som följer efter överskridningen och under vilken det föreskrivna avdraget från den sjukpension som betalas görs, ska benämnas avdragsmånad. Tidpunkten för avdraget fastställs på detta sätt, eftersom det i praktiken inte är möjligt att göra avdrag redan från den pension som betalas under den kalendermånad då det skyddade beloppet och flexibiliteten överskrids. Orsaken till detta är att uppgifterna om arbetsinkomsterna är tillgängliga med viss fördröjning. Folkpensionsanstalten får uppgifter om pensionstagarens

arbetsinkomster från inkomstregistret och uppgifter om beloppet av FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsten från arbetspensionssystemets pensionsregister. Enligt 12 § i lagen om inkomstdatasystemet ska uppgifterna till inkomstregistret i regel lämnas senast den femte kalenderdagen efter betalningsdagen. Om till exempel de arbetsinkomster som betalats i april överstiger både det skyddade beloppet och det belopp av flexibiliteten som står till förfogande, dras överskridningen av från sjukpensionen för juni. Även om flexibiliteten är kalenderårsspecifik behöver överskridningsmånaden och avdragsmånaden inte höra till samma kalenderår. Således dras till exempel en överskridning i november av från pensionen för januari följande år.

Den del som överskrider flexibiliteten dras i första hand av från sjukpensionen enligt denna lag. Avdraget kan dock i regel uppgå till högst det belopp som har beviljats som sjukpension enligt denna lag för överskridningsmånaden. Med pension som beviljats för en överskridningsmånad avses bruttobeloppet av den pension som beviljats för överskridningsmånaden utan avdrag, det vill säga utan till exempel eventuellt sådant avdrag enligt den föreslagna flexibilitetsmodellen som uppkommit under en tidigare kalendermånad, om ett sådant avdrag riktas till pensionen för överskridningsmånaden eller utan eventuella utmätningar eller återkrav, om sådana riktas till pensionen för överskridningsmånaden. Som beloppet av den pension som beviljats för en överskridningsmånad betraktas det belopp från vilket det vid beräkningen av folkpensionen har dragits av de övriga pensionsinkomster som eventuellt inverkar på folkpensionen. Om en person dock utöver sjukpension enligt denna lag får garantipension för en överskridningsmånad, kan avdraget i andra hand riktas till den garantipension som betalats för överskridningsmånaden, det vill säga till den del det inte är möjligt att göra avdrag från sjukpensionen. Bestämmelser om att avdraget i andra hand kan göras från den garantipension som betalats för en överskridningsmånad föreslås i 9 a § i lagen om garantipension, till vilken det hänvisas i 1 mom. Om pensionstagaren för överskridningsmånaden får både sjukpension och garantipension, kan det avdrag som uppkommit under överskridningsmånaden göras högst till det sammanlagda beloppet av den sjukpension och garantipension som beviljats pensionstagaren för överskridningsmånaden. Vid beräkningen av avdragets maximibelopp avses med garantipension som beviljats för en överskridningsmånad, på det sätt som konstateras ovan i fråga om sjukpension, det bruttobelopp av garantipensionen som beviljats för överskridningsmånaden efter avdrag av eventuella primära förmåner utan andra eventuella avdrag.

Enligt 2 mom. ska samordning av sjukpension och arbetsinkomster i regel inte göras för den tid för vilken sjukpension har beviljats retroaktivt. Detta innebär att arbetsinkomsterna för en sådan kalendermånad inte jämförs med det skyddade beloppet och att det inte kan uppstå avdrag som riktas till den andra kalendermånad som följer efter en sådan månad. Om endast en del av den period för vilken pension beviljas är retroaktiv tid, görs samordningen för annan tid än retroaktiv tid på sedvanligt sätt. Bestämmelsen behövs, eftersom samordning för retroaktiv tid i de flesta fall ska anses vara onödigt komplicerad och pensionstagaren har inte kunnat förbereda sig på samordningen eller de betalningar till för högt belopp som den medför. Dessutom kan retroaktiv sjukpension med stöd av lagens bestämmelser om regress betalas till någon annan mottagande instans än pensionstagaren själv till den del den motsvarar beloppet av en förmån som denna andra instans betalat för samma tid. Med stöd av bestämmelserna om regress ska sjukpension som Folkpensionsanstalten betalat retroaktivt innehållas för Folkpensionsanstalten eller betalas till arbetslöshetskassan till den del den motsvarar den förmån som betalats för samma tid. På detta sätt kan man ofta undvika att förmånstagaren separat behöver återkrävas på en förmån. Om sjukpensionen samordnas med arbetsinkomsterna också för en tid för vilken pensionen har beviljats retroaktivt, skulle arbetsinkomsterna under tidigare kalendermånader inverka på beloppet av den pension som betalas som regress till en annan instans. Den som betalat den sekundära förmånen skulle då få mindre ersättning än vad som föreskrivs i den gällande lagen,

och den andel som inte erhållits som regress skulle i regel återkrävas av förmånstagaren. Eftersom avsikten inte är att regressförfarandet ska ändras till följd av de nya bestämmelserna om samordning av sjukpension och arbetsinkomster, föreslås det att sjukpensionen lämnas utanför samordningen för den tid för vilken den beviljas retroaktivt. En grund för regleringen är dessutom att pensionstagaren inte skäligen har kunnat förutse hur arbetsinkomsterna påverkar pensionen när sjukpension beviljas för retroaktiv tid utan att det är fråga om en omedelbar förlängning av en tidigare beviljad period med pension. Sjukpension som beviljats för retroaktiv tid ska för tydlighetens skull lämnas utanför samordningen också när det inte finns någon annan förmånsnivå som ställer regresskrav för den retroaktiva tiden.

Vid tillämpningen av 2 mom. betraktas beslutsmånaden samt de kalendermånader som omedelbart föregår den månaden som retroaktiv tid. Om sjukpension beviljas för retroaktiv tid, börjar samordningen av sjukpensionen och arbetsinkomsterna således först den kalendermånad som följer efter beslutsmånaden. Arbetsinkomsterna under beslutsmånaden och de kalendermånader som föregår den samordnas inte med pensionen, vilket innebär att granskningen av arbetsinkomsterna i förhållande till det skyddade beloppet och flexibiliteten inleds först i fråga om den månad som följer efter beslutsmånaden. I regressionsituationer kan regress riktas till den kalendermånad som följer efter beslutsmånaden. Samordningen av sjukpensionen och arbetsinkomsterna för månaden i fråga inverkar dock inte på regressen, eftersom samordningen inte kan medföra avdrag från pensionen för samma kalendermånad. När pension beviljats retroaktivt kan ett eventuellt avdrag tidigast riktas till pensionen för den andra månad som följer efter beslutsmånaden.

Med avvikelse från huvudregeln ska samordning dock göras, om sjukpension beviljas retroaktivt omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde. I dessa situationer ska samordningen alltså göras på samma sätt som när sjukpension ursprungligen har beviljats utan avbrott. I en sådan situation innebär inledandet av en ny pensionsperiod att den tidigare pensionsperioden omedelbart fortsätter, vilket pensionstagaren på basis av pensionsansökan har kunnat förutse. Därför kan det inte anses oskäligt att arbetsinkomsterna för en senare pensionsperiod beaktas vid samordningen från första början, även om beslutet delvis meddelas retroaktivt. Om personen i en sådan situation för samma tid har betalats någon annan förmån (till exempel inkomstrelaterad dagpenning), betalas till utbetalaren som regress högst det belopp av den retroaktiva sjukpensionen som återstår att betala efter samordningen. I dessa situationer kan den till vilken en prestation betalas som regress undantagsvis få en prestation som är mindre än i andra situationer där sjukpension har beviljats för retroaktiv tid och arbetsinkomsterna i enlighet med huvudregeln inte samordnas med sjukpensionen.

Det är inte fråga om beviljande av sjukpension retroaktivt i enlighet med 2 mom., om utbetalningen av sjukpensionen avbryts och den avbrutna sjukpensionen senare åter betalas ut retroaktivt.

Enligt 3 mom. ska samordning av sjukpension och arbetsinkomster inte göras för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna. Bestämmelsen innebär att arbetsinkomsterna för en sådan kalendermånad inte jämförs med det skyddade beloppet och att det inte kan uppstå avdrag som riktas till den andra kalendermånad som följer efter en sådan månad. Syftet med bestämmelserna är att uppmuntra dem som får sjukpension till yrkesinriktad rehabilitering samt att göra det möjligt för dem att pröva på arbete under tiden för yrkesinriktad rehabilitering enligt rehabiliteringskraven och rehabiliteringsbehoven och sina egna resurser

utan begränsningar som beror på samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Både det rehabiliteringstillägg som arbetspensionsanstalten betalar och den rehabiliteringspenning till pensionstagare som Folkpensionsanstalten betalar kan betalas endast för den tid rehabiliteringen pågår. Det undantag i fråga om samordning som föreskrivs i momentet hänför sig således alltid till perioder med aktiv rehabilitering. Samordning ska inte göras om det i kalendermånaden finns en tidsperiod för vilken nämnda förmån som betalas på grundval av yrkesinriktad rehabilitering har beviljats. Samordningen hindras således också av att den avsedda förmånen har beviljats för en del av kalendermånaden, till och med för endast en dag. I fråga om rehabiliteringspenningen till pensionstagare begränsas undantaget med beaktande av bestämmelsens syfte till att gälla endast sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering. Samordningen ska således göras på sedvanligt sätt, om rehabiliteringspenning till pensionstagare har beviljats på grundval av annat än yrkesinriktad rehabilitering.

Både den sjukpension som betalas av Folkpensionsanstalten och den invalidpension som betalas av arbetspensionsanstalten kan för närvarande lämnas vilande på grund av arbetsinkomsterna också för tiden för yrkesinriktad rehabilitering. Den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. om att samordning inte görs för den tid för vilken Folkpensionsanstalten eller arbetspensionsanstalten har beviljat rehabiliteringsförmån på grundval av yrkesinriktad rehabilitering innebär således en förändring i samordningen av sjukpension och arbetsinkomster för tiden för yrkesinriktad rehabilitering. Den som får sjukpension kan i fortsättningen när han eller hon får rehabiliteringstillägg eller sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering arbeta utan begränsningar som gäller arbetsinkomsternas belopp. När samordning inte görs uppstår för denna tid inte heller sådana avdrag på basis av samordningen som enligt den föreslagna modellen annars skulle riktas till pension som betalas för de kommande månaderna. Om pensionstagaren får lön för samma tid som han eller hon har rätt till rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna, betalas invalidpension enligt arbetspensionslagarna och därtill hörande rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid. Folkpension eller garantipension betalas däremot inte i motsvarande situation och inte heller annars till pensionstagarens arbetsgivare. Den som får rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering kan således i fortsättningen samtidigt få både sjukpension och lön som betalas till pensionstagaren själv utan samordning. Rehabiliteringspenning till pensionstagare kan dock under de förutsättningar som anges i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringslag betalas till arbetsgivaren. År 2025 fick cirka 350 personer rehabiliteringspenning till pensionstagare för tiden för yrkesinriktad rehabilitering.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om avdrag enligt 1 mom. i situationer där en person inte under den föreskrivna avdragsmånaden får sjukpension eller det belopp som betalas under månaden i fråga för sjukpensionen inte räcker till för att göra hela avdraget. Avdraget förhindras helt och hållet till exempel när utbetalningen av sjukpension har upphört eller avbrutits. Om pensionsbeloppet däremot har minskat mellan överskridningsmånaden och avdragsmånaden, är det möjligt att avdraget kan göras endast delvis från pensionen för avdragsmånaden. Till den del beloppet av den pension som betalas för avdragsmånaden inte räcker till för att göra avdraget, återkrävs överskridningens andel i enlighet med det normala återkravsförfarandet. Vid återkrav tillämpas dock inte den prövning som föreskrivs i 75 § 2 mom. Grunden för detta är bland annat att återkravet i dessa situationer ersätter det avdrag som ingår i den föreslagna samordningsmodellen, vilket inte är förenat med prövning. Momentet innehåller dock en särskild bestämmelse enligt vilken återkrav inte ska göras om det belopp som ska återkrävas i sin helhet understiger 150 euro. De situationer där man avstår från återkrav binds i bestämmelsen till en fast gräns i euro och är inte förenade med Folkpensionsanstaltens prövning. Den föreskrivna gränsen binds inte till folkpensionsindex. Bestämmelser om det finns i 109 §.

Grunden för bestämmelsen är att de uppskattade kostnaderna för återkravet i dessa situationer kan antas överstiga det belopp som återkrävs, varvid återkravet inte kan anses ändamålsenlig.

18 §. Indragning av sjukpension. Paragrafen innehåller bestämmelser om indragning av sjukpension. Enligt den gällande paragrafen dras sjukpensionen in om pensionstagaren blir arbetsför. Rehabiliteringsstöd kan dras in också om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. som gäller indragning av sjukpension i sådana situationer i anslutning till den föreslagna flexibilitetsmodellen där personens arbetsinkomster överstiger det skyddade beloppet per kalendermånad under den föreskrivna oavbrutna perioden, det vill säga under 12 kalendermånader utan avbrott. Därför ska paragrafens nuvarande innehåll i fortsättningen utgöra 1 mom. Dessutom föreslås det att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om de kalendermånader som inte ska beaktas vid beräkningen av den oavbrutna period på 12 månader som avses i det föreslagna 2 mom.

Innehållet i den gällande bestämmelsen, som i fortsättningen ingår i 1 mom., föreslås inte bli ändrat. Således är det även i fortsättningen en grund för att dra in sjukpensionen att pensionstagaren blir arbetsför. Med stöd av bestämmelsen är det möjligt att dra in sjukpensionen, om pensionstagaren har blivit arbetsför, även om det inte har skett någon sådan förändring i personens arbetsinkomster som skulle leda till att pensionen dras in med stöd av det föreslagna 2 mom. Den bestämmelse som i fortsättningen ingår i 1 mom. ska i enlighet med nuvarande praxis tillämpas i situationer där det utifrån en helhetsprövning kan bedömas att pensionstagarens arbetsförmåga har återställts i sådan utsträckning att pensionstagaren inte längre uppfyller förutsättningarna för sjukpension. I dessa situationer har indragning av sjukpension i princip ansetts förutsätta också en medicinsk utredning om förändring av arbetsförmågan, även om förändringar i arbetsinkomsterna dessutom har kunnat beaktas. Enbart på basis av arbetsinkomsterna dras sjukpensionen i princip in endast i sådana situationer som avses i 2 mom. Erhållande av arbetsinkomster kan dock de facto tyda på att pensionstagarens arbetsförmåga har förbättrats. Detta kan i praktiken vara fallet i synnerhet när arbetsinkomsterna är långvariga och tryggar åtminstone en skälig försörjning för personen. Av hävd har nivån på full garantipension betraktats som måttstock på skälig försörjning. Folkpensionsanstalten kan vid behov utreda om pensionstagarens arbetsförmåga har återställts på det sätt som avses i 1 mom. Även om de särskilda förutsättningar för indragning av sjukpension som anges i 2 mom. inte uppfylls på den grunden att det skyddade beloppet upprepade gånger utan avbrott skulle överskridas hindrar det inte att pensionstagarens arbetsförmåga bedöms vara återställd i enlighet med 1 mom.

I det 2 mom. som föreslås bli fogat till paragrafen föreskrivs det hur oavbrutna perioder med upprepade överskridningar av det skyddade beloppet inverkar på pensionsrätten. Om arbetsinkomsterna för en pensionstagare har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 17 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, dras sjukpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader. Den långvariga förändring i arbetsinkomsterna som avses i bestämmelsen anses således visa att arbetstagaren inte längre är arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till folkpension, varvid sjukpensionen dras in till följd av att det skyddade beloppet överskridits upprepade gånger utan avbrott på det sätt som avses i bestämmelsen. Sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen kan dock inte dras in på nämnda grund, eftersom sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som föreskrivs i 17 och 17 a § inte ska tillämpas på sjukpensioner som beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i fråga. Om det skyddade beloppet inte överskrids utan avbrott under den tid som avses i bestämmelsen, kan sjukpensionen inte dras in med stöd av denna bestämmelse. Det kan vara fallet trots att pensionstagaren arbetat till och med rätt mycket till exempel när det tidvis förekommer avbrott

i arbetet eller när pensionstagaren helt eller delvis får sina arbetsinkomster från oförsäkrad företagaverksamhet, varvid de arbetsinkomsterna inte beaktas vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster. På basis av arbetet kan det trots detta i enlighet med 1 mom. bli aktuellt att bedöma om pensionstagaren har blivit arbetsför.

I det nya 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken de kalendermånader för vilka det med stöd av 17 a § 2 eller 3 mom. inte görs någon samordning inte ska beaktas när den oavbrutna period på 12 kalendermånader som avses i 18 § 2 mom. beräknas. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader ska enligt den föreslagna bestämmelsen börja på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad. Bestämmelsen innebär att en kalendermånad för vilken samordning inte görs av den orsaken att pensionsperioden har beviljats för retroaktiv tid eller av den orsaken att pensionstagaren för en period som ingår i kalendermånaden har beviljats rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna eller sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som Folkpensionsanstalten betalar på grundval av yrkesinriktad rehabilitering inte kan ingå i den i 2 mom. avsedda perioden på basis av vilken sjukpensionen kan dras in. En sådan kalendermånad avbryter beräkningen av den avsedda perioden. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar således från början efter utgången av den kalendermånad eller de på varandra följande kalendermånader under vilka det med stöd av 17 a § 2 eller 3 mom. inte har gjorts någon samordning (till exempel från ingången av den kalendermånad som följer efter den då rehabiliteringstillägget enligt arbetspensionslagarna eller sådan rehabiliteringspenning till pensionstagare som beviljats på grundval av yrkesinriktad rehabilitering upphörde). Den första kalendermånad som därefter åter omfattas av samordningen och under vilken det skyddade beloppet överskrids utgör vid beräkningen av överskridningar av det skyddade beloppet den nya beräkningsperiodens första kalendermånad under vilken det skyddade beloppet överskrids. Det är konsekvent att en sådan kalendermånad som det föreskrivits att inte ska omfattas av samordningen inte heller beaktas vid beräkningen av de kalendermånader under vilka det skyddade belopp som hänför sig till samordningen överskrids. Uteslutningen av dessa kalendermånader från uppföljningen av överskridningen av det skyddade beloppet fyller samma syften, och därför har kalendermånaderna i fråga inte tagits med i samordningen. När sjukpension beviljas för en retroaktiv tid och det inte är fråga om en omedelbar förlängning av en tidigare beviljad pensionsperiod, har pensionstagaren inte kunnat förutse hur arbetsinkomsterna påverkar pensionen. Därför är det motiverat och skäligt att en sådan månad utesluts från såväl samordningen som uppföljningen av överskridningen av det skyddade beloppet. Perioder för vilka arbetspensionsanstalten eller Folkpensionsanstalten beviljat en förmån på grundval av yrkesinriktad rehabilitering har däremot uteslutits från samordningen för att uppmuntra sjukpensionstagare att delta i yrkesinriktad rehabilitering, varvid det inte är motiverat att eventuella överskridningar av det skyddade beloppet under samma tid ska kunna inverka på pensionsrätten.

22 §. Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen. Paragrafen innehåller bestämmelser om pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen. Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. enligt vilket invalidpension och arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna vid beräkningen av folkpensionens belopp ska beaktas som inkomst utan eventuellt avdrag till följd av sådan samordning av pension och arbetsinkomster som gjorts enligt arbetspensionslagarna. Bestämmelsen gäller beaktande av både full invalidpension och delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna. Folkpensionens belopp påverkas således av arbetspensionen enligt dess belopp före en eventuell samordning av pensionen och arbetsinkomsterna. Samtidigt innebär detta att folkpensionen inte justeras i enlighet med 24 § i folkpensionslagen, om beloppet av invalidpension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna varierar på grund av samordning av pension och arbetsinkomster, eftersom det belopp av invalidpension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna som personen har beviljats alltid ska anses som

pensionsinkomst som inverkar på folkpensionen, och inte det belopp som har betalats till personen efter en eventuell samordning av pension och arbetsinkomster.

I det nya 5 mom. föreslås dessutom en bestämmelse enligt vilken invalid- eller sjukpension från utlandet som ska beaktas som inkomst i folkpensionen beaktas som inkomst vid beräkningen av folkpensionens belopp utan ett eventuellt avdrag på grund av samordning av pension och arbetsinkomster. Folkpensionens belopp påverkas således av pension från utlandet enligt dess belopp före en eventuell samordning av pensionen och arbetsinkomsterna. Bestämmelsen behövs för att pension som betalas från utlandet ska beaktas som inkomst som inverkar på folkpensionens belopp på samma sätt som arbetspensioner enligt de arbetspensionslagar som nämns i 6 § 1 mom. i denna lag. Bestämmelser om samordning av sjukpension och arbetsinkomster föreslås i 17 a §. I fråga om invalid- eller sjukpension som betalas från utlandet avses med samordning av pension och arbetsinkomster ett förfarande vars syfte, på motsvarande sätt som vid nationell samordning av sjukpension och arbetsinkomster enligt 17 a §, är att ordna hur arbetsinkomsterna inverkar på pensionen. Det anses vara fråga om ett avdrag på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster när avdraget från pensionen i väsentliga avseenden grundar sig på ett förfarande som motsvarar det som föreskrivs i 17 a §.

25 §. Folkpensionens minimibelopp. Paragrafen innehåller bestämmelser om minimibeloppet av den folkpensionen som betalas. Folkpension betalas inte om dess månatliga belopp understiger det belopp som anges i paragrafen. I paragrafen anges gränsen enligt nivån för folkpensionsindex 2001 (5,38 euro), vilket enligt nivån 2026 motsvarar 8,01 euro. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs att den gräns i euro som anges i 1 mom. dock inte ska tillämpas, om beloppet av den folkpension som betalas för en kalendermånad på grund av samordning av sjukpension och arbetsinkomster enligt den föreslagna 17 a § är mindre än det minimibelopp som anges i 1 mom. Detta innebär att det folkpensionsbelopp som ska betalas ut efter samordning av sjukpension och arbetsinkomster betalas till pensionstagaren oberoende av om beloppet överskrider den eurogräns för folkpensionens minimibelopp som i fortsättningen föreskrivs i 1 mom. eller inte.

Det har av administrativa skäl föreskrivits om ett minibelopp av den folkpension som betalas ut. Det ansågs att det i proportion till kostnaderna för utbetalningen av pensionen inte var motiverat att betala ut pension vars belopp underskrider gränsen (RP 227/1992 rd). Med beaktande av att den folkpension som beviljas betalas kalendermånadsvis, kan det anses att gränsen uttryckligen har varit avsedd att gälla det månatliga pensionsbelopp som normalt betalas. Samordningen av sjukpension och arbetsinkomster hänför sig däremot alltid till situationer där månadsbeloppet av den pension som beviljats pensionstagaren överskrider den föreskrivna minimigränsen för utbetalning av folkpension. Samordningen enligt den föreslagna modellen innebär dock att det pensionsbelopp som betalas per kalendermånad kan variera även från gång till gång, beroende på pensionstagarens arbetsinkomster. Syftet med den föreslagna lagstiftningen om samordning av pension och arbetsinkomster är att göra det möjligt att utnyttja automatisering vid beräkningen och genomförandet av eventuella avdrag som riktas till pensionen, vilket bidrar till att minska verkställighetskostnaderna. Med beaktande av dessa omständigheter har det ansetts motiverat att bestämmelsen om minimibeloppet av den folkpensionen som ska betalas inte ska tillämpas i situationer där beloppet av den folkpensionen som betalas för en kalendermånad underskrider den avsedda gränsen på grund av samordningen. Den föreskrivna gränsen utgör således i samordningssituationer inte något extra hinder för utbetalning av den pension som återstår att betala efter ett eventuellt avdrag.

51 §. Rätt till barnförhöjning. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. där det föreskrivs att en person har rätt till barnförhöjning också för den tid för vilken arbetslivspension eller invalid- eller sjukpension enligt arbetspensionslagarna eller folkpensionslagen inte betalas

på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster som föreskrivs i lagen. Pensionstagaren förlorar således inte barnförhöjningen på grund av sina arbetsinkomster så länge som han eller hon behåller rätten till pension som berättigar till barnförhöjning.

57 §. *Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om sjukpension.* Paragrafen innehåller bestämmelser om anmälningsskyldigheten för den som ansöker om och den som får sjukpension. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. där det föreskrivs om skyldigheten för den som får sjukpension att anmäla sina arbetsinkomster från utlandet. Enligt den föreslagna bestämmelsen är den som får annan sjukpension än sådan som beviljats med stöd 12 § 4 mom. dessutom skyldig att kalendermånadsvis till Folkpensionsanstalten anmäla sina arbetsinkomster från utlandet. Det föreskrivs om skyldigheten att anmäla arbetsinkomster från utlandet, eftersom Folkpensionsanstalten inte ur inkomstregistret får uppgifter om arbete som är försäkrat någon annanstans än i Finland. Samordningen av sjukpension och arbetsinkomster görs kalendermånadsvis, så det är nödvändigt för Folkpensionsanstalten att få uppgifter om arbetsinkomster från utlandet i så realtid som möjligt. Anmälningsskyldigheten begränsas till att gälla personer som får annan sjukpension än sådan som beviljats med stöd av 12 § 4 mom., det vill säga personer vars sjukpension enligt de föreslagna bestämmelserna omfattas av samordningen av pension och arbetsinkomster. I fråga om personer som får sjukpension med stöd av 12 § 4 mom. behövs ingen motsvarande anmälningsskyldighet, eftersom den sjukpension som beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i fråga inte samordnas med arbetsinkomsterna. Om en sjukpensionstagare som omfattas av anmälningsskyldigheten inte anmäler sina arbetsinkomster från utlandet till Folkpensionsanstalten och Folkpensionsanstalten har skäl att misstänka att pensionstagaren ändå arbetar, kan utbetalningen av sjukpensionen avbrytas under de förutsättningar som anges i 73 §. Med stöd av den paragrafen kan utbetalningen av sjukpension avbrytas också till exempel när Folkpensionsanstalten har skäl att misstänka att förmånstagaren har blivit arbetsför.

63 a §. *Beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen.* Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om meddelande av beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordningen. Paragrafen är en specialbestämmelse i förhållande till 63 §, som gäller meddelande av beslut om förmåner.

Det föreslås att Folkpensionsanstalten i regel ska meddela beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster en gång om året. Bestämmelser om rätten att söka ändring i ett beslut som Folkpensionsanstalten meddelat med stöd av denna lag finns i 77 §, enligt vilken ändring söks hos besvärnämnden för social trygghet och vidare hos försäkringsdomstolen.

Innan ett beslut som avses i paragrafen meddelas ska samordningen för respektive kalendermånad göras preliminärt, vilket i praktiken är avsett att ske genom ett automatiserat förfarande. Vid den månatliga preliminära samordningen är det inte fråga om ett avgörande som avslutar behandlingen av ett ärende, utan detta sker först genom det beslut som avses i paragrafen. Den månatliga preliminära samordningen omfattas därför inte av förvaltningslagens bestämmelser om automatiserade beslut och på den tillämpas av samma orsak inte heller det förbud mot automatiserade beslut som anges i artikel 22 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Det finns således inget hinder för att göra en sådan preliminär samordning automatiserat.

Om de överklagbara beslut som avses i paragrafen meddelas genom ett automatiserat förfarande, vilket avsikten är att göra i praktiken, tillämpas på meddelandet av besluten förvaltningslagens bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden. På denna grund ska det anses att de automatiserade besluten på det sätt som förutsätts i artikel 22 i EU:s allmänna dataskyddsförordning tillåts enligt medlemsstatens lagstiftning som fastställer lämpliga åtgärder

till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen. Eftersom samordningen inte innehåller några omständigheter som kräver prövning från fall till fall och det i lagen föreskrivs på ett exakt sätt om samordningen och dess slutresultat, är det möjligt att utforma de behandlingsregler som förutsätts för automatiserat avgörande utifrån lagstiftningen. Ett beslut som gäller samordning ska till alla delar vara överklagbart och med anledning av ändringssökande ska Folkpensionsanstalten först utreda om den själv kan ompröva sitt beslut. De rättsskyddsförutsättningar som föreskrivits på basis av dessa omständigheter samt de övriga förutsättningar för att avgöra ett ärende automatiserat som anges i förvaltningslagen uppfylls. Folkpensionsanstalten kan således meddela ett beslut som gäller samordning automatiserat, förutsatt att också de andra förutsättningar som gäller för automatiserat beslutsfattande uppfylls, såsom exempelvis förvaltningslagens krav på att en part ska underrättas om att ett ärende har avgjorts automatiserat.

Att automatisering kan utnyttjas vid preliminära avgöranden om samordning och vid meddelande av ett överklagbart beslut och att detta i praktiken i huvudsak ska ske så hindrar dock inte att också manuella arbetsskeden fogas till behandlingen när det behövs.

Det föreslagna beslutsförfarandets grundlagsenlighet bedöms i avsnittet ”Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning”.

Enligt huvudregeln i det föreslagna 1 mom. ska beslutet om samordning meddelas för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras. Till exempel de minskningar som beror på att flexibiliteten för 2028 överskridits kan hänföra sig till tiden den 1 mars 2028–28 februari 2029, för vilken beslutet meddelas. Ett beslut som meddelats i enlighet med denna regelrätta rytm benämns årsbeslut. Paragrafen innehåller dessutom bestämmelser om undantag från denna huvudregel. Dessa undantag behandlas nedan i motiveringen.

Årsbeslutet ska alltid gälla hur flexibiliteten under ett och samma kalenderår inverkar på pensionen. Meddelande av årsbeslut förutsätter att samordningen har lett till minskning av pensionen under den tid som omfattas av årsbeslutet. Denna förutsättning uppfylls om avdrag gjorts från pensionen under denna tid under minst en kalendermånad. Om det under denna tid inte gjorts något avdrag från pensionen under någon kalendermånad, har pensionstagaren inte behov av rättsskydd för denna tid och något årsbeslut meddelas inte. Samordningen sker då genom den preliminära samordningen. Det att till exempel ett beslut om minskningar som beror på överskridningar av flexibiliteten 2028 meddelas för tiden den 1 mars 2028–28 februari 2029 innebär i praktiken att årsbeslutet utformas enligt avdragsmånaderna. Årsbeslutet ska dock, med beaktande även av förvaltningslagens krav på motivering av beslut, även omfatta grunderna för de avdrag som gjorts under denna tid. Beslutet ska således innehålla ett avgörande både om de avdrag som gjorts från pensionen under avdragsmånaderna (och det pensionsbelopp som betalats ut under dessa månader) och om hur avdragen bestämts för överskridningsmånaderna.

Ett beslut om samordning meddelas med avvikelse från tidsperioden enligt årsbeslutet för det första om personens rätt till sjukpension upphör mitt under kalenderåret. Detta kan vara fallet till exempel när rehabiliteringsstödet upphör eller om pensionen dras in. Om flexibiliteten under kalenderåret har överskridits före det, ska beslutet enligt 1 mom. meddelas till dess att rätten till pension upphör. Meddelande av beslut förutsätter således också i denna situation att samordningen för den tid beslutet omfattar har lett till minskning av pensionen. I en sådan situation är det onödigt att vänta till tidpunkten för meddelande av årsbeslutet för att samordningen ska kunna avgöras.

Enligt 2 mom. ska beslut om samordning meddelas utan dröjsmål också till den del det behövs som grund för återkrav när den pension som betalas för avdragsmånaden inte räcker till för att göra det avdrag som uppkommit för överskridningsmånaden. Återkrav enligt 75 § förutsätter att det genom ett överklagbart beslut om grunderna konstateras att pensionen betalats till ett för stort belopp, och beslutet kan således meddelas utan dröjsmål. Enligt 2 mom. ska ett beslut om samordning meddelas utan dröjsmål också i sådana fall där samordningen avgörs på nytt i enlighet med 83 a §, det vill säga på grund av att samordning som tidigare har gjorts för samma kalendermånad har grundat sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Också i dessa situationer är det motiverat att ett nytt beslut om samordning kan meddelas genast. Enligt den föreslagna 83 a § ska ett beslut om nytt avgörande av samordningen meddelas förutsatt att avgörandet av ärendet på nytt inverkar på det pensionsbelopp som ska betalas. För den tid för vilken det i de situationer som avses i 2 mom. meddelas ett beslut om samordning innan ett beslut som avses i 1 mom. meddelas, avgörs samordningen enligt de allmänna principerna för förvaltningsbeslut inte på nytt för samma tid genom ett årsbeslut enligt 1 mom. eller ett motsvarande beslut som meddelas till dess att rätten till pension upphör, om det inte undantagsvis finns grunder enligt 83 a § för att avgöra ärendet på nytt. Bestämmelser om förutsättningarna för ett nytt avgörande av ett årsbeslut eller något annat beslut enligt denna paragraf finns likaså i den föreslagna 83 a §.

I 3 mom. föreskrivs det särskilt att om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 18 § 2 mom. leder till att sjukpensionen dras in, det vill säga det skyddade beloppet har utan avbrott överskridits under 12 kalendermånader, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare. I en sådan situation ska beslut om överskridningarna av det skyddade beloppet och grunderna för dem meddelas oberoende av om pensionen har minskats eller inte under kalendermånaderna i fråga. Bestämelsen tryggar en persons möjlighet att söka ändring i samordningen för kalendermånaderna i fråga också i det fall att inga avdrag från pensionen uppkommit under samma tid, vilket i denna särskilda situation kan ha betydelse med tanke på personens rättsskydd.

I 4 mom. föreslås att en pensionstagare ska ha rätt att för varje kalendermånad av Folkpensionsanstalten få uppgifter om grunderna för samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Denna rätt behövs för att pensionstagaren ska ha möjlighet att kontrollera de uppgifter som ligger till grund för den månatliga samordningen i så real tid som möjligt. Med grunderna för samordningen avses bland annat pensionsbeloppet, de vid samordningen beaktade arbetsinkomsterna under månaden, det avdrag som ska göras från pensionen på grund av samordningen, det pensionsbelopp som ska betalas samt det skyddade beloppet och flexibiliteten. Uppgifter om grunderna för den samordning som gjorts för en kalendermånad kan lämnas till exempel via Folkpensionsanstaltens e-tjänster. Uppgifterna ska lämnas oberoende av om en person som får pension som ska samordnas har haft arbetsinkomster under kalendermånaden eller vad resultatet av samordningen har varit för kalendermånaden.

83 a §. Nytt avgörande av samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Paragrafen är ny. I den föreslås bestämmelser om nytt avgörande av samordningen av sjukpension och arbetsinkomster. Enligt 1 mom. kan Folkpensionsanstalten på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning enligt 17 a §, om samordningen grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Förutsättningarna för att avgöra samordningen på nytt är således desamma som enligt 84 § tillämpas i besvärinstanserna på undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. Eftersom samordningen kommer att grunda sig på exakta bestämmelser i lag, är det sannolikt ytterst sällsynt att den ska anses uppenbart stå i strid med lagen. Det föreslås dock att det föreskrivs om förutsättningarna för nytt avgörande av samordning i

överensstämmelse med förutsättningarna för undanröjande av ett beslut. Samordningen grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning till exempel när de arbetsinkomster som använts vid samordningen har varit felaktiga eller pensionsbeloppet ändras retroaktivt.

Samordningen kan avgöras på nytt oberoende av om det tidigare meddelats ett beslut om den eller inte. Något beslut har i allmänhet inte meddelats till exempel för månaderna under innevarande kalenderår. Något beslut har inte heller meddelats för en avslutad period för ett årsbeslut, om samordningen inte en enda gång har lett till en minskning av pensionen under den perioden. Ett nytt avgörande av samordningen kräver inte samtycke av parten eller att besvärinstansen undanröjer beslutet. Förfarandet har således underlättats på motsvarande sätt som nytt avgörande av ett ärende i situationer enligt 83 §, där den som får folkpension, efter det att pensionsbeslutet har meddelats, retroaktivt har beviljats arbetspension eller ersättning som ska beaktas som inkomst i folkpensionen. Samordningen ska kunna avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

När samordningen av sjukpension och arbetsinkomster avgörs på nytt, korrigeras beloppet av den pension som ska betalas till det belopp som det skulle ha uppgått till om samordningen ursprungligen hade gjorts utifrån korrekta uppgifter. På grund av att samordningen avgörs på nytt kan det leda till att pensionen betalas till ett för stort belopp eller att det måste betalas mer pension till pensionstagaren. Om regresskrav från andra förmånsbetalare ställs för den retroaktiva tiden, betalas det efter det nya avgörandet en eventuell tilläggsprestation till de instanser som har regressrätt.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska ett beslut om nytt avgörande av samordningen meddelas, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den sjukpension som ska betalas. Om det nya avgörandet inte inverkar på det pensionsbelopp som ska betalas, avgörs ärendet utan att något separat beslut meddelas. På detta sätt begränsas meddelandet av beslut till situationer där avgörandet har betydelse med tanke på pensionstagarens rättsliga ställning och rättsskydd.

Enligt 3 mom. förutsätter ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden särskilt vägande skäl. Förutsättningarna för att avgöra samordningen på nytt bedöms i princip per kalendermånad, även om ändringarna i grunderna för samordningen i praktiken kan innebära att samordningen måste avgöras på nytt för en längre tidsperiod. Efter att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden kan samordningen för den månaden avgöras på nytt till nackdel för personen endast av särskilt vägande skäl. Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för personen efter en så lång tid kommer således i fråga endast i undantagsfall. Motsvarande krav på särskilt vägande skäl ställs enligt 84 § på undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut efter den tidsfrist på fem år som gäller underröjande.

109 §. Indexbindning. I paragrafen föreskrivs det om indexbindning av de belopp som anges i folkpensionslagen. Enligt 1 mom. binds de belopp som anges i folkpensionslagen, bortsett från vissa i momentet nämnda undantag, vid förändringar i prisnivån så som det föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Undantag är enligt bestämmelsen inkomstgränserna enligt 17 § 1 mom. och 33 § 1 mom. 4 punkten. I momentet stryks hänvisningen till 17 § 1 mom. Hänvisningen behövs inte längre, eftersom det i 17 § inte längre ska föreskrivas om inkomstgränsen för att lämna sjukpension vilande. Som ett nytt undantag från indexbindningen föreslås det att det till momentet fogas en hänvisning till gränsen enligt 17 a § 4 mom. Enligt det föreslagna 17 a § 4 mom. kan det belopp som ska dras av från pensionen återkrävas på det sätt som föreskrivs i 75 §, om personen inte under avdragsmånaden betalas sjukpension eller om beloppet av den pension som ska betalas inte räcker till för att göra avdraget. Vid återkrav tillämpas då inte den prövning som föreskrivs i 2 mom. i den paragrafen, men återkrav görs inte

om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. Gränsen i fråga binds inte till index, utan den är fast.

7.7 Lagen om garantipension

8 §. *Garantipensionens belopp.* I 4 mom. föreskrivs om minimibeloppet av den garantipension som betalas. Garantipension betalas inte om dess belopp i månaden är mindre än det belopp som anges i 4 mom. I momentet anges gränsen enligt nivån för folkpensionsindex 2001, vilken enligt nivån 2025 motsvarar 8,01 euro. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. där det föreskrivs att den gräns i euro som anges i 4 mom. dock inte ska tillämpas, om beloppet av den garantipension som betalas för en kalendermånad på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i den föreslagna 9 a § är mindre än det minimibelopp som anges i 4 mom. Detta innebär att det garantipensionsbelopp som återstår att betala efter samordningen av garantipensionen och arbetsinkomsterna betalas till pensionstagaren oberoende av om beloppet överskrider den eurogräns som anges i 4 mom. eller inte. Bestämmelsen föreslås på motsvarande grunder som det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till 25 § i folkpensionslagen.

9 §. *Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen.* I paragrafen föreskrivs det om pensionsinkomsters inverkan på garantipensionens belopp. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket beloppet av invalid- eller sjukpension enligt folkpensionslagen och arbetspensionslagarna samt beloppet av arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna vid beräkningen av garantipensionen ska beaktas som pensionsinkomst till det belopp som den beviljats utan eventuellt avdrag på grund av samordning av pension och arbetsinkomster. Eventuellt avdrag som gjorts på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster, om vilket bestämmelser föreslås i 17 a § i folkpensionslagen, i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare och i motsvarande bestämmelser i de övriga arbetspensionslagarna inverkar således inte på beloppet av den invalid- eller sjukpension som ska beaktas i garantipensionen. Detsamma gäller eventuellt avdrag som gjorts på grund av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster. På grund av samordningen av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster kan beloppet av ett eventuellt avdrag från pensionen i den föreslagna samordningsmodellen variera kalendermånadsvis. Även i övrigt bör det anses motiverat att det beviljade pensionsbeloppet beaktas som avdrag från garantipensionens belopp vid beräkningen av garantipensionen.

I det nya 3 mom. föreslås dessutom en bestämmelse enligt vilken invalid- eller sjukpension från utlandet som ska beaktas som inkomst i garantipensionen beaktas som inkomst vid beräkningen av garantipensionens belopp utan ett eventuellt avdrag på grund av samordning av pension och arbetsinkomster. Garantipensionens belopp påverkas således av pension från utlandet enligt dess belopp före en eventuell samordning av pensionen och arbetsinkomsterna. Bestämmelsen behövs för att pension som betalas från utlandet ska beaktas som inkomst som inverkar på garantipensionens belopp på samma sätt som invalid- eller sjukpension enligt 1 mom. 1 och 3 punkten. I fråga om invalid- eller sjukpension från utlandet avses med samordning av pension och arbetsinkomster ett förfarande vars syfte, på motsvarande sätt som vid nationell samordning av sjukpension och arbetsinkomster enligt folkpensionslagen, är att ordna hur arbetsinkomsterna inverkar på pensionen. Det anses vara fråga om ett avdrag på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster när avdraget från pensionen i väsentliga avseenden grundar sig på ett förfarande som motsvarar det som föreskrivs i 17 a § i folkpensionslagen.

9 a §. *Samordning av garantipension och arbetsinkomster.* Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om samordning av garantipension och arbetsinkomster. Samordningen gäller

garantipension som beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten i denna lag, det vill säga garantipension som beviljats en person som är arbetsoförmögen. Garantipensionen ska således samordnas med arbetsinkomsterna också i det fall att den har beviljats på grundval av sjukpension enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen. Garantipensionen kan på motsvarande sätt också för närvarande lämnas vilande på grund av arbetsinkomster, även om rätten till den skulle grunda sig på sjukpension som beviljats med stöd av den särskilda bestämmelsen i folkpensionslagen.

Enligt 1 mom. ska samordningen göras så att på garantipension som beviljats en person som är arbetsoförmögen tillämpas vad som i 17 § i folkpensionslagen föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas samt vad som i 17 a § i folkpensionslagen föreskrivs om samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Den garantipension som beviljas en person som är arbetsoförmögen påverkas således av de arbetsinkomster som anges i 17 § i folkpensionslagen, och det skyddade beloppet samt beloppet av flexibiliteten per kalenderår bestäms likaså enligt 17 § i folkpensionslagen. Tillämpningen av EU-förordningarna, som behandlas i specialmotiveringen till 17 § i folkpensionslagen, bestäms i fråga om garantipensionen på samma sätt som i fråga om folkpensionen. Reglerna i fråga om överskridningar av det skyddade beloppet och minskning av beloppet av flexibiliteten och i fråga om pension som beviljats för retroaktiv tid och rehabiliteringsförmånens inverkan bestäms i fråga om garantipensionen på samma sätt som i fråga om sjukpension enligt folkpensionslagen. Principerna för avdrag från pensionen är i fråga om garantipensionen annars desamma som i fråga om sjukpension enligt folkpensionslagen, men avdraget ska enligt bestämmelserna i första hand riktas till sjukpensionen enligt folkpensionslagen och först i andra hand till garantipensionen, om personen vid tidpunkten för avdraget får båda pensionerna. Om arbetsinkomsterna för den som får garantipension alltså överstiger det skyddade beloppet per kalendermånad och beloppet av den återstående flexibiliteten, ska avdraget i första hand göras från sjukpensionen enligt folkpensionslagen för den andra kalendermånad som följer efter den månad under vilken det skyddade beloppet har överskridits. Avdraget ska göras från garantipensionen för samma tid endast om eller till den del avdraget inte kan göras från sjukpension enligt folkpensionslagen. På så sätt inverkar pensionstagarens arbetsinkomster inte dubbelt på de pensioner som Folkpensionsanstalten betalar på grund av arbetsoförmåga. Avdraget kan således göras från garantipensionen när den sjukpension enligt folkpensionslagen som betalas vid tidpunkten för avdraget inte räcker till för avdraget eller när personen inte alls får folkpension. I praktiken kan det till exempel vara fråga om situationer där en person får garantipension på basis av en liten folkpension eller enbart på basis av arbetspension utan att få folkpension eller som invandrare får enbart garantipension. I paragrafen föreslås också att det sammanlagda beloppet av folkpension och garantipension som beviljats för en överskridningsmånad utgör den övre gränsen för beloppet av det avdrag som görs.

Enligt 2 mom. tillämpas på beslut om samordning av garantipension och arbetsinkomster samt på garantipensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av garantipensionen och arbetsinkomsterna vad som i 63 a § i folkpensionslagen föreskrivs om beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen. På nytt avgörande av samordning av garantipension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 83 a § i folkpensionslagen föreskrivs om nytt avgörande av samordning av sjukpension och arbetsinkomster.

Med stöd av 2 mom. meddelar Folkpensionsanstalten ett i 63 a § i folkpensionslagen avsett överklagbart beslut om samordning av garantipension och arbetsinkomster på motsvarande grunder som ett beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster enligt folkpensionslagen, varvid grunderna för meddelande av beslut i fråga om garantipension dock bedöms utifrån huruvida överskridningen av den flexibilitet per kalenderår som avses i 17 § 3

mom. i folkpensionslagen leder till minskning av beloppet av den garantipension som ska betalas. Sådana i 63 a § 3 mom. i folkpensionslagen avsedda överskridningar av det skyddade beloppet som upprepas utan avbrott kan omedelbart leda till att garantipensionen dras in endast när garantipension betalas till en invandrare som är arbetsförmögen, eftersom 18 § i folkpensionslagen inte tillämpas på andra som får garantipension. En eventuell inverkan på garantipensionen av att överskridningarna av de skyddade beloppen upprepas utan avbrott beror således i andra situationer på om personen trots överskridningarna fortfarande betalas annan pension som berättigar till garantipension. Den som får garantipension ska ha rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning på motsvarande sätt som den som får sjukpension har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Förutsättningarna för ett nytt avgörande av den samordning av garantipensionen och arbetsinkomsterna som avses i denna paragraf bestäms på samma sätt som förutsättningarna enligt 83 a § i folkpensionslagen för ett nytt avgörande av samordningen av sjukpensionen och arbetsinkomsterna enligt folkpensionslagen, varvid grunderna för meddelande av beslut dock bedöms enligt vilken inverkan ändringarna har på garantipensionen.

13 §. Anmälningsskyldighet. I 2 mom. föreskrivs om anmälningsskyldigheten för den som får garantipension. I 2 punkten i det momentet föreslås det att skyldigheten för den som får garantipension att göra en anmälan till Folkpensionsanstalten om sjukpensionen som lämnats vilande stryks. Anmälningsskyldigheten i fråga om detta är onödig, eftersom garantipensionen och arbetsinkomsterna i fortsättningen ska samordnas i enlighet med de nya bestämmelser som föreslås i denna proposition och pensionen inte längre kan lämnas vilande. Den nämnda punkten gäller således i fortsättningen endast skyldigheten för den som får garantipension att till Folkpensionsanstalten göra en anmälan om avbruten utbetalning av avträdelsestöd. När de föreslagna ändringarna träder i kraft kan avträdelsestöd ännu betalas åtminstone till vissa personer, så den anmälningsskyldigheten slopas ännu inte. Dessutom föreslås det att en ny 4 punkt fogas till 2 mom. Enligt den ska den som får garantipension göra en anmälan till Folkpensionsanstalten om sina arbetsinkomster från utlandet kalendermånadsvis, om garantipension har beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten. Anmälningsskyldigheten i fråga om arbetsinkomster från utlandet begränsas till personer vars garantipension i enlighet med den föreslagna 9 a § kan samordnas med arbetsinkomsterna. Anmälningsskyldigheten gäller också personer som beviljats garantipension på basis av sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen. Detta beror på att också den garantipension som grundar sig på en sådan pension samordnas med arbetsinkomsterna, även om pension enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen inte samordnas. För närvarande kan garantipensionen i motsvarande situationer lämnas vilande. Innehållet i och grunderna för tillägget är i övrigt motsvarande som i fråga om det nya 57 § 4 mom. i folkpensionslagen. Om en garantipensionstagare som omfattas av skyldigheten att anmäla sina arbetsinkomster från utlandet inte gör en anmälan om dem till Folkpensionsanstalten och Folkpensionsanstalten har skäl att misstänka att personen ändå arbetar, kan utbetalningen av garantipensionen avbrytas under de förutsättningar som anges i 22 §.

7.8 Lagen om handikappförmåner

9 §. Vårdbidrag för pensionstagare. Det föreslås att ett nytt 6 mom. fogas till paragrafen. I det föreslagna momentet föreskrivs det om ett undantag från 1 mom., enligt vilket en person som får någon av de pensioner eller förmåner som nämns i 9 § 1 mom., kan ha rätt till vårdbidrag om de övriga förutsättningarna uppfylls. Då har personen inte rätt till i 8 § avsett handikappbidrag för personer över 16 år och från och med den 1 januari 2027 handikappbidrag för vuxna. Enligt det föreslagna 6 mom. har en person trots bestämmelserna i 1 mom. rätt till vårdbidrag också för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad invalid- eller sjukpension, arbetslivspension eller garantipension på grund av sådan samordning av

invalid- eller sjukpension, arbetslivspension eller garantipension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som föreslås i denna proposition. I en situation där invalid- eller sjukpensionen eller garantipensionen har dragits in för att det skyddade beloppet på grund av samordning av invalid- eller sjukpension eller garantipension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster har överskridits under en särskilt föreskriven tid, har personen dock inte längre rätt till vårdbidrag på basis av den indragna pensionen.

13 §. Handikappbidrag för den tid pensionen är vilande. Paragrafen har inte tillämpats sedan den 1 januari 2010, eftersom lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) sedan den 1 januari 2020 tillämpats på utbetalning av handikappbidrag för den tid pensionen är vilande. I denna proposition föreslås det att lagstiftningen om samordning av pension och arbetsinkomster ändras i sin helhet, och paragrafen upphävs som onödig.

33 §. Indragning av en handikappförmån. Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras. Momentet har av hävd tillämpats så att handikappbidrag för vuxna har upphört från ingången av den månad då bidragstagaren börjar betalas pension eller förmån enligt 9 § 1 mom. eller, om bidragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen. Handikappbidraget har alltså upphört när bidragstagaren har börjat få pension, inte när pensionen har beviljats. Den vedertagna praxisen har också grundat sig på 9 § 1 mom., där det föreskrivs om betydelsen av erhållande av pension eller förmån, inte av rätten till pension eller förmån, för rätten att få vårdbidrag för pensionstagare. Det föreslås att ordalydelsen i momentet ändras så att den motsvarar vedertagen praxis och det görs således inga ändringar i tillämpningspraxisen.

I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom., och 4, 5 och 6 mom. förskjuts ett steg framåt. I det nya 4 mom. föreslås bestämmelser om upphörande av vårdbidrag för pensionstagare. I lagen om handikappförmåner finns ingen bestämmelse om upphörande av vårdbidrag. I det föreslagna momentet föreskrivs det att vårdbidraget upphör från ingången av den månad då bidragstagaren inte får i 9 § 1 mom. avsedd pension eller förmån. Vårdbidraget upphör dock inte i en situation där en person inte får pension på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension, arbetslivspension eller garantipension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 9 § 6 mom. I en situation där invalid- eller sjukpensionen eller garantipensionen har dragits in för att det skyddade beloppet på grund av samordning av invalid- eller sjukpension eller garantipension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster har överskridits under en särskilt föreskriven tid, har personen dock inte längre rätt till vårdbidrag på basis av den indragna pensionen.

7.9 Lagen om allmänt bostadsbidrag

12 §. Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget. Till 4 mom. fogas en ny 3 punkt där det föreskrivs om beaktande av pensionsinkomst vid samordning av pension och arbetsinkomster. Om pensionsbeloppet varierar på grund av samordning, ska pensionsbeloppet beaktas som inkomst enligt en skälig uppskattning där man kan beakta hur samordningen genomförts och de uppskattade arbetsinkomsterna. Beslut om den samordning av pension och arbetsinkomster som hänför sig till flexibilitetsmodellen ska årligen meddelas i efterhand, om pensionen har minskats, men på basis av detta beslut i efterhand kommer bostadsbidraget i regel inte att rättas retroaktivt. Beslutet kan dock användas vid uppskattningen av beloppet av den pension som i fortsättningen ska beaktas som inkomst.

7.10 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

8 §. Rätt till bostadsbidrag. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs att en person har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare också för den tid för vilken arbetslivspension, garantipension eller invalid- eller sjukpension enligt arbetspensionslagarna eller folkpensionslagen inte betalas på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster som föreskrivs i lagen. Pensionstagaren förlorar således inte sin rätt till bostadsbidrag för pensionstagare på grund av sina arbetsinkomster så länge som han eller hon fortfarande har rätt till pension som berättigar till bostadsbidrag för pensionstagare, om de övriga förutsättningarna för erhållande av bostadsbidrag uppfylls. Då kommer personens stöd för boendet inte heller att växla mellan bostadsbidrag för pensionstagare och allmänt bostadsbidrag på grund av samordningen.

12 §. Årsinkomst. Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen i vilket det föreskrivs om beaktande av pensionsinkomst vid samordning av pension och arbetsinkomster. Om pensionsbeloppet varierar på grund av samordning, ska pensionsbeloppet beaktas som inkomst enligt en skälig uppskattning där man kan beakta hur samordningen genomförts och de uppskattade arbetsinkomsterna. Beslut om den samordning av pension och arbetsinkomster som hänför sig till flexibilitetsmodellen ska årligen meddelas i efterhand, om pensionen har minskats, men på basis av detta beslut i efterhand kommer bostadsbidraget i regel inte att rättas retroaktivt. Beslutet kan dock användas vid uppskattningen av beloppet av den pension som i fortsättningen ska beaktas som inkomst.

7.11 Sjukförsäkringslagen

11 kap. **Beloppet av dagpenningsförmånerna**

6 §. Förmånsbaserad inkomst. I paragrafen föreskrivs det om vilka ersättningar för inkomstbortfall och förmåner som ska beaktas vid beräkningen av den förmånsbaserade inkomst som ingår i årsinkomsten. Paragrafens 5 mom. gäller situationer där den försäkrade får delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna. Om den försäkrade har fått annan än full invalidpension under granskningsperioden för årsinkomsten och betalningen av den förmånen fortsätter samtidigt med dagpenningsförmånen, beaktas enligt momentet förmånen för denna tid inte i årsinkomsten när dagpenningsförmånens belopp beräknas. Momentet ändras till följd av den föreslagna samordningen av pension och arbetsinkomster (flexibilitetsmodellen) så att betalningen av annan än full invalidpension anses fortsätta också under den tid förmånen inte betalas på grund av samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster. Med andra ord ska delinvalidpension som beviljats den försäkrade beaktas i årsinkomsten endast när rätt till den inte föreligger under betalningsperioden för dagpenningsförmånen. Om det däremot finns avbrott i betalningen av pensionen under betalningsperioden för dagpenningsförmånen på grund av samordning av pensionen och arbetsinkomsterna, beaktas delinvalidpensionen däremot inte i årsinkomsten.

12 kap. **Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner**

4 §. Sjukdagpenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsoförmåga. I 2 mom. föreskrivs det om förfarandet i de situationer där den försäkrade under betalningsperioden för sjukdagpenning får delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas på grund av annan än full arbetsoförmåga och som beaktas i årsinkomsten. Om förmånen eller

ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten när betalningen av den fortsätter samtidigt med sjukdagpenningen, dras förmånen eller ersättningen inte av från sjukdagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från sjukdagpenningen. Det föreslås att momentet ändras till följd av den föreslagna samordningen av pension och arbetsinkomster (flexibilitetsmodellen). Från sjukdagpenningen avdras det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts någon samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster i enlighet med flexibilitetsmodellen. Med andra ord ska beloppet av beviljad delinvalidpension alltid dras av oberoende av om det belopp som ska betalas har minskats på grund av arbetsinkomster.

9 a §. Föräldradagpenningens förhållande till vissa andra förmåner. I paragrafen föreskrivs det om förmåner som betalas för samma tid som föräldradagpenningen och som ska dras av från föräldradagpenningen. I 2 mom. föreskrivs det om förfarandet i situationer där den försäkrade får annan än full invalid- eller sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll kapitlets 4 § 2 mom., som gäller fastställande av sjukdagpenning. Det föreslås att momentet ändras på motsvarande sätt som det föreslagna 4 § 2 mom.

7.12 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

34 §. Rehabiliteringspenning till pensionstagare. I paragrafen föreskrivs det om hur rehabiliteringspenningen till pensionstagare bestäms. En person som får pension enligt 1 mom. och som deltar i rehabilitering som avses i 18 § i denna lag kan få rehabiliteringspenning till pensionstagare. Rehabiliteringspenningen till pensionstagare är en tjugofemtedel av en tiondedel av summan av de månatliga pensioner som anges i 1 mom. Det föreslås att det till paragrafen fogas nya 2 och 3 mom.

Enligt det nya 2 mom. fastställs rehabiliteringspenningen som rehabiliteringspenning till pensionstagare också för den tid för vilken i 1 mom. avsedd pension som beviljats rehabiliteringsklienten inte betalas på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 9 a § i lagen om garantipension, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn. Detsamma gäller för den tid för vilken rehabiliteringsklienten inte betalas arbetslivspension på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. Rehabiliteringspenningen fastställs således som rehabiliteringspenning till pensionstagare, även om rehabiliteringsklienten inte får sådan pension som avses i 1 mom. på grund av att pensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med de nya bestämmelser som föreslås i denna proposition.

I det nya 3 mom. föreskrivs att i den summa av de månatliga pensionerna som utgör grund för bestämmande av pensionstagares rehabiliteringspenning beaktas pensionen till det belopp den uppgår till före sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 2 mom. Vid beräkningen av summan av de månatliga pensionerna beaktas således inte en eventuell samordning av pensionen med arbetsinkomsterna. Detta innebär att den summa av de månatliga pensionerna som ligger till grund för beräkningen av förmånen motsvarar pensionernas beviljade belopp per månad och att ett eventuellt avdrag på grund av en månatlig samordning av pension och arbetsinkomster inte inverkar på beaktandet av pensionen som en

del av summan av de månatliga pensionerna. I enlighet med vad som föreslås i denna proposition ska invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetslivspension och arbetsinkomster inte samordnas för den tid pensionstagaren får rehabiliteringspenning till pensionstagare eller av arbetspensionsanstalten betalt rehabiliteringstillägg på grundval av yrkesinriktad rehabilitering. För den tid för vilken rehabiliteringspenning till pensionstagare betalas ska samordning av pension och arbetsinkomster således göras endast om rehabiliteringspenningen till pensionstagare betalas annan grund än yrkesinriktad rehabilitering. Inte heller då är det ändamålsenligt att arbetsinkomsterna inverkar på beloppet av den rehabiliteringspenning till pensionstagare som betalats under rehabiliteringstiden, eftersom detta kan sänka motivationen att delta i rehabilitering. När samordningen enligt de föreslagna bestämmelserna görs månatligen, kan pensionsbeloppet variera till och med varje månad.

38 §. *Betalning utan samordning.* I paragrafen föreskrivs det om situationer där rehabiliteringspenning och andra förmåner inte samordnas. Det föreslås att paragrafens 3 mom. upphävs och att bestämmelsen i momentet flyttas som sådan till den föreslagna nya 38 a §.

38 a §. *Rehabiliteringspenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga.* Den föreslagna paragrafen är ny. I det gällande 38 § 3 mom. föreskrivs det om förfarandet i de situationer där den försäkrade under betalningsperioden för rehabiliteringspenning får delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och som beaktas i årsinkomsten. Det föreslås att detta moment upphävs i 38 § och att bestämmelsen flyttas till den föreslagna nya 38 a §. Bestämmelsen ändras till denna del inte innehållsmässigt. Om förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten när betalningen av den fortsätter samtidigt med rehabiliteringspenningen, ska enligt bestämmelsen förmånen eller ersättningen inte dras av från rehabiliteringspenningen. I annat fall dras förmånen av från rehabiliteringspenningen, vilket också konstateras i bestämmelsen.

I paragrafen föreskrivs också om det belopp av delinvalidpensionen som ska dras av från rehabiliteringspenningen. En bestämmelse om detta behövs med anledning av den föreslagna samordningen av pensionen och arbetsinkomsterna (flexibilitetsmodellen). Från rehabiliteringspenningen dras av det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts någon samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster i enlighet med flexibilitetsmodellen. Med andra ord ska beloppet av beviljad delinvalidpension alltid dras av oberoende av om det belopp som ska betalas har minskats på grund av arbetsinkomster.

7.13 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

3 kap. Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner

3 §. *Arbetsförmåga.* I denna proposition föreslås det att folkpensionslagen, arbetspensionslagarna och lagen om garantipension ändras så att samordningen av pensionen och arbetsinkomsterna görs i enlighet med den föreslagna flexibilitetsmodellen. I modellen tillämpas på arbetsinkomsterna ett månatligt skyddat belopp, vars sammanlagda överskridningar under kalenderåret kan uppgå till det fastställda beloppet av flexibiliteten utan att det inverkar på pensionsbeloppet. När flexibiliteten har utnyttjats och det skyddade beloppet fortfarande överskrider, minskar överskridningen pensionen med viss föreskriven fördröjning.

Invalid- eller sjukpension eller garantipension som beviljats på grundval av full arbetsförmåga förblir fortfarande en förmån som betalas på grundval av full arbetsförmåga, även om den på grund av samordning av pension och arbetsinkomster skulle betalas till ett minskat belopp. I dessa situationer är pensionen således trots avdrag från den en sådan i gällande bestämmelse avsedd förmån som hindrar att arbetslöshetsförmån betalas. Till denna del ger flexibilitetsmodellen inte anledning att ändra paragrafen. Det föreslås dock att 1 mom. ändras så att definitionen av person som är arbetsförmögen anses omfatta också situationer där den invalid- eller sjukpension eller garantipension som beviljats personen betalas till minskat belopp på grund av samordning av arbetsinkomster och pension. Avdraget kan i de avsedda situationerna också innebära att pensionen minskar till noll, det vill säga det blir inget kvar att betala. Även i dessa situationer anses personen vara arbetsförmögen och har inte rätt till arbetslöshetsförmån.

Dessutom föreslås det att det särskilda omnämmandet av rehabiliteringsstöd stryks i 1 mom. Något särskilt omnämmande behövs inte, eftersom omnämmandet av invalid- och sjukpension också omfattar rehabiliteringsstöd, som till sin karaktär är sjukpension för viss tid.

4 kap. **Jämka och minskade arbetslöshetsförmåner**

7 a §. *Delinvalidpensionens inverkan på arbetslöshetsförmånerna.* Delinvalidpension är en förmån enligt 4 kap. 7 § i denna lag som dras av från utkomstskyddet för arbetslösa. Till 4 kap. i denna lag fogas en ny 7 a § med bestämmelser om hur beloppet av delinvalidpensionen ska beaktas vid avdrag från arbetslöshetsförmånen. I paragrafen konstateras det att beloppet av delinvalidpensionen ska dras av från arbetslöshetsförmånen och preciseras det att det beviljade beloppet av delinvalidpensionen dras av från arbetslöshetsförmånen som sådant, utan något eventuellt avdrag på grund av samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster.

Bestämmelsen följer innehållsmässigt samma logik i fråga om flexibilitetsmodellens inverkan som det föreslås i andra motsvarande situationer där delinvalidpension och förmåner samordnas. Till exempel i fråga om sjukdagpenning, föräldradagpenning och rehabiliteringspenning föreslås det att pensionsbeloppet ska beaktas i deras belopp utan avdrag på grund av samordning av delinvalidpension och arbetsinkomster i enlighet med flexibilitetsmodellen. När det gäller utkomstskyddet för arbetslösa främjar användningen av samma princip enhetligheten i förmånssystemen samt minskar behovet av retroaktiva korrigeringar av det betalda beloppet av en jämkad arbetslöshetsförmån. Från arbetslöshetsförmånen ska således dras av det fulla beloppet av delinvalidpensionen enligt beslutet om delinvalidpension utan sådant avdrag från pensionen som beror på en eventuell samordning av delinvalidpension och arbetsinkomster.

7.14 Lagen om allmänt stöd

15 §. *Det allmänna stödets belopp.* I 2 mom. föreskrivs det om tillämpningen av bestämmelserna i 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om allmänt stöd. På allmänt stöd tillämpas enligt 8 punkten vad som i 7 § i 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna och enligt 9 punkten vad som i 8 § i det kapitlet föreskrivs om inverkan av stöd för hemvård av barn på arbetslöshetsförmånerna. Det föreslås att 2 mom. 9 punkten ändras och att det till momentet fogas en ny 10 punkt. I 9 punkten föreslås bestämmelser om att det i fortsättningen i fråga om allmänt stöd ska tillämpas vad som i 7 a § i 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om delinvalidpensionens inverkan på arbetslöshetsförmånerna. Den 4 kap. 7 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som hänvisningen gäller är ny, eftersom det föreslås att

den fogas till lagen i denna proposition. I momentets nya 10 punkt föreslås på motsvarande sätt som i den nuvarande 9 punkten att i fråga om allmänt stöd tillämpas vad som i 8 § i 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om inverkan av stöd för hemvård av barn på arbetslöshetsförmånerna.

7.15 Lagen om Pensionsskyddscentralen

4 §. *Pensionsskyddscentralens rätt att få och använda uppgifter för statistisk verksamhet, forskning och utveckling.* I 1 mom. 1 punkten föreskrivs det om Pensionsskyddscentralens rätt att av arbetspensionsanstalterna få uppgifter för statistisk verksamhet, forskning och utveckling. Det föreslås att det till 1 punkten fogas en ny underpunkt e, enligt vilken Pensionsskyddscentralen har rätt att av arbetspensionsanstalterna få uppgifter om de månatliga samordningarna av invalidpensioner och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster enligt arbetspensionslagarna och om de avdrag som på grund av samordningarna görs från månadspensionens belopp på individnivå. Pensionsskyddscentralen behöver uppgifterna för att kunna sammanställa månadsstatistik över löpande invalidpensioner och arbetslivspensioner. Statistiken och forskningen gör det möjligt att följa upp konsekvenserna och utveckla verkställigheten av den nya lagstiftningen om samordning.

Enligt den gällande 1 punkten underpunkt b har Pensionsskyddscentralen rätt att få bland annat behövliga uppgifter om pensionsbeslut som meddelats en person, om pensioner som beviljats en person och om betalning av dem. Pensionsskyddscentralen kan inte få uppgifter om de månatliga samordningarna med stöd av den underpunkten, eftersom det i princip inte meddelas något separat beslut om de månatliga samordningarna.

7.16 Lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor

8 a §. *Beaktande av samordning av lagstadgad pension och arbetsinkomster i en tilläggs pensionsanstalts stadgar.* Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om tilläggs pensionsanstalters rätt att i sina stadgar fastställa att beloppet av en tilläggs pensionsförmån som ska betalas inte ändras till följd av att beloppet av den lagstadgade pension som ska betalas varierar på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som föreskrivs i arbetspensionslagarna, folkpensionslagen eller lagen om garantipension. Samordningen enligt de nämnda lagarna gäller invalidpension och arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna, sjukpension enligt folkpensionslagen (med undantag av sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen) samt garantipension som beviljats en arbetsoförmögen person enligt lagen om garantipension. Det månatliga beloppet av de avsedda pensionerna kan på grund av samordningen variera. Då är det inte fråga om en ändring av rätten till pension eller en bestående ändring av beloppet av beviljad pension, utan om att det pensionsbelopp som ska betalas varierar.

Det är motiverat att tilläggs pensionsanstalterna i sina stadgar kan beakta den nya lagstiftningen på det sätt som avses i bestämmelsen. Bestämmelsen förtydligar tilläggs pensionsanstalternas ställning i samband med lagändringen. Det ska i allmänhet inte anses förenligt med tilläggs pensionskyddets ursprungliga syfte att tilläggs pensionen kompenserar en minskning av en lagstadgad pension i en situation där en persons arbetsinkomster minskar beloppet av personens lagstadgade pension. Upprepade justeringar av tilläggs pensionen skulle vara administrativt sett mycket tunga och skulle oundvikligen också ske retroaktivt. På grund av de regler som ska tillämpas på tilläggs pensioner samt andra omständigheter är metoderna för beräkning av tilläggs pensionen inte, och kan inte vara, helt automatiserade. De försäkrade omfattar också grupper av olika slag, även små grupper. Det är viktigt att

tilläggs pensionsanstalterna i sina stadgar entydigt kan utesluta ett sådant förfarande i situationer där beloppet av en lagstadgad pension som ska betalas ändras enbart på grund av samordning av den avsedda pensionen och arbetsinkomsterna. Godkännande eller ändring av stadgarna i enlighet med paragrafen ska kunna fattas med enkel majoritet oberoende av vilka tilläggs villkor som i tilläggs pensionsstiftelsens eller tilläggs pensionskassans stadgar annars ställs på godkännande av stadgar eller av ändring av stadgar. Om det sker andra förändringar i den lagstadgade pensionen (rätten till pension upphör till exempel helt eller pensionslaget ändras till exempel från delinvalidpension till full invalidpension eller ålderspension), ska tilläggs pensionen justeras på samma grunder som för närvarande.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås inte ändringar i bestämmelser på lägre nivå än lag.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

På så sätt får arbetspensionsanstalterna och FPA, som ansvarar för att verkställa samordningen av pensioner som beviljats på grund av arbetsförmåga och arbetsinkomster, tillräckligt med tid att förbereda sig på verkställandet av ändringarna. Beredskapen för verkställandet förutsätter bland annat ändringar i datasystemen, ändringar i anvisningarna samt information till kunderna och annan kommunikation. Arbetspensionsanstalterna och FPA har enligt 7 § 2 mom. och 8 § i förvaltningslagen (434/2003) samt 20 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) skyldighet att informera om sin verksamhet, sina tjänster och de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor har i ärenden som anknyter till myndighetens verksamhetsområde. Arbetspensionsanstalterna och FPA ska i tillräckligt god tid innan lagen träder i kraft informera om lagändringen och dess konsekvenser så att de pensionstagare som kan beröras av ändringarna kan förbereda sig på ändringarna i god tid på förhand.

I ikraftträdandebestämmelserna för arbetspensionslagarna, folkpensionslagen och lagen om garantipension ingår övergångsbestämmelser för att ordna att man på arbetsinkomster som betalats och försäkrats den 1 januari 2028 eller senare tillämpar de nya bestämmelserna och på arbetsinkomster som betalats och försäkrats före detta tillämpar den nuvarande lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete. För tiden före den 1 januari 2028 tillämpas lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete i fråga om arbetslivspension på samma sätt som nu med stöd av bestämmelserna om detta i arbetspensionslagarna och i enlighet med dem. Det föreslås dessutom att det i ikraftträdandebestämmelserna tas in bestämmelser om att utbetalningen av de pensioner som när de nya bestämmelserna träder i kraft är vilande med stöd av den nuvarande lagstiftningen återupptas från och med den 1 januari 2028. Om pensionen emellertid borde ha dragits in retroaktivt för tiden före den 1 januari 2028 på den grunden att det har gått två år sedan pensionen lämnades vilande och krav på återupptagen betalning inte har framställts inom denna tid, ska utbetalningen av pensionen inte återupptas efter att lagändringen trätt i kraft. Det föreslås dessutom att det i arbetspensionslagarnas ikraftträdandebestämmelser införs bestämmelser om att de vars invalidpension har höjts med en engångsförhöjning innan lagändringarna träder i kraft ska få engångsförhöjningen av det skyddade beloppet till godo från och med den 1 januari 2028.

De nya bestämmelserna tillämpas på samordning av invalidpension enligt arbetspensionslagarna, sjukpension enligt folkpensionslagen, arbetslivspension och garantipension som beviljats en arbetsförmögen person med arbetsinkomster oberoende av om

pensionstagarens pension har börjat före eller efter att lagändringen trädde i kraft. Pensioner som börjat innan lagändringen träder i kraft övergår att omfattas av de nya bestämmelserna om samordning genast från och med att den nya regleringen träder i kraft, dvs. från och med den 1 januari 2028. De arbetsinkomster som betalats eller försäkrats i januari 2028 kan komma att påverka beloppet av den pension som betalas ut i mars 2028, varvid pensionen kan första gången minskas. Således kan beloppet av den pension som betalas ut i januari och februari 2028 ännu inte minskas på basis av samordningen.

Invalidpension enligt arbetspensionslagarna, sjukpension enligt folkpensionslagen, arbetslivspension och garantipension som beviljats en arbetsoförmögen person kan med stöd av ikraftträdandebestämmelserna retroaktivt lämnas vilande för tiden före lagändringen träder i kraft, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats för tiden före den 1 januari 2028. Då tillämpas de bestämmelser som gällde när lagändringen trädde i kraft.

Enligt ikraftträdandebestämmelserna ska utbetalningen av pensioner som är vilande den 31 december 2027 återupptas från och med den 1 januari 2028. Om pensionen enligt 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete emellertid borde ha dragits in retroaktivt för tiden före den 1 januari 2028 på den grunden att det har gått två år sedan pensionen lämnades vilande och krav på återupptagen betalning inte har framställts inom denna tid, ska utbetalningen av pensionen likväl inte återupptas efter att lagändringen trätt i kraft. Bestämmelser om detta undantag ska införas för att undvika tvetydighet. Det vore inte logiskt att utbetalningen av en persons pension återupptas efter att lagändringen trätt i kraft, om pensionen med stöd av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete borde ha dragits in för tiden före lagändringen. Med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete dras pensionen i sådana situationer in retroaktivt för två år från det att pensionen lämnades vilande. Grunderna för indragningen kan dock i vissa fall konstateras först den 31 december 2027. Så är fallet till exempel om pensionen har lämnats vilande från och med den 1 januari 2026 och varit vilande utan avbrott, varvid det den 31 december 2027 har gått två år sedan pensionen lämnades vilande. Om det inte senast den 31 december 2027 krävs att utbetalningen av pensionen återupptas, dras den in retroaktivt från och med det datum den lämnats vilande, dvs. den 1 januari 2026. I dessa situationer är det möjligt att ärendet inte hinner behandlas och beslut om indragning ges innan 2028 inleds. Det väsentliga med tanke på tillämpningen av bestämmelsen är emellertid att om det under tiden före den 1 januari 2028 har funnits en grund för retroaktiv indragning av pension enligt 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, ska utbetalningen av pensionen inte återupptas från och med den 1 januari 2028. Detta vore fallet oberoende av i vilket skede ett ärende som gäller retroaktiv indragning av pension enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete behandlas. Om pensionstagaren kräver att utbetalningen av den vilande pensionen återupptas inom den tid som anges i 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, återupptas utbetalningen av pensionen i enlighet med huvudregeln i ikraftträdandebestämmelsen från och med den 1 januari 2028, varvid arbetsinkomsternas inverkan på pensionen från och med denna tidpunkt bestäms enligt de nya bestämmelserna.

Det föreslås dessutom att det i arbetspensionslagarnas ikraftträdandebestämmelser föreskrivs om engångsförhöjning av det skyddade beloppet för personer vars invalidpension har höjts genom en engångsförhöjning före den 1 januari 2028. För dem görs engångsförhöjningen av det skyddade beloppet från och med att lagändringen träder i kraft, dvs. från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på deras invalidpension. Syftet är att säkerställa att en engångsförhöjning av invalidpensionen höjer det skyddade beloppet även för dem som har fått förhöjningen innan lagändringen trädde i kraft.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete tillämpas på utbetalningen av det högsta handikappbidraget och bostadsbidraget för pensionstagare för den tid som pensionen är vilande för tiden före ikraftträdandet av de föreslagna lagändringarna. Utbetalningen av det högsta handikappbidraget i stället för vårdbidraget för den tid som pensionen är vilande dras in från början av månaden efter att pensionen upphör vara vilande, och i enlighet med de föreslagna ikraftträdandebestämmelserna upphör pensionen att vara vilande i slutet av december 2027. Från och med att lagändringarna träder i kraft tillämpas på förmånerna de ändrade bestämmelserna i respektive förmånslag. Till denna del behövs inga separata övergångsbestämmelser.

10 Verkställighet och uppföljning

Det föreslås att effekterna av de föreslagna ändringarna på invalidpensioner och arbetslivspensioner enligt arbetspensionslagarna samt på sjukpensioner enligt folkpensionslagen och garantipensioner som beviljas arbetsoförmögna följs upp med hjälp av FPA:s och Pensionsskyddscentralens statistik.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har inget samband med andra propositioner.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig inte till budgetpropositionerna, eftersom dess ekonomiska konsekvenser gäller först 2028.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Allmänt

Viktiga grundläggande fri- och rättigheter med tanke på bedömningen av propositionens grundlagsenlighet är i synnerhet rätten till grundläggande försörjning enligt 19 § 2 mom. i grundlagen, egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen samt rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen, som ska bedömas i synnerhet i fråga om vad bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna ska anses förutsätta i anslutning till rätten att få ett motiverat beslut och att söka ändring. Det är dessutom motiverat att bedöma propositionen med tanke på jämlikheten enligt 6 § i grundlagen. I bedömningen av internationella människorättsförpliktelser som är bindande för Finland ska i synnerhet FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning beaktas. Frågor i anslutning till de föreslagna ändringarna bedöms också med tanke på den förvaltningsrättsliga och författningsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar.

12.2 Tryggande av grundläggande försörjning

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare. Den tryggade grundläggande försörjning som avses i lagrummet har inte föreskrivits som en subjektiv rättighet för individen på grundlagsnivå, utan bestämmelsen ålägger lagstiftaren att garantera att det avsedda skyddet ordnas med avseende på nämnda sociala risksituationer genom en vanlig lag. De system som

tryggar den grundläggande försörjningen ska i fråga om de avsedda risksituationerna vara så pass täckande att inga grupper lämnas utanför systemen och därmed blir lidande (GrUU 33/2004 rd, GrUU 30/2005 rd). Grundlagsutskottet har emellertid i sin utlåtandep Praxis ansett att grundlagen inte hindrar att det ställs villkor för att få en förmån som tryggar den grundläggande försörjningen eller utesluter att behovsprövning kan tas in i systemet (GrUU 41/2025 rd).

Begreppet tryggsad grundläggande försörjning som används i bestämmelsen är inte direkt kopplat till befintliga förmånssystem och syftet med bestämmelsen är inte att trygga att enskilda förmåner som föreskrivs genom en vanlig lag eller nivån på dessa förmåner hålls oförändrade. Då man bedömer huruvida den grundläggande utkomsten är tillräcklig, är det av betydelse huruvida en person enligt en helhetsbedömning av de lagstadgade systemen för utkomstskyddet och personens situation i övrigt har förutsättningar att erhålla sin utkomst oberoende av att de normala utkomstmöjligheterna har försvagats på grund av en sådan social risksituation som avses i bestämmelsen – till exempel arbetsoförmåga. Till exempel sådana ändringar i lagstiftningen som innebär ett väsentligt ingrepp i det skydd för den grundläggande utkomst som tryggsad genom lag uppfyller inte förutsättningarna i 19 § 2 mom. i grundlagen, även om tryggsadet av den grundläggande försörjningen också kan inriktas och utvecklas i enlighet med samhällets ekonomiska resurser (RP 309/1993 rd, s. 75).

De föreslagna ändringarna gäller inte grunderna för beviljande av invalidpension, sjukpension, garantipension som beviljas en arbetsoförmögen person eller arbetslivspension, vilka förblir oförändrade. De nya bestämmelserna om samordning av pension och arbetsinkomster tillämpas på samma pensioner som beviljas på grund av arbetsoförmåga som de nuvarande bestämmelserna om samordning av pension och arbetsinkomster, dvs. bestämmelserna om vilande pensioner, som den föreslagna nya lagstiftningen ersätter. Även de nya bestämmelserna grundar sig på de inkomstgränser som fastställs i lagen. Enligt den föreslagna modellen blir emellertid följderna av att överskrida inkomstgränserna för arbetsinkomsterna lindrigare ur pensionstagarens synvinkel: utbetalningen av pensionen avbryts inte längre helt på grund av överskridning av inkomstgränsen, utan från pensionstagarens pension dras endast överskridningens andel av. De föreslagna ändringarna är således ägnade att lindra arbetsinkomsternas inverkan på utbetalningen av pension som beviljats på grund av arbetsoförmåga.

I den föreslagna modellen gäller minskningen av pensionen situationer där pensionstagaren åtminstone delvis har förutsättningar att tryggsad sin utkomst genom arbete. De förverkligade arbetsinkomsterna minskar då för sin del personens behov av tryggsad grundläggande försörjning. En eventuell minskning av pensionen enligt den föreslagna modellen ska därför de facto inte anses äventyra pensionstagarens rätt till tryggsad tillräcklig grundläggande försörjning med hänsyn till sin situation, i synnerhet eftersom pensionsbeloppet enligt modellen endast minskas med den andel som överskrider den fastställda inkomstgränsen.

Om en persons arbetsförmåga återställs i den mån att det inte längre finns lagstadgade grunder för pension på grund av arbetsoförmåga, är det inte längre fråga om en sådan social risk på grund av arbetsoförmåga som avses i 19 § 2 mom. i grundlagen. Enligt gällande permanenta lagstiftning dras invalid- eller sjukpension in om pensionstagaren återfår sin arbetsförmåga. Enligt lagen om främjande av sjukpensionärs återgång i arbete dras invalid- eller sjukpension in, om krav på återupptagen betalning inte framställs inom en oavbruten vilotid på två år. I de nya bestämmelserna föreskrivs om ändring av full invalidpension till delinvalidpension samt om indragning av delinvalidpension och full sjukpension enligt folkpensionslagen, om överskridningarna av det skyddade beloppet fortsätter utan avbrott under den föreskrivna tiden. I de sistnämnda situationerna kan personen inte längre anses vara arbetsoförmögen.

Med beaktande av ovan nämnda omständigheter kan kraven på tryggheten av den grundläggande försörjningen enligt 19 § 2 mom. i grundlagen inte anses utgöra ett hinder för att genomföra de föreslagna ändringarna.

12.3 Pensionsrätten och egendomsskyddet

Vars och ens egendom är tryggad enligt 15 § 1 mom. i grundlagen. Med egendom avses i grundlagsutskottets utlåtaningspraxis förmåner med förmögenhetsvärde, till vilka äganderätten hör som den mest omfattande. Enligt den vedertagna tolkningen av grundlagen omfattas intjänade pensioner av grundlagsskyddet för egendom, eftersom de inte grundar sig på beslut av det allmänna, utan pensionen är ett intjänat vederlag som grundar sig på en arbetsprestation och som betalas i efterhand (GrUU 35/1993 rd, GrUU 13/1995 rd, GrUU 22/1995 rd och GrUU 41/2013 rd). Grundlagsutskottet har dessutom slagit fast att den statsförfattningsrättsliga synen på en konkret pensionsförmån som någon själv intjänat anknyter fullt ut till den rätt till ålderspension som denna tjänat in under sitt arbete. Utskottet har samtidigt pekat på att däremot har den del som hänförs till den återstående tiden till invalidpension inte tjänats in som vederlag för en arbetsinsats i samma bemärkelse (GrUU 13/1995 rd). Folkpensionen och garantipensionen omfattas av egendomsskyddet endast till den del det är fråga om pension som redan har förfallit till betalning, eftersom pensionen är beroende av beslut av det allmänna, inte personens egna prestationer (GrUU 12/1995 rd, GrUU 13/1995 rd, GrUU 22/1995 rd).

Grundlagsutskottet har bedömt betydelsen av egendomsskyddet i fråga om pensioner särskilt i samband med lagändringar som gäller arbetspensionssystemet. Utskottet har ansett att egendomsskyddet för intjänad pensionsrätt uttryckligen handlar om en intjänad konkret ekonomisk förmån, men däremot inte t.ex. om att skydda ett visst gällande pensionssystem. Utskottet anser att bestämmelser om bl.a. den kommande pensionsåldern och pensionstillväxten från och med att lagändringen träder i kraft hör till sådana frågor som kan införas inom vanlig lag, om inte något annat följer av särskilda skäl. Sådana särskilda skäl har ansetts vara framför allt att ändringarna i pensionssystemet genomförs på ett sätt som i vissa delar kan leda till en oskälig försämring av intjänade pensionsförmåner (GrUU 35/1993 rd, GrUU 13/1995 rd, GrUU 22/1995 rd, GrUU 41/2013 rd och GrUU 60/2002 rd).

Förutsättningarna för beviljande av pensioner på grund av arbetsförmåga, liksom till exempel grunderna för justering och indragning av dessa pensioner, fastställs i lag. Såsom konstaterats ovan överensstämmer detta med kravet i 19 § 2 mom. i grundlagen om att grundläggande försörjning bland annat med tanke på arbetsförmåga ska garanteras genom lag. Även den nuvarande samordningen av dessa pensioner och arbetsinkomster regleras i lag. Liksom det redan konstaterats ovan är de föreslagna ändringarna ur pensionstagarens synvinkel ägnade att lindra hur överskridandet av de föreskrivna inkomstgränserna påverkar utbetalningen av pensionen. I samband med att ändringarna träder i kraft föreskrivs att de nya bestämmelserna ska tillämpas på arbetsinkomster som har betalats ut eller försäkrats efter att ändringarna trätt i kraft. Ändringarna kan således också påverka arbetsinkomster som intjänats innan lagändringen trädde i kraft, vilket dock i praktiken närmast gäller sådana arbetsinkomster som pensionstagaren har tjänat in strax innan ändringarna träder i kraft. Med beaktande av att de föreslagna nya bestämmelserna i regel kommer att lindra arbetsinkomsternas inverkan på pensionen, ska egendomsskyddet i fråga om arbetspensioner inte anses utgöra ett hinder för att genomföra de föreslagna ändringarna genom en vanlig lag. Detta motsvarar det vanligaste sättet att genomföra ändringar i arbetspensionssystemet.

I nästa punkt i detta avsnitt bedöms propositionens grundlagsenlighet med tanke på kraven på rättsskydd enligt 21 § i grundlagen. Här är det i synnerhet fråga om vad bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna ska anses förutsätta beträffande rätten att få ett motiverat

beslut och söka ändring. En viktig preliminär fråga här är vad beslutet om samordning av pension och arbetsinkomster i grund och botten ska anses gälla och vilka krav detta ställer på rättsskyddet. Det är då särskilt fråga om huruvida beslutet om samordning ska anses gälla en persons rätt till pension på ett sådant sätt att egendomsskyddet i fråga om arbetspensioner föranleder krav på det beslut som ska ges samt de rättsmedel som står till förfogande för mottagaren av beslutet.

I de föreslagna bestämmelserna föreskrivs exakt om samordning av pension och arbetsinkomster och tillämpningen av bestämmelserna är inte beroende av prövning. Samordningen är därför till sin natur teknisk, i första hand kalkylmässig, för att verkställa lagen. Vid samordningen för en kalendermånad ska således endast konstateras med vilket belopp pensionstagarens månatliga arbetsinkomster eventuellt överskrider det skyddade beloppet och den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om båda av dessa gränser överskrids, beräknas ett avdrag enligt överskridningarnas storlek som riktas till den andra kalendermånaden som följer efter överskridningsmånaden. Samordningen gäller således endast utbetalning av pension och ingriper inte i personens rätt till pension eller omdefinierar inte beloppet av den pension som beviljats genom pensionsbeslutet. Eftersom samordningen överhuvudtaget inte ska anses gälla rättigheter som omfattas av egendomsskyddet, ska det i grundlagen tryggade egendomsskyddet inte anses leda till egentliga krav på verkställandet av samordningen eller meddelandet av beslut.

12.4 Rättsskydd enligt 21 § i grundlagen

Bestämmelser om den grundläggande rätten till rättsskydd och god offentlig förvaltning finns i 21 § i grundlagen. Enligt 1 mom. har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. ska rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt vissa andra i bestämmelsen nämnda garantier för god förvaltning tryggas genom lag. Bestämmelsen hindrar inte att man lagstiftar om obetydliga undantag från de garantier för god offentlig förvaltning som avses i den, så länge undantagen inte rubbar ställningen som huvudregel för de krav som ställs i bestämmelsen om de grundläggande fri- och rättigheterna och i enskilda fall inte äventyrar individens rättsskydd (RP 309/1993 rd, GrUU 10/2012 rd, GrUU 63/2010). Grundlagsutskottet har ansett att ett beslut inte behöver ges om till exempel en justering av en förmån på grund av en indexjustering eller någon annan motsvarande grund som bestäms direkt med stöd av lag. Utskottet har emellertid ansett det vara lämpligt att de berörda personerna åtminstone på begäran får ett skriftligt beslut också i dessa fall (GrUU 46/2002 rd, GrUU 48/2006 rd).

Förvaltningslagen (434/2003) definierar i egenskap av allmän lag de i grundlagen avsedda kraven på god offentlig förvaltning. Förvaltningslagen tillämpas vid FPA och även arbetspensionsanstalterna tillämpar förvaltningslagen då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter, det vill säga bland annat när de fattar pensionsbeslut.

Såsom det anges i föregående punkt om egendomsskydd gäller den föreslagna samordningen endast utbetalning av pension, inte personens pensionsrätt eller det pensionsbelopp som beviljats genom ett pensionsbeslut. Samordningen ska således inte gälla en persons rätt till intjänad pension som omfattas av egendomsskyddet och inte heller frågor som avgjorts genom ett tidigare pensionsbeslut med rättskraft. Samordningen är till sin karaktär teknisk verkställighet av lagen och inte beroende av prövning från fall till fall, och som grund för samordningen används uppgifterna i inkomstregistret och arbetspensionssystemets register. Ett undantag från detta är pensionstagarens inkomster från utlandet, som pensionstagaren på grund

av sin anmälningsskyldighet själv ska uppge. Antalet situationer där en pensionstagare har inkomster från utlandet kan på förhand uppskattas vara ringa.

Inkomstregistret förs av en myndighet och åtnjuter offentlig tillförlitlighet. Bestämmelser om rättelse av uppgifter i inkomstregistret finns i lagen om registret. På inkomstregistret tillämpas dessutom EU:s allmänna dataskyddsförordning som innehåller detaljerade bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldigheter och ansvar samt den registrerades rättigheter.

När man beaktar samordningens tekniska, i första hand kalkylmässiga karaktär samt andra ovan nämnda omständigheter i anslutning till samordningen kan det anses att det med tanke på pensionstagarens rättsskydd inte är nödvändigt att separat för varje månad ge ett överklagbart beslut om samordning. Samordningen görs visserligen kalkylmässigt för varje månad redan ganska snart efter månadens slut, så att en minskning som en eventuell överskridning av flexibiliteten medför för pensionen för den andra kalendermånaden som följer efter överskridningsmånaden kan räknas ut och vid behov verkställas. Administrativt vore det dock onödigt tungt att ge ett separat beslut om samordningen för varje månad. Ett sådant förfarande ska betraktas som tungt för såväl verkställaren och besvärinstansen som pensionstagaren. Pensionstagaren blir då tvungen att upprepade gånger med korta mellanrum överväga behovet av att söka ändring, och när han eller hon söker ändring blir han eller hon alltid tvungen att göra detta för en månad åt gången.

Eftersom flexibiliteten dessutom räknas per kalenderår, kan en tidsmässig och ärendemässig centralisering av beslutsfattandet så att ett beslut i regel ges för den tid då flexibiliteten per kalenderår har varit tillgänglig, anses vara en tydlig och motiverad lösning med tanke på avgränsningen av föremålet för beslutsfattandet. Ett överklagbart beslut ska meddelas för den avsedda tidsperioden på 12 kalendermånader efter utgången av denna period i det fall att samordningen under denna tid har lett till en minskning av pensionen som ska betalas. Detta beslut kallas årsbeslut. Om samordningen inte en enda gång har lett till en minskning av den pension som ska betalas under perioden i fråga ges inget beslut, varvid de samordningar som gjorts för denna tid endast handlar om de beräkningar som gjorts i verkställarens system. I denna situation ges inget beslut, eftersom pensionstagaren inte kan anses ha behov av rättsskydd. I denna situation har arbetsinkomsterna nämligen inte haft någon inverkan på pensionsbeloppet och ett beslut är därmed onödigt, eftersom det inte innehåller något avgörande om pensionstagarens rättigheter, förmåner eller skyldigheter. Det kan då vara fråga om inte bara situationer där arbetsinkomsterna underskrider den årliga flexibiliteten, utan också situationer där pensionstagaren under den tid som ska avgöras inte har haft några arbetsinkomster alls.

Till pensionslagarna fogas lagrum med bestämmelser om meddelande av beslut och om nytt avgörande av samordningen. I fråga om meddelande av beslut definieras också de situationer där beslut om samordning meddelas oberoende av tidpunkten för årsbeslutet. Så är fallet bland annat när en samordning som gjorts för en kalendermånad visar sig vara felaktig och ett nytt avgörande i ärendet dessutom påverkar pensionsbeloppet som betalas ut. Även när återkommande överskridningar av det skyddade beloppet utan avbrott leder till att pensionen ändras eller dras in, ska ett beslut ges om dessa överskridningar av det skyddade beloppet och grunderna för dem till den del ett beslut inte har getts tidigare. Besluten ska vara överklagbara med stöd av pensionslagarna. Dessutom ska det föreskrivas om att en pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av pensionen och arbetsinkomsterna. Detta innebär att pensionstagaren för varje kalendermånad får information om de uppgifter som har beaktats vid samordningen samt om samordningens slutresultat. Pensionstagaren ska få dessa uppgifter oberoende av om samordningsbeslutet ges då eller senare. I det lagrum som gäller nytt avgörande om samordning definieras förutsättningarna för rättelse av samordningen till partens fördel eller nackdel. Om förutsättningarna i bestämmelsen

uppfylls är ett senare nytt avgörande om samordningen för en kalendermånad möjligt, oberoende av om det finns ett tidigare beslut om samordning.

Den föreslagna regleringen ska anses trygga att pensionstagaren får de beslut som behövs för att tillgodose kraven på rättsskydd. Liksom ovan konstaterats ska meddelande av beslut för en tidsperiod då ingen minskning av pensionen har gjorts på grund av samordning anses onödigt för pensionstagarens rättsskydd. När samordningen under året har lett till en minskning av pensionen, får pensionstagaren ett överklagbart beslut med minst 12 månaders mellanrum. Detta kan anses vara tillräckligt med tanke på pensionstagarens rättsskydd, eftersom samordningen handlar om det tekniska genomförandet av exakta bestämmelser. Pensionstagarens rättsskydd förutsätter därför inte att ett beslut ges separat för varje månad. Eftersom ett beslut emellertid alltid ska ges i dessa situationer, för den angivna tidsperioden åt gången, ska det inte anses motiverat att dessutom införa bestämmelser om att ett beslut på pensionstagarens begäran ska ges även vid en annan tidpunkt, till exempel för en annan period än den som föreskrivs i lagen. Dessutom finns det särskilda bestämmelser om att en pensionstagare får uppgifter om grunderna för samordningen per kalendermånad. Utifrån dessa uppgifter kan pensionstagaren regelbundet – och oberoende av vilka beslut som meddelas – följa upp hur samordningen har genomförts varje månad. Om pensionstagaren under ett pågående år upptäcker att felaktiga uppgifter om arbetsinkomster har använts vid samordningen, kan han eller hon kräva att uppgifterna i inkomstregistret rättas. På basis av en retroaktiv rättelse av uppgifterna i inkomstregistret gör pensionsanstalten ett nytt avgörande om samordningen. Om ändringen inverkar på utbetalningen av pensionen, ska pensionsanstalten ge ett överklagbart beslut om ett nytt avgörande om samordning. Pensionstagarens behov av att söka ändring i samordningen gäller i typfallet sannolikt till exempel felaktiga uppgifter om arbetsinkomster som borde rättas i inkomstregistret eller till exempel felaktigheter i pensionsbeslutet, som det är möjligt att söka ändring i separat.

En tidsmässig och ärendemässig centralisering av beslutsfattandet är administrativt ändamålsenlig och gör det möjligt för pensionstagaren att på en gång söka ändring i samordningen för hela den tidsperiod under vilken flexibiliteten per kalenderår har varit tillgänglig. Dessutom bör det konstateras att samordningen av pension och arbetsinkomster till sin natur avviker från de förmånsärenden som grundar sig på ansökan. Samordning är till sin natur ett fortlöpande förfarande som i princip omfattar alla personer med pensioner som ska samordnas, men vars betydelse konkretiseras när personens arbetsinkomster stiger till en nivå där pensionen minskas eller överskridningarna av det skyddade beloppet upprepas under en så pass lång tid utan avbrott att detta påverkar pensionsrätten.

Med beaktande av ovan nämnda omständigheter och i synnerhet den tekniska karaktären av verkställigheten av samordningen, äventyrar den föreslagna specialbestämmelsen om meddelande av beslut inte pensionstagarens rättsskydd. Som helhet bedömt är betydelsen av det undantag som avses liten för pensionstagaren, eftersom ett beslut alltid ges för den period för vilken pensionen har minskats och även i situationer där överskridningar av det skyddade beloppet innebär en ändring av pensionsrätten. Ur pensionstagarens synvinkel torde den mest betydande följden av specialbestämmelsen i praktiken kunna anses vara den tidsmässiga och ärendemässiga centraliseringen av beslutsfattandet, vilket kan bedömas kunna förtydliga förfarandet även för pensionstagaren. Kraven i 21 § i grundlagen ska således inte anses utgöra hinder för den föreslagna regleringen.

12.5 Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. I 2 mom. föreskrivs dessutom om diskrimineringsförbud: ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder,

ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Likabehandling och i synnerhet diskrimineringsförbudet har en central ställning även i de internationella människorättsbestämmelserna. Också FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som behandlas separat nedan, innehåller ett krav på att alla människor ska behandlas lika samt ha lika rätt till lagbaserat skydd och lagbaserade förmåner utan diskriminering.

Syftet med bestämmelsen om jämlikhet i grundlagen är att utöver traditionell rättslig likabehandling även trygga tillgodoseendet av faktisk jämlikhet i samhället. Likhet inför lagen har traditionellt inneburit i synnerhet ett krav på likabehandling vid tillämpningen av lagen. Skyldigheterna enligt bestämmelsen om jämlikhet i grundlagen gäller emellertid även lagstiftaren. En lag som stiftas kan inte utan allmänt godtagbart skäl försätta människor eller människogrupper i en fördelaktigare eller ofördelaktigare ställning än andra. Jämlikhetsaspekterna har betydelse både då man beviljar medborgarna förmåner och rättigheter enligt lag och då man ålägger dem skyldigheter. Kravet på likabehandling förutsätter å andra sidan inte att alla människor behandlas på samma sätt i alla avseenden om de omständigheter som påverkar ärendet inte är likadana. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis ansett att det ur jämlikhetsprincipen inte kan härledas några skarpa gränser för lagstiftarens prövning när man strävar efter den reglering som samhällsutvecklingen kräver. Med tanke på de konstitutionella krav som följer av jämlikheten är det väsentliga om det är möjligt att motivera särbehandlingen på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Kraven på motiveringen är höga, särskilt om särbehandling av personer enligt lag härstammar från de förbjudna särbehandlingsgrunderna som räknas upp i diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen (RP 309/1993 rd, s. 48).

Grundlagsutskottet har till exempel ansett att det att personer i olika åldrar får pension på olika grunder inte stöter på några problem med hänsyn till grundlagens 6 §, om särbehandlingen inte är godtycklig eller skillnaderna i pensionsskyddet blir oskäligen (GrUU 60/2002 rd, s. 4). Då grundlagsutskottet har tagit ställning till hurdan särbehandling som kan anses acceptabel har det också kunnat fästa avseende vid om åtgärden är proportionerlig (GrUU 37/2014 rd, s. 2).

I propositionen föreslås samma modell för samordning av pension och arbetsinkomster såväl i fråga om arbetspensionssystemet som det pensionsskydd som ombesörjs av FPA. Enhetliga regler och principer för samordning i dessa pensionssystem bidrar till att göra regleringen tydligare och mer begriplig ur pensionstagarens synvinkel.

Olikheterna mellan arbetspensionssystemet och pensionsskyddet som ombesörjs av FPA syns emellertid i modellen bland annat så att det skyddade beloppet och beloppet för flexibiliteten fastställs separat i pensionssystemen. För den som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna fastställs det skyddade beloppet i regel på basis av den stabiliserade inkomstnivån före arbetsförmågans början. Då invalidpensionen betalas i form av arbetspension görs dessutom en engångsförhöjning av invalidpensionens skyddade belopp vid samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen som görs enligt arbetspensionslagarna, vilket höjer det skyddade beloppet. Engångsförhöjningen av det skyddade beloppet beräknas med samma förhöjningsprocent som engångsförhöjningen av invalidpensionen, varvid pensionstagarens ålder inverkar på fastställandet av förhöjningsprocenten på det sätt som föreskrivs i arbetspensionslagarna. För den som får sjukpension enligt folkpensionslagen eller garantipension som beviljats en arbetsförmögen person är det skyddade beloppet däremot ett fast belopp som motsvarar den fulla

garantipensionen. Beloppet av den fulla garantipensionen utgör också i fråga om arbetspensionerna minimibeloppet för det skyddade beloppet.

Att de skyddade beloppen är olika i arbetspensionssystemet och det pensionsskydd som FPA ombesörjer beror på pensionssystemens olika natur. Arbetspensionen grundar sig på den pension som personen tjänat in och dess syfte är att trygga att konsumtionsnivån hålls på en rimlig nivå vid pensioneringen. Det att det skyddade beloppet för dem som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna i regel fastställs i förhållande till en persons inkomstnivå före arbetsoförmågan överensstämmer med grundprincipen för intjänad pension. Pensioner som betalas av FPA är en del av grundtryggheten. Dessutom grundar sig finansieringen av arbetspensionerna i stor utsträckning på försäkringspremier, medan FPA:s pensioner betalas av statens medel. Det finns därmed en med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbar grund för skyddade belopp som skiljer sig från varandra, och skillnaden kan inte heller anses godtycklig eller oskälig.

I fråga om engångsförhöjningen av det skyddade beloppet är det fråga om både en skillnad inom arbetspensionssystemet och en skillnad i förhållande till FPA:s pensioner. Målet med engångsförhöjningen av det skyddade beloppet är att förbättra möjligheterna i synnerhet för dem som gått i invalidpension som unga att dra nytta av inkomstutvecklingen, som i allmänhet har hunnit förverkligas i mindre utsträckning ju tidigare personen blivit arbetsoförmögen. Pensionstagaren har desto större procentuell nytta av engångsförhöjningen ju yngre han eller hon var när arbetsoförmågan började. Även om ålder i princip är en förbjuden särbehandlingsgrund enligt bestämmelsen om de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om jämlikhet, är syftet med bestämmelsen godtagbart och fastställandet av engångsförhöjningens procentuella storlek gradvis enligt personens ålder kan anses vara motiverat och proportionerligt med tanke på bestämmelsens syfte. Liksom ovan konstaterats bygger bestämmelsen om engångsförhöjning av det skyddade beloppet på den reglering som redan ingår i arbetspensionslagstiftningen. Det finns ingen motsvarande bestämmelse i FPA:s pensionslagar och en individuell höjning av det skyddade beloppet av det slag som avses kan inte heller i övrigt anses lämpa sig för FPA:s pensioner som är en del av grundtryggheten, där det skyddade beloppet är ett fast belopp. Det är således motiverat att föreskriva om en engångsförhöjning av det skyddade beloppet endast i fråga om arbetspensioner. Regleringen ska ha en med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbar grund och särbehandlingen av pensionstagare mellan arbetspensionssystemet och FPA:s pensionssystem eller av pensionstagarna inom arbetspensionssystemet ska inte anses vara godtycklig eller oskälig.

Även en eventuell minskning av pensionen görs enligt den föreslagna modellen separat i fråga om arbetspension och pensioner som FPA betalar ut. Detta innebär att om en person får både arbetspension och pension från FPA, gäller eventuella minskningar båda pensionerna om flexibiliteten för båda pensionerna överskridits. För den som får pension endast från ett system minskas endast denna pension. Slutresultatet av minskningen blir således förmånligare för den som får pension endast i form av arbetspension eller pension från FPA. Detta motsvarar den nuvarande utgångspunkten för samordning av pension och arbetsinkomster: också att lämna pensionen vilande avgörs separat för varje pension. Pensioner som betalas av FPA, dvs. sjukpension enligt folkpensionslagen och garantipension, behandlas emellertid i fortsättningen som en helhet när minskningar görs, vilket är till pensionstagarens fördel jämfört med nuläget.

Med beaktande av bland annat att skyddat belopp och flexibilitet bestäms på olika sätt i arbetspensionerna och de pensioner som FPA betalar ut, kan man i princip anse det följdriktigt att också minskningar till följd av överskridningar av skyddat belopp och flexibilitet gäller de specifika pensionssystemen. Det bör också anses vara allmänt godtagbart att olika rättsnormer

kan tillämpas på arbetspensioner och pensioner som betalas av FPA. När personer särbehandlas beroende på från vilket eller vilka pensionssystem de erhåller pension, är det i princip inte fråga om en förbjuden särbehandlingsgrund enligt grundlagen. Huruvida en person erhåller pension från arbetspensionssystemet eller folkpensionssystemet kan tvärtom i olika situationer göra det befogat att anse att förhållanden för en person skiljer sig från förhållandena för en sådan person som erhåller pension från ett annat system. Det ställs därmed i allmänhet ingen särskild tröskel för att göra skillnad mellan arbetspensionssystemet och det pensionsskydd som FPA ombesörjer, om det finns ett behov av särbehandling, så länge särbehandlingen är godtagbar med tanke på bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna.

Även om självständigheten mellan arbetspensionssystemet och det pensionsskydd som Folkpensionsanstalten ombesörjer för sin del talar för att eventuella minskningar av pensionen ska göras enligt det specifika pensionssystemet, kan det från pensionstagarens synpunkt ändå anses vara en nackdel att pensionstagarens ställning när pensionen minskas kan variera i den föreslagna modellen beroende på om personen får pension som ska samordnas både i form av arbetspension och pension från FPA eller bara en av dessa. Eftersom det emellertid på denna punkt finns en godtagbar motivering för regleringen på grund av pensionssystemens självständighet och deras olika natur, kan särbehandlingen inte anses vare sig godtycklig eller oskälig, även med beaktande av att utgångspunkten för den gällande regleringen till denna del är densamma.

12.6 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll trädde i kraft den 10 juni 2016 för Finlands del. Syftet med konventionen är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde. Enligt artikel 1 i konventionen innefattar personer med funktionsnedsättning bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra.

Enligt artikel 3 i konventionen innefattar konventionens allmänna principer bland annat respekt för personers inneboende värde, individuellt självbestämmande och oberoende, icke-diskriminering, fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället samt lika möjligheter. Enligt artikel 4 ska konventionsstaterna säkerställa fullt förverkligande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och främja detta utan diskriminering av något slag på grund av funktionsnedsättning genom att vidta alla ändamålsenliga lagstiftningsåtgärder, administrativa och andra åtgärder.

Enligt artikel 27 erkänner konventionsstaterna rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som för andra. Med detta avses en persons möjlighet att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valfritt arbete, vilket bland annat förutsätter en arbetsmiljö som främjar integration och är tillgänglig. Enligt artikeln ska förverkligande av rätten till arbete främjas genom att vidta ändamålsenliga åtgärder, däribland lagstiftning. Syftet med dessa åtgärder kan bland annat vara att främja möjligheter till anställning och befordran för personer med funktionsnedsättning. Enligt artikel 28 i konventionen erkänner konventionsstaterna rätten för personer med funktionsnedsättning till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet. En tillfredsställande levnadsstandard inbegriper rätten till tillräckligt med mat, kläder och en lämplig bostad och samtidigt målsättningen att levnadsvillkoren ständigt kan förbättras. Rätten till social trygghet utan diskriminering förutsätter bland annat att personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga som lever

under fattiga förhållanden säkerställs tillgång till stöd från staten med utgifter som är relaterade till funktionsnedsättning.

Kommittén som övervakar konventionen har i sina allmänna kommentarer behandlat tolkningen av konventionen närmare. I sin allmänna kommentar om artikel 27 (rätt till arbete) från oktober 2022 lyfte kommittén bland annat fram att möjligheten till befordran för arbetstagare med funktionsnedsättning bör övervägas på samma grunder som för andra arbetstagare och ett rättvist och transparent förfarande eftersträvas. Konventionsstaterna ska dessutom bedöma de direkta och indirekta hindren för befordran för personer med funktionsnedsättning och i synnerhet kvinnor med funktionsnedsättning.

Övervakningskommittén har i augusti 2025 bedömt Finlands landsspecifika situation utifrån den rapport Finland lämnat in. Problem som kommittén lyfte fram var strukturella fördomar och negativa stereotyper om personer med funktionsnedsättnings förmågor och produktivitet som försvårar sysselsättningen av personer med funktionsnedsättning, deras låga deltagande på den öppna arbetsmarknaden samt bristen på åtgärder som stärker deras sysselsättning. Kommittén rekommenderar Finland att i nära samarbete med organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning ingripa i det låga deltagandet av personer med funktionsnedsättning på den öppna arbetsmarknaden. Metoderna för detta är enligt rekommendationerna informationskampanjer, motarbetande av fördomar och diskriminering av anställda med funktionsnedsättning, säkerställande av tillgängligheten till olika sysselsättningsportaler på internet, utbildning som riktar sig till rekryterings- och personalavdelningar inom den offentliga och privata sektorn samt säkerställande av att även de behov personer med funktionsnedsättning har beaktas i förebyggandet av arbetsrelaterade risker. Finland bör enligt rekommendationerna aktivt främja sysselsättningen av personer med funktionsnedsättning, informera om ekonomiska stöd för företagande för personer med funktionsnedsättning samt säkerställa tillräckligt stöd och rimliga anpassningar på arbetsplatserna. Dessutom bör uppgifter samlas in om sysselsättningen av personer med funktionsnedsättning och statistik specificerad enligt olika variabler sammanställas.

Utgångspunkten för regleringen är, jämlikt för alla pensionstagare, att arbetsinkomsterna om de överskrider den fastställda nivån kan minska personens behov av att trygga sin utkomst med hjälp av pension. I bestämmelserna fastställs exakt när arbetsinkomsterna leder till en minskning av pensionen och när återkommande överskridningar av det skyddade beloppet utan avbrott leder till att pensionsrätten ändras eller upphör. Tillämpningen av bestämmelserna är inte beroende av prövning, vilket tryggar en enhetlig tillämpningspraxis. Därmed kan pensionstagaren på förhand ta reda på hur regleringen påverkar arbetsinkomster i olika situationer samt ta dessa konsekvenser i beaktande.

De föreslagna ändringarna ska anses vara godtagbara även med tanke på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

12.7 Synpunkter på förvaltningsrättsligt och författningsrättsligt skydd för berättigade förväntningar

En persons rätt att få pension fastställs genom ett pensionsbeslut. När ett pensionsbeslut har getts får det den rättskraft som är kännetecknande för ett förvaltningsbeslut. Förvaltningsbeslutets rättskraft avser att man kan ingripa i ett givet förvaltningsbeslut genom ett nytt förvaltningsbeslut endast på de grunder som fastställs i lagen. Förvaltningsbeslutets rättskraft tryggar således beslutets varaktighet och skyddar samtidigt mottagarens tillit till att ärendet har avgjorts varaktigt genom beslutet.

Principen om skydd för berättigade förväntningar som hör till förvaltningsrättens allmänna rättsprinciper framgår av 6 § i förvaltningslagen (434/2003), enligt vilken myndigheternas åtgärder ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen. Att myndigheten själv är bunden till sitt förvaltningsbeslut hindrar eller begränsar dock inte lagstiftarens behörighet att på nytt reglera grunderna för myndighetens beslutsfattande. Även om pensionstagaren genom pensionsbeslutet har informerats om innehållet i den lagstiftning som gäller vid tidpunkten för beslutet, kan informationen med stöd av rättsordningen inte skapa berättigade förväntningar för pensionstagaren om att regleringens innehåll inte kan ändras senare, eftersom det ankommer på lagstiftaren att besluta om rättsnormernas gällande innehåll. Eventuell information om innehållet i den gällande regleringen som getts genom pensionsbeslutet (t.ex. information om den inkomstgräns som tillämpas på pensionstagaren i fråga om bestämmelserna om samordning) får således inte rättskraft och pensionstagarens tillit till dess varaktighet skyddas inte. De aspekter som hänför sig till det förvaltningsrättsliga skyddet för berättigade förväntningar utgör således inget hinder för en ändring av lagstiftningen om samordning av pension och arbetsinkomster även för de pensionstagare vars pension har börjat innan lagändringen trädde i kraft.

Den författningsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar avser å sin sida begränsningar av en ändring av pensionslagstiftningen på grund av pensionstagarens berättigade och skäligen förväntningar på lagstiftaren. Det har vedertaget ansetts att reglering genom en vanlig lag förutsätter att ändringarna i pensionssystemet inte blir oskäligen med tanke på pensionstagaren och pensionstagarens berättigade och skäligen förväntningar. Till denna del upprepar bedömningen de grunder för vilka redogjorts ovan i samband med egendomsskyddet. Med beaktande av att såväl arbetspensionssystemet som det pensionsskydd som FPA ombesörjer i regel har ansetts kunna ändras genom en vanlig lag samt att de ändringar som föreslås i denna proposition i viss mån bidrar till att lindra arbetsinkomsternas inverkan på utbetalningen av pensionen, finns det inte heller något hinder för de föreslagna ändringarna med tanke på det författningsrättsliga skyddet för berättigade förväntningar.

12.8 Slutsats av bedömningen

På de grunder som anges ovan anser regeringen att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Eftersom det förfarande för meddelande av beslut som föreslås i propositionen ändå till sin natur är nytt och det finns principiella frågor i anslutning till bedömningen av dess grundlagsenlighet, anser regeringen det önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i ärendet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 53 g §, sådan den lyder i lag 69/2016, *ändras* 19 §, 20 § 2 mom., 29 §, 30 § 2 mom., 34, 45, 47, 48, 50 och 53 f § samt 133 § 2 mom., av dem 19 §, 20 § 2 mom., 34 och 53 f § samt 133 § 2 mom. sådana de lyder i lag 69/2016, och
fogas till lagen en ny 47 a §, till 49 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 105 b och 140 b § som följer:

19 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 47 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 29 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 53 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §. Arbetstagaren får dock per månad tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), utan att arbetsinkomsterna påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen.

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, avbrott i utbetalningen enligt 50 §, retroaktiv justering enligt 51 §, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar arbeta.

45 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsinkomster från utlandet.

47 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 81 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsinkomster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad beaktas inte vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

47 a §

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 47 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 47 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (*avdragsmånad*) som följer efter månaden i fråga (*överskridningsmånad*). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller

rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten.

Om arbetstagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 126 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 96 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

48 §

Ändring av rätten till invalidpension

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men pensionstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 35 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en person som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och personen kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en person som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och personen kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

49 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsinkomsterna för en arbetstagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

50 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

- 1) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 46 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,
- 2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller
- 3) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

53 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster

På samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 47 § föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 47 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 105 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 140 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

105 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionsanstalten meddelar ett beslut om i 47 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (*årsbeslut*). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 47 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 140 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 48 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 49 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 47, 47 a, 48, 49 eller 53 f §.

140 b §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Pensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster enligt 47 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsinkomster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 53 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock

inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 47 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 50 g §, sådan den lyder i lag 72/2016,
ändras 16 §, 17 § 2 mom., 26 §, 27 § 2 mom., 31, 42, 44, 45, 47 och 50 f § samt 129 § 2 mom.,
av dem 16 §, 17 § 2 mom., 31 och 50 f § samt 129 § 2 mom. sådana de lyder i lag 72/2016,
och
fogas till lagen en ny 44 a §, till 46 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 95 b och 136 b § som
följer:

16 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 44 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 26 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

17 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 50 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

26 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om företagarens arbetsförtjänst under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår uppgår till mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 25 §. Om företagarens arbetsförtjänst per månad dock inte överstiger beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), inverkar arbetsförtjänsten inte på beloppet av rehabiliteringspenningen.

27 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, avbrott i utbetalningen enligt 47 §, retroaktiv justering enligt 48 §, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon inleder en företagaverksamhet eller annat förvärvsarbete.

42 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan, om att han eller hon inleder eller utökar en företagaverksamhet och om att rehabiliteringen avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsförtjänster från utlandet.

44 §

Arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsförtjänster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsförtjänsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 75 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsförtjänster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas inte de arbetsförtjänster som företagaren har under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats honom eller henne och därpå följande kalendermånad. Arbetsförtjänster som företagaren har under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsförtjänsterna när företagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 74 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

44 a §

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster

Om en invalidpensionstagares arbetsförtjänster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 44 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 44 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsförtjänsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (*avdragsmånad*) som följer efter månaden i fråga (*överskridningsmånad*). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller

rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten i lagen om pension för arbetstagare.

Om företagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 107 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 89 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

45 §

Ändring av rätten till invalidpension

Om en företagares arbetsförtjänster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men företagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 32 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och företagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och företagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

46 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsförtjänsterna för en företagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

- 1) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 43 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,
- 2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller
- 3) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

50 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster

På samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 44 § föreskrivs om arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 44 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsförtjänsterna tillämpas vad som i 95 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 136 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

95 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionsanstalten meddelar ett beslut om i 44 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsförtjänster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (*årsbeslut*). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 44 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 136 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 45 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 46 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

129 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionskydd som sköts av Keva. Utlåtande begärs dock inte om besvären inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 44, 44 a, 45, 46 eller 50 f §.

136 b §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster

Pensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsförtjänster enligt 44 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster, om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsförtjänster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 50 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 44 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) 59 g §, sådan den lyder i lag 75/2016,
ändras 39 §, 40 § 2 mom., 45 § 2 mom., 55, 57, 58 och 59 f §,
av dem 39 §, 40 § 2 mom., 45 § 2 mom., och 58 samt 59 f § sådana de lyder i lag 75/2016,
och
fogas till 45 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 75/2016 och 1031/2022, ett nytt 4 mom., till lagen en ny 57 a §, till 59 § nya 3–5 mom. samt till lagen nya 90 b och 113 b § som följer:

39 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 57 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning med stöd av 45 § 1 mom. 2 punkten, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

40 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 59 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, bestämmelser som med stöd av 58 § 1 mom. 2 och 3 punkten tillämpas på avbrott i utbetalningen av pension och justering av pensionen retroaktivt, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon inleder eller utökar en företagarverksamhet som lantbrukare eller annan företagarverksamhet eller annat förvärvsarbete.

55 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsförtjänster från utlandet.

57 §

Arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsförtjänster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsförtjänsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 77 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom.

i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsförtjänster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas inte de arbetsförtjänster som pensionstagaren har under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats honom eller henne och därpå följande kalendermånad. Arbetsförtjänster som pensionstagaren har under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsförtjänsterna när pensionstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 80 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

57 a §

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster

Om en invalidpensionstagares arbetsförtjänster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 57 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 57 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsförtjänsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (*avdragsmånad*) som följer efter månaden i fråga (*överskridningsmånad*). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten i lagen om pension för arbetstagare.

Om personen inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 101 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 84 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

58 §

Ändring av rätten till invalidpension, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 48 § om ändring av rätten till invalidpension,
- 2) 50 § om avbrott i utbetalningen av invalidpension,
- 3) 51 § om justering av invalidpension retroaktivt.

59 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsförtjänsterna för en invalidpensionstagare har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 57 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 57 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

59 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster

På samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 57 § föreskrivs om arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 57 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsförtjänsterna tillämpas vad som i 90 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 113 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

90 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionsanstalten meddelar ett beslut om i 57 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsförtjänster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (*årsbeslut*). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 57 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 113 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 58 § 1 mom. 1 punkten leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 59 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

113 b §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster

Pensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsförtjänster enligt 57 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster, om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsförtjänster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 59 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 57 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

4.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 53 g §, sådan den lyder i lag 78/2016,
ändras 19 §, 20 § 2 mom., 29 §, 30 § 2 mom., 34, 45, 47, 48, 50 och 53 f § samt 130 § 2 mom.,
av dem 19 §, 20 § 2 mom., 34 och 53 f § samt 130 § 2 mom. sådana de lyder i lag 78/2016,
och
fogas till lagen en ny 47 a §, till 49 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 107 b och 137 b § som
följer:

19 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 47 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 29 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 53 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §. Arbetstagaren får dock per månad tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), utan att arbetsinkomsterna påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen.

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionskassan, avbrott i utbetalningen enligt 50 §, retroaktiv justering enligt 51 §, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 75 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon börjar arbeta.

45 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionskassan om sina arbetsinkomster från utlandet.

47 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 87 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsinkomster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad beaktas inte vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 86 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

47 a §

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 47 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 47 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (*avdragsmånad*) som följer efter månaden i fråga (*överskridningsmånad*). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller

rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 120 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten.

Om arbetstagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 123 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 101 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

48 §

Ändring av rätten till invalidpension

Om en arbetstagares arbetsinkomster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men arbetstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 35 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionskassans initiativ.

49 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsinkomsterna för en arbetstagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

50 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

- 1) inte samtycker till undersökning som pensionskassan förelagt honom eller henne i enlighet med 46 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,
- 2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionskassan inom en skälig tid som pensionskassan sätter ut, eller
- 3) utan giltig orsak vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionskassan ordnar.

53 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster

På samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 47 § föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 47 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 107 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 137 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

107 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionskassan meddelar ett beslut om i 47 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (*årsbeslut*). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 47 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 137 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 48 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 49 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

130 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, ska den innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 47, 47 a, 48, 49 eller 53 f §.

137 b §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Pensionskassan kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av en part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster enligt 47 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsinkomster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 53 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 47 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

5.

Lag

om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) 57 §,
ändras 19 §, 20 § 2 mom., 27 §, 28 § 2 mom., 31, 42, 44, 45, 47 och 56 § samt 144 § 1 mom.,
av dem 31 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1472/2019, och
fogas till lagen en ny 44 a §, till 46 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 113 a och 150 a § som
följer:

19 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 44 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 27 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 56 §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

27 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 26 §. Arbetstagaren får dock per månad tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), utan att arbetsinkomsterna påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen.

28 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för Keva, avbrott i utbetalningen enligt 50 §, retroaktiv justering enligt 51 §, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 84 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta Keva om att han eller hon börjar arbeta.

42 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta Keva om att han eller hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta Keva om sina arbetsinkomster från utlandet.

44 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började.

Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 36 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i denna lag. Även de arbetsinkomster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad beaktas inte vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 92 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

44 a §

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 44 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 44 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (*avdragsmånad*) som följer efter månaden i fråga (*överskridningsmånad*). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 134 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten.

Om arbetstagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 137 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 94 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

45 §

Ändring av rätten till invalidpension

Om en arbetstagares arbetsinkomster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men arbetstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 33 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på Kevas initiativ.

46 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsinkomsterna för en arbetstagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras

invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

- 1) inte samtycker till undersökning som Keva förelagt honom eller henne i enlighet med 43 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,
- 2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till Keva inom en skälig tid som Keva sätter ut, eller
- 3) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som Keva ordnar.

56 §

Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster

På samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 44 § föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 44 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 113 a § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 150 a § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

113 a §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

Keva meddelar ett beslut om i 44 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (*årsbeslut*). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 44 a § 5 mom.

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 150 a §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 45 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 46 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

144 §

Rättelse av beslutssammanställning i samband med sökande av ändring

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt ska lämnas till Keva inom den tidsfrist som anges i 142 §. Keva ska begära utlåtande om besvären av en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn till den del som besvären gäller pensionsskydd som sköts av den. Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs utlåtande endast om det är fråga om en situation som avses i 119 §. Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller tillämpning av 44, 44 a, 45, 46 eller 56 § och det inte samtidigt är fråga om bedömning av arbetsförmågan och i 119 § avsedda situationer, begärs inget utlåtande.

150 a §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Keva kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av en part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster enligt 44 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsinkomster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 56 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock

inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 44 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

6.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen (568/2007) 17 § och 109 § 1 mom., av dem 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 172/2008, och

fogas till lagen en ny 17 a §, till 18 § nya 2 och 3 mom., till 22 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 881/2015 och 84/2016, ett nytt 5 mom., till 25 § ett nytt 2 mom., till 51 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 84/2016, ett nytt 4 mom., till 57 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 733/2024, ett nytt 4 mom. och till lagen nya 63 a och 83 a § som följer:

17 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas

Pensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den sjukpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår. Arbetsinkomsterna inverkar dock inte på sjukpension som beviljats enligt 12 § 4 mom.

Det skyddade beloppet för sjukpension är lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010). Det skyddade beloppet för sjukpension är kalendermånadsspecifikt.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för sjukpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för sjukpensionen multiplicerat med två. När sjukpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om sjukpensionen emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster beaktas som arbetsinkomster

1) de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för pensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn,

2) lön för uppsägningstid och motsvarande ersättning som betalas för upphävande av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande samt lön för väntetid,

3) föreläsnings- och föredragsarvode, mötesarvode och arvode för medlemskap i förvaltningsorgan eller för annat förtroendeuppdrag, med undantag för arvode för förtroendeuppdrag i Kevas medlemssamfund,

4) i 25 § 1 mom. i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) avsedd ersättning för arbete och bruksavgift,

5) en i 66 § 1 mom. och 66 a § i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd skattepliktig förmån som uppkommer vid aktieemission på grundval av anställningsförhållande,

6) en i 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen avsedd skattepliktig förmån som uppkommer genom användning av en anställningsoption, och en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och som fastställs enligt förändringen av värdet på bolagets aktier,

7) post som med stöd av bolagsstämmans beslut betalas till en anställd i form av vinstutdelning eller vinstpremie,

8) en i 67 § i inkomstskattelagen avsedd skattepliktig ränteförmån i samband med lån som erhållits på grundval av anställning,

9) en i 65 § i inkomstskattelagen avsedd skattepliktig andel av från personalfonder erhållna fondandelar och överskott, och

10) inkomster från utlandet som motsvarar de ovannämnda.

17 a §

Samordning av sjukpension och arbetsinkomster

Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad för den som får annan sjukpension enligt denna lag än sådan som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. överstiger det skyddade belopp som avses i 17 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 17 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från sjukpensionen för den andra kalendermånad (*avdragsmånad*) som följer efter månaden i fråga (*överskridningsmånad*). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som sjukpension enligt denna lag för överskridningsmånaden, om inte något annat följer av 9 a § i lagen om garantipension.

Samordning av sjukpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken sjukpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där sjukpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde.

Samordning av sjukpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna.

Om personen inte under avdragsmånaden betalas sjukpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för sjukpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., och till den del avdraget inte kan göras i enlighet med 9 a § i lagen om garantipension, återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 75 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro.

18 §

Indragning av sjukpension

Om arbetsinkomsterna för en pensionstagare som får annan sjukpension än sådan som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 17 §

2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, dras sjukpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader. Om sjukpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om sjukpensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 17 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar bestämmas på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

22 §

Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen

Invalidpension enligt de i 6 § 1 mom. nämnda lagarna beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn. Arbetslivspension enligt de i 6 § 1 mom. nämnda lagarna beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som grundar sig på 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. På motsvarande sätt ska invalid- eller sjukpension från utlandet som ska beaktas som inkomst i folkpensionen beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster.

25 §

Folkpensionens minimibelopp

Den gräns i euro som anges i 1 mom. tillämpas dock inte, om beloppet av den folkpension som betalas för en kalendermånad är mindre än det minimibelopp som anges i 1 mom. på grund av sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som avses i 17 a §.

51 §

Rätt till barnförhöjning

En person har rätt till barnförhöjning också för den tid för vilken i 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedd invalid- eller sjukpension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn samt för den tid för vilken arbetslivspension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i

lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

57 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om sjukpension

Den som får annan sjukpension än sådan som beviljats med stöd 12 § 4 mom. är dessutom skyldig att kalendermånadsvis till Folkpensionsanstalten anmäla sina arbetsinkomster från utlandet.

63 a §

Beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

Folkpensionsanstalten meddelar ett beslut om i 17 a § avsedd samordning av sjukpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den sjukpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (*årsbeslut*). Om en persons rätt till sjukpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 17 a § 4 mom. Beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 83 a §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 18 § 2 mom. leder till att sjukpensionen dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av sjukpension och arbetsinkomster.

83 a §

Nytt avgörande av samordning av sjukpension och arbetsinkomster

Folkpensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av sjukpension och arbetsinkomster enligt 17 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den sjukpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

109 §

Indexbinding

De belopp som anges i denna lag, bortsett från gränsen enligt 17 a § 4 mom. och inkomstgränsen enligt 33 § 1 mom. 4 punkten, binds vid förändringar i prisnivån på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av sjukpension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordning av sjukpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Sjukpension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter betalas ut från och med den 1 januari 2028. Sjukpension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

7.

Lag

om ändring av lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 13 § 2 mom. och
fogas till 8 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 85/2016 och 1227/2019, ett nytt 5 mom.,
till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1420/2014, 889/2015 och 85/2016, ett nytt 3
mom. och till lagen en ny 9 a § som följer:

8 §

Garantipensionens belopp

Den gräns i euro som anges i 4 mom. tillämpas dock inte, om beloppet av den garantipension som betalas för en kalendermånad är mindre än det minimibelopp som anges i 4 mom. på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a §.

9 §

Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen

När avdrag görs från garantipensionens belopp beaktas i 1 mom. 1 och 3 punkten avsedd invalid- eller sjukpension som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn samt i 1 mom. 3 punkten avsedd arbetslivspension som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. På motsvarande sätt ska invalid- eller sjukpension från utlandet som ska beaktas som inkomst i garantipensionen beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster.

9 a §

Samordning av garantipension och arbetsinkomster

På garantipension som beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten i denna lag tillämpas vad som i 17 § i folkpensionslagen föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas samt vad som i 17 a § i den lagen föreskrivs om samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Till den del avdrag

enligt 1 mom. i sistnämnda paragraf inte kan göras från den sjukpension enligt folkpensionslagen som betalas vid den i det momentet avsedda tidpunkten för avdraget från pensionen, görs avdraget från garantipensionen. Det sammanlagda beloppet av det avdrag som görs från de nämnda pensionerna kan dock uppgå till högst det belopp som beviljats som nämnda pensioner för överskridningsmånaden.

På beslut om samordning av garantipension och arbetsinkomster samt på garantipensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av garantipensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 63 a § i folkpensionslagen föreskrivs om beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen. På nytt avgörande av samordning av garantipension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 83 a § i folkpensionslagen föreskrivs om nytt avgörande av samordning av sjukpension och arbetsinkomster.

13 §

Anmälningsskyldighet

Den som får garantipension ska göra anmälan till Folkpensionsanstalten om

- 1) beviljande och upphörande av pensioner och ersättningar som inverkar på garantipensionen och förändringar i deras belopp,
- 2) avbruten utbetalning av avträdelsetöd,
- 3) adressförändring och flyttning utomlands, och
- 4) arbetsinkomster från utlandet kalendermånadsvis, om garantipension har beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av garantipension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordning av garantipension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Garantipension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Garantipension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

8.

Lag

om ändring av lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om handikappförmåner (570/2007) 13 §, sådan den lyder i lag 736/2024,
ändras 33 § 3 mom., sådant det lyder i lag 736/2024, och
fogas till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1228/2009, 706/2010, 1352/2014,
888/2015, 88/2016, 989/2017, 560/2022 och 736/2024, ett nytt 6 mom. och till 33 §, sådan den
lyder delvis ändrad i lagarna 1050/2009, 1228/2009, 1352/2014, 88/2016 och 736/2024, ett nytt
4 mom., varvid det nuvarande 4, 5 och 6 mom. blir 5, 6 och 7 mom., som följer:

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. har en person rätt till vårdbidrag också för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad invalid- eller sjukpension som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). Dessutom har en person trots vad som föreskrivs i 1 mom. rätt till vårdbidrag också för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad arbetslivspension som avses i 1 mom. 2 punkten på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad garantipension som avses i 1 mom. 3 punkten på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § lagen om garantipension.

33 §

Indragning av en handikappförmån

Handikappbidrag för vuxna upphör från ingången av den månad då bidragstagaren börjar betalas pension eller förmån enligt 9 § 1 mom. eller, om bidragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

Vårdbidrag för pensionstagare upphör från ingången av den månad då bidragstagaren inte får i 9 § 1 mom. avsedd pension eller förmån som beviljats honom eller henne, med undantag för en situation där en person inte får pension på grund av sådan samordning av invalid- eller

sjukpension, arbetslivspension eller garantipension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som nämns i 9 § 6 mom.

Denna lag träder i kraft den

20 .

9.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 12 § 4 mom., sådant det lyder i lag 910/2024, som följer:

12 §

Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget

Med avvikelse från 1 mom. ska

1) inkomst som tjänats in såsom företagare, lantbruksföretagare och stipendiat beaktas till det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), om det inte av andra uppgifter som beskriver företagarens inkomstnivå framgår att företagarens inkomstnivå är minst dubbelt så hög som den fastställda arbetsinkomsten,

2) som inkomst av skogsbruk beaktas den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog multiplicerad med arealen skog, och

3) om beloppet av invalidpension eller arbetslivspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), beloppet av sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller beloppet av garantipension varierar på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som avses i 17 a § i folkpensionslagen eller sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension, beaktas pensionens belopp som inkomst enligt uppskattning. I uppskattningen kan tidigare genomförd samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt uppskattning av beloppet av arbetsinkomsterna eller arbetsförtjänsterna beaktas.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

10.

Lag

om ändring av 8 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), sådan paragrafen lyder i lagarna 939/2014, 884/2015 och 86/2016, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och till 12 §, sådan den lyder i lagarna 1154/2007, 1330/2011, 939/2014 och 911/2024, ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4–6 mom. blir 5–7 mom., som följer:

8 §

Rätt till bostadsbidrag

En person har dock rätt till bostadsbidrag också för den tid för vilken i 1 mom. 1 eller 3 punkten avsedd invalid- eller sjukpension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). En person har rätt till bostadsbidrag också för den tid för vilken garantipension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension och för den tid för vilken arbetslivspension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

12 §

Årsinkomst

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom., om beloppet av invalidpension eller arbetslivspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, beloppet av sjukpension enligt folkpensionslagen eller beloppet av garantipension varierar på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den

offentliga sektorn, sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som avses i 17 a § i folkpensionslagen eller sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension, beaktas pensionens belopp som inkomst enligt uppskattning. I uppskattningen kan tidigare genomförd samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt uppskattning av beloppet av arbetsinkomsterna och arbetsförtjänsterna beaktas.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

11.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 11 kap. 6 § 5 mom., 12 kap. 4 § 2 mom. och 12 kap. 9 a § 2 mom.,
sådana de lyder, 11 kap. 6 § 5 mom. och 12 kap. 4 § 2 mom. i lag 535/2019 samt 12 kap. 9 a § 2 mom. i lag 28/2022, som följer:

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

6 §

Förmånsbaserad inkomst

Om den försäkrade har fått annan än full invalid- eller sjukpension enligt 1 mom. 5 punkten under granskningsperioden och betalningen av den förmånen fortsätter samtidigt med dagpenningsförmånen, beaktas förmånen för denna tid inte i årsinkomsten när dagpenningsförmånens belopp beräknas. Betalningen av förmånen anses fortsätta också under den tid förmånen inte betalas på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

12 kap.

Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner

4 §

Sjukdagpenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga

Om en försäkrad får delinvalidpension enligt 1 mom. eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 6 § 5 mom., dras förmånen eller ersättningen inte av från sjukdagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från sjukdagpenningen. Från sjukdagpenningen avdras det belopp av delinvalidpensionen i vilket

det inte gjorts sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

9 a §

Föräldradagpenningens förhållande till vissa andra förmåner

Om den försäkrade får annan än full invalid- eller sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 11 kap. 6 § 5 mom., dras förmånen eller ersättningen inte av från föräldradagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga av från föräldradagpenningen. Från föräldradagpenningen avdras det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Denna lag träder i kraft den

20 .

12.

Lag

om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 38 § 3 mom., sådant det lyder i lag 536/2019, *ändras* 34 §, sådan den lyder i lag 1240/2023, och *fogas* till lagen en ny 38 a § som följer:

34 §

Rehabiliteringspenning till pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 32 § är rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de i detta moment avsedda månatliga pensionerna, om en rehabiliteringsklient får

- 1) full invalidpension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna,
- 2) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen (568/2007), med undantag för sjukpension enligt 4 mom. i den paragrafen,
- 3) sådan garantipension enligt lagen om garantipension som beviljas utöver de pensioner som nämns i detta moment.

Rehabiliteringspenningen fastställs som rehabiliteringspenning till pensionstagare också för den tid för vilken i 1 mom. avsedd pension som beviljats rehabiliteringsklienten inte betalas på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 9 a § i lagen om garantipension, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) samt för den tid för vilken arbetslivspension inte betalas till rehabiliteringsklienten på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

I summan av de i 1 mom. avsedda månatliga pensionerna beaktas pensionen till det belopp den uppgår till före sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 2 mom.

38 a §

Rehabiliteringspenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga

Om en försäkrad får delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5

§ i sjukförsäkringslagen som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen när rehabiliteringspenning beviljades inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 11 kap. 6 § 5 mom. i sjukförsäkringslagen, dras förmånen eller ersättningen inte av från rehabiliteringspenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från rehabiliteringspenningen. Från rehabiliteringspenningen dras av det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Denna lag träder i kraft den

20 .

13.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 3 kap. 3 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1188/2009, och
fogas till 4 kap. en ny 7 a § som följer:

3 kap.

Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner

3 §

Arbetsförmåga

Den som är arbetsförmögen är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Som arbetsförmögen anses den som får sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller en förmån som med stöd av någon annan lag betalas på grundval av full arbetsförmåga. Som arbetsförmögen betraktas även den som konstaterats vara arbetsförmögen i enlighet med sjukförsäkringslagen eller folkpensionslagen, trots att ingen förmån beviljats honom eller henne. Den som har beviljats sjukpension enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller garantipension anses vara arbetsförmögen också under den tid för vilken invalid- eller sjukpension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) eller för vilken garantipension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension (703/2010).

4 kap.

Jämtrade och minskade arbetslöshetsförmåner

7 a §

Delinvalidpensionens inverkan på arbetslöshetsförmånerna

Beloppet av delinvalidpensionen dras av från arbetslöshetsförmånen utan att sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om

pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn beaktas i det belopp av delinvalidpensionen som ska dras av.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

14.

Lag

om ändring av 15 § i lagen om allmänt stöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt stöd (48/2026) 15 § 2 mom. 9 punkten och
fogas till 15 § 2 mom. en ny 10 punkt som följer:

15 §

Det allmänna stödets belopp

Följande bestämmelser i 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas i fråga om allmänt stöd:

- 9) 7 a § i det kapitlet om delinvalidpensionens inverkan på arbetslöshetsförmånerna,
- 10) 8 § i det kapitlet om inverkan av stöd för hemvård av barn på arbetslöshetsförmånerna.

Denna lag träder i kraft den

_____ 20 ____

15.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om Pensionsskyddscentralen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Pensionsskyddscentralen (397/2006) 4 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 1094/2023, som följer:

4 §

Pensionsskyddscentralens rätt att få och använda uppgifter för statistisk verksamhet, forskning och utveckling

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Pensionsskyddscentralen rätt att få uppgifter för den statistiska verksamhet, forskning och utveckling som avses i 2 § 1 mom. 1–3 och 8 punkten enligt följande:

- 1) av arbetspensionsanstalterna
 - a) behövliga uppgifter som behövs för att individualisera en person, uppgifter om personens kön, medborgarskap, yrke, modersmål, civilstånd, familjeförhållanden, födelseort och bostadsort, födelse- och dödsdag samt andra med dessa jämförbara uppgifter som är nödvändiga för den statistiska verksamheten, forskningen eller utvecklingen,
 - b) behövliga uppgifter om en persons pensions-, förmåns- eller ersättningsansökningar och om uppgifterna i dem, om pensions-, förmåns- och ersättningsbeslut som meddelats en person, om pensioner, förmåner och ersättningar som beviljats en person och om betalning av dem, om en persons ansökningar om pensions- eller socialförsäkring och om uppgifterna i dem, om avgöranden om en persons pensions- eller socialförsäkring samt andra nödvändiga uppgifter om pensions- och socialskydd, pensions- och socialförsäkring samt verkställigheten av dessa,
 - c) behövliga uppgifter om den rekommenderade arbetsinkomst som beräkningstjänsten för rekommenderad arbetsinkomst ger en företagare och om den arbetsinkomst som pensionsanstalten fastställt för en företagare,
 - d) sådana nödvändiga uppgifter om en person som avses i 198 § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c i lagen om pension för arbetstagare och som lämnats till arbetspensionsanstalten för behandlingen av ett pensions- eller förmånsärende,
 - e) uppgifter om sådan månatlig samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a och 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a och 50 f § i lagen om pension för företagare, 57 a och 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a och 53 f § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) samt 44 a och 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) och om avdrag som på grund av samordningen görs från månadspensionens belopp på individnivå,
-

Denna lag träder i kraft den

20 .

16.

Lag

om ändring av lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 kap. i lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor (947/2021)
en ny 8 a § som följer:

8 a §

Beaktande av samordning av lagstadgad pension och arbetsinkomster i en tilläggpensionsanstalts stadgar

En tilläggpensionsanstalt kan i sina stadgar fastställa att beloppet av en tilläggpensionsförmån som ska betalas inte ändras till följd av att beloppet av en lagstadgad pension som ska betalas varierar på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a eller 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a eller 50 f § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a eller 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a eller 53 f § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006), 44 a eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), 17 a § i folkpensionslagen (568/2007) eller 9 a § i lagen om garantipension (703/2010). Det avsedda beslut som gäller godkännande eller ändring av stadgarna kan fattas med enkel majoritet oberoende av vilka tilläggsvillkor som i tilläggpensionsstiftelsens eller tilläggpensionskassans stadgar annars ställs på godkännande av stadgar eller av ändring av stadgar.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 16 april 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 53 g §, sådan den lyder i lag 69/2016,
ändras 19 §, 20 § 2 mom., 29 §, 30 § 2 mom., 34, 45, 47, 48, 50 och 53 f § samt 133 § 2 mom.,
av dem 19 §, 20 § 2 mom., 34 och 53 f § samt 133 § 2 mom. sådana de lyder i lag 69/2016,
och
fogas till lagen en ny 47 a §, till 49 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 105 b och 140 b § som
följer:

Gällande lydelse

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella

Föreslagen lydelse

19 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 47 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 29 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Gällande lydelse

förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §.

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

Föreslagen lydelse

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 53 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §. *Arbetstagaren får dock per månad tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), utan att arbetsinkomsterna påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen.*

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

Gällande lydelse

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, *utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

45 §

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension skall underrätta pensionsanstalten om att han eller hon

Föreslagen lydelse

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, *avbrott i utbetalningen enligt 50 §, retroaktiv justering enligt 51 §*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning *och annan utbetalning enligt 8 kap.*, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar arbeta.

45 §

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller

Gällande lydelse

återfått arbetsförmågan, om att han eller hon börjar förvärvsarbeta och om att rehabiliteringen avbrutits.

47 §

Kontroll av rätten till invalidpension

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

När förändringar i invalidpensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan bedöms, beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten.

Föreslagen lydelse

hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsinkomster från utlandet.

47 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 81 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då

den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsinkomster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad beaktas inte vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

47 a §

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 47 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 47 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår

fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (avdragsmånad) som följer efter månaden i fråga (överskridningsmånad). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten.

Om arbetstagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 126 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 96 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

48 §

Ändring av invalidpensionens belopp

48 §

*Ändring av **rätten till invalidpension***

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men pensionstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 35 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Gällande lydelse

Skjer en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Skjer en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

49

Indragning av invalidpension

Föreslagen lydelse

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en person som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och *personen kan bedömas ha sådan arbetsförmåga* i minst ett år, ändras *den fulla invalidpensionen* till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en person som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och *personen kan bedömas ha sådan arbetsförmåga* i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

49 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsinkomsterna för en arbetstagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

50 §

50 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

1) är i förvärvsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började,

1) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 46 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

2) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 46 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller

3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller

3) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

4) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

53 f §

53 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7–10 § i den lagen.

På samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 47 § föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 47 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 105 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 140 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

53 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

(upphävs)

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

105 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

*Pensionsanstalten meddelar ett beslut om i 47 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (**årsbeslut**). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits,*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 47 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 140 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 48 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 49 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären *inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 47, 47 a, 48, 49 eller 53 f §.*

140 b §

*Nytt avgörande av samordning av
invalidpension och arbetsinkomster*

Pensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster enligt 47 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsinkomster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 53 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 47 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 50 g §, sådan den lyder i lag 72/2016,
ändras 16 §, 17 § 2 mom., 26 §, 27 § 2 mom., 31, 42, 44, 45, 47 och 50 f § samt 129 § 2 mom.,
av dem 16 §, 17 § 2 mom., 31 och 50 f § samt 129 § 2 mom. sådana de lyder i lag 72/2016,
och
fogas till lagen en ny 44 a §, till 46 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 95 b och 136 b § som
följer:

Gällande lydelse

16 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller *den lämnas*

Föreslagen lydelse

16 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 44 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 26 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den

Gällande lydelse

vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

17 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 50 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

26 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om företagarens arbetsförtjänst under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår uppgår till mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 25 §.

27 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

Föreslagen lydelse

partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

17 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 50 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

26 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om företagarens arbetsförtjänst under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår uppgår till mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 25 §. Om företagarens arbetsförtjänst per månad dock inte överstiger beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), inverkar arbetsförtjänsten inte på beloppet av rehabiliteringspenningen.

27 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, *utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

42 §

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, *avbrott i utbetalningen enligt 47 §, retroaktiv justering enligt 48 §*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon inleder en företagareverksamhet eller annat förvärvsarbete.

42 §

Gällande lydelse

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension skall underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan, om att han eller hon inleder eller utökar en företagarverksamhet *eller annat förvärvsarbete* och om att rehabiliteringen avbrutits.

44 §

Kontroll av rätten till invalidpension

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

När förändringar i invalidpensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan bedöms, beaktas förändringarna i företagarens arbetsförtjänst eller arbetsinsats. Företagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsförtjänsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsförtjänsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten, förutom om överskridningen av inkomstgränsen är tillfällig.

Föreslagen lydelse

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan, om att han eller hon inleder eller utökar en företagarverksamhet och om att rehabiliteringen avbrutits. *Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsförtjänster från utlandet.*

44 §

Arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsförtjänster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsförtjänsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 75 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den

kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsförtjänster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas inte de arbetsförtjänster som företagaren har under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats honom eller henne och därpå följande kalendermånad. Arbetsförtjänster som företagaren har under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsförtjänsterna när företagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 74 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

44 a §

*Samordning av invalidpension och
arbetsförtjänster*

Om en invalidpensionstagares arbetsförtjänster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 44 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 44 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsförtjänsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (**avdragsmånad**) som följer efter månaden i fråga (**överskridningsmånad**). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten i lagen om pension för arbetstagare.

Om företagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 107 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 89 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

45 §

Ändring av invalidpensionens belopp

45 §

Ändring av rätten till invalidpension

Om en företagares arbetsförtjänster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1

Gällande lydelse

Skjer en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Skjer en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen betalas till dess full invalidpension börjar.

46 §

Indragning av invalidpension

Föreslagen lydelse

mom., men företagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 32 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och företagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och företagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

46 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsförtjänsterna för en företagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

1) är i förvärvsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började,

2) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 43 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller

4) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

50 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7–10 § i den lagen.

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

1) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 43 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller

3) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

50 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster

På samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 44 § föreskrivs om arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 44 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsförtjänsterna tillämpas vad som i 95 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 136 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

50 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

95 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionsanstalten meddelar ett beslut om i 44 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsförtjänster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (årsbeslut). Om en persons rätt till

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 44 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 136 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 45 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 46 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

129 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

129 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Utlåtande begärs dock inte om besvären *inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 44, 44 a, 45, 46 eller 50 f §.*

136 b §

*Nytt avgörande av samordning av
invalidpension och arbetsförtjänster*

Pensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsförtjänster enligt 44 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster, om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsförtjänster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 50 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 44 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) 59 g §, sådan den lyder i lag 75/2016,
ändras 39 §, 40 § 2 mom., 45 § 2 mom., 55, 57, 58 och 59 f §,
av dem 39 §, 40 § 2 mom., 45 § 2 mom., och 58 samt 59 f § sådana de lyder i lag 75/2016,
och
fogas till 45 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 75/2016 och 1031/2022, ett nytt 4 mom., till lagen en ny 57 a §, till 59 § nya 3–5 mom. samt till lagen nya 90 b och 113 b § som följer:

Gällande lydelse

39 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts *eller den lämnas*

Föreslagen lydelse

39 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 57 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning med stöd av 45 § 1 mom. 2 punkten, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Gällande lydelse

vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

40 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 59 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, *utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Föreslagen lydelse

Om invalidpensionen senare upphör eller utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

40 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen *samordnas med arbetsförtjänsterna i enlighet med 59 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.*

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, *bestämmelser som med stöd av 58 § 1 mom. 2 och 3 punkten tillämpas på avbrott i utbetalningen av pension och justering av pensionen retroaktivt*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och *annan utbetalning enligt 8 kap.*, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon inleder eller utökar en företagareverksamhet som lantbrukare eller annan företagareverksamhet eller annat förvärvsarbete.

55 §

55 §

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan, *om att han eller hon inleder eller utökar en företagareverksamhet som lantbrukare eller annan företagareverksamhet eller annat förvärvsarbete* och om att rehabiliteringen avbrutits.

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. *Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionsanstalten om sina arbetsförtjänster från utlandet.*

57 §

57 §

Kontroll av rätten till invalidpension

Arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

När förändringar i invalidpensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan bedöms, beaktas förändringarna i lantbruksföretagarens arbetsförtjänst eller arbetsinsats. Lantbruksföretagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsförtjänsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsförtjänsten överstiger 60 procent av den

Invalidpensionstagarens arbetsförtjänster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsförtjänsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadspecifikt. I

Gällande lydelse

nämnda genomsnittliga inkomsten, förutom om överskridningen av inkomstgränsen är tillfällig.

Föreslagen lydelse

det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 77 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsförtjänster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster beaktas inte de arbetsförtjänster som pensionstagaren har under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats honom eller henne och därpå följande kalendermånad. Arbetsförtjänster som pensionstagaren har under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och

arbetsförtjänsterna när pensionstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 80 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

57 a §

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster

Om en invalidpensionstagares arbetsförtjänster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 57 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 57 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsförtjänsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (**avdragsmånad**) som följer efter månaden i fråga (**överskridningsmånad**). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Samordning av invalidpension och arbetsförtjänster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 123 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten i lagen om pension för arbetstagare.

Om personen inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 101 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 84 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

58 §

Ändring av invalidpensionens belopp, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 48 § om ändring av invalidpensionens belopp,
- 2) 50 § om avbrott i utbetalningen av invalidpension,
- 3) 51 § om justering av invalidpension retroaktivt.

58 §

Ändring av rätten till invalidpension, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 48 § om ändring av *rätten till invalidpension*,
- 2) 50 § om avbrott i utbetalningen av invalidpension,
- 3) 51 § om justering av invalidpension retroaktivt.

59 §

Indragning av invalidpension

59 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsförtjänsterna för en invalidpensionstagare har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 57 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 57 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

59 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7–10 § i den lagen.

59 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster

På samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 57 § föreskrivs om arbetsförtjänsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 57 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

arbetsförtjänster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsförtjänsterna tillämpas vad som i 90 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster tillämpas vad som i 113 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

59 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

(upphävs)

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

90 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionsanstalten meddelar ett beslut om i 57 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsförtjänster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (årsbeslut). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits,

meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 57 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsförtjänster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 113 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 58 § 1 mom. 1 punkten leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 59 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsförtjänster.

113 b §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsförtjänster

Pensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsförtjänster enligt 57 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsförtjänster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsförtjänster, om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsförtjänsterna har betalats eller arbetsinkomsten försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsförtjänster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsförtjänster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 59 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 57 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

4.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 53 g §, sådan den lyder i lag 78/2016,
ändras 19 §, 20 § 2 mom., 29 §, 30 § 2 mom., 34, 45, 47, 48, 50 och 53 f § samt 130 § 2 mom.,
av dem 19 §, 20 § 2 mom., 34 och 53 f § samt 130 § 2 mom. sådana de lyder i lag 78/2016,
och
fogas till lagen en ny 47 a §, till 49 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 107 b och 137 b § som
följer:

Gällande lydelse

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts *eller den lämnas*

Föreslagen lydelse

19 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 47 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 29 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör *eller* utbetalningen av den avbryts, fortsätter den

Gällande lydelse

vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §.

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

Föreslagen lydelse

partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 53 f §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §. *Arbetstagaren får dock per månad tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), utan att arbetsinkomsterna påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen.*

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionskassan, *utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 75 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

45 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionskassan, *avbrott i utbetalningen enligt 50 §, retroaktiv justering enligt 51 §*, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning *och annan utbetalning enligt 8 kap.*, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 75 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon börjar arbeta.

45 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Gällande lydelse

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon återfått arbetsförmågan, *om att han eller hon inleder eller utökar sitt förvärvsarbete* och om att rehabiliteringen avbrutits.

47 §

Översyn av rätten till invalidpension

Om invalidpensionstagarens arbetsförmåga förändras, ses rätten till invalidpension över på hans eller hennes ansökan eller på pensionskassans initiativ.

Vid bedömning av huruvida invalidpensionstagarens arbetsförmåga har förändrats eller återställts beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten, såvida inte överskridandet av inkomstgränsen är tillfälligt.

Föreslagen lydelse

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon återfått arbetsförmågan och om att rehabiliteringen avbrutits. *Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta pensionskassan om sina arbetsinkomster från utlandet.*

47 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 87 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den

börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde, bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn. Även de arbetsinkomster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad beaktas inte vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 86 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

47 a §

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 47 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 47 § 3 mom. Det återstående beloppet av

flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (avdragsmånad) som följer efter månaden i fråga (överskridningsmånad). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringsstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 120 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten.

Om arbetstagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 123 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 101 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

48 §

Ändring av invalidpensionens belopp

48 §

Ändring av rätten till invalidpension

Om en arbetstagares arbetsinkomster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men arbetstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 35 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Gällande lydelse

Skjer en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension och kan arbetstagaren bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Skjer en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension och kan arbetstagaren bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen betalas ut till dess full invalidpension börjar.

49 §

Indragning av invalidpension

Föreslagen lydelse

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på pensionskassans initiativ.

49 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsinkomsterna för en arbetstagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 47 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 47 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den

Gällande lydelse

50 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

1) är i förvärvsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började,

2) inte samtycker till undersökning som pensionskassan förelagt honom eller henne i enlighet med 46 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionskassan inom en skälig tid som pensionskassan sätter ut, eller

4) utan giltig orsak vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionskassan ordnar.

53 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7–10 § i den lagen.

Föreslagen lydelse

oavbrutna perioden på 24 kalendermånader på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

50 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

1) inte samtycker till undersökning som pensionskassan förelagt honom eller henne i enlighet med 46 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionskassan inom en skälig tid som pensionskassan sätter ut, eller

3) utan giltig orsak vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionskassan ordnar.

53 f §

Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster

På samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 47 § föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 47 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 107 b § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 137 b § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

53 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

(upphävs)

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionskassan vidtagit justeringsåtgärder.

107 b §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

Pensionskassan meddelar ett beslut om i 47 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (årsbeslut). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

beslutet utgör grund för återkrav enligt 47 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 137 b §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 48 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 49 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

130 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, ska den innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

130 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, ska den innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären *inte gäller andra frågor än bedömning av arbetsförmågan eller tillämpning av 47, 47 a, 48, 49 eller 53 f §.*

137 b §

Nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Pensionskassan kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av en part på nytt avgöra ett ärende som gäller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samordning av invalidpension och arbetsinkomster enligt 47 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsinkomster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 53 f § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari 2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 47 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

5.

Lag

om ändring av pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) 57 §,
ändras 19 §, 20 § 2 mom., 27 §, 28 § 2 mom., 31, 42, 44, 45, 47 och 56 § samt 144 § 1 mom.,
av dem 31 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1472/2019, och
fogas till lagen en ny 44 a §, till 46 § nya 3–5 mom. och till lagen nya 113 a och 150 a § som
följer:

Gällande lydelse

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts *eller* den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella

Föreslagen lydelse

19 §

Invalidpensionens och rehabiliteringspenningens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 44 a §, betalas invalidpensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om rehabiliteringspenningen betalas som partiell rehabiliteringspenning i enlighet med 27 §, är rehabiliteringspenningen dock minst lika stor som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

Om invalidpensionen senare upphör *eller* utbetalningen av den avbryts, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 56 §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

27 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 26 §.

28 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om arbetslivspensionen samordnas med arbetsinkomsterna i enlighet med 56 §, betalas arbetslivspensionen dock till minst samma belopp som den tidigare beviljade partiella förtida ålderspensionen.

27 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 26 §. Arbetstagaren får dock per månad tjäna ett belopp som motsvarar full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), utan att arbetsinkomsterna påverkar beloppet av rehabiliteringspenningen.

28 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Den som får delinvalidpension beviljas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering full invalidpension förhöjd på det sätt som anges i 1 mom.

Gällande lydelse

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

På rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg enligt 26 och 28 § samt på mottagare av dem tillämpas bestämmelserna i denna lag om invalidpension och invalidpensionstagare. På återkrav av ersättningar för kostnader för yrkesinriktad rehabilitering enligt 22 § som har betalats utan grund tillämpas bestämmelserna i denna lag om återkrav av pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 84 §, och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

42 §

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta Keva om han eller hon återfår sin

Föreslagen lydelse

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för Keva, avbrott i utbetalningen enligt 50 §, retroaktiv justering enligt 51 §, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning och annan utbetalning enligt 8 kap., återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsestidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 84 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Den som får rehabiliteringspenning är skyldig att underrätta Keva om att han eller hon börjar arbeta.

42 §

*Invalidpensionstagarens
anmälningsskyldighet*

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta Keva om att han eller hon återfått *arbetsförmågan* och om att rehabiliteringen

Gällande lydelse

arbetsförmåga, börjar förvärvsarbeta eller om rehabiliteringen avbryts.

44 §

Kontroll av rätten till invalidpension

Om en invalidpensionstagares arbetsförmåga förändras, kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension på ansökan av pensionstagaren eller på Kevas initiativ.

Vid bedömning av huruvida invalidpensionstagarens arbetsförmåga har förändrats eller återställts beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten.

Föreslagen lydelse

avbrutits. Dessutom är den som får invalidpension skyldig att kalendermånadsvis underrätta Keva om sina arbetsinkomster från utlandet.

44 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas

Invalidpensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den invalidpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår.

Det skyddade beloppet för full invalidpension är 40 procent och för delinvalidpension 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Det skyddade beloppet för invalidpension är dock minst lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. Det skyddade beloppet för invalidpension är kalendermånadsspecifikt. I det skyddade beloppet görs en engångsförhöjning som motsvarar den som föreskrivs i 36 § från samma tidpunkt som engångsförhöjningen av invalidpensionen och med samma förhöjningsprocent med vilken invalidpensionen höjs.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för invalidpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för invalidpensionen multiplicerat med två. När invalidpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om full invalidpension emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde,

bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av invalidpension och arbetsinkomster beaktas de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för invalidpensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i denna lag. Även de arbetsinkomster som en invalidpensionstagare får från utlandet beaktas.

Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för den första invalidpension som beviljats en arbetstagare och därpå följande kalendermånad beaktas inte vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna. Arbetsinkomster som betalats under begynnelsemånaden för invalidpensionen och därpå följande kalendermånad beaktas inte heller vid samordningen av invalidpensionen och arbetsinkomsterna när arbetstagaren efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension på vilken det som i 92 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

44 a §

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster

Om en invalidpensionstagares arbetsinkomster under en kalendermånad överstiger det skyddade belopp som avses i 44 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 44 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en

kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från invalidpensionen för den andra kalendermånad (**avdragsmånad**) som följer efter månaden i fråga (**överskridningsmånad**). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som invalidpension enligt arbetspensionslagarna för överskridningsmånaden.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken invalidpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där full invalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde eller delinvalidpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare delinvalidpensionen upphörde.

Samordning av invalidpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Det avdrag som avses i 1 mom. görs från invalidpensionen enligt denna lag i det förhållande som invalidpensionen enligt denna lag utgör av det sammanlagda beloppet av invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Avdraget görs innan pensionen kan betalas ut i enlighet med 134 § 1 mom. 2, 3, 9 och 11–15 punkten.

Om arbetstagaren inte under avdragsmånaden betalas invalidpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för invalidpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mom., återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 137 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro. På det nämnda beloppet tillämpas inte vad som i 94 § föreskrivs om justering av belopp med en lönekoeficient.

45 §

45 §

Ändring av invalidpensionens belopp

Ändring av rätten till invalidpension

Om en arbetstagares arbetsinkomster har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om full invalidpension fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om full invalidpension hade beviljats utan avbrott.

Om full invalidpension har ändrats till delinvalidpension på det sätt som avses i 1 mom., men arbetstagaren likväl uppfyller villkoren för full invalidpension enligt 33 § så att full invalidpension beviljas retroaktivt från det att den tidigare fulla invalidpensionen upphörde, börjar bestämmandet av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på nytt från det att den fulla invalidpensionen börjar.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får

Gällande lydelse

få delinvalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Den fulla invalidpensionen börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen betalas till dess den fulla invalidpensionen börjar.

46 §

Indragning av invalidpension

Föreslagen lydelse

full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension, och *arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga* i minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension, och *arbetstagaren kan bedömas ha sådan arbetsförmåga* i minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga, kontrolleras rätten till invalidpension på ansökan av invalidpensionstagaren eller på Kevas initiativ.

46 §

Indragning av invalidpension

Om arbetsinkomsterna för en arbetstagare som får invalidpension har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 44 § 2 mom. utan avbrott under 24 kalendermånader, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 44 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Beräkningen av den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader börjar på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Om invalidpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 24 kalendermånader

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

på samma sätt som om invalidpensionen hade beviljats utan avbrott.

47 §

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

1) är i förvärsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började,

1) inte samtycker till undersökning som Keva förelagt honom eller henne i enlighet med 43 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

2) inte samtycker till undersökning som Keva förelagt honom eller henne i enlighet med 43 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

2) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till Keva inom en skälig tid som Keva sätter ut, eller

3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till Keva inom en skälig tid som Keva sätter ut, eller

3) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som Keva ordnar.

4) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som Keva ordnar.

56 §

56 §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger beloppet för den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7–10 § i den lagen.

På samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 44 § föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den invalidpension som betalas och vad som i 44 a § föreskrivs om samordning av invalidpension och arbetsinkomster. Det skyddade beloppet för arbetslivspension är dock lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension. På beslut om samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster samt på arbetslivspensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av arbetslivspensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 113 a § föreskrivs om beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pensionstagarens rätt att få information om grunderna för den månatliga samordningen. På nytt avgörande av samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 150 a § föreskrivs om nytt avgörande av samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

57 §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

(upphävs)

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den då pensionstagarens ansökan om justering blivit anhängig eller Keva vidtagit justeringsåtgärder.

113 a §

Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

*Keva meddelar ett beslut om i 44 a § avsedd samordning av invalidpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den invalidpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (**årsbeslut**). Om en persons rätt till invalidpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.*

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 44 a § 5 mom. Beslut om samordning av invalidpension och arbetsinkomster meddelas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 150 a §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 45 § 1 mom. leder till att full invalidpension ändras till delinvalidpension eller i enlighet med 46 § 3 mom. till att delinvalidpension dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen ändrats eller dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av invalidpension och arbetsinkomster.

144 §

Rättelse av beslutssammanställning i samband med sökande av ändring

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt ska lämnas till Keva inom den tidsfrist som anges i 142 §. Keva ska begära utlåtande om besvären av en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn till den del som besvären gäller pensionsskydd som sköts av den. Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs utlåtande endast om det är fråga om en situation som avses i 119 §.

144 §

Rättelse av beslutssammanställning i samband med sökande av ändring

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt ska lämnas till Keva inom den tidsfrist som anges i 142 §. Keva ska begära utlåtande om besvären av en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn till den del som besvären gäller pensionsskydd som sköts av den. Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs utlåtande endast om det är fråga om en situation som avses i 119 §. *Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller tillämpning av 44, 44 a, 45, 46 eller 56 § och det inte samtidigt är fråga om bedömning av arbetsförmågan och i 119 § avsedda situationer, begärs inget utlåtande.*

150 a §

*Nytt avgörande av samordning av
invalidpension och arbetsinkomster*

Keva kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av en part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av invalidpension och arbetsinkomster enligt 44 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den invalidpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av invalidpension och arbetsinkomster samt på samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordningen av invalidpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och på samordningen av arbetslivspension och arbetsinkomster den nämnda lagen, som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, samt den 56 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Invalidpension och arbetslivspension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från och med den 1 januari

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2028. Invalidpension och arbetslivspension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

Om en engångsförhöjning av invalidpensionen har gjorts innan denna lag träder i kraft, görs den förhöjning av det skyddade beloppet som avses i 44 § 2 mom. i denna lag från och med den 1 januari 2028 med samma förhöjningsprocent som har tillämpats på den utbetalda pensionen.

6.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen (568/2007) 17 § och 109 § 1 mom., av dem 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 172/2008, och
fogas till lagen en ny 17 a §, till 18 § nya 2 och 3 mom., till 22 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 881/2015 och 84/2016, ett nytt 5 mom., till 25 § ett nytt 2 mom., till 51 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 84/2016, ett nytt 4 mom., till 57 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 733/2024, ett nytt 4 mom. och till lagen nya 63 a och 83 a § som följer:

Gällande lydelse

17 §

Förvärvsarbete under tid med sjukpension och att lämna pension vilande

Den som får sjukpension får förtjäna mindre än 588,66 euro i månaden utan att det inverkar på utbetalningen av hans eller hennes sjukpension.

Om en pensionstagare vars hälsotillstånd inte förändrats väsentligt efter det att pensionen beviljades förtjänar mer än det belopp som nämns i 1 mom., lämnas full sjukpension, som enligt 12 § 2 mom. beviljats tills vidare, vilande för tiden i arbete. Pensionen lämnas vilande för minst sex månader och högst fem år. Den vars pension har lämnats vilande beviljas för högst 24 månader handikappbidrag med högsta belopp enligt 8 § 2 mom. 3 punkten i lagen om handikappförmåner (570/2007).

En person betraktas inte som pensionstagare, om sjukpensionen har lämnats vilande. Pensionen börjar betalas på nytt när personen har slutat arbeta eller hans eller hennes förvärvsinkomster har minskat så att de underskrider inkomstgränsen enligt 1 mom.

Föreslagen lydelse

17 §

Arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas

Pensionstagarens arbetsinkomster minskar beloppet av den sjukpension som betalas, om arbetsinkomsterna överstiger både det skyddade beloppet per kalendermånad och flexibiliteten per kalenderår. Arbetsinkomsterna inverkar dock inte på sjukpension som beviljats enligt 12 § 4 mom.

Det skyddade beloppet för sjukpension är lika stort som beloppet av full garantipension enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010). Det skyddade beloppet för sjukpension är kalendermånadsspecifikt.

Beloppet av flexibiliteten per kalenderår för sjukpensionen är lika stort som det i 2 mom. nämnda skyddade beloppet för sjukpensionen multiplicerat med två. När sjukpensionen börjar motsvarar beloppet av flexibiliteten beloppet av den kalenderårsvisa flexibiliteten. Om sjukpensionen emellertid beviljas så att den börjar omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde,

Gällande lydelse

Om krav på återupptagen betalning av en pension som lämnats vilande inte har framställts i en av Folkpensionsanstalten begärd anmälan inom fem år efter det att pensionen lämnades vilande, anses det utan särskilt beslut att pensionen har upphört.

Med full sjukpension jämställs också en pension vars belopp har minskats i enlighet med 21 § eller vars belopp har minskats med i 22 § 1 eller 2 mom. avsedd försörjningspension eller familjepension

Föreslagen lydelse

bestäms flexibiliteten på samma sätt som om pensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid samordningen av sjukpension och arbetsinkomster beaktas som arbetsinkomster

1) de arbetsinkomster enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare som fastställts för pensionstagaren samt arbetsinkomster enligt de övriga arbetspensionslagarna, med undantag för vårdarvode som betalas med stöd av lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och de arbetsinkomster för förtroendevalda i Kevas medlemssamfund som nämns i 85 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn,

2) lön för uppsägningstid och motsvarande ersättning som betalas för upphävande av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande samt lön för väntetid,

3) föreläsnings- och föredragsarvode, mötesarvode och arvode för medlemskap i förvaltningsorgan eller för annat förtroendeuppdrag, med undantag för arvode för förtroendeuppdrag i Kevas medlemssamfund,

4) i 25 § 1 mom. i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) avsedd ersättning för arbete och bruksavgift,

5) en i 66 § 1 mom. och 66 a § i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd skattepliktig förmån som uppkommer vid aktieemission på grundval av anställningsförhållande,

6) en i 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen avsedd skattepliktig förmån som uppkommer genom användning av en anställningsoption, och en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och som fastställs enligt förändringen av värdet på bolagets aktier,

7) post som med stöd av bolagsstämmans beslut betalas till en anställd i form av vinstutdelning eller vinstpremie,

8) en i 67 § i inkomstskattelagen avsedd skattepliktig ränteförmån i samband med lån som erhållits på grundval av anställning,

9) en i 65 § i inkomstskattelagen avsedd skattepliktig andel av från personalfonder erhållna fondandelar och överskott, och

10) inkomster från utlandet som motsvarar de ovannämnda.

17 a §

Samordning av sjukpension och
arbetsinkomster

Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad för den som får annan sjukpension enligt denna lag än sådan som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. överstiger det skyddade belopp som avses i 17 § 2 mom., dras ett belopp som motsvarar överskridningen av det skyddade beloppet av från flexibiliteten per kalenderår enligt 17 § 3 mom. Det återstående beloppet av flexibiliteten överförs till följande kalendermånad så länge samma kalenderår fortgår. Om arbetsinkomsterna under en kalendermånad överstiger det skyddade beloppet med ett belopp som är större än beloppet av den återstående flexibiliteten, dras ett belopp som motsvarar den del av överskridandet av det skyddade beloppet som överstiger flexibiliteten av från sjukpensionen för den andra kalendermånad (**avdragsmånad**) som följer efter månaden i fråga (**överskridningsmånad**). Avdraget kan dock uppgå till högst det belopp som har beviljats som sjukpension enligt denna lag för överskridningsmånaden, om inte något annat följer av 9 a § i lagen om garantipension.

Samordning av sjukpension och arbetsinkomster görs inte för den tid för vilken sjukpension har beviljats retroaktivt, om det inte är fråga om en situation där sjukpension beviljas retroaktivt från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde.

Samordning av sjukpension och arbetsinkomster görs inte för en kalendermånad som omfattar en period för vilken pensionstagaren har beviljats rehabiliteringspenning till pensionstagare på grundval av yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*rehabiliteringsförmåner och
rehabiliteringspenningförmåner eller
rehabiliteringstillägg enligt
arbetspensionslagarna.*

Om personen inte under avdragsmånaden betalas sjukpension eller till den del det belopp som betalas under avdragsmånaden för sjukpensionen är mindre än det belopp som ska dras av enligt 1 mom., och till den del avdraget inte kan göras i enlighet med 9 a § i lagen om garantipension, återkrävs det belopp som ska dras av på det sätt som föreskrivs i 75 §. Vid återkrav tillämpas inte den prövning som anges i 2 mom. i den paragrafen. Återkrav görs dock inte om det belopp som ska återkrävas är mindre än 150 euro.

18 §

Indragning av sjukpension

18 §

Indragning av sjukpension

Om arbetsinkomsterna för en pensionstagare som får annan sjukpension än sådan som beviljats med stöd av 12 § 4 mom. har överstigit det skyddade belopp som bestäms enligt 17 § 2 mom. utan avbrott under 12 kalendermånader, dras sjukpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer på den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader. Om sjukpensionen fortsätter omedelbart från ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då den tidigare sjukpensionen upphörde, bestäms den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader på samma sätt som om sjukpensionen hade beviljats utan avbrott.

Vid beräkningen av den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader beaktas inte de kalendermånader för vilka samordning med stöd av 17 a § 2 eller 3 mom. inte görs. Den oavbrutna perioden på 12 kalendermånader börjar bestämmas på nytt från ingången av den kalendermånad som följer efter utgången av en sådan kalendermånad.

Gällande lydelse

22 §

*Pensionsinkomster som inverkar på
folkpensionen*

Föreslagen lydelse

22 §

*Pensionsinkomster som inverkar på
folkpensionen*

Invalidpension enligt de i 6 § 1 mom. nämnda lagarna beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn. Arbetslivspension enligt de i 6 § 1 mom. nämnda lagarna beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som grundar sig på 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. På motsvarande sätt ska invalid- eller sjukpension från utlandet som ska beaktas som inkomst i folkpensionen beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster.

25 §

Folkpensionens minimibelopp

25 §

Folkpensionens minimibelopp

Den gräns i euro som anges i 1 mom. tillämpas dock inte, om beloppet av den folkpension som betalas för en kalendermånad är mindre än det minimibelopp som anges i 1 mom. på grund av sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som avses i 17 a §.

Gällande lydelse

51 §

Rätt till barnförhöjning

Föreslagen lydelse

51 §

Rätt till barnförhöjning

En person har rätt till barnförhöjning också för den tid för vilken i 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedd invalid- eller sjukpension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn samt för den tid för vilken arbetslivspension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

57 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om sjukpension

57 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om sjukpension

Den som får annan sjukpension än sådan som beviljats med stöd 12 § 4 mom. är dessutom skyldig att kalendermånadsvis till Folkpensionsanstalten anmäla sina arbetsinkomster från utlandet.

63 a §

Beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt uppgift om grunderna för samordningen

Folkpensionsanstalten meddelar ett beslut om i 17 a § avsedd samordning av sjukpension och arbetsinkomster, om samordningen leder till en minskning av den sjukpension som betalas ut. Beslutet om samordning meddelas då för den period på 12 kalendermånader till vilken de minskningar som beror på att flexibiliteten för kalenderåret i fråga överskridits enligt lagen kan hänföras (årsbeslut). Om en persons rätt till sjukpension upphör mitt under kalenderåret och flexibiliteten för kalenderåret i fråga har överskridits, meddelas ett beslut som motsvarar årsbeslutet till dess att rätten till pension upphör.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., meddelas beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster utan dröjsmål till den del beslutet utgör grund för återkrav enligt 17 a § 4 mom. Beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster meddelas utan dröjsmål också om samordningen genom det avgörs på nytt i enlighet med 83 a §.

Om de oavbrutna perioderna med överskridningar av det skyddade beloppet i enlighet med 18 § 2 mom. leder till att sjukpensionen dras in, ska beslut om de överskridningar av det skyddade beloppet som lett till att pensionen dragits in och grunderna för dem meddelas till den del något beslut inte har meddelats tidigare.

En pensionstagare har rätt att för varje kalendermånad få uppgifter om grunderna för samordning av sjukpension och arbetsinkomster.

83 a §

Nytt avgörande av samordning av sjukpension och arbetsinkomster

Folkpensionsanstalten kan utan undanröjande av ett meddelat beslut eller samtycke av part på nytt avgöra ett ärende som gäller samordning av sjukpension och arbetsinkomster enligt 17 a §, om den samordning som tidigare har gjorts för en kalendermånad och om vilken något beslut

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

inte har meddelats eller ett beslut om samordning för en kalendermånad grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Samordningen kan avgöras på nytt till partens fördel eller nackdel.

Det meddelas ett beslut om det nya avgörandet av samordningen, om det nya avgörandet av ärendet inverkar på beloppet av den sjukpension som betalas.

Ett nytt avgörande av samordningen till nackdel för en part efter det att fem år har förflutit från utgången av överskridningsmånaden förutsätter särskilt vägande skäl.

109 §

109 §

Indexbindning

Indexbindning

De belopp som anges i denna lag, bortsett från inkomstgränsen enligt 17 § 1 mom. och 33 § 1 mom. 4 punkten, binds vid förändringar i prisnivån så som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

De belopp som anges i denna lag, bortsett från gränsen enligt 17 a § 4 mom. och inkomstgränsen enligt 33 § 1 mom. 4 punkten, binds vid förändringar i prisnivån på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på samordning av sjukpension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordning av sjukpension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Sjukpension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter betalas ut från och med den 1 januari 2028. Sjukpension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

7.

Lag

om ändring av lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 13 § 2 mom. och
fogas till 8 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 85/2016 och 1227/2019, ett nytt 5 mom.,
till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1420/2014, 889/2015 och 85/2016, ett nytt 3
mom. och till lagen en ny 9 a § som följer:

Gällande lydelse

8 §

Garantipensionens belopp

Föreslagen lydelse

8 §

Garantipensionens belopp

Den gräns i euro som anges i 4 mom.
tillämpas dock inte, om beloppet av den
garantipension som betalas för en
kalendermånad är mindre än det
minimibelopp som anges i 4 mom. på grund
av sådan samordning av garantipension och
arbetsinkomster som avses i 9 a §.

9 §

*Pensionsinkomsters inverkan på
garantipensionen*

9 §

*Pensionsinkomsters inverkan på
garantipensionen*

När avdrag görs från garantipensionens
belopp beaktas i 1 mom. 1 och 3 punkten
avsedd invalid- eller sjukpension som inkomst
utan avdrag som gjorts på grund av sådan
samordning av invalid- eller sjukpension och
arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som
avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i
lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i
lagen om pension för företagare, 57 a § i
lagen om pension för lantbruksföretagare, 47

a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn samt i 1 mom. 3 punkten avsedd arbetslivspension som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. På motsvarande sätt ska invalid- eller sjukpension från utlandet som ska beaktas som inkomst i garantipensionen beaktas som inkomst utan avdrag som gjorts på grund av samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster.

9 a §

Samordning av garantipension och arbetsinkomster

På garantipension som beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten i denna lag tillämpas vad som i 17 § i folkpensionslagen föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på beloppet av den sjukpension som betalas samt vad som i 17 a § i den lagen föreskrivs om samordning av sjukpension och arbetsinkomster. Till den del avdrag enligt 1 mom. i sistnämnda paragraf inte kan göras från den sjukpension enligt folkpensionslagen som betalas vid den i det momentet avsedda tidpunkten för avdraget från pensionen, görs avdraget från garantipensionen. Det sammanlagda beloppet av det avdrag som görs från de nämnda pensionerna kan dock uppgå till högst det belopp som beviljats som nämnda pensioner för överskridningsmånaden.

På beslut om samordning av garantipension och arbetsinkomster samt på garantipensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen av garantipensionen och arbetsinkomsterna tillämpas vad som i 63 a § i folkpensionslagen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

föreskrivs om beslut om samordning av sjukpension och arbetsinkomster samt om pensionstagarens rätt att få information om grunderna för samordningen. På nytt avgörande av samordning av garantipension och arbetsinkomster tillämpas vad som i 83 a § i folkpensionslagen föreskrivs om nytt avgörande av samordning av sjukpension och arbetsinkomster.

13 §

13 §

Anmälningsskyldighet

Anmälningsskyldighet

Den som får garantipension ska göra anmälan till Folkpensionsanstalten om

1) beviljande och upphörande av pensioner och ersättningar som inverkar på garantipensionen och förändringar i deras belopp,

2) *sjukpension som lämnats vilande och avbruten utbetalning av avträdelsestöd,*

3) adressförändring och flyttning utomlands.

Den som får garantipension ska göra anmälan till Folkpensionsanstalten om

1) beviljande och upphörande av pensioner och ersättningar som inverkar på garantipensionen och förändringar i deras belopp,

2) avbruten utbetalning av avträdelsestöd,
3) adressförändring och flyttning utomlands, och

4) *arbetsinkomster från utlandet kalendermånadsvis, om garantipension har beviljats med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten eller 2 mom. 2 punkten.*

Denna lag träder i kraft den 20

Denna lag tillämpas på samordning av garantipension och arbetsinkomster, om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats den 1 januari 2028 eller därefter.

Om arbetsinkomsterna har betalats eller försäkrats före den 1 januari 2028, tillämpas på samordning av garantipension och arbetsinkomster den lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Garantipension som är vilande när denna lag träder i kraft börjar åter utbetalas från

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

och med den 1 januari 2028. Garantipension börjar dock inte åter utbetalas, om pensionen med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska ha dragits in för tiden före den 1 januari 2028.

8.

Lag

om ändring av lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om handikappförmåner (570/2007) 13 §, sådan den lyder i lag 736/2024,
ändras 33 § 3 mom., sådant det lyder i lag 736/2024, och
fogas till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1228/2009, 706/2010, 1352/2014,
888/2015, 88/2016, 989/2017, 560/2022 och 736/2024, ett nytt 6 mom. och till 33 §, sådan den
lyder delvis ändrad i lagarna 1050/2009, 1228/2009, 1352/2014, 88/2016 och 736/2024, ett nytt
4 mom., varvid det nuvarande 4, 5 och 6 mom. blir 5, 6 och 7 mom., som följer:

Gällande lydelse

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Föreslagen lydelse

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. har en person rätt till vårdbidrag också för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad invalid- eller sjukpension som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). Dessutom har en person trots vad som föreskrivs i 1 mom. rätt till vårdbidrag också för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad arbetslivspension som avses i 1 mom. 2 punkten på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och för den tid för vilken personen inte får till honom eller henne beviljad garantipension som avses i 1 mom. 3 punkten på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § lagen om garantipension.

13 §

Handikappbidrag för den tid pensionen är vilande

(upphävs)

Om en sjukpensionär börjar förvärvsarbete och förtjänar minst 588,66 euro i månaden och lämnar sin sjukpension vilande i enlighet med 17 § i folkpensionslagen, betalas han eller hon utan ansökan handikappbidrag för vuxna med högsta belopp för den tid pensionen är vilande, dock för högst 24 månader. Under denna tid kan han eller hon inte få handikappbidrag eller vårdbidrag på någon annan grund. Om personen har fått vårdbidrag innan pensionen har lämnats vilande, avbryts utbetalningen av vårdbidraget.

33 §

Indragning av en handikappförmån

Handikappbidrag för vuxna upphör från ingången av den månad då bidragstagaren beviljas pension eller förmån enligt 9 § 1 mom. eller, om bidragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

33 §

Indragning av en handikappförmån

Handikappbidrag för vuxna upphör från ingången av den månad då *bidragstagaren börjar betalas* pension eller förmån enligt 9 § 1 mom. eller, om bidragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

Vårdbidrag för pensionstagare upphör från ingången av den månad då bidragstagaren inte får i 9 § 1 mom. avsedd pension eller förmån som beviljats honom eller henne, med

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

undantag för en situation där en person inte får pension på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension, arbetslivspension eller garantipension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som nämns i 9 § 6 mom.

Denna lag träder i kraft den

20

9.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 12 § 4 mom., sådant det lyder i lag 910/2024, som följer:

Gällande lydelse

12 §

Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget

Med avvikelse från 1 mom. ska

1) inkomst som tjänats in såsom företagare, lantbruksföretagare och stipendiat beaktas till det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), om det inte av andra uppgifter som beskriver företagarens inkomstnivå framgår att företagarens inkomstnivå är minst dubbelt så hög som den fastställda arbetsinkomsten, samt

2) som inkomst av skogsbruk beaktas den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog multiplicerad med arealen skog.

Föreslagen lydelse

12 §

Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget

Med avvikelse från 1 mom. ska

1) inkomst som tjänats in såsom företagare, lantbruksföretagare och stipendiat beaktas till det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), om det inte av andra uppgifter som beskriver företagarens inkomstnivå framgår att företagarens inkomstnivå är minst dubbelt så hög som den fastställda arbetsinkomsten,

2) som inkomst av skogsbruk beaktas den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog multiplicerad med arealen skog, och

3) om beloppet av invalidpension eller arbetslivspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), beloppet av sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller beloppet av garantipension varierar på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som avses i 17 a § i folkpensionslagen eller sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension, beaktas pensionens belopp som inkomst enligt uppskattning. I uppskattningen kan tidigare genomförd samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt uppskattning av beloppet av arbetsinkomsterna eller arbetsförtjänsterna beaktas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 8 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), sådan paragrafen lyder i lagarna 939/2014, 884/2015 och 86/2016, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och till 12 §, sådan den lyder i lagarna 1154/2007, 1330/2011, 939/2014 och 911/2024, ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4–6 mom. blir 5–7 mom., som följer:

Gällande lydelse

8 §

Rätt till bostadsbidrag

Föreslagen lydelse

8 §

Rätt till bostadsbidrag

En person har dock rätt till bostadsbidrag också för den tid för vilken i 1 mom. 1 eller 3 punkten avsedd invalid- eller sjukpension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). En person har rätt till bostadsbidrag också för den tid för vilken garantipension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension och för den tid för vilken arbetslivspension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

12 §

Årsinkomst

12 §

Årsinkomst

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom., om beloppet av invalidpension eller arbetslivspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, beloppet av sjukpension enligt folkpensionslagen eller beloppet av garantipension varierar på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, sådan samordning av sjukpension och arbetsinkomster som avses i 17 a § i folkpensionslagen eller sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension, beaktas pensionens belopp som inkomst enligt uppskattning. I uppskattningen kan tidigare genomförd samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt uppskattning av beloppet av arbetsinkomsterna och arbetsförtjänsterna beaktas.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

11.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 11 kap. 6 § 5 mom., 12 kap. 4 § 2 mom. och 12 kap. 9 a § 2 mom., sådana de lyder, 11 kap. 6 § 5 mom. och 12 kap. 4 § 2 mom. i lag 535/2019 samt 12 kap. 9 a § 2 mom. i lag 28/2022, som följer:

Gällande lydelse

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

6 §

Förmånsbaserad inkomst

Föreslagen lydelse

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

6 §

Förmånsbaserad inkomst

Om den försäkrade har fått annan än full invalid- eller sjukpension enligt 1 mom. 5 punkten under granskningsperioden och betalningen av den förmånen fortsätter samtidigt med dagpenningsförmånen, beaktas förmånen för denna tid inte i årsinkomsten när dagpenningsförmånens belopp beräknas.

Om den försäkrade har fått annan än full invalid- eller sjukpension enligt 1 mom. 5 punkten under granskningsperioden och betalningen av den förmånen fortsätter samtidigt med dagpenningsförmånen, beaktas förmånen för denna tid inte i årsinkomsten när dagpenningsförmånens belopp beräknas. *Betalningen av förmånen anses fortsätta också under den tid förmånen inte betalas på grund av sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).*

Gällande lydelse

12 kap.

Dagpenningförmånernas förhållande till andra förmåner

4 §

Sjukdagpenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga

Om en försäkrad får delinvalidpension enligt 1 mom. eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 6 § 5 mom., dras förmånen eller ersättningen inte av från sjukdagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från sjukdagpenningen.

9 a §

Föräldradagpenningens förhållande till vissa andra förmåner

Om den försäkrade får annan än full invalid- eller sjukpension eller sådan ersättning för

Föreslagen lydelse

12 kap.

Dagpenningförmånernas förhållande till andra förmåner

4 §

Sjukdagpenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga

Om en försäkrad får delinvalidpension enligt 1 mom. eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 6 § 5 mom., dras förmånen eller ersättningen inte av från sjukdagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från sjukdagpenningen. *Från sjukdagpenningen avdras det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).*

9 a §

Föräldradagpenningens förhållande till vissa andra förmåner

Om den försäkrade får annan än full invalid- eller sjukpension eller sådan ersättning för

Gällande lydelse

inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 11 kap. 6 § 5 mom., dras förmånen eller ersättningen inte av från föräldradagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från föräldradagpenningen.

Föreslagen lydelse

inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen i fråga inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 11 kap. 6 § 5 mom., dras förmånen eller ersättningen inte av från föräldradagpenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från föräldradagpenningen. *Från föräldradagpenningen avdras det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).*

Denna lag träder i kraft den

20 .

12.

Lag

om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 38 § 3 mom., sådant det lyder i lag 536/2019, ändras 34 §, sådan den lyder i lag 1240/2023, och fogas till lagen en ny 38 a § som följer:

Gällande lydelse

34 §

Rehabiliteringspenning till pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 32 § är rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de i denna paragraf avsedda månatliga pensionerna, om en rehabiliteringsklient får

1) full invalidpension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna,

2) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen (568/2007), med undantag för sjukpension enligt 4 mom. i den paragrafen,

3) sådan garantipension enligt lagen om garantipension som beviljas utöver de pensioner som nämns i denna paragraf.

Föreslagen lydelse

34 §

Rehabiliteringspenning till pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 32 § är rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de i *detta moment* avsedda månatliga pensionerna, om en rehabiliteringsklient får

1) full invalidpension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna,

2) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen (568/2007), med undantag för sjukpension enligt 4 mom. i den paragrafen,

3) sådan garantipension enligt lagen om garantipension som beviljas utöver de pensioner som nämns i *detta moment*.

Rehabiliteringspenningen fastställs som rehabiliteringspenning till pensionstagare också för den tid för vilken i 1 mom. avsedd pension som beviljats rehabiliteringsklienten inte betalas på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 9 a § i lagen om garantipension, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) samt för den tid för vilken arbetslivspension inte betalas till rehabiliteringsklienten på grund av sådan samordning av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som görs med stöd av 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 50 f § i lagen om pension för företagare, 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 53 f § i lagen om sjömanspensioner eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

I summan av de i 1 mom. avsedda månatliga pensionerna beaktas pensionen till det belopp den uppgår till före sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 2 mom.

38 §

Betalning utan samordning

Om en försäkrad får delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § i sjukförsäkringslagen som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen när rehabiliteringspenning beviljades inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 11 kap. 6 § 5 mom. i sjukförsäkringslagen, dras förmånen eller ersättningen inte av från rehabiliteringspenningen.

38 §

Betalning utan samordning

(3 mom. upphävs)

38 a §

Rehabiliteringspenningens förhållande till delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna och till lagstadgade förmåner som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Om en försäkrad får delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall enligt 11 kap. 5 § i sjukförsäkringslagen som betalas på grund av annan än full arbetsförmåga och förmånen eller ersättningen när rehabiliteringspenning beviljades inte har beaktats i årsinkomsten med stöd av 11 kap. 5 § 2 mom. eller 11 kap. 6 § 5 mom. i sjukförsäkringslagen, dras förmånen eller ersättningen inte av från rehabiliteringspenningen. I annat fall dras delinvalidpensionen eller den ersättning för inkomstbortfall som betalats på grund av annan än full arbetsförmåga av från rehabiliteringspenningen. Från rehabiliteringspenningen dras av det belopp av delinvalidpensionen i vilket det inte gjorts sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Denna lag träder i kraft den

20

13.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 3 kap. 3 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1188/2009, och
fogas till 4 kap. en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 kap.

**Allmänna begränsningar för erhållande av
förmåner**

**Allmänna begränsningar för erhållande av
förmåner**

3 §

3 §

Arbetsförmåga

Arbetsförmåga

Den som är arbetsförmögen är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Som arbetsförmögen anses den som får sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller sjukpension eller *rehabiliteringsstöd* enligt folkpensionslagen (568/2007) eller en förmån som med stöd av någon annan lag betalas på grundval av full arbetsförmåga. Som arbetsförmögen betraktas även den som konstaterats vara arbetsförmögen i enlighet med sjukförsäkringslagen eller folkpensionslagen, trots att ingen förmån beviljats honom eller henne.

Den som är arbetsförmögen är inte berättigad till arbetslöshetsförmåner. Som arbetsförmögen anses den som får sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller en förmån som med stöd av någon annan lag betalas på grundval av full arbetsförmåga. Som arbetsförmögen betraktas även den som konstaterats vara arbetsförmögen i enlighet med sjukförsäkringslagen eller folkpensionslagen, trots att ingen förmån beviljats honom eller henne. *Den som har beviljats sjukpension enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller garantipension anses vara arbetsförmögen också under den tid för vilken invalid- eller sjukpension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av invalid- eller sjukpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 17 a § i folkpensionslagen, 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) eller för vilken garantipension som beviljats honom eller henne inte betalas på grund av sådan samordning av garantipension och arbetsinkomster som avses i 9 a § i lagen om garantipension (703/2010).

4 kap.

**Jämka och minskade
arbetslöshetsförmåner**

7 a §

*Delinvalidpensionens inverkan på
arbetslöshetsförmånerna*

Beloppet av delinvalidpensionen dras av från arbetslöshetsförmånen utan att sådan samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a § i lagen om pension för företagare, 57 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a § i lagen om sjömanspensioner eller 44 a § i pensionslagen för den offentliga sektorn beaktas i det belopp av delinvalidpensionen som ska dras av.

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 15 § i lagen om allmänt stöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt stöd (48/2026) 15 § 2 mom. 9 punkten och
fogas till 15 § 2 mom. en ny 10 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

15 §

Det allmänna stödets belopp

Det allmänna stödets belopp

Följande bestämmelser i 4 kap. i lagen om
utkomstskydd för arbetslösa tillämpas i fråga
om allmänt stöd:

Följande bestämmelser i 4 kap. i lagen om
utkomstskydd för arbetslösa tillämpas i fråga
om allmänt stöd:

9) 8 § i det kapitlet om inverkan av stöd för
hemvård av barn på arbetslöshetsförmånerna.

9) 7 a § i det kapitlet om
delinvalidpensionens inverkan på
arbetslöshetsförmånerna,
10) 8 § i det kapitlet om *inverkan av stöd för*
hemvård av barn på
arbetslöshetsförmånerna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om Pensionsskyddscentralen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Pensionsskyddscentralen (397/2006) 4 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 1094/2023, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Pensionsskyddscentralens rätt att få och använda uppgifter för statistisk verksamhet, forskning och utveckling

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Pensionsskyddscentralen rätt att få uppgifter för den statistiska verksamhet, forskning och utveckling som avses i 2 § 1 mom. 1–3 och 8 punkten enligt följande:

- 1) av arbetspensionsanstalterna
- a) behövliga uppgifter som behövs för att individualisera en person, uppgifter om personens kön, medborgarskap, yrke, modersmål, civilstånd, familjeförhållanden, födelseort och bostadsort, födelsetid och dödsdag samt andra med dessa jämförbara uppgifter som är nödvändiga för den statistiska verksamheten, forskningen eller utvecklingen,
- b) behövliga uppgifter om en persons pensions-, förmåns- eller ersättningsansökningar och om uppgifterna i dem, om pensions-, förmåns- och ersättningsbeslut som meddelats en person, om pensioner, förmåner och ersättningar som beviljats en person och om betalning av dem, om en persons ansökningar om pensions- eller socialförsäkring och om uppgifterna i dem, om avgöranden om en persons pensions- eller socialförsäkring samt andra nödvändiga

Föreslagen lydelse

4 §

Pensionsskyddscentralens rätt att få och använda uppgifter för statistisk verksamhet, forskning och utveckling

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Pensionsskyddscentralen rätt att få uppgifter för den statistiska verksamhet, forskning och utveckling som avses i 2 § 1 mom. 1–3 och 8 punkten enligt följande:

- 1) av arbetspensionsanstalterna
- a) behövliga uppgifter som behövs för att individualisera en person, uppgifter om personens kön, medborgarskap, yrke, modersmål, civilstånd, familjeförhållanden, födelseort och bostadsort, födelsetid och dödsdag samt andra med dessa jämförbara uppgifter som är nödvändiga för den statistiska verksamheten, forskningen eller utvecklingen,
- b) behövliga uppgifter om en persons pensions-, förmåns- eller ersättningsansökningar och om uppgifterna i dem, om pensions-, förmåns- och ersättningsbeslut som meddelats en person, om pensioner, förmåner och ersättningar som beviljats en person och om betalning av dem, om en persons ansökningar om pensions- eller socialförsäkring och om uppgifterna i dem, om avgöranden om en persons pensions- eller socialförsäkring samt andra nödvändiga

Gällande lydelse

uppgifter om pensions- och socialskydd, pensions- och socialförsäkring samt verkställigheten av dessa,

c) behövliga uppgifter om den rekommenderade arbetsinkomst som beräkningstjänsten för rekommenderad arbetsinkomst ger en företagare och om den arbetsinkomst som pensionsanstalten fastställt för en företagare,

d) sådana nödvändiga uppgifter om en person som avses i 198 § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c i lagen om pension för arbetstagare och som lämnats till arbetspensionsanstalten för behandlingen av ett pensions- eller förmånsärende,

Föreslagen lydelse

uppgifter om pensions- och socialskydd, pensions- och socialförsäkring samt verkställigheten av dessa,

c) behövliga uppgifter om den rekommenderade arbetsinkomst som beräkningstjänsten för rekommenderad arbetsinkomst ger en företagare och om den arbetsinkomst som pensionsanstalten fastställt för en företagare,

d) sådana nödvändiga uppgifter om en person som avses i 198 § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c i lagen om pension för arbetstagare och som lämnats till arbetspensionsanstalten för behandlingen av ett pensions- eller förmånsärende,

e) uppgifter om sådan månatlig samordning av invalidpension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster samt av arbetslivspension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a och 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a och 50 f § i lagen om pension för företagare, 57 a och 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare, 47 a och 53 f § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) samt 44 a och 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) och om avdrag som på grund av samordningen görs från månadspensionens belopp på individnivå,

Denna lag träder i kraft den

20 .

16.

Lag

om ändring av lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 kap. i lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor (947/2021)
en ny 8 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 a §

*Beaktande av samordning av lagstadgad
pension och arbetsinkomster i en
tilläggpensionsanstalts stadgar*

En tilläggpensionsanstalt kan i sina stadgar fastställa att beloppet av en tilläggpensionsförmån som ska betalas inte ändras till följd av att beloppet av en lagstadgad pension som ska betalas varierar på grund av sådan samordning av pension och arbetsinkomster eller arbetsförtjänster som avses i 47 a eller 53 f § i lagen om pension för arbetstagare, 44 a eller 50 f § i lagen om pension för företagare (1272/2006), 57 a eller 59 f § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), 47 a eller 53 f § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006), 44 a eller 56 § i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), 17 a § i folkpensionslagen (568/2007) eller 9 a § i lagen om garantipension (703/2010). Det avsedda beslut som gäller godkännande eller ändring av stadgarna kan fattas med enkel majoritet oberoende av vilka tilläggsvillkor som i tilläggpensionsstiftelsens eller tilläggpensionskassans stadgar annars ställs på godkännande av stadgar eller av ändring av stadgar.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den

20